

Основна школа „Таковски устанак“ Таково

Матична школа и шест издвојених одељења

Име и презиме директора: Бранка Жижовић

Тел / факс: 032/5-736-138

e-mail: os.takovo@mts.rs

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ОШ „ТАКОВСКИ УСТАНАК“

**ЗА ПРВИ ЦИКЛУС
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАПИТАЊА
ОД ШКОЛСКЕ 2021/2022. ДО ШКОЛСКЕ
2024/2025.**

САДРЖАЈ

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	1
НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА.....	3
СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	3
ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	3
ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА.....	5
ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ, АКТИВНОСТИ, НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОПИСАНИХ НАСТАВНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА	6
ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА, НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	7
ПРВИ РАЗРЕД	7
САДРЖИНА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД	8
СРПСКИ ЈЕЗИК	8
МАТЕМАТИКА	14
СВЕТ ОКО НАС	19
ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ.....	26
МУЗИЧКА КУЛТУРА	36
ЛИКОВНА КУЛТУРА	40
СТРАНИ ЈЕЗИК	46
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	46
ДИГИТАЛНИ СВЕТ	59
ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ АКТИВНОСТИ	64
ДРУГИ РАЗРЕД	64
САДРЖИНА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД	65
СРПСКИ ЈЕЗИК	65
МАТЕМАТИКА	70
СВЕТ ОКО НАС	75
ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ.....	82
МУЗИЧКА КУЛТУРА	87
ЛИКОВНА КУЛТУРА	91
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	94
ПРОГРАМ ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ.....	100
ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ АКТИВНОСТИ	106

ТРЕЋИ РАЗРЕД	106
САДРЖИНА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД	107
СРПСКИ ЈЕЗИК	107
МАТЕМАТИКА	114
ПРИРОДА И ДРУШТВО	118
ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	124
МУЗИЧКА КУЛТУРА	130
ЛИКОВНА КУЛТУРА	134
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	138
ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	145
ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ АКТИВНОСТИ	151
ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	151
САДРЖИНА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	152
СРПСКИ ЈЕЗИК	152
МАТЕМАТИКА	163
ПРИРОДА И ДРУШТВО	175
ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	181
МУЗИЧКА КУЛТУРА	186
ЛИКОВНА КУЛТУРА	190
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	195
ПРОЈЕКТНА НАСТАВА	204
ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА	220
ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	220
I, II, III, IV РАЗРЕД	220
ВЕРСКА НАСТАВА (ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС)	247
I, II, III, IV РАЗРЕД	247
ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ	265
СРПСКИ ЈЕЗИК	265
ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ	278
МАТЕМАТИКА	278
ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ	292
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	292
ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ	302
МАТЕМАТИКА	302
ПРОГРАМ ПРИПРЕМЕ ЗА ТАКМИЧЕЊЕ	306
МАТЕМАТИКА	306
ПРОГРАМ ПРИПРЕМЕ ЗА ТАКМИЧЕЊЕ	308

СРПСКИ ЈЕЗИК – РЕЦИТОВАЊЕ	308
ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ.....	308
ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ	310
ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА.....	312
ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА У ШКОЛИ	313
ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА	310
ПРОГРАМ РАДА ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА ЗА УЧЕНИКЕ I И II РАЗРЕДА.....	312
ПРОГРАМ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА III И IV РАЗРЕДА У ПРОДУЖЕНОМ БОРАВКУ	314
ПРОГРАМ РАДА БИБЛИОТЕКЕ	316
ПРОГРАМ РАДА ПОДМЛАТКА И ОМЛАДИНЕ ЦРВЕНОГ КРСТА.....	319
ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ.....	321
ПРОГРАМ САРАДЊЕ ШКОЛЕ СА ЛОКАЛНОМ ЗАЈЕДНИЦОМ	323
ПРОГРАМ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА У ПРИЛАГОЂАВАЊУ НА ШКОЛСКИ ЖИВОТ.....	325
ПРОГРАМ ПРИПРЕМНОГ ПРЕДШКОЛСКОГ РАДА СА ДЕЦОМ.....	327
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	334
ПРОГРАМ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	336
ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ	339
ИНДИВИДУАЛНИ ОБРАЗОВНИ ПЛАН	346

Школски одбор
ОШ „Таковски устанак“ Таково
на седници одржаној
_____ године

донео је

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ЗА ПРВИ ЦИКЛУС
основног образовања и васпитања

број _____

Директор школе
одбора

Председник Школског

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА СУ:

- Закон о основном образовању и васпитању („Сл. гласник РС“, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 – др. Закон и 10/2019)
- Закон о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018 – др. закони, 10/2019 и 6/2020)
- Правилник о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 73/2016, 45/2018, 106/2020 и 115/2020)
- Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље злостављање и занемаривање („Службени гласник РС“, број 46/2019 и 104/20)
- Правилник о стручно-педагошком надзору („Службени гласник РС“, број 87/19)
- Правилник о педагошком асистенту и андрагошком асистенту („Службени гласник РС“, број 87/19)
- Правилник о јединственом информационом систему просвете („Службени гласник РС“, број 81/19)
- Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, број 11/19 и 6/2020)
- Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања („Службени гласник Републике Србије – Просветни гласник“, број 5/19, 1/2020 и 6/2020)
- Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзије у основној школи („Службени гласник РС“, број 30/19)
- Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, број 16/18 и 3/19)
- Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“ број 10/17, 12/18, 15/18, 18/18, 1/19 и 2/2020)
- Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Службени гласник РС“, број 80/18)
- Правилник о ближим упутствима за утврђивања права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („Службени гласник РС“, број 74/2018)
- Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, број 16/18)
- Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада („Службени гласник РС“, бр. 68/18)
- Правилник о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС – Просветни гласник“, број 14/18)
- Правилник о степену и врсти образовања наставника који изводе образовно-васпитни рад из изборних предмета у основној школи („Службени гласник РС – Просветни гласник“, број 11/12, 15/13, 10/16, 11/16, 2/17, 11/17, 16/20 и 3/2021)
- Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС“, број 81/17, 48/2018)
- Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“, бр. 34/2019, 59/2020 и 81/2020).

- Правилник о садржају и начину вођења евиденције и издавању јавних исправа у основној школи („Службени гласник РС“, број 66/18, 82/18, 37/19, 56/19, 112/20 и 6/2021)
- Правилник о ближим условима за организовање, остваривање и праћење исхране у основној школи („Службени гласник РС“, бр 68/18)
- Правилник о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник“, бр. 10/04, 20/04, 1/05, 3/06, 15/06, 2/08, 2/10, 7/10, 3/11, 7/11, 1/13, 4/13, 14/13, 5/14, 11/14, 11/16, 6/17 и 12/2018)
- Правилник о наставном плану и програму за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања и наставном програму за трећи разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник“, бр. 1/05, 15/06, 2/08, 2/10, 7/10, 7/11, 1/13, 11/14, 11/16 и 12/2018)
- Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник“, број 10/17, 12/2018, 15/2018, 18/2018, 1/2019 и 2/2020)
- Правилник о наставном плану и програму за четврти разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник“, 3/06, 15/06, 2/08, 3/11, 7/11, 1/13, 11/14, 11/16, 7/17 и 12/2018)
- Правилник о васпитној, васпитно-дисциплинској и материјалној одговорности ученика (2/2021)
- Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности запослених (2/2021)
- Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада у ОШ „Таковски устанак“, Таково (3/2020)
- Статут школе (3/2018)
- Пословник о раду Школског одбора (3/2018)
- Правила понашања у школи (3/2018)
- Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује школа (3/2018)
- Правилник о унутрашњој организацији рада школе (3/2018)
- Правилник о организацији и систематизацији послова (3/2018 и 9/2020)
- Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности („Сл. гласник РС“ број 65/2018)
- Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања („Сл.гласник РС“ број 22/2016)
- Извештај о раду Школе у претходној школској години.
- Правилник о степену и врсти образовања наставника и стручних сарадника у основној школи („Просветни гласник РС“, бр. 11/12, 15/13, 2/16, 10/16, 11/16, 2/17, 3/17, 13/18, 11/19, 2/20, 8/2020, 16/2020, 19/2020, 3/2021)
- Правилник о норми часова непосредног рада са ученицима и структури радних обавеза наставника, стручних сарадника и васпитача у основној школи („Просветни гласник РС“, бр. 2/92 и 2/2000)
- Правилник о нормативима школског простора, опреме и наставних средстава за основну школу („Просветни гласник РС“, 4/90)
- Школски развојни план ОШ „Таковски устанак“.
- Правилник о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника („Сл. гласник РС“, бр. 22/05, 51/08, 88/15, 105/15 и 48/2016)

- Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету ученику и одраслом („Сл. гласник РС“, бр. 80/18)
- Уредба о критеријумима за доношење акта о мрежи предшколских установа и акта о мрежи основних школа („Сл. гласник РС“, бр. 21/18)
- Одлука о мрежи јавних основних школа на територији општине Горњи Милановац број 2-06-30/2019 („Сл. гласник општине Горњи Милановац“ број 15/2019)
- План стручног усавршавања наставника и стручних сарадника у ОШ „Таковски устанак“ Таково.

НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

ОШ „Таковски устанак“ у Такову својим школским програмом обезбеђује остваривање развојног плана и укупног образовно-васпитног рада у школи. Школски програм носи назив **„Школски програм за први циклус основног образовања и васпитања“** и траје четири године, односно од 2021/2022. до 2024/2025. школске године. Образовно-васпитни рад остварује се на српском језику и ћириличком писму.

СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школски програм обезбеђује:

- квалитетно образовање и васпитање које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, нео-пходне за живот у савременом и сложенем друштву
- развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге и њихов идентитет, потребе, интересе.

ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА СУ:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Редни број	А. Обавезни предмети	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
4.	Свет око нас	2	72	2	72	/	/	/	/
5.	Природа и друштво	/	/	/	/	2	72	2	72
6.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
7.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
8.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
9.	Дигитални свет/ Пројектна настава*	1	36	1*	36*	1*	36*	1*	36*
УКУПНО А		20	720	21	756	21	756	21	756
Редни број	Б. Изборни програми	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО Б		1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО А+Б		21	756	22	792	22	792	22	792
Напомена:		Ученик од понуђених бира један изборни програм.							

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети и изборни програми

Редни број	Облик образовно-васпитног рада	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21	756	22	792	22	792	22	792
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава	/	/	/	/	1	36	1	36
4.	Настава у природи	7 до 10 дана годишње		7 до 10 дана годишње		7 до 10 дана годишње		7 до 10 дана годишње	
Редни број	Остали облици образовно-васпитног рада	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

**ПРОГРАМСКИ САДРЖАЈИ,
АКТИВНОСТИ, НАЧИНИ И
ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА
ПРОПИСАНИХ НАСТАВНИХ
ПЛАНОВА И ПРОГРАМА**

ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА, НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

ПРВИ РАЗРЕД

САДРЖИНА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД

СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ предмета:

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

I РАЗРЕД		СРПСКИ ЈЕЗИК						
Теме/Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
Почетно читање и писање Глас и слово; штампана и писана слова ћириличног писма. Речи и реченице као говорне и писане целине. Текстови засићени словима која се обрађују/текстови предвиђени за глобално читање. Све врсте текстова који су написани штампаним или писаним словима. Језичке игре. Аналитичко-синтетичка вежбања; лексичка и синтаксичка вежбања; моторичке вежбе. Писање (преписивање, самостално писање и диктат). Читање (шчитавање/глобално читање, гласно и тихо читање); питања којима се проверава разумевање прочитаног. Изговор и писање гласова који ученицима причињавају тешкоће (нпр. ђ, ћ; ц, ч; ј, љ).	90	- слуша - посматра - прича - описује - практично комуницира - процењује - сакупља - ствара - манипулише сликама - ређа слагалице са слова и слика - игра се - активности у оквиру мини-пројекта	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - планира, - осмишљава, - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - рад на тексту, - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, - игра - игровне активности,	- разликује изговорени глас и написано слово; изговорене и написане речи и реченице; - влада основном техником читања и писања ћириличног текста; - разуме оно што прочита;	Процена и провера постигнућа састоји се у континуираном праћењу ученика кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке. Оцењивање ученика је описно (оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, ангажованост, напредовање ученика, препорука за даље напредовање), полазећи од ученикових способности.	Комуникација, естетичка компетенција, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња и компетенција за целоживотно учење	Наставна јединица „Научили смо писана слова азбуке“ – утврђивање, је у хоризонталној коорелацији са наставном јединицом „Словни знаци (штампана слова, писана слова), бројеви...“ из предмета Лепо писање.

Књижевност ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Поезија – Народна песма, Ја сам чудо видео Јован Јовановић Змај, Зимска песма Војислав Илић, Пролетња зора/Воја Царић, Пролеће/Мира Алечковић, Ветар сејач/Десанка Максимовић, Првак; Хвалисави вечери/У гостима/ Ливадско звонце Гвидо Тартаља, Китова беба/Мрави/Постеља за зеку Бранко Ћопић, Жежева кућица (читање у наставцима) Душан Радовић, Јесења песма/Срећна Нова година Љубивоје Ршумовић, Ау што је школа згодна; Дете/Деца су украс света Стеван Раичковић, Цртанка/ Бранислав Лазаревић, Сликај Перо Зубац, Добар друг ти вреди више Драгомир Ђорђевић, Није лако бити дете ; Проза – Народна прича, Свети Сава и ђаци Народна прича, Деда и репа /Голуб и пчела Народна басна, Лисица и гавран Доситеј Обрадовић, Два јарца, Две козе Лав Николајевић Толстој, Два друга Драган Лукић, Јоца вози ролејбус/Игор Коларов, Дум-дум Оливер и његов бубањ Ђуро Дамјановић, Дан кад је јутро било слово/Весна Ђоровић Бутрић, Ноћни хошак Избор из народних и ауторских загонетки (Десанка Максимовић, Загонетке лаке за правке ђаке, Загонетке Григора Витеза и Бране Цветковића) Драмски текстови – Гвидо Тартаља, Зна он унапред Душан Радовић, Тужибаба Александар Поповић, Неће увек да буде први Бора Ољачић, Први дан у школи Популарни и информативни текстови Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Свети Сава, Вук Стефановић Караџић, знаменита завичајна личност и др.); Милан Шипка: Буквар, ДОМАЋА ЛЕКТИРА: Јован Јовановић Змај, Песме за децу (избор) Избор из басни и сликовница за децу, Књижевни појмови: песма, прича, догађај, место и време збивања, књижевни лик - изглед, основне особине и поступци, драмски текст за децу, шаљива песма, басна, загонетка.	45	- чита текстове - увежбава - препознаје - логичко читање - књижевна дела - њихове - основне - карактеристике - доживљава и - разумева садржај - књижевних - текстова	- усмерава - наводи - ствара - ситуацију - сугерише - поставља - проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на - повезивање и - примену знања - ствара наставне - ситуације; - прати и - вреднује процес - учења, наставне - исходе у складу - са потребама и - могућностима - ученика	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална - (монологска, - дијалогска), - рад на тексту, - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, - игровне - активности,	активно слуша и - разуме садржај - књижевно- - уметничког текста - који му се чита; - препозна песму, - причу и драмски - текст; - одреди главни - догађај, време - (редослед догађаја) - и место дешавања у - вези са прочитаним - текстом; - уочи ликове и прави - разлику између - њихових - позитивних и - негативних особина; - изрази своје - мишљење о - понашању ликова у - књижевном делу; - препозна загонетку - и разуме њено - значење; - препозна басну и - разуме њено - значење; - гласно чита, - правилно и са - разумевањем; - тихо чита (у себи) са - разумевањем - прочитаног; - пронађе - информације - експлицитно изнете - у тексту.	Процена и провера - постигнућа састоји - се у - континуираном - праћењу ученика - кроз: ангажовање - и залагање - ученика на часу, - усмене провере, - писмене провере - знања (тестови, - контролни задаци, - писмене вежбе), - домаће задатке. - Оцењивање - ученика је описно - (оствареност - циљева и - прописаних, - односно - прилагођених - стандарда - постигнућа, - ангажованост, - напредовање - ученика, - препорука за даље - напредовање), - полазећи од - ученикових - способности.	Комуникација, - естетичка - компетенција, - одговоран однос - према околини, - одговоран однос - према здрављу, - рад са подацима и - информацијама, - сарадња и - компетенција за - целоживотно - учење, одговорно - учешће у - демократском - друштву	ТЕМАТСКИ ДАН Примењена је - хоризонтална - коорелација између - наставне јединице - <i>Пролеће</i> – В. Царић, - обрада и наставне - јединице <i>Високаба</i> – - обрада из предмета - МК, «Годишња доба» - - обрада из предмета - СОН и <i>Бројеви од 0 до</i> - <i>20</i> – утврђивање из - предмета М. - Наставна јединица - (тема Књижевност) <i>Ау</i> - <i>што је школа згодна</i> , - Љубивоје Ршумовић, - час обраде је у - хоризонталној - корелацији са - наставном јединицом - <i>Имам осећања</i> , час - обраде, предмет Свет - око нас (тема: Ја и - други) - Наставна јединица - „Срећна Нова година“, - аутор Душан Радовић, - час обраде (тема: - Књижевност) је у - хоризонталној - корелацији са - наставном јединицом - <i>Празници и обичаји</i> , - час обраде у предмету - Свет око нас (тема: Ја - и други)
---	----	---	--	---	--	--	--	--

Језик Реченица; реч; слово. Улога гласа/слова у разликовању значења изговорене односно написане речи. Реченице као обавештење, питање и заповест. Велико слово на почетку реченице, у писању личних имена и презимена, имена насеља (једночланих) и назива места и улице у којој ученик живи, као и назив школе коју похађа. Правилно потписивање (име, па презиме). Тачка на крају реченице; место и функција упитника и узвичника у реченици.	10	- примењује основна правописна правила; - пише читко и уредно; - писмено одговара на постављена питања; - спаја више реченица у краћу целину; - пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила; - разликује слово, реч и реченицу; - правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом односно интерпункцијским знаком на крају; - правилно употреби велико слово;	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - демонстративна - текстуална - дијалошка - учење путем открића	- примењује основна правописна правила; - пише читко и уредно; - писмено одговара на постављена питања; - спаја више реченица у краћу целину; - пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила; - разликује слово, реч и реченицу; - правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом односно интерпункцијским знаком на крају; - правилно употреби велико слово;	Процена и провера постигнућа састоји се у континуираном праћењу ученика кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке. Оцењивање ученика је описно (оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, ангажованост, напредовање ученика, препорука за даље напредовање), ученикових способности.	Комуникација, естетичка компетенција, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња и компетенција за целоживотно учење,	Наставна јединица „Јежева кућица“, аутор Бранко Ћопић, час обраде (Тема: Књижевност – читање у наставцима) је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом <i>Билке и животиње у нашој околини, шума и ливада</i>, час обраде (тема: Разноврсност природе) Наставна јединица (тема: Језичка култура-читање, говорење, слушање) „Буквар лепог понашања“, аутор Душанка Бојичић је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „У школи се договарамо и поштујемо правила“, час обраде у предмету Свет око нас (тема: Ја и други)
---	----	--	---	---	--	---	---	--

Језичка култура <u>Говорење</u> Вођени и слободни разговор. Говорни предлози. Усмена порука. Причање, препричавање и описивање. Казивање књижевног текста. Драмски, драматизовани текстови, сценска импровизација. Сценско извођење текста (драмско и луткарско). Богађење речника: лексичке и синтаксичке вежбе. Разговорне, ситуационе и језичке игре. <u>Слушање</u> Стварне и симулиране ситуације. Слушна порука. Аудио-визуелни записи. Игре за развијање слушне пажње. <u>Писање</u> Питања о сопственом искуству, бићима, предметима, појавама, сликама, о књижевном и некњижевном тексту. Писана порука. Краћа текстуална целина: о сопственом искуству, о доживљају, о сликама, поводом књижевног текста. Реченице/кратак текст погодан за диктирање. <u>Читање</u> Књижевни текстови. Текстови са практичном наменом: позивница, упутство, списак за куповину и др. Нелинеарни текстови: текст у табели, распоред часова, стрип, улазница и др. Информативни текстови: 1. уџбенички: Милан Шипка, Буквар; текстови о знаменитим личностима српске културе; 2. вануџбенички: о правилима учтивог понашања (бонтон); о месту у којем ученици живе; о животињама итд.	35	- активно учествује у причању - слободно и умерено препричава, прича - рецитије - описује на основу онога што је видео, доживео, осетио - вежба изговор гласова, речи, брзалица - реализује једноставније говорне улоге - саставља реченице - прави самостални речник - саставља причу - пише честитку и писма - решава ребусе - пише по диктату - аутодиктат	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални индивидуални - групни рад у пару тимски рад - посматрање дијалогска игра улога демонстративна текст метода м. писаних радова	- учтиво учествује у вођеном и слободном разговору; - обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима; - усмено препричава; усмено прича према слици/сликама и о доживљајима; - усмено описује ствари из непосредног окружења; - бира и користи одговарајуће речи у говору; на правилан начин користи нове речи у свакодневном говору; - напамет говори краће књижевне текстове; - учествује у сценском извођењу текста; - пажљиво и културно слуша саговорнике; - слуша, разуме и парафрази поруку; - писмено одговара на постављена питања; - пронађе информације експлицитно	Процена и провера постигнућа састоји се у континуираном праћењу ученика кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке. Оцењивање ученика је описно (оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, ангажованост, напредовање ученика, препорука за даље напредовање), полазећи од ученикових способности.	ТЕМАТСКИ ДАН Примењена је хоризонтална коорелација између наставне јединице „Село и град“ – говорна вежба, и наставне јединице „Лево, десно, испред, иза, између“ – обрада из предмета Математика, „Село и град“ – обрада из предмета СОН и „Илустрација – Моје село/ Мој град“ из предмета ЛК.
--	----	--	---	--	--	---	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

У припремном периоду учитељи треба да испитају способности ученика, и то: причање, препричавање, познавање слова, познавање читања и писања, спретност у руковању прибором за писање и цртање. У току овог периода испитивање ученика се обавља кроз активности које се међусобно прожимају. Усмено изражавање се изводи кроз игре и активности где се вежба комуникација (поздрављање у конкретним ситуацијама: добро јутро, добар дан и довиђења; захваљивање, извињавање). Ученици могу причати на основу посматрања слика и низа слика. Могу препричавати слушани текст, позоришне или луткарске представе развојним природним говором и правилним изговором. Учитељи треба да воде рачуна о правилној артикулацији гласова и да са ученицима коментаришу одслушано.

Језичка култура ученика негује се и кроз игровне активности, посебно кроз језичке игре. Врсте игара потребно је одабрати према интересовањима ученика или у контексту наставног садржаја. То могу бити разговорне игре, на пример, разговор са непослушном лутком, разговор са књижевним ликом, затим ситуационе игре, односно стварне ситуације, на пример, разговор у продавници, разговор код лекара. Такође, могу се одабрати и прегледне, ребуси, палиндроми, уланчавање, допуњалке, једноставне укрштене речи.

У првом разреду ученици пишу реченице и краће текстуалне целине. Посебно се води рачуна о индивидуалном приступу ученику, што подразумева подстицање према способностима и могућностима у писању. Ако дете има тешкоћа у писању, потребно је пажљиво и постепено га уводити у писање, док дете које напредује треба подстицати адекватним захтевима.

Ученици писмено одговарају на једноставна питања о сопственом искуству, бићима, предметима, појавама, сликама, као и на питања о књижевном и некњижевном тексту. Осим тога, ученици самостално осмишљавају и пишу реченице о сопственом искуству, бићима, предметима, појавама. Такође, записују наслов слике или наслове слика у низу и реченице на основу слике или низа слика (прича у сликама).

Читање се увежбава на делима школске и домаће лектире, и на другим књижевним и некњижевним текстовима. Посебна пажња треба да је усмерена на читање информативних текстова, према интересовањима ученика и у друштвеном контексту, према препорученим садржајима програма.

Кључни појмови:

почетно читање и писање, књижевност, језик и језичка култура.

МАТЕМАТИКА

Циљ предмета:

Циљ учења предмета математика је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

I РАЗРЕД		МАТЕМАТИКА						
Теме/Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
1. ГЕОМЕТРИЈА/ ПОЛОЖАЈ, ВЕЛИЧИНА И ОБЛИК ПРЕДМЕТА Просторне релације. Величина предмета и бића. Геометријска тела: лопта, коцка, квадар, ваљак, пирамида и купа. Геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао.	27	Описивање положаја објекта у односу на више других објеката. Описивање редоследа објеката у датом низу. Описивање на мапи путање од једне до друге тачке. Прављење модела геометријске фигуре. Састављање одређене фигуре од задатих делова. Допуњавање фигуре делом који недостаје. Издвајање предмета са одређеним својством из колекције предмета. Цртање слике или доцртавање започете слике у квадратној или тачкастој мрежи	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење - развија кооперативност	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	- одреди међусобни положај предмета и бића и њихов положај у односу на тло; - упореди предмете и бића по величини; - уочи и именује геометријске облике предмета из непосредне околине; - именује геометријска тела и фигуре; - групише предмете и бића са заједничким својством;	Процена и провера постигнућа састоји се у континуираном праћењу ученика кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке. Оцењивање ученика је описно (оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, ангажованост, напредовање ученика, препорука за даље напредовање), полазећи од ученикових способности.	Комуникација, Дигитална компетенција, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, сарадња, компетенција за целоживотно учење	1. Наставна јединица (тема: 1. Геометрија – <i>Предмети у простору и односи међу њима</i>) <i>Напред-назад, нагоре-надолу, налево-надесно</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом <i>Сналажење у простору</i> , час обраде, предмет Свет око нас (тема: Сналажење у простору и времену) 2. Наставна јединица (тема: 1. Геометрија – <i>Предмети у простору и односи међу њима</i>) <i>Горе, доле, испод, изнад, испред, иза, између, лево, десно</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом <i>Сналажење у простору</i> , час обраде, предмет Свет око нас (тема: Сналажење у простору и времену)

1. ГЕОМЕТРИЈА/ ЛИНИЈЕ Права, крива и изломљена линија. Затворена и отворена линија. Тачка и линија. Дуж.		- разликовње линија - стицање умешности у руковању лењиром	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење - развија кооперативност	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	- разликује: криву, праву, изломљену, затворену и отворену линију; - црта праву линију и дуж помоћу лењира;	Процена и провера постигнућа састоји се у континуираном праћењу ученика кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке. Оцењивање ученика је описно (оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, ангажованост, напредовање ученика, препорука за даље напредовање), полазећи од ученикових способности.	Комуникација, Дигитална компетенција, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, сарадња, компетенција за целоживотно учење	
--	--	---	---	--	--	---	---	--

2. БРОЈЕВИ Бројање, писање и читање бројева. Приказивање бројева помоћу тачака на бројевној правој. Упоредивање бројева. Редни бројеви. Сабирање и одузимање бројева у оквиру 20 и приказивање на бројевној правој. Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза преко десетице и приказивање на бројевној правој. Својства сабирања. Откривање непознатог броја у једнакостима с једном операцијом. Динар, кованице и новчанице до 100 динара.	146	Пребројавање предмета исте врсте. Повезивање редних бројева и просторних прилога. Упоредивање и размена новца. Разлагање броја на могуће сабирке. Одређивање следећег члана у задатом бројевном низу.	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	– броји унапред и уназад и са прескоком; – прочита, запише, упореди и уреди бројеве прве стотине и прикаже их на бројевној правој; – користи редне бројеве; – разликује парне и непарне бројеве, одреди највећи и најмањи број, претходника и следбеника; – користи појмове: сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика; – сабира и одузима два једноцифрена броја не записујући поступак; – сабира и одузима до 100 без прелаза преко десетице; – растави број на сабирке и примени замену места и здруживање сабирака ради лакшег рачунања; – реши текстуални задаци.	Процена и провера постигнућа састоји се у континуираном праћењу ученика кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке. Оцењивање ученика је описно (оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, ангажованост, напредовање ученика, препорука за даље напредовање), полазећи од ученикових способности.	Комуникација, Дигитална компетенција, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, сарадња, компетенција за целоживотно учење	
---	------------	--	---	---	--	---	---	--

3. МЕРЕЊЕ И МЕРЕ Мерење дужине нестандардним јединицама мере.	7	Мерење задате дужине надовезивањем и пребројавањем јединичних мера, приказивање резултате мерења (табелом или дијаграмом) и упоређивање дужине.	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (молошка, дијалогска), - рад на тексту, - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	- прочита и користи податке са једноставнијег стубичног и сликовног дијаграма или табеле; - измери дужину задатом, нестандардном јединицом мере; - преслика тачке и фигуре у квадратној мрежи на основу задатог упутства.	Процена и провера постигнућа састоји се у континуираном праћењу ученика кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке. Оцењивање ученика је описно (оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, ангажованост, напредовање ученика, препорука за даље напредовање), полазећи од ученикових способности.	Комуникација, Дигитална компетенција, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, сарадња, компетенција за целоживотно учење	
---	---	---	--	---	---	--	--	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Учењем математике ученици оспособљавају за: решавање разноврсних практичних и теоријских проблема, комуникацију математичким језиком, математичко резонување и доношење закључака и одлука.

Ученици усвајају основне математичке концепте, овладавају основним математичким процесима и вештинама, оспособљавају се за примену математичких знања и вештина и комуникацију математичким језиком. При обради нових садржаја треба се ослањати на постојеће искуство и знање ученика, и настојати, да ученици самостално изводе закључке.

Ученике треба упућивати да користе уџбеник и друге изворе знања, како би у својена знања била трајнија и шира, а ученици оспособљени за примену у решавању разноврсних задатака.

Игра је основна активност и контекст математичког сазнања у предшколском периоду. Због тога је важно да се у првом циклусу, а посебно у првом разреду, деци омогући да развијају математичко мишљење у контексту играликих активности. Поред тога, игралике активности значајно доприносе развијању интересовања за математику и позитивног става према математици

Кључни појмови:

односи у простору, геометријски облици, број, сабирање и одузимање и мерење.

СВЕТ ОКО НАС

Циљ предмета:

Циљ учења предмета свет око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

I РАЗРЕД		СВЕТ ОКО НАС						
Теме/Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
1. Ја и други Основна осећања (радост, страх, туга и бес). Основне животне потребе (дисање, храна, вода, спавање и потреба за тоалетом). Сличности и разлике по полу, старости, способностима и интересовањима.	3	Посматрање Описивање Процењивање Груписање Праћење Бележење Практиковање Експериментисање Истраживање Сакупљање Стварање Играње Активности у оквиру мини-пројекта	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење - развија кооперативност	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монолошка, дијалозна), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	- препозна и искаже радост, страх, тугу и бес уважавајући себе и друге; - правремено и примерено ситуацији искаже своје основне животне потребе за храном, водом и одласком у тоалет; - се понаша тако да уважава различитости својих вршњака и других људи;	Процена и провера постигнућа састоји се у континуираном праћењу ученика кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке. Оцењивање ученика је описно (оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, ангажованост, напредовање ученика, препорука за даље напредовање), полазећи од ученикових	Комуникација, сарадња и компетенција за цело животно учење, одговорно учешће у демократском друштву, одговоран однос према околини	Наставна јединица <i>Од куће до школе</i> , час обраде (тема: Ја и други) је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом <i>Од куће до школе</i> , час обраде у предмету Српски језик (тема: Почетно читање и писање-припремни период)

2. Породични дом, школа Групе људи: породица, школска заједница, разред, одељење, суседи. Права и обавезе чланова група. Правила понашања појединаца и групе. Празници: породични, школски.	8	Посматрање Описивање Процењивање Груписање Праћење Бележење Практиковање Експериментисање Истраживање Сакупљање Стварање Играње Активности у оквиру мини-пројекта	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење - развија кооперативност	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	– придржава се договорених правила понашања у школи и прихвата последице ако их прекрши; – сарађује са вршњацима у заједничким активностима;	Процена и провера постигнућа састоји се у континуираном праћењу ученика кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке. Оцењивање ученика је описно (оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, ангажованост, напредовање ученика, препорука за даље напредовање), полазећи од ученикових способности.	Одговорно учешће у демократском друштву, решавање проблема, сарадња и компетенција за цело животно учење одговоран однос према околини	Наставна јединица <i>Школа</i>, час обраде (тема: Ја и други) је у хоризонталној корелацији са <i>Школско звоно</i>, час обраде у предмету Музичка култура (теме: Слушање наставном јединицом музике, извођење музике)
---	-----------------	--	--	--	---	---	---	---

3. Здравље и безбедност Здрав начин живота: становање, одевање, исхрана, лична хигијена, рад, одмор. Безбедно понашање у саобраћају на путу од куће до школе (кретање улицом са и без тротоара, прелажење преко улице, безбедно место за игру). Опасне ситуације по живот, здравље и околину, превенција и правилно понашање (у дому и школској средини, саобраћају, током природних непогода).	12	Посматрање Описивање Процењивање Груписање Праћење Бележење Практиковање Експериментисање Истраживање Сакупљање Стварање Играње Активности у оквиру мини-пројекта	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монолошка, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	– одржава личну хигијену и адекватно се одева у циљу очувања здравља; – чува своју, школску и имовину других; – прати инструкције одраслих у опасним ситуацијама: поплава, земљотрес, пожар; – својим речима опише пример неке опасне ситуације из свог непосредног окружења; – примењује правила безбедног понашања на путу од куће до школе приликом кретања улицом са и без тротоара и преласка улице;	Процена и провера постигнућа састоји се у континуираном праћењу ученика кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке. Оцењивање ученика је описно (оствареност циљева и прописаних прилагођених стандарда постигнућа, ангажованост, напредовање ученика, препорука за даље напредовање), полазећи од ученикових способности.	Одговорно учешће у демократском друштву, сарадња и компетенција за цело животно учење, рад са подацима и информацијама, Дигитална компетенција, решавање проблема,	
---	-----------	--	---	---	--	--	---	--

4. Оријентација у простору и времену Кретање и сналажење у простору у односу на просторне одреднице: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичне објекте. Сналажење у времену у односу на временске одреднице: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра.	9	Посматрање Описивање Процењивање Груписање Праћење Бележење Практиковање Експериментисање Истраживање Сакупљање Стварање Играње Активности у оквиру мини-пројекта	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење -развија кооперативност	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монолошка, дијалoшка), - рад на тексту, - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	– снађе се у простору помоћу просторних одредница: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичних објеката; – одреди време својих активности помоћу временских одредница: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада,	Процена и провера постигнућа састоји се у континуираном праћењу ученика кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке. Оцењивање ученика је описно (оствареност циљева и прописаних односно прилагођених стандарда постигнућа, ангажованост,	Сарадња и компетенција за цело животно учење решавање проблема, рад са подацима и информацијама, Дигитална компетенција, одговоран однос према околини	
5. Човек ствара Човек ради и ствара (материјали и средства за рад, производи људског рада). Материјали за израду предмета (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина) и њихова својства (тврдо-меко, провидно-непровидно, храпаво- глатко).	7	Посматрање Описивање Процењивање Груписање Праћење Бележење Практиковање Експериментисање Истраживање Сакупљање Стварање Играње Активности у оквиру мини-пројекта	Планира, осмишљава, води и усмерава ученичке активности, ствара наставне ситуације; прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика..)	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монолошка, дијалoшка), - рад на тексту, - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	– посматрањем и опипавањем предмета одреди својства материјала: тврдо-меко, провидно-непровидно, храпаво- глатко; – учествује у извођењу једноставних огледа којим аиспитује природне феномене; – разликује природу од производа	– препознаје облике појављивања воде у непосредном окружењу: потоци, реке, баре, језера; – препознаје изглед земљишта у непосредном окружењу: равница, брдо, планина; – идентификује биљке и животиње из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа; – уочава разноврсност биљака и животиња на Основу спољашњег изгледа;	Одговорно учешће у демократском друштву о, сарадња и компетенција за цело животно учење, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, дигитална компетенција, одговоран однос према околини	

6. Разноврсност природе Сунчева светлост и топлота. Основна својства ваздуха: провидност, мирис, кретање. Облици појављивања воде: потоци, реке, баре, језера, киша, снег. Облици појављивања воде у непосредном окружењу. Основна својства воде: укус, мирис, провидност, раствара поједине материјале. Изглед земљишта: равница, брдо, планина. Изглед земљишта у непосредном окружењу. Основна својства земљишта: боја, растреситост, влажност; Карактеристичне биљке и животиње у непосредном окружењу. Изглед и делови тела биљака. Изглед и делови тела животиња на примерима сисара, птица, риба, инсеката. Човеково тело - делови тела (глава, труп, руке и ноге) и чула (вида, слуха, укуса, мириса и додира). Значај воде, ваздуха, земљишта, сунчеве светлости и топлоте за живот биљака, животиња/човека. Одговоран однос човека према животној средини (штедња воде, одлагање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама).	33	Посматрање Описивање Процењивање Груписање Праћење Бележење Практиковање Експериментисање Истраживање Сакупљање Стварање Играње Активности у оквиру мини-пројекта	Планира, осмишљава, води и усмерава ученичке активности, стварана ставне ситуације; прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика..)	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - рад на тексту, - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	- препознаје облике појављивања воде у непосредном окружењу: потоци, реке, баре, језера; - препознаје изглед земљишта у непосредном окружењу: равница, брдо, планина; - идентификује биљке и животиње из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа; - уочава разноврсност биљака и животиња на основу спољашњег изгледа; - препознаје главу, труп, руке и ноге као делове тела и њихову улогу у његовом свакодневном животу; - препознаје улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у његовом свакодневном функционисању и сазнавању окружења; - штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места; - се понаша тако да не угрожава биљке и животиње у непосредном окружењу; - повезује резултате учења и рада са уложеним трудом.	- препознаје главу, труп, руке и ноге као делове тела и њихову улогу у његовом свакодневном животу; - Препознаје улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у његовом свакодневном функционисању и сазнавању окружења; - штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места; - се понаша тако да не угрожава биљке и животиње у непосредном окружењу; - повезује резултате учења и рада са уложеним трудом.	Сарадња и компетенција за цело животно учење решавање проблема, рад са подацима и информацијама, Дигитална компетенција, одговоран однос према околини	Наставна јединица <i>Сунце</i>, час обраде (тема: Разноврсност природе) је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом <i>Буђење пролећа</i> – описивање, час обраде у предмету Српски језик (тема: Језичка култура – писање) Наставна јединица <i>Ваздух се креће</i>, час обраде (тема: Разноврсност природе) је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Ветар сејач“, аутор Мира Алечковић, час обраде (тема: Књижевност)
---	----	--	---	--	--	--	---	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Уважавање окружења у којем ученици живе директно је у вези са уважавањем искустава и знања ученика. Ученици у школу долазе са идејама о свету, себи и свему другом што их окружује. Изградили су их личним ангажовањем у свакодневним активностима – играњем, слушањем, посматрањем, размишљањем, разговарањем, неки и читањем итд. Зато је веома важно да полазне тачке у развоју научних идеја о природним и друштвеним појавама и процесима у настави буду управо идеје и искуства са којима ученици долазе у школу. Кроз разноврсне активности којима се уважава средина у којој ученици живе и њихово непосредно свакодневно искуство из конкретне средине, ученици се омогућава да доживе и разумеју сложеност, разноликост и међусобну повезаност свих чинилаца који делују у њиховом природном и друштвеном окружењу. Истовремено се подстиче њихова радозналост за откривање појава и процеса у природној и друштвеној заједници.

Ученике треба оспособљавати да самостално истражују и анализирају природне и друштвене појаве и процесе. У зависности од исхода који се жели остварити, учитељ треба да подстакне ученике на различите врсте активности које ангажују како поједина чула, тако и више чула паралелно.

Синхронизација чулних утисака даје целовиту слику објеката, процеса, појава и њихову интеграцију у комплексну слику света, а уважава различитости у склоностима ученика при упознавању света и процесу учења. Ипак, учење се не завршава чулним утисцима, већ се наставља уопштавањем уоченог кроз описивање, поређење, формулисање закључака итд. У наставном процесу се, дакле, полази од несистематизованих искуствених сазнања и иде се ка општим, научно заснованим, систематизованим знањима из области природе, друштва и културе.

Активности ученика потребно је примерити предметним исходима, специфичностима изабраних садржаја и узрасту ученика. Постепено треба повећавати ниво захтева и самосталности ученика приликом упознавања природних и друштвених појава.

Стварност (природна и друштвена) која нас окружује и из које произилази садржај овог предмета, заснована је на повезаности различитих појава и процеса. Због тога садржаји Света око нас, а касније и Природе и друштва морају да буду одраз те целовитости и повезаности појава које се изучавају. Поред тога, приступ настави и учењу треба да буде повезан и са логиком и методологијом научне дисциплине одакле произлази одређени садржај. Тако изучавање биолошких садржаја нужно треба да укључи посматрање и праћење биолошких феномена; изучавање садржаја хемије и физике – закључивање на основу спроведеног експеримента итд.

Кључни појмови:

оријентација, култура живљења и друштвена стварност у непосредном окружењу

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ предмета:

Циљ учења предмета физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

I РАЗРЕД		ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ						
Теме/Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активност и наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
1. Физичке способности Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.	10	- Вежба - Примењује вежбе	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, коригује, награђује, упућује, сарађује, подстиче, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (молошка, дијалогска), - демонстративна, - практичан рад, игровне активности	– Примене једноставне вежбе обликовања; – Правилно изводе вежбе, -Уочавају своје моторичке и друге способности;	Први ниво 1. Стање физичких способности 2. Стање здравља и хигијенске навике 3. Достигнути ниво савладаности моторичких вештина 4. Однос према раду	Одговоран однос према здрављу; Решавањ е проблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација.	Наставна јединица (тема:1. Природни облици кретања) <i>Елементарне игре, хваталице</i> , је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом <i>Праве, криве и изломљене линије</i> , отворене и затворене, час обраде, предмет Математика (тема: Линија и област)

2. Ходање и трчање Ходање: - кратким корацима, - дугим корацима, - у различитом ритму, - ходање са реквизитом, - ходање са променом, правца и смера. Техника трчања: - трчање преко препрека, - трчање са променом правца и смера, - брзо трчање 20 м са стартом из различитих почетних положаја, - игре са коришћењем научених облика ходања и трчања.	17	Хода (природно, лагано, на прстима, петама, у различитом положају руку...) пузи, провлачи се кроз обруч, пење се.. Трчи природно споро, лагано, брзо, корацима различите дужине.	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, коригује, награђује, упућује, сарађује, подстиче, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - практичан рад, игровне активности	-Истражује своје способности у ходању у трчању; -Правило изводе вежбе ходања и кретања; - Изводе разноврсна природна и изведена кретања; --Примњују управилну технику дисања приликом ходања издржавног трчања; -Ходају у ритму различитим корацима; -Трче различитим брзинама; - Трче у различитим правцима и смеровима; - Примењују игре користећи научене облике ходања и трчања;	Други ниво Ученик има задовољавајући степен: развијености физичких способности, здравственог стања и хигијенских навика савладаности моторичких вештина и однос према раду, ако значајно не одступа од критеријума наведених за први ниво. Ученик на овом нивоу достигао је предвиђене исходе уз одређене потешкоће (навести најбитније), има позитиван однос према раду.	Одговоран однос према здрављу; Решавањ е проблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација.	Наставна јединица (тема: 1. Природни облици кретања) <i>Игре на снегу</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом <i>На снегу</i>, час обраде, предмет Српски језик (тема: Говорна култура)
--	----	--	--	---	--	--	--	---

3. Скакања и прескакања Поскоци у месту. Поскоци у кретању. Скакања удаљ. Скакања увис. Прескакање дуге вијаче. Вежбе скакања и прескакања упором рукама. Игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања.	16	Хода, трчи, скаче у месту и у кретању, прескаче справе различите висине и дубине, прескаче вијачу...	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, коригује, награђује, упућује, сарађује, подстиче, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - практичан рад, игровне активности	-Правилно изводе вежбе скакања и прескакања у месту и кретању; -Знају да скоче у даљ; -Знају да скоче у вис; -Ученици знају да користе вијачу и да је прескачу упором рукама; - Примењују игре користећи различите облике скакања и прескакања; -Ходају у комбинацији са поскоцима;	Трећиниво Ученик делимично или потпуно одступа од критеријума наведених из први и други ниво. Не носи редовно и не одржава опрему за вежбање и има недовољно развијене хигијенске навике.	Одговоран однос према здрављу; Решавањ е проблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација.	
---	-----------	--	---	---	--	--	---	--

4. Бацања и хватања Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис. Вођење лопте. Додавање лопте. Игре са вођењем, додавањем лопте и гађањем у циљ	13	Баца и хвата лопте различите величине рукама, баца лопте у вис или у даљ.	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, коригује, награђује, упућује, сарађује, подстиче, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - практичан рад, игровне активности	-Уочавају своје моторичке способности бацањем лоптица; -Умеју да баце лоптицу из кретања и увис; -Умеју да воде лопту; -Примењују игре користећи технике вођења, додавања и гађања; -Бацају и хватају лопте различите величине ;	Праћење постигнућа ће се вршити описно кроз континуирано праћење постигнућа из области физичког и здравственог развоја ученика и развоја њихових моторичких способности, ангажовање и залагање ученика за наставни предмет као и антрополошким мерењем индивидуалног напредовања, полазећи од њихових способности, спретности и умешности.	Одговоран однос према здрављу; Решавањ е проблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација.	
--	------------------	--	--	---	---	---	---	--

5. Пузања, вишења, упори и пењања Пузања на тлу. Пењања. Провлачења. Вис лежећи опружено. Помицања улево и удесно у вису лежећем и вису слободном. Упори.	13	Пење се уз степенице, уз косину, врши упор предњи на разбоју, њише се на разбоју...	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, коригује, награђује, упућује, сарађује, подстиче, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (молошка, дијалогска), - демонстративна, - практичан рад, игровне активности	-Истражује своје способности у пузању, вишењу, упорима и пењању; -Комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и у свакодневном животу приликом пењања и провлачења; - Пењу се уз степенице, уз косину, врше упор предњи на разбоју, њишу се на разбоју...		Одговоран однос према здрављу; Решавањ епроблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација.	
6. Вежбе на тлу Основни садржаји Основни ставови и положаји. Поваљка на леђима. Став на лопатицама (свећа). Колут напред из чучња у чучањ. Поваљка на стомаку. Састав од научених елемената. Игре са усвојеним вежбама. Проширени садржаји Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби.	8	Диже и носи реквизите самостално и у групи или пару, изводи основне гимнастичке елементе, дружи се, навија, процењује.	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, коригује, награђује, упућује, сарађује, подстиче, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (молошка, дијалогска), - демонстративна, - практичан рад, игровне активности	-Правилно изводе ставове и положаје; -Умеју да направе колут напред и колут назад из чучња у чучањ; -Изводи основне гимнастичке елементе, дружи се, навија, процењује... -Навијају фер и бодре учеснике у игри;		Одговоран однос према здрављу; Решавањ епроблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација.	

7. Вежбе равнотеже Хође по линији. Хође по шведској клупи. Лагано трчање на шведској клупи или ниској греди. Кратак састав на линији обележеној на тлу, шведској клупи и ниској греди.	14	Хође у пару са обилажењем и прекоричавањем препрека, хође по греди, трчи у страну у назад у колони, врсти, пару, изводи основне гимнастичке елементе	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, коригује, награђује, упућује, сарађује, подстиче, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (молошка, дијалоска), - демонстративна, - практичан рад, игровне активности	-Одржавају равнотежу у различитим кретањима; -Остварују напредак у развоју моторичких способности : координација, равнотежа, издржљивост, гпкост... -Поседују моторичка искуства везана за равнотежу (знају да трче и хође по ниској греди и шведској клупи);	Одговоран однос према здрављу; Решавањ епроблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација.	
8. Вежбе са реквизитима Вежбе обликовања са реквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластисом.	7	- раде вежбе обликовања користећи палице, обруче и вијаче - трче и скачу заобилазећи реквизите - дижу и носе коцке на различите начине - играју се коришћењем реквизита	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, коригује, награђује, упућује, сарађује, подстиче, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (молошка, дијалоска), - демонстративна, - практичан рад, игровне активности	-Дижу и носе реквизите самостално или у групи и пару; -Носе и дижу реквизите на различите начине; -Знају да играју игре ластисом;	Одговоран однос према здрављу; Решавањ епроблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација.	Наставна јединица „Елементарне игре по избору ученика“ – вежбање је у хоризонталној коорелацији са наставном јединицом „Волим да се играм“ – говорна вежба из предмета СЈ.

9. Плес и Ритмика Ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз плесак и уз музичку пратњу. Галоп напред. Дечији поскок. Њихање и кружење вијачом или траком. Суножни скокови кроз вијачу са обртањем напред. Народно коло по избору.	7	Хода с плескањем уз музичку пратњу, певање појединачно или у пару, ходање у комбинацији са поскоцима, усклађује покрете појединог дела тела са целим телом и уз музику плеше.	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, коригује, награђује, упућује, сарађује, подстиче, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (молошка, дијалогска), - демонстративна, - практичан рад, игровне активности	-Изведукретањеузмузику; - Изведужебеузмузичкупратњу; -Изведу покрете, кретање у праволинијској путањи; -Правилно изведу основни корак два одабрана плеса; -Усклађују једноставне покрете уз музику; - Играјудечијеигреи народниплес;		Одговоран однос према здрављу; Решавањ епроблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација.	
10. Полигони Комбиновани полигон од усвојених вештина (вежби).	4	Изводи полигон од усвојених вештина	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, коригује, награђује, упућује, сарађује, подстиче, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (молошка, дијалогска), - демонстративна, - практичан рад, игровне активности	-Владају изабраним умењима из вежбама на полигону; -Уочавају сличности и разлике међу вршњацима;		Одговоран однос према здрављу; Решавањ епроблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација.	

11. Култура вежбања и играња Основни термини у вежбању. Вежбам безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада. победим. Навијам фер.	4	Памти термине у вежбању, чува своје и туђе ствари, поштује правила игре, навија.	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, коригује, награђује, упућује, сарађује, подстиче, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - практичан рад, игровне активности	- Уредно одлаже свој ствари пре и након вежбања; -Користи основну терминологију вежбања; - Поштује правила понашања на просторима за вежбање; - Поштује мере безбедности током вежбања; - Одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; - Поштује правила игре; -Прихвати сопствену победу и пораз; -Вреднује односе са другима.		Одговоран однос према здрављу; Решавањ епроблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација.	
---	---	--	---	---	--	--	--	--

12. Здравствено Васпитање Упознај своје тело. Растемо. Видим, чујем, осећам. Моје здравље. Ко све брине о мом здрављу. Лична хигијена. Хигијена простора у коме живим. Хигијена простора у коме вежбам. Животне намирнице и правилна исхрана. Заједно за столом	7	Брине о свом здрављу, личној хигијени, хигијени простора, правилној исхрани	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, коригује, награђује, упућује, сарађује, подстиче, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (молошка, дијалогска), - демонстративна, - практичан рад, игровне активности	- Наведу делове свога тела и препознају њихову улогу; – Уоче промену у расту код себе и других; -Уоче разлику између здравог и болесног стања; – Примењују здравствено- хигијенске мере пре, у току и након вежбања; – Одржавају личну хигијену; – Учествоју у одржавању простора у коме живе и бораве; – Схвате значај коришћења воћа у исхрани; - Правилно се понашају за столом;		Одговоран однос према здрављу; Решавањ епроблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација.	
--	---	--	---	---	---	--	--	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Основни принципи реализације наставе: – јасноћа наставног процеса;
 – оптимално коришћење расположивог простора, справа и реквизита;
 – избор рационалних облика и метода рада;
 – избор вежби усклађен са програмским садржајима и исходима;
 – функционална повезаност делова часа;
 – унутар једног и више узастопних часова одређене наставне теме- при избору облика рада узимају се у обзир просторни услови, број ученика на часу, опремљеност справама и реквизитима и планирана динамика рада.
 Избор дидактичких облика рада треба да буде у функцији ефикасне организације и интензификације часа у циљу достизања постављених исхода.
 У настави треба да преовладавају игре и садржаји који захтевају прецизност извођења. Свим вежбањима претходе тачна упутства наставника и приказ вежби.
 Наставник прати рад ученика, указује и исправља грешке.
 У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе, препоручује се да наставник подједнако, континуирано прати и вреднује:
 – стање физичких способности;
 – стање здравља и хигијенских навика;
 – достигнути ниво савладаности моторичких вештина;
 – однос према раду.
 Оцењивање се врши описно, на три нивоа, на основу достигнутог предвиђених исхода.

Кључни појмови: васпитање, физичко вежбање, игра, здравље и култура.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ предмета:

Циљ учења предмета музичка култура је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

I РАЗРЕД		МУЗИЧКА КУЛТУРА						
Теме/Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активност и ученика у образовно васпитном раду	Активност и наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
I. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук - лик, музика - радња. Композиције које илуструју различита осећања. Звук и тон (извори). Звучи тела (пулс, куцање срца, дисање...). Звучи из природе и окружења. Звучни знак (школско звоно, аутомобилска сирена...). Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак - дуг), јачина (гласан - тих), висина (висок - дубок). Тишина и одсуство звука. Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за ситуације значајне за ученике (празници, приредбе, свечаности, рођендани, венчања, новогодишње и божићне песме...). Музичка прича. Карактер дела и елементи музичке изражајности (условљеност). Музички бонтон. Музика и здравље. Носиоци звука (це-де плејер, ем пе 3 плејер, рачунар...).	6	Слушају, певају, свирају, уочавају, откривају, естетски процењују, одговарају на питања, износе утиске, препознају,	Планира, осмишљава, води и усмерава ученичке активности, ствара наставне ситуације; прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика..)	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монолошка, дијалошка), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	– објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна; – разликује одабране звукове и тонове, певање/свирање; хор/један певач/група певача; оркестар/један свирач/група свирача, боју различитих певачких гласова и инструмената и музичке изражајне елементе; – препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу; – повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела; – поштује договорена правила понашања при слушању музике; – користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука;	Описно оцењивање (оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, ангажованост, напредовање ученика, препорука за даље напредовање), полазећи од ученикових способности,	Компетенција за учење, Естетичка компетенција, Комуникација, Сарадња, Одговорно учешће у демократском друштву	Наставна јединица <i>Рођенданска песма</i> , непознати аутор, час утврђивања градива (теме: Слушање музике, извођење музике и музичко стваралаштво) је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом <i>Празници и обичаји</i> , час обраде у предмету Свет око нас (тема: Ја и други)

2. ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ Изговор бројалице у ритму уз покрет - плескање, пуцкетање прстима, корачање, дланом о надлактицу, ударом о клупу. Звучне ономатопеје и илустрације. Држање тела и дисање - правилан начин певања. Правилна дикција - изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет - песме уз игру и народне песме. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (до-зелено, ре-браон, ми-жуто, фа-плаво и сол-црвено). Дечји ритмички инструменти и начини свирања на њима. Свирање по слуху пратње уз бројалице и песме - пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима - песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Свирање графички представљеног ритма.	20	опонашају, покушавају, музички се активирају и договарају, оцењују себе и друге	Планира, осмишљава, води и усмерава ученичке активности, ствара наставне ситуације; прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика..)	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	– изговара у ритму уз покрет бројалице; – пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; – пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре; – примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; – свира по слуху звучне ономатопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; – повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама, ритам са графичким приказом; – објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; – учествује у школским приредбама и манифестацијама;	Описно оцењивање (оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, ангажованост, напредовање ученика, препорука за даље напредовање), полазећи од ученикових способности,	Компетенција за учење, Естетичка компетенција, Комуникација, Сарадња, Одговорно учешће у демократском друштву	2. Наставна јединица <i>Химна Светом Сави</i>, час обраде (тема: Слушање и извођење музике) је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом <i>Значајне личности српске културе: Свети Сава</i>, аутор Брана Цветковић, час обраде у предмету Српски језик (тема: Књижевност)
--	------------------	--	---	--	---	---	--	---

3. МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала. Стварање звукова из непосредне околине и природе спонтаном или договореном импровизацијом. Креирање сопствених покрета уз музику која се изводи или слуша. Стварање звучних ефеката и једноставне ритмичке пратње користећи различите изворе звука. Бирање инструмената на основу звука и стварање једноставне ритмичке пратње уз бројалице, песме и музичке игре. Стварање мањих ритмичких целина на основу музичког искуства - изговором у ритму, различитим покретима, предметима и дечјим ритмичким инструментима. Стварање музичких питања и одговора на дечјим ритмичким инструментима у дијалогу. Стварање једноставне мелодије на краји текст. Бирање познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација за стварање звучне приче - праћење литерарног текста.	10	разликују, праве, играју се, маштају, , смишљају, састављају, стваралачки се изражавају ,	Планира, осмишљава, води и усмерава ученичке активности, ствара наставне ситуације; прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика..)	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	– направи дечје ритмичке инструменте; – ствара звучне ефекте, покрете уз музику, - мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука, ритмичку пратњу за бројалице, - песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, музичко питање и одговор на ритмичким удараљкама, једноставну мелодију	Описно оцењивање (оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, ангажованост, напредовање ученика, препорука за даље напредовање), полазећи од ученикових способности,	Компетенција за учење, Естетичка компетенција, Комуникација, Сарадња, Одговорно учешће у демократском друштву	
---	-----------	---	--	--	--	--	---	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Музику од почетка треба повезивати са што више догађаја у животу детета.

Настава је усмерена на остваривање исхода и даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике, лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике и музичко стваралаштво.

Музичке активности су говор у ритму, певање, свирање, покрет уз музику, слушање музике и видови стваралаштва.

Код ученика треба развијати дух заједништва кроз рад у групама и у одељењу, као и комуникацијске вештине у циљу преношења и размене искустава и знања.

Музичке активности одвијају паралелно или једна музичка активност логички води ка другој. На пример, извођење бројалице уз покрет води ка свирању дечјим ритмичким инструментима. Вежбе правилног држања тела, дисања и говорне артикулације претходе обнављању познатих песама, које су опет садржајно и/или музички сличне оној коју ће учити. Уз песму или бројалицу може се свирати ритмичка пратња.

Слушање музике може се комбиновати са свим другим активностима.

Најважнији покретач наставе треба да буде принцип мотивације и инклузивности у подстицању максималног учешћа у музичком доживљају као и развијању потенцијала за музичко изражавање.

Кључни појмови: тон, покрет, мелодија, ритам и извођење.

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ предмета:

Циљ учења предмета ликовна култура је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава да комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

I РАЗРЕД		ЛИКОВНА КУЛТУРА						
Теме/Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
1. Ликовна култура и култура изражавања Простор. Отворени и затворени простор, природа и простор који је човек обликовао. Карактеристичне визуелне одлике по којима се препознаје врста простора. Значај чувања споменика или значајних објеката у најближем окружењу. Значај уређења простора у коме ученик борави. Уметничка занимања и производи. Слика - сликар, вајар - скулптура, фотограф - фотографија... Изглед употребних предмета које су дизајнирали уметници. Установе културе (биоскоп, музеј, галерија, позориште, библиотека...). Правила понашања и облачења у различитим установама културе, договорена правила понашања.	5	посматра, уочава разговара, чита црта, боји, лепи, слаже, обликује, сецка, украшава, повезује спаја, ваја, правилно повлачи линије обједињује, игра се, смишља, закључује, сналази се у простору на основу датих смерница, истржује, експериментише, сликар, креира, прави облике, повлачи линије	уочава претходна умења и способности усмерава, наводи сугерише, поставља проблем, подстиче, мотивише, анализира, координира, наводи на повезивање и примену знања пружа помоћ мотивише, подстиче, процењује, дискутује, анализира, координира помаже наводи на повезивање и примену знања, информише упућује, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	-Опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор; - Повеже одабрану установу културесањеном наменом; - Поштује договоре правила понашања и облачења Приликом посете установама културе; - Поређи своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/ предмета и облицима из природе и окружења; -Изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања;	Естетска процена остварености циљева, општих и посебних ; Ангажовање ученика обухвата које обухвата одговоран однос према раду, постављеним задацима, активно учествовање у настави, сарадњу са другима и исказано интересовање и мотивацију; Напредовање у односу на претходни период; Препорука за даље напредовање ученика.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација.	

2. Односи у видном пољу Облици. Облици из природе, облици које је створио човек, правилни и неправилни облици. Својства облика (цело, део, велико, мало, високо, ниско, краће, дуже, уско, широко, светло, тамно, обојено, безбојно, једнобојно, шарено, меко, тврдо, глатко, хрпаво, обло, рогљасто). Положај облика у простору и у равни (горе, доле, између, испод, у, на, испред, иза, усправно, положено, косо, лево, десно). Кретање. Покретни и непокретни облици. Кретање бића и машина. Смер кретања облика (налево, надесно, нагоре и надолу). Безбедност у саобраћају - илузија величине покретних и непокретних објеката у односу на удаљеност од посматрача. Светлост и сенка. Природни и вештачки извори осветљења. Промена осветљености у току дана. Изглед облика и сенке у зависности од осветљења.	12	посматра, уочава разговара, чита црта, боји, лепи, слаже, обликује, сецка, украшава, повезује спаја, ваја, правилно повлачи линије обједињује, игра се, смишља, закључује, сналази се у простору на основу датих смерница, истржује, експериментише, слика, креира, прави облике, повлачи линије	уочава претходна умења и способности усмерава, наводи сугерише, поставља проблем, подстиче, мотивише, анализира координира, наводи на повезивање и примену знања пружа помоћ мотивише, подстиче, процењује, дискутује анализира, координира помаже наводи на повезивање и примену знања, информише упућује, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	– Одреди, самостално и у сарадњи са другима положај облика у простору и у равни; -Уочавати положај предмета у простору и њихове односе.	Естетска процена остварености циљева, општих и посебних ; Ангажовање ученика обухвата које обухвата одговоран однос према раду, постављеним задацима, активно учествовање у настави, сарадњу са другима и исказано интересовање и мотивацију; Напредовање у односу на претходни период; Препорука за даље напредовање ученика	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација.	
---	----	---	--	--	---	--	--	--

3. Обликовање Материјал и прибор. Поступци правилног и безбедног руковања и одржавања материјала, прибора и радне површине, значај одржавања хигијене и безбедног руковања прибором. Обликовање скулптуре. Обликовање меких материјала поступком додавања. Спајање разноврсних материјала. Обликовање цртежа. Врсте линија (отворена, затворена, права, крива, светла, тамна, широка, уска, дугачка, кратка, непрекинута, испрекидана, груба, нежна, спирална, таласаста, степенаста...). Изражајна својства линија у односу на материјал и прибор. Обликовање слике. Боја природних облика и боја облика које је створио човек. Изражајна својства боје у односу на материјал и прибор. Преобликовање. Предмети и материјал погодни за преобликовање (оштећени предмети, амбалажа, остаци тканина...). Различите информације као мотивација за стваралачки рад. Природа и непосредно окружење; машта и стварни догађаји; приче, песме и текстови из књига и часописа за децу и уџбеника, уметничка дела...	10	посматра, уочава разговара, чита црта, боји, лепи, слаже, обликује, сецка, украшава, повезује спаја, ваја, правилно повлачи линије обједињује, игра се, смишља, закључује, сналази се у простору на основу датих смерница, истржује, експериментише, слика, креира, прави облике, повлачи линије	уочава претходна умења и способности усмерава, наводи сугерише, поставља проблем, подстиче, мотивише, анализира координира, наводи на повезивање и примену знања пружа помоћ мотивише, подстиче, процењује, дискутује анализира, координира помаже наводи на повезивање и примену знања, информише упућује, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад,	– Користи материјал и прибор у складу са инструкцијама; – Обликује једноставне фигуре од меког материјала; - Одабере, самостално, начин спајања најмање два материјала; – Преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену; – Црта на различитим подлогама и форматама папира;	Естетска процена остварености циљева, општих и посебних ; Ангажовање ученика обухвата које одговоран однос према раду, постављеним задацима, активно учествовање у настави, сарадњу са другима и исказано интересовање и мотивацију; Напредовање у односу на претходни период; Препорука за даље напредовање ученика	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација.	Наставна јединица (тема: Преобликовање материјала њиховим спајањем) <i>Преобликовање материјала њиховим спајањем</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом <i>Материјали и њихова својства</i>, час обраде у предмету Свет око нас (тема: Човек ствара)
---	----	---	---	---	--	---	--	---

4. Споразумевање Читање визуелних информација. Илустрација у дечјим књигама и уџбеницима. Стрип. Цртани и анимирани филм - традиционално урађени (слободоручно обликовани или нацртани ликови) и савремени (урађени у апликативном програму). Прича у цртаном и анимираном филму. Изглед места и ликова. Знак. Графички знак (ноте, слова и цифре), гестовни и звучни знак. Лепо писање. Украсна слова. Традиција. Празници и украшавање. Невербално изражавање. Пантомима, игре, перформанс.	9	посматра, уочава разговара, чита црта, боји, лепи, слаже, обликује, сецка, украшава, повезује спаја, ваја, правилно повлачи линије обједињује, игра се, смишља, закључује, сналази се у простору на основу датих смерница, истржује, експериментише, слика, креира, прави облике, повлачи линије	уочава претходна умења и способности усмерава, наводи сугерише, поставља проблем, подстиче, мотивише, анализира координира, наводи на повезивање и примену знања пружа помоћ мотивише, подстиче, процењује, дискутује, анализира, координира помаже наводи на повезивање и примену знања, информише упућује, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад,	– Изрази познате појмове мимиком и покретом тела, Без звука; – Преведе једноставне појмове и информације у ликовном раду;	Естетска процена остварености циљева, општих и посебних ; Ангажовање ученика обухвата које обухвата одговоран однос према раду, постављеним задацима, активно учествовање у настави, сарадњу са другима и исказано интересовање и мотивацију; Напредовање у односу на претходни период; Препорука за даље напредовање ученика.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација.	Наставна јединица (тема Споразумевање) <i>Стрип</i>, час обраде је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом “Пас и његова сенка“, час обраде, предмет Српски језик (тема: Књижевност)
---	-----------------	---	--	---	---	--	--	---

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Програм предмета *ликовна култура* усмерен је на изградњу компетенција које су ученицима неопходне за животу савременом свету. Програмска концепција није измењена, већ додатно подржава креативност наставника. Достицањем исхода ученик постепено развија компетенције. Улога наставника је да креира свој програм, при чему треба да буде фокусиран на исходе, односно да осмисли активности и одабере, методе, технике и поступке који ће на најефикаснији начин омогућити достизање исхода.

Од бројних исхода које ученици достижу до краја године одабрани су они које сви ученици могу да достигну. Природа предмета је таква да ће се поједини исходи понављати и у другим разредима(исто или слично формулисани). Такве исходе наставник тумачи у односу на узраст ученика и препоручене, односно одабране садржаје. Предвиђено је да се већина исхода достиже постепено и континуирано током целе школске године, кроз разноврсне задатке и активности. Изузетак су они исходи који се достижу кроз периодичне активности, као што је одлазаку установу културе.

У трећој колони табеле налазе се препоручени садржаји, нема предлога задатака и активности. Поједини садржаји могу да се дефинишу самоглаголом, али се формулација не односи на активност ученика, већ на програмски садржај(најчешће упућује на процесе или поступке које је потребно објаснити). У програму предмета *ликовна култура* садржаје чине кључни појмови и под појмови, мотивациони садржаји и васпитни садржаји. Кључни појмови су неизоставни садржаји, а остале садржаје одређује наставник, бирајући оне који су најпогоднији за достизање исхода.

Кључни појмови: простор, облик, линија

СТРАНИ ЈЕЗИК ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ предмета:

Циљ учења **страног језика** у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

I РАЗРЕД		ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК						
Теме/Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
1. ПОЗДРАВЉАЊЕ <i>Hi! Hello. Good morning/afternoon/evening/night. How are you? I'm fine, thank you, and you? Goodbye. Bye. See you (later/tomorrow). Have a nice day/weekend! Thanks, same to you!</i>	8	посматра, уочава разговара, чита црта, боји, лепи, слаже, обликује, сецка, украшава, повезује спаја, ваја, правилно повлачи линије обједињује, игра се, смишља, закључује, сналази се у простору на основу датих смерница, истржује, експериментише, слика, креира, прави облике, повлачи линије	уочава претходна умења и способности усмерава, наводи сугерише, поставља проблем, подстиче, мотивише, анализира координира, наводи на повезивање и примену знања пружа помоћ мотивише, подстиче, процењује, дискутује анализира, координира помаже наводи на повезивање и примену знања, информише упућује, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	- поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства;	Естетска процена остварености циљева, општих и посебних; Ангажовање ученика које обухвата одговоран однос према раду, постављеним задацима, активно учествовање у настави, сарадњу са другима и исказано интересовање и мотивацију; Напредовање у односу на претходни период; Препорука за даље напредовање ученика.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација.	Примењена је хоризонтална корелација између наставне јединице <i>Бројеви прве десетице</i> (математика) и наставне јединице <i>Numbers</i> и између <i>Положај предмета</i> (математика) и <i>Prepositions</i>. Хоризонтална корелација између наставне јединице <i>Школа</i> (Свет око нас) и <i>School things</i>. Такође, између наставне јединице <i>Породица</i> (Свет око нас) и <i>Family words</i>. Примењена је хоризонтална корелација између наставних јединица <i>Слушање и извођење покрета уз рођенданску песму</i> (Музичка култура) и <i>Happy birthday!</i>

2. ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ; ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ; ДАВАЊЕ И И ТРАЖЕЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О ДРУГИМА <i>My name's Maria/I'm Maria. What's your name? This is my friend. His name's/name is Marko. Maria, this is Barbara. Barbara, this is Maria. This is Miss Ivona. She's my teacher. That is Mr Jones. He's your teacher. How old are you? I'm seven. He's ten. Who's this/that? It's my father. Is Tom your brother/friend? Yes, he is/No, he isn't. Is Jane your sister/friend? Yes, she is/No, she isn't. Who's in the picture? It's my sister. Her name's Susan.</i>	6	-слуша -понавља -пева -рецитује -показивује -драматизује дијалоге -црта и боји -игра -кратки дијалози -игре погађања -физичке активности	усмерава, наводи сугерише, поставља проблем, подстиче, мотивише, анализира координира, наводи на повезивање и примену знања пружа помоћ мотивише, подстиче, процењује, дискутује анализира, координира помаже наводи на повезивање и примену знања, информише упућује, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	- представи себе и другог; - разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих; - разуме кратка и једноставна упутства и налоге и реагује на њих;	Ангажовање ученика које обухвата одговоран однос према раду, постављеним задацима, активно учествовање у настави, сарадњу са другима и исказано интересовање и мотивацију; Напредовање у односу на претходни период; Препорука за даље напредовање ученика.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација.	
--	---	--	---	--	---	--	---	--

3. РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИХ УПУТСТАВА И НАЛОГА <i>Let's start. Quiet, please. Listen to me! Look! Look at me/the picture! Sit down. Stand up. Turn around. Jump. Say hello/goodbye to your friend. Open/Close your books/notebooks. Put down your pencils. Pick up the rubber. Wash your hands. Open the window, please. Come in. Come here/to the board. Give me your book, please. Don't do that. Listen and say/sing/do/number/match/draw/repeat... Cut out/stick/touch/point to... Colour the door yellow. Count from ... to My turn now. Hurry up! Quick! Watch out! I understand/I don't understand. I'm finished.</i> Imperativ	5	-слуша описе, слике уз показивање -слуша кратке дијалоге уз понављање -пева уз гестику лацију -рецитује уз гестикулацију - игра игре са бројевима -физичке активности -црта -боји -диктат бројева -диктат боја -лепи апликације у радну свеску -драматизује дијалоге	-презентација наставних садржаја -усмеравање активности ученика -подстицање ученика на размишљање, увиђање повезивање и примену садржаја -корелира наставне садржаје са другим наставним предметима(математика- бројеви, српски језик, свет око нас, музичка култура, ликовна култура, физичко васпитање)	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	- даје кратка и једноставна упутства и налоге;		Дигитална компетенција; Сарадња; Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација	
--	---	---	--	--	--	--	---	--

4. ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ <i>Let's play football/the memory game/go to the park/sing. Come and play with me! Come to my birthday party. Cool! Super! Great! OK. All right. Sorry, I can't.</i> Imperativ	6	-слуша уз показивање -слуша и понавља -рецитује -пева -слуша и понавља кратке дијалоге - игра игре погађања боја, бројева, личности и активности -црта и боји -диктат цртања -драматизује дијалоге	усмерава, наводи сугерише, поставља проблем, подстиче, мотивише, анализира координира, наводи на повезивање и примену знања пружа помоћ мотивише, подстиче, процењује, дискутује анализира, координира помаже наводи на повезивање и примену знања, информише упућује, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	- разуме позив и реагује на њега; - упути позив на заједничку активност;		Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација	
---	---	--	---	--	---	--	--	--

5. ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА <i>Can I have an apple, please? Yes, here you are. Thank you/Thank you, Maria/Thanks. You're welcome. No, sorry/Not now/No, you can't. Can you help me, please? Can/May I have some water, please? Can/May I go to the toilet/go out/come in? Excuse me, Teacher, ...? I can't see. Can you move, please? Sorry, can you repeat that, please? I'm sorry I'm late. It's OK. No problem.</i> Modalni glagoli za izražavanje molbe - <i>can/may</i>	6	-слуша уз показивање -слуша и понавља -рецитује -пева -слуша и понавља кратке дијалоге - игра игре погађања боја, бројева, личности и активности -црта и боји -диктат цртања -драматизује дијалоге	усмерава, наводи сугерише, поставља проблем, подстиче, мотивише, анализира координира, наводи на повезивање и примену знања пружа помоћ мотивише, подстиче, процењује, дискутује анализира, координира помаже наводи на повезивање и примену знања, информише упућује, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	- разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих; - упуту кратке и једноставне молбе; - исказе и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин;		Естетичка компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација	
--	---	--	---	--	---	--	---	--

6. ЧЕСТИТАЊЕ <i>Happy birthday to you! Merry Christmas! Happy New Year! Happy Easter! Thanks, same to you!</i>	5	-слуша показује -слуша и понавља -рецитује -пева -слуша и понавља кратке дијалоге - игра игре погађања боја, бројева, личности и активности -црта и боји -диктат цртања -драматизује дијалоге	усмерава, наводи сугерише, поставља проблем, подстиче, мотивише, анализира координира, наводи на повезивање и примену знања пружа помоћ мотивише, подстиче, процењује, дискутује анализира, координира помаже наводи на повезивање и примену знања, информише упућује, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	- разуме једноставно исказане честитке и одговара на њих; - упути једноставне честитке;		Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација	
---	---	---	---	--	--	--	--	--

7. ОПИСИВАЊЕ ЖИВИХ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА <i>It's a/an... It's short/long/small/big/blue ... It's a blue ruler. I can see one red apple and two yellow bananas/three blue and four orange balloons. Here's a crayon. What colour is it? It's blue/The crayon is blue.</i> Glagoli have got, to be за давање описа Pravilna množina imenica: book - books, apple - apples... Modalni glagol can уз glagol see	5	- слуша и понавља дијалоге - слуша и понавља песме - слуша и понавља рецитије - пева - рецитије - описује слике - прави честитке - драматизује дијалоге - црта и боји - игра игре погађања	усмерава, наводи сугерише, поставља проблем, подстиче, мотивише, анализира координира, наводи на повезивање и примену знања пружа помоћ мотивише, подстиче, процењује, дискутује анализира, координира помаже наводи на повезивање и примену знања, информише упућује, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	- препозна и именује жива бића, предмете и места из непосредног окружења; - разуме једноставне описе живих бића, предмета и места; - опише жива бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства;		Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација	
--	---	---	---	--	--	--	--	--

8. ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА <i>I'm thirsty/hungry. Here's a sandwich for you. Do you want some water? Yes, please. No, thank you. Are you happy/sad/hot/cold?</i> <i>The Present Simple Tense (be, want)</i> Modalni glagol <i>can</i> za izražavanje predloga	5	-слуша и понавља дијалоге -слуша и понавља песме -слуша и понавља рецитације -пева -рецитије -описује слике -прави честитке -драматизује дијалоге -црта и боји -игра игре погађања	усмерава, наводи сугерише, поставља проблем, подстиче, мотивише, анализира координира, наводи на повезивање и примену знања пружа помоћ мотивише, подстиче, процењује, дискутује анализира, координира помаже наводи на повезивање и примену знања, информише упућује, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	- разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; - изрази основне потребе, осете и осећања кратким и једноставним језичким средствима;		Естетичка компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација	
--	---	--	---	--	---	--	---	--

9. ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ <i>Where's my dad? Is he in the bedroom? No, he's in the bathroom. Where's your dog? It's in the garden. Where's my bag? It's on the chair. Where's the toilet? It's here/over there.</i> Prilozi i predlozi za izražavanje položaja i prostornih odnosa - <i>here, there, in, on</i> Pitanja sa <i>Where</i>	6	-слуша и понавља прозни текст уз показивање -слуша и понавља дијалоге -слуша и понавља песме и рецитације -пева уз гестикулацију -рецитује уз гестикулацију -црта и боји -израђује цртеже и апликације делова намештаја за постер - игра игре погађања -извршава наредбе -драматизује дијалоге	усмерава, наводи сугерише, поставља проблем, подстиче, мотивише, анализира координира, наводи на повезивање и примену знања пружа помоћ мотивише, подстиче, процењује, дискутује анализира, координира помаже наводи на повезивање и примену знања, информише упућује, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	- разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих; - тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о положају у простору;		Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација	
---	---	---	---	--	--	--	--	--

10. ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/НЕПОСЕДОВАЊА <i>This is my ball. Is that your bike? I've got a dog. Have you got a pet? He/She's got two brothers. Who's got a/an...?</i> Prisvojni pridevi <i>my, your...</i> <i>Have got</i> za izražavanje pripadanja/posedovanja	6	-слуша и понавља прозни текст уз показивање -слуша и понавља дијалоге -слуша и понавља песме и рецитације -пева уз гестикулацију -рецитује уз гестикулацију -црта и боји -израђује цртеже и апликације делова намештаја за постер - игра игре погађања -извршава наредбе -драматизује дијалоге	усмерава, наводи сугерише, поставља проблем, подстиче, мотивише, анализира координира, наводи на повезивање и примену знања пружа помоћ мотивише, подстиче, процењује, дискутује анализира, координира помаже наводи на повезивање и примену знања, информише упућује, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	- разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих; - тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање;		Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација	
---	---	---	---	--	--	--	--	--

11. ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА/ НЕДОПАДАЊА <i>Do you like ice cream? Yes, I do/No, I don't. I like apples and oranges. I don't like milk or cheese. Do you like games?</i> <i>The Present Simple Tense glagola like</i>	7	-слуша и понавља прозни текст уз показивање -слуша и понавља дијалоге -слуша и понавља песме и рецитације -пева уз гестикулацију -рецитује уз гестикулацију -црта и боји -израђује цртеже и апликације делова намештаја за постер - игра игре погађања	усмерава, наводи сугерише, поставља проблем, подстиче, мотивише, анализира координира, наводи на повезивање и примену знања пружа помоћ мотивише, подстиче, процењује, дискутује анализира, координира помаже наводи на повезивање и примену знања, информише упућује, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	- разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагује на њих; - тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима.		Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација	
--	---	---	--	--	---	--	--	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Програм предмета страни језик у првом циклусу основне школе усмерен је на развој функционалних знања и заснован је на комуникативно дефинисаним исходима учења, односно активностима које ученик успешно реализује користећи страни језик. Језичке активности слушања, читања, (раз)говора и писања у програму посматрају се интегративно, као нераздвојиве компоненте аутентичне комуникације појединца у било којој говорној заједници. Полазећи од исхода, односно онога што је ученик у стању да оствари у различитим врстама и видовима комуникације (усмене, писане, делимично и оне невербалне), формално и садржински централну позицију програма заузимају управо комуникативне функције (нпр. поздрављање; представљање себе и других; давање основних информација о себи; давање и тражење основних информација о другима; разумевање и давање једноставних упутстава и налога; позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој игри; исказивање молби, захтева, захвалности, планова, намера, саглашавања, противљења, допадања, недопадања, жеља, потреба и сл.). На основу комуникативних функција дефинисане су језичке активности помоћу којих се оне могу остварити, а које укључују постепено усавршавање способности разумевања говора, разумевања писаног текста (од трећег разреда), интерактивног усменог и писаног изражавања. Захваљујући цикличној и континуалној концепцији програма, комуникативне функције се преносе, усвајају и увежбавају током читавог образовног циклуса, с растућим степеном сложености. Исходи, комуникативне функције и језичке активности дефинисани су као опште лингвистичке категорије, и стога су за све стране језике идентични искази. Како би се, међутим, исходи, функције и активности операционализовали, понуђени су и примери реализације, и то за сваки појединачни страни језик. Њима се неке од најфреквентнијих и узрасно најадекватнијих могућности за вербалну реализацију комуникативних функција.

Кључни појмови: комуникација, рано учење, језичка активност, језичке компетенције и интеркултуралност

ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Циљ предмета:

Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет је развијање дигиталне компетенције ученика ради њиховог оспособљавања за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развој алгоритамског начина размишљања.

РАЗРЕД: I		ПРЕДМЕТ: ДИГИТАЛНИ СВЕТ						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
1. ДИГИТАЛНО ДРУШТВО/ Различит изглед дигиталних уређаја. Дигитални уређаји у различитим занимањима. Учење уз помоћ дигиталних уџбеника. Креативно изражавање са дигиталним уређајима и без њих. Комуникација посредством дигиталних уређаја. Дигитални уређај и паметни дигитални. Коришћење дигиталних уређаја за повећање прилика за учење и стицање искуства ученика у области науке, културе и уметности	18	– описују – вербално или ликовно изражавање спољашњих и унутрашњих запажања; – исказују своје виђење – процењују – самостално одмеравање; – групишу – уочавање сличности и различитости ради класификовања; – прате – континуирано посматрање ради запажања промена; – бележе – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања; – практикују – у настави, свакодневном животу и спонтаној игри и раду; – – истражују – испитивање својстава и особина, веза и узрочно-последичних односа; – стварају – креативна продукција; – играју се – дидактичке, едукативне и спонтане игре; – примењују рукују дигиталним уређајима	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - практичан рад, - игровне активности	– препозна дигиталне уређаје из окружења и именује неке од њих; – наведе неке од животних ситуација у којима дигитални уређаји олакшавају обављање послова; – упореди начине рада и живота људи пре и после појаве дигиталних уређаја; – упореди начине креативног изражавања са дигиталним уређајима и без њих; – користи дигиталне уџбенике за учење (самостално и/или уз помоћ наставника); – упореди дигитални и папирни уџбеник; – упореди традиционалне видове комуникације са комуникацијом посредством дигиталних уређаја; – наведе неке од карактеристика „паметног“ дигиталног уређаја; – наведе на који начин дигитални уређаји могу да допринесу упознавању културне баштине;	Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Процена и провера постигнућа састоји се у континуираном праћењу ученика кроз: ангажовање и залагање ученика на часу. Поред тога, праћење и вредновање ће се вршити и кроз самопроцену и вршњачку процену. Праћење ће се вршити и кроз праћење постигнућа ученика из улоге активног посматрача и ментора	Одговоран однос према здрављу; Решавање проблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација	Свет око нас- Занимања Људи/Дигитални уређаји у различитим занимањима; Српски језик – Писање слова/Алгоритамски начин мишљења, прича по низу слика Математика/Текстуал ни задаци

		-анализирају поступке и процесе -предлажу решења -дешифрирају симболе -откривају грешке - посећују музеј уживо и кроз виртуелне туре						
2. БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА/ Дигитални уређај и наше здравље (вид, положај тела, време пред екраном, дигитални уређај као отпад). Подаци о личности и њихова заштита при комуникацији помоћу дигиталних уређаја. Помоћ у случају контакта са непримерним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин. Одговорно руковање дигиталним уређајем (мере физичке заштите, коришћење лозинке	8	– описују – вербално или ликовно изражавање спољашњих и унутрашњих запажања; -исказују своје виђење – процењују – самостално одмеравање; – групишу – уочавање сличности и различитости ради класификовања; – прате – континуирано посматрање ради запажања промена; – бележе – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања; – практикују – у настави, свакодневном животу и спонтаној игри и раду; – истражују – испитивање својстава и особина, веза и узрочно-последичних односа; – стварају – креативна продукција; – играју се – дидактичке, едукативне и спонтане игре; -примењују рукују дигиталним уређајима -анализирају поступке и процесе -предлажу решења -дешифрирају симболе -откривају грешке - посећују музеј уживо и кроз виртуелне туре	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика		–наведе основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље; –наведе неке од здравствених ризика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталних уређаја; –доведе у везу начин одлагања електронског отпада са загађењем животне средине; –наброји основне податке о личности; –објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање при комуникацији помоћу дигиталних уређаја; –именује особе или институције којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са непримерним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; –наведе основне препоруке за руковање дигиталним уређајем			

					на одговоран начин (примена мера физичке заштите) и објасни зашто је важно примењивати их;			
3.АЛГОРИТАМ СКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА/ Разлагање проблема на мање целине Осмишљавање корака који воде до решења једноставног проблема. Тумачење постојећих и креирање алгоритама изражених симболима. Уочавање и исправљање грешака у алгоритму. Тумачење понашања дигиталног уређаја у односу на приказани алгоритам.	10	– описују – вербално или ликовно изражавање спољашњих и унутрашњих запажања; – исказују своје виђење – процењују – самостално одмеравање; – групишу – уочавање сличности и различитости ради класификовања; – прате – континуирано посматрање ради запажања промена; – бележе – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања; – практикују – у настави, свакодневном животу и спонтаној игри и раду; – – истражују – испитивање својстава и особина, веза и узрочно-последичних односа; – стварају – креативна продукција; – играју се – дидактичке, едукативне и спонтане игре; – примењују рукују дигиталним уређајима – анализирају поступке и процесе – предлажу решења – дешифрију симболе – откривају грешке – посећују музеј уживо и кроз виртуелне туре	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика		–анализира једноставан познати поступак/активност и предлаже кораке за његово спровођење; –протумачи симболе познатог/договореног значења и спроведе поступак описан њима; –уочи и исправи грешку у симболима израженом упутству (алгоритму), провери ваљаност свог решења и по потреби га поправи (самостално или сараднички); –доведе у везу алгоритам и понашање дигиталног уређаја.			

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Предмет Дигитални свет намењен је развијању дигиталне компетенције код ученика првог разреда основне школе. Програм наставе и учења за први разред оријентисан је на процес учења и остваривање исхода. Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли учећи предмет Дигитални свет. Представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика, који су груписани у три наставне теме:

Дигитално друштво, Безбедно коришћење дигиталних уређаја и Алгоритамски начин размишљања.

Полазећи од датих исхода и садржаја наставник најпре креира свој годишњи –глобални план рада из кога ће касније развијати своје оперативне планове. Дефинисани исходи олакшавају наставнику даљу операционализацију исхода на ниво конкретне наставне јединице. При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки лакше и брже могу остварити, али је за већину исхода потребно вишевремена и више различитих активности. Наставник је у планирању, припреми и остваривању наставе и учења аутономан. За сваки час треба планирати и припремити средства и начине провере остварености пројектованих исхода. Наведене исходе могуће је остварити са различитим нивоима расположивости дигиталних уређаја намењених за коришћење од стране ученика, укључујући и могућност да само наставник располаже дигиталним уређајем. Наставник треба да креира образовну ситуацију у којој ученици могу да увиде да су дигитални уређаји свуда око њих – код куће, у школи, дому здравља, продавници, на паркингу, улици. Наставник треба да упозна ученике са могућностима комуникације на релацији човек -дигитални уређај. Наставник треба да демонстрира и, заједно са ученицима примени начине коришћења дигиталних уређаја на безбедан начин по здравље. Указати на чињеницу да нису све особе које користе интернет добронамерне. Постоје људи који могу да угрозе имовину, па и живот других корисника интернета. Наставник треба да покрене дискусију о непримереној комуникацији (говор мржње, вређање, омаловажавање), као и о ризичној комуникацији (контакта непознатим особама) у реалном животу. Затим, треба да помогне ученицима да формирају вредносне ставове који се поједнако односе на комуникацију у онлајн и офлајн свету. Дигитални уређаји захтевају пажљиво руковање и одговарајућу заштиту од неовлашћеног приступа. Ученике треба упознати са неколико важних принципа физичке заштите дигиталног уређаја. Поред физичке заштите, дигитални уређај треба обезбедити од неовлашћеног приступа. Знања ученика и садржаје осталих обавезних предмета и изборних програма требало би искористити како би се пред њих поставио адекватан задатак – поступак који треба да анализирају и предложи корак за његово спровођење. Наставник треба да уведе термин алгоритма да га ученицима протумачи као упутство за решавање неког проблема или извођење неког поступка. Свако инсистирање на дефиницијама није прихватљиво. Ученике треба ставити у ситуацију да добију упутство прво за делимично познате и њима смислене задатке и поступке у складу са њим.

Кључни појмови:

дигитални уређаји, интернет, електронски отпад, подаци о личности, безбедност, решавање проблема, алгоритам.

ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ АКТИВНОСТИ

ДРУГИ РАЗРЕД

САДРЖИНА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД

СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ предмета: Циљ наставе и учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.								
РАЗРЕД: II		ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
КЊИЖЕВНОСТ ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Поезија – Народна песма: Да вам певам што истина није/Мишја моба, Народна песма: Мајка Јова у ружи родила/Санах иде низ улицу, Јован Јовановић Змај: Пролетница/ Хвала, Војислав Илић: Први снег, Бранко Попић: Огласи „Шумских новина“ (одломци), Болесник на три спрата, Душан Радовић: Лепо је све што је мало, Мама, Драган Лукић: Школа, Равнотежа, Мирослав Антић: Тајна, Душко Трифуновић: Два јарца, Григор Витез: Дохвати ми, тата, мјесец, Александар Сергејевич Пушкин: Бајка о рибару и рибци (читање у наставцима); Проза – Народна прича: Свети Сава, отац и син/Свети Сава и отац и мати са малим дететом, Народна прича: Седам прUTOва, Народна басна: Бик и зец/Коњ и магарец, Доситеј Обрадовић: Пас и његова сенка/Коњ и магаре, Десанка Максимовић: Бајка о лабуду, Гроздана Олујић: Шаренореп, Градимир Стојковић: Дела Милоје, Миријана Стефановић: Златне рибиче Ђани Родари: Кад дјелца не зна да прича приче, Су Ју Ђин: Сантац тражи пријатеља, Феликс Салтен: Бамби (одломак по избору), Драмски текстови – Александар Поповић: Два писма, Ана Милованић: Слатка математика, Гвидо Гартла: Оцене, Тоде Николетић: Шума живот значи, Популари и информативни текстови, Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним, личностима српског језика, књижевности и културе (Доситеј Обрадовић, (баснописца), Никола Тесла (приче из детињства), знаменита завичајна личност и др.) ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Избор из кратких народних умотворина (загонетке, ословце, брзалице, питалице, разбрајалице)2. Ханс Кристијан Андерсен: Принцеза на зрну грашка, Царево ново одело, Девочица са шибцама3. Десанка Максимовић: Ако је веровати мојој баки, Прстен на морском дну, Бајка о трешњи, Сликарка зима, Како су пужу украли кућу, Три патуљка, Чика-Мраз, Божић-батини цртежи, Траве говоре бакиним гласом, Орашчић-палчић, Кћи вилиног коњица (три бајке по избору ученика)4. Љубивоје Ршумовић, избор из збирке песама Ма шта ми рече (Једног дана, Др, Десет љутих гусара, Ишли смо у Африку, Ако желиш мишице, Уторак вече ма шта ми рече, Има један, Телефонизала, Дете, Вуче вуче бубо лења, Вук и овца) 5. Драгомир Ђорђевић, избор песама (Кад сам био мали, Бабе су нам сјајне, Рецепт за dedu, Све су мајке, Ја сам био срећно дете, Једном давно ко зна када, Прваприпска песма, Ми имамо машту, Тајанствена песма, Бити пекар то је сјајно, Успон једног лава, Стонога, Вештице су само трик)6. Избор из кратких прича за децу: Бранко Стевановић, Прича из ормана, Весна Видојевић Гајевић, Брљача, Дејан Алексић, Једном је један дечко зевнуо. Књижевни појмови: стих, строфа, рима; народна ушаванка; басна; бајка; тема, место и време збивања, редослед догађаја, главни и споредни лик (изглед, основне особине и поступци); лица у драмском тексту за децу не праве штету	70	- чита текстове - увежбава логичко читање - препознаје књижевна дела и њихове врсте и основне карактеристике - доживљава и разумева садржај књижевних текстова - изводи сценска дела	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - рад на тексту, демонстративна, илустративна, практичан рад, игровне активности,	- разликује књижевне врсте: песму, причу, басну, бајку, драмски текст; - одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту; - одреди редослед догађаја у тексту; - уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; - разликује стих и строфу; - уочи стихове који се римују; - објасни значење пословице и поуке коју уочава у басни; - наведе једноставне примере поређења из текстова и свакодневног живота; - чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; - изражајно рецитије песму; - изводи драмске текстове; - износи своје мишљење о тексту;	Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Процес праћења и вредновања једног ученика треба започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Наставник током процеса наставе и учења континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицајне повратне информације.	Комуникација, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, рад са подацима и информацијама, сарадња и компетенција за целоживотно учење, одговорно учешће у демократском друштву	Тематски дан Пролет Примењена је хоризонтална корелација између наставне јединице из СЈ „Бамби“ Феликс Салтен, обрада, и наставне јединице ЛК <i>Облици</i> , обрада; СОН „Промене у природи и активности људи у зависности од годишњих доба.“, обрада; Математика „Веза множења и дељења“, утврђивање, МК „Пасте“ Б. Коцкица, песма по слуху, обрада. Наставна јединица „Сликарка зима“ Д.М. обрада је у хоризонталној коорелацији са нј. „Нови облици“, обрада и „Снежни рељефи“, утврђивање, са предметом ЛК.

ЈЕЗИК Глас и слог; самогласници и сугласници; Врсте речи: именице (властите и зовне); род и број именица; глаголи; глаголичке врсте; прошло, садашње, будуће време; лични и нелични; одрични глаголски облици; придељеви; бројеви (основни и редни). Реченице: обавештајне, упитне, заповедне, изјављивачке, узвичне. Потврдне и одричне реченице; Велико слово: писање назива држава, градова, села (једночланих и вишечланих) и географских назива. Спојено и одвојено писање речи: појединачно и ли и речце не уз глаголе. Интерпункција: тачка (на крају реченице), редног броја); две тачке и запета у реченици; писање датума арапским и римским цифрама; Писање скраћеница: (мерне јединице, скраћенице ОШ, бр., итд., стр. итд.)	40	примењује основна правописна правила; пише читко и уредно; писмено одговара на постављена питања; пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила; разликује глас и слог, самогласнике и сугласнике; разликује врсте реченица по значењу и облику; разликује врсте речи, спојено и одвојено писање речце не и ли; пише скраћенице, правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом односно интерпункцијским знаком на крају; - правилно употреби велико слово; активно слушање - састављање реченица	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - демонстративна - текстуална - дијалогска - учење путем открића	- разликује глас и слог и препозна самогласнике и сугласнике; - разликује врсте речи у типичним случајевима; - одређује основне граматичке категорије именица и глагола; - разликује реченице по облику и значењу; - поштује и примењује основна правописна правила;	Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Процена и провера постигнућа ученика ће се вршити кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке.		
--	----	--	---	--	--	---	--	--

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Друго писмо (латиница): штампање слова. Разумевање прочитаног кроз одговори питања. План за препричавање кратких текстова (лирских, епских, драмских) састављен од уопштених питања. План описивања на основу непосредног посматрања. Правописне вежбе: преписивање, самостално писање. Језичке вежбе: загонетке, ребуси, речи, осмосмерке, асоцијације, састављање реченица проширивање задатих реченица. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета. Сценско приказивање драмског/драматизованог текста	70	- активно учествује у причању - разуме прочитано - одговара на питања - прави план препричавања - слободно и умерено препричава, прича - рецитије - описује на основу онога што је видео, доживео, осетио - самостално пише - решава загонетке, ребусе, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, саставља и проширује реченице - реализује једноставније говорне улоге и сценски приказује драмског или драматизованог текста - именује и чита слова латинице - преписује са једног на друго писмо или са штампане на писану латиницу - пише по диктату другим писмом	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућности ма ученика	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - посматрање - дијалогска - игра улога - демонстративна - текст метода - м. писаних радова	- влада основном техником читања и писања латиничког текста; - пронађе експлицитно исказане информације у једноставном тексту (линеарном и нелинеарном); - користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, описивање; - правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у краћу целину; - учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника; - разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај); - изражајно чита ћирилички текст.			
---	----	--	--	--	--	--	--	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Програм наставе и учења предмета Српски језик у другом разреду основне школе чине три предметне области: Књижевност, Језик и Језичка култура (у оквиру које уче и друго писмо – латиницу). Све области се прожимају и ниједна се не може изучавати изоловано и без садејства са другим областима. Дистрибуција текстова по месецима, заснована је на груписању и повезивању текстова према различитим критеријумима – природа и улога књижевног дела; врсте текстова; сврха текстова: за описмењавање/читање/разумевање /препричавање/тумачење; методе и поступци учења латиничког писма; брзина напредовања ученика; годишња доба; значајни датуми и празници; посебности ученичког колектива, школе и локалне заједнице; предметна и међупредметна повезаност садржаја и исхода; међупредметне компетенције итд. Корелативност треба да буде омогућена комбиновањем текстова у сродне тематско-мотивске целине према различитим критеријумима.

У настави књижевности најважније је код ученика развијати љубав према читању, градити осећај за лепо и вредно, васпитавати укус. Кроз читање књижевноуметничких текстова и у разговору о њима на часу гради се критичко мишљење, јер ученици треба да имају суд о поступцима и особинама ликова, као и о различитим догађајима у тексту. Посебно је важно што књижевност код деце интензивно развија емпатију, тиме што од читалаца тражи да се ставе на место другог и да разумеју најразличитије особине и поступке ликова. Настава књижевности јача национални и културни идентитет ученика, кроз упознавање своје књижевности и културе, као и књижевности и културе других народа.

У настави језика, ученици овладавају писаним и усменим стандардним српским језиком: Разликовање гласа и слога у изговорном смислу. Из морфологије се развијају основна знања о именицама, глаголима, придевима и бројевима. Синтаксичка знања се надовезују на већ научена и проширују разликовањем реченица по облику и значењу.

Правописна правила ученици усвајају постепено, уз понављање и вежбање већ наученог и уз упознавање са новим садржајима, и то путем различитих вежбања како на нивоу речи тако и на нивоу реченица и текстова.

Развијање и унапређивање језичке културе ученика представља један од најзначајнијих задатака наставе српског језика. Њен крајњи циљ је да ученици буду оспособљени да квалитетно и сврсисходно усмено и писмено комуницирају. Основни облици усменог и писменог изражавања су препричавање, причање и описивање. Језичка култура ученика негује се и кроз игровне активности, посебно кроз језичке вежбе. Лексичко-семантичке вежбе служе да се богати речник ученика и да се укаже на различите могућности приликом избора речи и израза и упуту на њихову сврсисходнију употребу.

Усвајање другог писма – латинице планира се најчешће за друго полугодиште јер су ученици у првом разреду овладали ћириличким писмом, али је потребно добро утврдити читање и писање ћириличног писма и радити на што бољој техници читања. Код учења писаних слова латинице посебну пажњу треба посветити графичком увезивању слова у речима. Писање се може увежбавати кроз преписивање, допуњавање реченица, састављање реченица на основу слике, састављање реченица на основу низа слика, диктате и самостално писање реченица и краћих текстуалних целина.

Кључни појмови:

књижевност, језик, језичка култура, усвајање другог писма (латинице).

МАТЕМАТИКА

Циљ предмета: Циљ наставе и учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.								
РАЗРЕД: II		ПРЕДМЕТ: МАТЕМАТИКА						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
БРОЈЕВИ Први део Сабирање и одузимање са преласком. Замена места и здруживање сабирака. Веза сабирања и одузимања. Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање). Римске цифре I, V, X, L, C Други део Множење и дељење (таблично) Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник. Замена места и здруживање чинилаца. Трећи део Редослед рачунских операција. Множење и дељење збира и разлике бројем. Веза множења и дељења. Једначине са једном операцијом (множење или дељење). Бројевни изрази. Формирање изрази на основу реалистичних ситуација. Разломци облика $1 \leq n \leq 10$, визуелно и симболичко представљање.	145	- сабира и одузима до 100 - одређује везу сабирања и одузимања - препознаје везу множења и дељења - замењује места и здружује сабирке - множи и дели - меморише - примењује стечена знања - запажа - уочава - решава проблем - учествује у групном раду - повезује знања - користи манипулативна средства - чита графиконе - приказује податке таблица	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење	- демонстративна - интерактивна - истраживачка - илустративна - игра - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- одреди десетице најближе датом броју; - усмено сабира и одузима бројеве до 100; - користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржалац; - примени замену места и здруживање сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања; - усмено множи и дели у оквиру прве стотине; - израчуна вредност бројевног израза са највише две операције;	Процена и провера постигнућа састоји се у континуираном праћењу ученика кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке. Оцењивање ученика је описно (оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, ангажованост, напредовање ученика)	Комуникација, Дигитална компетенција, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, сарадња, компетенција за целоживотно учење	Наставна јединица «Множење збира бројем», обрада је у хоризонталној коорелацији са нј.» Вежбе изражајног читања», утврђивање, са предметом СЈ.

					– реши текстуални задатак постављањем израза са највише две рачун-	даље напредовање), полазећи од ученикових		
ГЕОМЕТРИЈА Први део Дуж, права и полуправа. Тачка и права. Отворена и затворена изломљена линија. Графичко надовезивање дужи. Дужина изломљене линије. Обим геометријских фигура без употребе формула. Други део Цртање правоугаоника, квадрата и троугла на квадратној мрежи, на тачкастој мрежи. Симетричне фигуре. Подударност фигура (интуитивно)	22	- црта дужи, полуправе, праве - црта правоугаоник и квадрат - црта троугао - уочава симетричне фигуре - одређује обим - решава задатке - примењује стечена знања - повезује са појмовима и ситуацијама из живота	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење	- демонстративна - интерактивна - истраживачка - илустративна - игра - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	– разликује дуж, полуправу и праву; – одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски); – одреди обим геометријске фигуре; – нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи; – уочи подударне фигуре на датом цртежу; – уочи симетричне фигуре; – допуни дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву;		Комуникација, Дигитална компетенција, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, сарадња, компетенција за целоживотно учење	

МЕРЕЊЕ И МЕРЕ Мерење дужине стандардним мерним јединицама (m, dm, cm). Мерење времена (дан, месец, година, час, минут).	13	-изражавања дужине у различитим мерним јединицама - претвара веће мерне јединице у мање и обрнуто -процењује дужине, растојања, - чита и записује време са часовника -решава проблемске ситуације - повезује учено са животом	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -подстиче на логично мишљење	- демонстративна - интерактивна - истраживачка - илустративна - игра - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине; - измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине - чита и запише време са часовника; – користи јединице за време у једноставним ситуацијама	Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у учењу.	Комуникација, Дигитална компетенција, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, сарадња, компетенција за целоживотно учење	Наставна јединица <i>Мерење времена</i> је у хоризонталној корелацији са наставним јединицама <i>Сналажење у времену у односу на временске одреднице: минут, сат, дан, седмица, месец, година, датум, годишња доба</i> . Средства за мерење времена: часовник, календар, лента времена из Света око нас
---	----	--	---	---	--	--	--	---

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Предложени редослед реализације тема: 1. Бројеви – први део; 2. Мерење и мере; 3. Геометрија – први део; 4. Бројеви – други део; 5. Геометрија – други део; 6. Бројеви – трећи део. Предложена подела тема и редослед реализације нису обавезни за наставнике, већ само представљају један од могућих модела. Овакав предлог је дат због тога што је пожељно комбиновати алгебарске и геометријске садржаје. Основа за писање исхода и избор садржаја је чињеница да се учењем математике ученици оспособљавају за: решавање разноврсних практичних и теоријских проблема, комуникацију математичким језиком, математичко резонување и доношење закључака и одлука. Сам процес учења математике има своје посебности које се огледају у броју година изучавања и недељног броја часова предмета и неопходности континуираног развијања знања.

При обради нових садржаја треба се ослањати на постојеће искуство и знање ученика, и настојати да ученици самостално откривају математичке правилности и изводе закључке. Основна улога наставника је да буде организатор наставног процеса, да подстиче и усмерава активност ученика. Ученике треба упућивати да користе уџбеник и друге изворе знања, како би усвојена знања била трајнија и шира, а ученици оспособљени за примену у решавању разноврсних задатака. Приликом планирања наставе, треба имати у виду да, у овом узрасту, различите игролике активности, као и употреба едукативних софтверских алата, у функцији сазнавања и учења могу бити додатна мотивација за усвајање математичких садржаја. Због тога је важно да се ученицима првог циклуса омогући да развијају математичко мишљење у контексту игроликих активности и употребе едукативних апликација на интернету и других електронских материјала. Поред тога, игролике активности и употреба едукативних апликација и електронских материјала значајно доприносе развијању интересовања за математику и позитивног става према математици. На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

Кључни појмови:

сабирање, одузимање, множење, дељење, једначина, део целине, мерење дужине и времена, правоугаоник, квадрат, дужина, обим, римске цифре

СВЕТ ОКО НАС

Циљ предмета: Циљ наставе и учења Света око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.								
РАЗРЕД: II		ПРЕДМЕТ: СВЕТ ОКО НАС						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
Други и ја Групе људи: родбина, (ван)школска заједница, становници насеља. Права и обавезе чланова група. Однос потреба и жеља. Правила понашања појединаца и група. Породични, школски и празници насеља.	10	– посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања света у окружењу (уочавање видних карактеристика); – описивање – вербално или ликовно изражавање спољашњих и унутрашњих запажања; – процењивање – самостално одмеравање; – груписање – уочавање сличности и различитости рад класификовања; – праћење – континуирано посматрање ради запажања промена; – бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања; – играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре; – активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација.	– усмерава – наводи – ствара ситуацију – сугерише – поставља проблем – подстиче – дискутује – анализира – мотивише – координира – наводи на повезивање и примену знања – постављање занимљивих питања	– партиципативне – решавање проблем ситуација – дијалоска – демонстративна – интерактивна – кооперативна – амбијентална – фронтални – индивидуални – групни – рад у пару	– идентификује групе људи којима припада и своју улогу у њима; – оствари права и изврши обавезе у односу на правила понашања у групама којима припада; – се понаша тако да уважава различитости других људи; – прихвати последице када прекрши правила понашања групе; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – разликује потребе од жеља на једноставним примерима из сопственог живота;	Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Потребно је да наставник континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицајне повратне информације.	Комуникација, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, рад са подацима и информацијама, сарадња и компетенција за целоживотно учење, одговорно учешће у демократском друштву	Наставна јединица „Права и обавезе група“ – утврђивање, је у хоризонталној коорелацији са нј. „Школа“ – обрада, из предмета Српски језик

Култура живљења Симболи Републике Србије: грб, застава и химна. Типови насеља: село, град. Здрав начин живота: хигијена тела, разноврсна исхрана, број obroka, боравак у природи и физичка активност. Врсте саобраћаја (копнени, водни и ваздушни и одговарајућа превозна средства). Безбедно понашање у саобраћају у насељу (кретање улицом и путем без тротоара, прелажење улице и пута без пешачког прелаза. Правила понашања у превозним средствима (аутомобил и јавни превоз). Временске непогоде (олуја, град, мећава) и безбедно понашање у затвореном и на отвореном простору	16	– посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања света у окружењу (уочавање видних карактеристика); – описивање – вербално или ликовно изражавање спољашњих и унутрашњих запажања; – процењивање – самостално одмеравање; – груписање – уочавање сличности и различитости ради класификовања; – праћење – континуирано посматрање ради запажања промена; – бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања; – практиковање – у настави, свакодневном животу и спонтаној игри и раду; – истраживање – испитивање својстава и особина, веза и узрочно-последичних односа; – стварање – креативна продукција; – играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре; – активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација.	– усмерава – наводи – ствара ситуацију – сугерише – поставља проблем – подстиче – дискутује – анализира – мотивише – координира – наводи на повезивање и примену знања – постављање занимљивих питања	– партиципативне – решавање проблем ситуација – дијалошка – демонстративна – интерактивна – кооперативна – амбијентална – фронтални – индивидуални – групни – рад у пару	– препозна грб, заставу и химну Републике Србије и примерено се понаша према симболима; – одреди тип насеља на основу његових карактеристика; – повеже личну хигијену, боравак у природи, физичку активност и разноврсну исхрану са очувањем здравља; – одржава личну хигијену – руку, зуба и чулних органа; – примени правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу са околином; – безбедно поступа пре и током временских непогода;	Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Процена и провера постигнућа састоји се у континуираном праћењу ученика кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке		Наставна јединица „Симболи Републике Србије“ – утврђивање, је у хоризонталној коорелацији са нј. „Државна химна“ – обрада, из предмета Музичка култура Наставна јединица „Разноврсност исхране“ – утврђивање, је у хоризонталној коорелацији са нј. „Ако желиш мишице ко гвожђе“, Љ. Ршумовић – обрада, из предмета Српски језик
---	----	---	--	--	--	---	--	--

Човек ствара Материјали (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина, глина/пластелин) и производи људског рада. Еластичност материјала. Својства материјала одређују њихову употребу. Нова намена предмета направљених од различитих материјала. Занимања људи у граду и селу.	10	– посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања света у окружењу (уочавање видних карактеристика); – описивање – вербално или ликовно изражавање спољашњих и унутрашњих запажања; – процењивање – самостално одмеравање; – груписање – уочавање сличности и различитости ради класификовања; – праћење – континуирано посматрање ради запажања промена; – бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања; – практиковање – у настави, свакодневном животу и спонтаној игри и раду; – експериментисање – намерно модификоване активности, огледи које изводи сам ученик; – истраживање – испитивање својстава и особина, веза и узрочно-последичних односа; – стварање – креативна продукција; – играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре; – активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација.	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -постављање занимљивих питања	- партиципативне - решавање проблем ситуација - дијалогска - демонстративна - интерактивна - кооперативна - амбијентална - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	– истезањем, савијањем и сабијањем одреди својства материјала; – одабере материјале који својим својствима највише одговарају употреби предмета; – пронађе нову намену коришћеним предметима;			
--	----	--	--	---	--	--	--	--

Кретање и оријентација у простору и времену Различити облици кретања тела (хода, скаче, трчи, пада, лети, плива, котрља се, клизи). Утицај облика тела, подлоге и средине на кретање по равной подлози и пређено растојање тела. Сналажење у насељу помоћу адресе (улица, кућни број) и карактеристичних објеката. Сналажење у времену у односу на временске одреднице: минут, сат, дан, седмица, месец, година, датум, годишња доба. Средства за мерење времена: часовник, календар, лента времена.	10	– посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања света у окружењу (уочавање видних карактеристика); – описивање – вербално или ликовно изражавање спољашњих и унутрашњих запажања; – процењивање – самостално одмеравање; – груписање – уочавање сличности и различитости ради класификовања; – праћење – континуирано посматрање ради запажања промена; – бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања; – практиковање – у настави, свакодневном животу и спонтаној игри и раду; – експериментисање – намерно модификоване активности, огледи које изводи сам ученик; – истраживање – испитивање својстава и особина, веза и узрочно-последичних односа; – стварање – креативна продукција; – играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре; – активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација.	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -постављање занимљивих питања	- партиципативне - решавање проблем ситуација - дијалогска - демонстративна - интерактивна - кооперативна - амбијентална - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	– наводи примере различитих облика кретања у окружењу; – одабере начин кретања тела, узимајући у обзир облик тела, врсту подлоге и средину у којој се тело креће; – измери растојање које тело пређе током свог кретања; – пронађе тражени објекат у насељу помоћу адресе/карактеристичних објеката; – именује занимања људи у свом насељу са околином; – одреди време помоћу часовника и календара користећи временске одреднице: сат, дан, седмицу, месец, годину; – забележи и прочита податке из личног живота помоћу ленте времена;			Наставна јединица „Различити облици кретања“ – утврђивање, је у хоризонталној коорелацији са нј. „Ходање и трчање“ – обрада, из предмета физичко васпитање
---	----	---	---	--	---	--	--	--

Разноврсност природе Релеф и облици релефа: узвишења, (брдо, планина) удубљења (долине, котлине) и равнице. Релеф у насељу и околини. Облици појављивања воде: површинске воде (текуће, стајаће) и њихови делови (извор, ток, корито, обала). Површинске воде у насељу и околини. Заједничке особине живих бића (дисање, исхрана, раст, остављање потомства). Функције (улога) делова тела живих бића. Разноврсност биљака у окружењу (зеласти и дрвенасти; ишћарске и четинарске). Разноврсност животиња у околини (домаће и дивље; биљоједи, месоједи и сваштоједи). Значај биљака и животиња за човека. Улога човека у очувању природе (штедња производа који се користе у свакодневном животу, разврставање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама). Сунчева светлост и топлота, вода, ваздух и земљиште – неопходни услови за живот. Промене у природи и активности људи у зависности од временских доба	26	– посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања света у окружењу (уочавање видних карактеристика); – описивање – вербално или ликовно изражавање спољашњих и унутрашњих запажања; – процењивање – самостално одмеравање; – груписање – уочавање сличности и различитости ради класификовања; – праћење – континуирано посматрање ради запажања промена; – бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања; – практиковање – у настави, свакодневном животу и спонтаној игри и раду; – експериментисање – намерно модификоване активности, огледи које изводи сам ученик; – истраживање – испитивање својстава и особина, веза и узрочно-последичних односа; – сакупљање – прављење колекција, збирки, албума из природног и друштвеног окружења; – стварање – креативна продукција; – играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре; – активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација.	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -постављање занимљивих питања	- партиципативне - решавање проблем ситуација - дијалогска - демонстративна - интерактивна - кооперативна - амбијентална - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	– разликује облике релефа у свом насељу и околини; – разликује облике и делове површинских вода у свом насељу и околини; – идентификује заједничке особине живих бића на примерима из окружења; – повеже делове тела живих бића са њиховом улогом/улогама; – разврста биљке из окружења на основу изгледа листа и стабла; – разврста животиње из окружења на основу начина живота и начина исхране; – наведе примере који показују значај биљака и животиња за човека; – штедљиво троши производе које користи у свакодневним ситуацијама; – разврста отпад на предвиђена места; – негује и својим понашањем не угрожава биљке и животиње у окружењу; – препозна примере повезаности живих бића са условима за живот; – повеже промене у природи и активности људи са годишњим добрима; – изведе једноставне огледи пратећи упутства; – повеже резултате рада са уложеним			
--	-----------	---	--	---	--	--	--	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Програм наставе и учења Света око нас задржао је и досадашњи завичајни принцип. Завичајни принцип (принцип животне близине) одређује просторну и временску блискост природних и друштвених појава и процеса и као такав представља једну од суштинских одлика овог предмета. У првом разреду се креће од просторно и временски најближих феномена за ученика, док се у старијим разредима просторни и временски оквир постепено шири. У другом разреду просторни оквир се проширује на Насеље са околином.

Завичајни принцип овом предмету обезбеђује високу осетљивост на контекст у коме ученици живе, односно отвореност за садржаје из дететовог окружења и флексибилност за уважавање карактеристика и одлика најразличитијих средина у којима деца из Србије живе. У том смислу, предмет Свет око нас подразумева отвореност и за садржаје од значаја за националне мањине у складу са простором проучавања природних и друштвених појава у првом разреду – непосредно окружење. Поред тога, код свих ученика треба развијати осећај богатства у различитостима међу припадницима различитих националности указивањем на постојање људи који славе другачије празнике, имају различите обичаје, културу становања, исхрану, облачење и сл.

Ученике треба оспособљавати да самостално истражују и анализирају природне и друштвене појаве и процесе. Синхронизација чулних утисака даје целовиту слику објеката, процеса, појава и њихову интеграцију у комплексну слику света, а уважава различитости у склоности-ма ученика при упознавању света и процесу учења. Учење се не завршава на чулним утисцима, већ се наставља уопштавањем ученог кроз описивање, поређење, формулисање закључака итд. У наставном процесу се, дакле, полази од несистематизованих искуствених сазнања и иде се ка општим, научно заснованим, систематизованим знањима из области природе, друштва и културе. Активности ученика потребно је прилагодити предметним исходима, специфичностима изабраних садржаја и узрасту ученика. Постепено треба повећавати ниво захтева и самосталности ученика приликом упознавања природних и друштвених појава.

Стварност (природна и друштвена) која нас окружује и из које произлази садржај овог предмета, заснована је на *повезаности различитих појава и процеса*. Због тога садржаји Света око нас, а касније и Природе и друштва морају да буду одраз те целовитости и повезаности појава које се изучавају. Ради формирања елементарних појмова и постављања мреже за систем појмова, при избору и распореду програмске грађе примењен је *спиралн-улазни модел*, а у складу са узрастним карактеристикама ученика.

Изградња система у настави, последица је постојања система у стварности. Поред тога, приступ настави и учењу треба да буде *повезан и са логиком и методологијом научне дисциплине* одакле произлази одређени садржај. Развијање система појмова подразумева континуиран рад учитеља на успостављању хоризонталне (унутар једног разреда) и вертикалне повезаности (између разреда) садржаја унутар Света око нас и, касније, Природе и друштва. Важно је да се кадгод је могуће приступи корелацији и интегрисаном приступу садржајима на међупредметном нивоу кроз наставне и ваннаставне облике рада и активности у школи и изван ње. Због природе садржаја предмета и датих исхода пожељно је активности организовати што чешће изван учионице, односно у ближем природном и друштвеном окружењу. За потребе овог предмета посебно су погодни: организоване посете, шетње, излети, настава у природи.

Кључни појмови:

природа, оријентација у простору и времену, кретање, култура живљења.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

РАЗРЕД: 2.		ПРЕДМЕТ: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.	35	Трчи; Скаче; Баца; Хвата; Пуза; Пење; Ходе; Плеше; Игра; Практична примена стечених знања; Активно учешће у раду; Самопроцењивање напретка; Ученик (запажа, упоређује, примењује, повезује, ослања се на предходно искуство); Учествује у тимском раду; Одговара на постављена питања; Поштује правила.	-усмерава; -наводи; -ствара ситуацију; -сугерише; -подстиче; -дискутује; -анализира; -мотивише; -координира; -развија кооператвност.	-демонстративна -аудитивна -дијалогска -истраживачка -кооперативна -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	–примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); -правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; –одржава равнотежу у различитим кретањима; –разликује правилно од неправилног држања тела; -успостави правилно држање тела; –правилно дише током вежбања; –изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; –изведе децји и народни плес; –користи основну терминологију вежбања; –поштује правила понашања у и на просторима за вежбање; –поштује мере	Праћење постигнућа ученика ће се вршити континуирано праћење напредовања на развоју физичких способности, усменом провером знања из области физичке и здравствене културе и свеукупним залагањем на часу, полазећи од ученикових способности, степена спретности и умешности	Компетенција за учење Вештина комуникације Предузимљивост Рад са подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Наставна јединица: <i>Скок удаљ из места</i> у хоринзонталној корелацији са наставном јединицом <i>Мере за дужину</i> из предмета, математике.

МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ Ходање и трчање Скакања и прескакања Бацања и хватања Пузања, вишења, упори и пењања Вежбе на тлу Вежбе равнотеже Вежбе са реквизитима Плес и Ритмика Полигони	37	Трчи; Скаче; Баца; Хвата; Пуза; Пење; Хода; Плеше; Игра; Практична примена стечених знања; Активно учешће у раду; Самопроцењивање напретка; Ученик (запажа, упоређује, примењује, повезује, ослања се на предходно искуство); Учествује у тимском раду; Одговара на постављена питања; Поштује правила.	-усмерава; -наводи; -ствара ситуацију; -сугерише; -подстиче; -дискутује; -анализира; -мотивише; -координира; -развија кооператвност.	демонстративна -аудитивна -дијалогска -истраживачка -кооперативна -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	безбедности током вежбања; -одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; –поштује правила игре; –навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; –прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; –уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; –уочава улогу делова тела у вежбању; –уочи промене у расту код себе и других; –препозна сопствено болесно стање и не вежба када је болестан; –примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; –одржава личну хигијену; –учествује у одржавању простора у коме живи и борави; –наведе врсте намирница у исхрани; –препознаје везу вежбања и уноса воде; –повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље; –препозна лепоту покрета у вежбању; се придржава правила вежбања; –вреднује успех у	Процењује се и проверава: - Ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у физичком и здравственом васпитању који обухвата: вежбање у адекватној спорској опреми; активно учествује на часовима физичког и здравственог васпитања; вежбање и играње у слободно време. - Приказ једног комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита. - Постигнућа у моторичким вештинама. - Индивидуални напредак ученика	Компетенција за учење Вештина комуникације Предузимљивост Рад са подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Наставна јединица: <i>Игра "Школица"</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом <i>Од једноставног ка сложеност</i> из предмета, Ликовна култура. Наставна јединица: <i>Ритмичке вежбе – обручем</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом <i>Народна игра</i> из предмета Музичка култура.
--	----	--	--	---	---	---	---	--

ФИЗИЧКА И

ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА Култура вежбања и играња Здравствено васпитање	36	Трчи; Скаче; Баца; Хвата; Пуза; Пење; Хода; Плеше; Игра; Практична примена стечених знања; Активно учешће у раду; Самопроцењивање напретка; Ученик (запажа, упоређује, примењује, повезује, ослања се на предходно искуство); Учествује у тимском раду; Одговара на постављена питања; Поштује правила; Памти термине у вежбању, чува своје и туђе ствари, навија.	-усмерава; -наводи; -ствара ситуацију; -сугерише; -подстиче; -дискутује; -анализира; -мотивише; -координира; -развија кооператвност.		вежању.	Код ученика ослобођених практичног дела наставе прати се и вреднује: – познавање основних правила елементарних игара, основних здравствено-хигијенских правила вежбања и здраве исхране; – учешће у ваннаставним активностима. Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела наставе, врши се на основу посебног ангажовања у настави. Праћење вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу њиховог индивидуалног напретка.	Компетенција за учење Вештина комуникације Предузимљивост Рад са подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Наставна јединица: <i>Хигијена у улози здравља</i> у хоринзонталној корелацији са наставном јединицом <i>У здравом телу здрав дух</i> из предмета Свет око нас.
--	------------------	--	---	--	----------------	--	---	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Концепција Физичког и здравственог васпитања заснива се на јединству наставних, ваннаставних и ваншколских организационих облика рада, као основне претпоставке за остваривање циља кроз достизање исхода овог васпитно-образовног подручја које се састоји из три предметне области:

- физичке способности,
- моторичке вештине, и
- физичка и здравствена култура.

Већина исхода у програму је развојног карактера и протежу се кроз цео први циклус основног образовања и васпитања и узима се у обзир узраст ученика и сензитивни периоди развоја физичких способности.

Програм другог разреда базиран је на континуираном развијању знања, вештина, ставова и вредности.

Циљ предмета
Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.
Кључни појмови:
Базична кретања, вежбање, игра, здравље, васпитање.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ предмета: Циљ наставе и учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.								
РАЗРЕД: II		ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук-лик, музика-радња. Композиције које илуструју различита осећања. Звук и тон (извори) – звуци из природе и окружења. Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (крагак-дуг), јачина (гласан-тих), висина (висок-дубок). Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за ситуације значајне у животу ученика. Музичка прича. Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Музички бонтон. Музика и здравље. Носиоци звука (цеде плејер, рачунар...).	25	слушање изражавање закључивање истраживање уочавање	-усмерава наводи ствара ситуацију сугерише подстиче дискутује анализира мотивише-координира развија кооперативност	ијровна активност монолошка дијалошка демонстративна практични рад радионица фронтални индивидуални групни рад у пару	Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук-лик, музика-радња. Композиције које илуструју различита осећања. Звук и тон (извори) – звуци из природе и окружења. Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (крагак-дуг), јачина (гласан-тих), висина (висок-дубок). Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за ситуације значајне у животу ученика. Музичка прича. Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Музички бонтон. Музика и здравље. Носиоци звука (цеде плејер, рачунар...).	На часовима музичке културе најбитније је развијање музичких способности и изграђивање вештина.Смер наставе је такав да се увек креће од звука ка тумачењу. Из тих разлога, не инсистира се на дефиницијама већ на препознавању, извођењу и идентификовању музичких садржаја. Критеријум у оцењивању је степен ангажовања, уложен труд и лично напредовање сваког ученика у складу са његовим музичким могућностима. У оквиру свих музичких активности, потребно је обезбедити пријатну атмосферу, а код ученика потенцирати осећање сигурности и подршке.	Дигитална компетенција, компетенција за решавање проблема, за сарадњу, естетичка компетенција	Наставна јединица „Вишњицица род родила“, народна песма- обрада, је у хоризонталној коорелацији са нј. „Кретање једног облика у простору-Ветар у крошњама“-обрада, из предмета ЛК.

ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ Изговор бројалице у ритму уз покрет. Звучне ономатопеје и илустрације. Правилан начин певања – држање тела и дисање. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (<i>a</i>¹ бела, <i>xa</i>¹ љубичаста боја). Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Инструментална пратња по слуху уз бројалице и песме – пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструмен- тима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инстру- ментима и на алтернативним изворима звука. Музички бонтон.	34	слушање певање илустровање закључивање истраживање уочавање	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -развија кооперативност	игровна активност монолошка дијалошка демонстративна практични рад радионица фронтални индивидуални групни рад у пару	Изговор бројалице у ритму уз покрет. Звучне ономатопеје и илустрације. Правилан начин певања – држање тела и дисање. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет – песме уз игру и народне песме. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (<i>a</i> ¹ бела, <i>xa</i> ¹ љубичаста боја). Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Инструментална пратња по слуху уз бројалице и песме – пулс, ритам, груписање удара. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструмен- тима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инстру- ментима и на алтернативним изворима звука. Музички бонтон.		Дигитална компетенција, компетенција за решавање проблема, за сарадњу, естетичка компетенција	
МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала. Креирање сопствених покрета уз музику. Стварање једноставне ритмичке пратње коришћењем различитих извора звука. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст.	3		усмерава наводи ствара ситуацију сугерише подстиче дискутује анализира мотивише координира развија кооперативност	игровна активност монолошка дијалошка демонстративна практични рад радионица фронтални индивидуални групни рад у пару	Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих материјала. Креирање сопствених покрета уз музику. Стварање једноставне ритмичке пратње коришћењем различитих извора звука. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст.		Дигитална компетенција, компетенција за решавање проблема, за сарадњу, естетичка компетенција	

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Природа саме музике, па и предмета музичка култура указује на стално прожимање и садејство свих области и програмских садржаја. Ниједна област не може да се изучава изоловано од друге и да буде сама себи циљ, а да се истовремено не разговара о свим другим аспектима музике. Музику од почетка треба повезивати са што више догађаја из живота ученика.

Паралелно одвијање различитих музичких активности подстиче фину менталну комбинаторику, драгоцену за развијање укупног менталног и психо-моторног потенцијала детета, као и одличну основу за интеграцију са другим предметима.

Настава је усмерена на остваривање исхода при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике, лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике и музичко стваралаштво.

Кључни појмови:

звук, тон, певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон.

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

92

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма
у другом разреду ученици се развијају и уче кроз разноврсне активности и задатке који подстичу радозналост и задовољство у истраживању експериментисању, размишљању, повезивању, изражавању, стварању, дружењу и сарадњи.
Кључни појмови:
простор, облик, линија, боја

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

РАЗРЕД: II		ПРЕДМЕТ: Енглески језик						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
1. Поздрављање Hi! Hello. Good morning/afternoon/evening/night. How are you? I'm fine, thank you, and you? Goodbye. Bye. See you (later/tomorrow). Have a nice day/weekend! Thanks, same to you!	5	-слушање, -реаговање на команде наставника или са аудио записа, -мануалне активности, -игре, -певање, -класирање и упоређивање, -цртање по диктату, -писање.	-презентација наставних садржаја -усмеравање активности ученика -подстицање ученика на размишљање, увиђање, повезивање и примену садржаја -корелира наставне садржаје са другим наставним предметима (српски језик, свет око нас, музичка култура, ликовна култура, физичко васпитање)	-фронтални -колективни -индивидуални индивидуализовани -рад у паровима -рад у групи	Ученици разумеју једноставне поздраве и реагују на њих; поздраве и отпоздраве користећи једноставна језичка средства; питају и кажу како се зову. Разумеју и именују бића и предмете који се односе на тему; поштују правила учтиве комуникације.	-праћење ученика у континуитету посматрање усмено испитивање писмене провере анализирање развијених вештина и знања и њихова примена на истим и новим ситуацијама вредновање домаћих задатака ангажованост ученика на часу напредак ученика у односу на почетно стање (постигнућ	Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Комуникација; Решавање проблема; Сарадња	Остварена је вертикална корелација са математиком 1. разред (Бројеви 1-10) и Numbers

2. Представљање себе и других Описивање окружења; изражавање упутстава и налога I, you ... - my, your... - this, that -to be Who /How (old) Numbers (1-10)	7	-слушање -понављање -певање -рецитовање -показивање -драматизација дијалога -цртање и бојење -игра -кратки дијалози -игре погађања -физичке активности	-презентација наставних садржаја -усмеравање активности ученика -подстицање ученика на размишљање, увиђање, повезивање и примену садржаја -корелира наставне садржаје са другим наставним предметима (математика-бројеви, српски језик, свет око нас ...)	-фронтални -колективни -индивидуални - индивидуализовани -рад у паровима -рад у групи	Ученици препознају и именују предмете из учионице; разумеју једноставан опис места; разумеју једноставна упутства и налоге и реагују на њих; формулишу једноставна упутства и налоге; разумеју изразе за тражење и нуђење помоћи и упућују захвалност; уочавају сличности разлике у школском животу у циљној култури и код нас; препознају и именују облике; разумеју изразе за захваљивање и извињавање и упућују захвалност и извињење; повезују садржаје других наставних предмета са енглеским језиком; поштују правила учтиве комуникације.		Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Комуникација; Одговоран однос према околини; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Сарадња	Хоризонтална корелација са наставном јединицом Личне заменице, Српски језик, други разред.
---	---	--	--	--	---	--	---	---

3. Честитање Birthday, Party objects Happy birthday to you!	9	-слуша -понавља -пева -рецитије -показује -драматизација дијалога -црта и боји -игра -кратки дијалози -игре погађања -физичке активности слуша кратке једноставне позиве на заједничку активност и реагује на њих (позив на рођендан, игру, дружење...); упућује и прихват/одбија позив на заједничку активност, уз коришћење најједноставнијих израза	-презентација наставних садржаја -усмеравање активности ученика -подстицање ученика на размишљање, увиђање, повезивање и примену садржаја -корелира наставне садржаје са другим наставним предметима (математика-бројеви, српски језик, свет око нас ...	-фронтални -колективни -индивидуални -рад у паровима -рад у групи	Ученици препознају и именују играчке; разумеју једноставне исказе којима се изражава припадање и неприпадање; знају да кажу чије је нешто;		Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Комуникација; Одговоран однос	Хоризонтална корелација са наставном јединицом Породични, школски и празници насеља из света око нас
---	---	---	---	---	--	--	---	--

4. Исказивање положаја у простору - прилози и предлози -here,there,in,on,under Where`s my dad? Is he in the house? -family members,rooms, Furniture -Questions with Where Култура становања	10		-подстицање ученика на размишљање, увиђање, повезивање и примену садржаја	-фронтални -колективни -индивидуални -рад у паровима -рад у групи	Ученици препознају и именују просторије у кући и делове намештаја; разумеју једноставна обавештења о положају у простору и реагују на њих; разумеју једноставна питања о положају у простору и реагују на њих; размењују информације о месту становања;			
5. Описивање бића, предмета, места и појава, изражавање припадања -animals, pets, Can, can`t, may -action verbs -nature (ecology) -body parts There is /are Plural of nouns -have/has got	15	-слушање -понављање -певање -рецитовање -показивање -драматизација дијалога -цртање и бојење -игра -кратки дијалози -игре погађања -физичке активности -интерактивне игре	-корелира наставне садржаје са другим наставним предметима (математика-бројеви, српски језик, свет око нас ...	-фронтални -колективни -индивидуални -рад у паровима -рад у групи	Ученици препознају и именују делове тела; разумеју једноставан опис живог бића; описују своје тело користећи најједноставнија језичка средства; препознају и описују способности; разумеју једноставна упутства и налоге и реагују на њих; разумеју позив и реагују на њега; упућују позив на заједничку активност;		Компетенција за учење, Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Комуникација; Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Сарадња	

6. Исказивање потреба, осета и осећања - like, don't like, want - verb to be Yes/ no Questions -clothes -weather -materials -food	15	Искупује своје потребе и реагује на потребе других Изражава шта воли , а шта не воли Описује своју одећу Користи изразе за описивање времена Описује своју омиљену храну						Хоризонтална корелација са наставном јединицом Изражавање сопствених осећања из грађанског васпитања
---	----	--	--	--	--	--	--	---

Упутство за дидактичк о-методичко остваривање програма

Програм предмета страни језик у првом циклусу основне школе усмерен је на развој функционалних знања и заснован је на комуникативно дефинисаним исходима учења, односно активностима које ученик успешно реализује користећи страни језик. Језичке активности слушања, читања, разговора и писања у програму посматрају се интегративно као нераздвојиве компоненте аутентичне комуникације појединца у било којој говорној заједници. Полазећи од исхода, односно онога што је ученик у стању да оствари у различитим врстама и видовима комуникације, формално и садржински централну позицију програма заузимају управо комуникативне функције. На основу комуникативних функција дефинисане су језичке активности помоћу којих се оне могу остварити, а које укључују постепено усавршавање способности разумевања говора, разумевања писаног текста (од трећег разреда) , интерактивног усменог и писаног изражавања. Захваљујући цикличној и континуалној концепцији програма, комуникативне функције се преносе усвајају и увежбавају током читавог образовног циклуса, с растућим степеном сложености. Исходи, комуникативне функције језичке активности дефинисани су као опште лингвистичке категорије, и стога су за све стране језике идентични искази.

Циљ предмета

Циљ наставе и учења с страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језчком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Кључни појмови:

Језик, култура, интеркултурност, комуникативни приступ и функционална употреба језика

ПРОГРАМ ПРОЈЕКТНЕ НАСТАВЕ

РАЗРЕД: други	ПРЕДМЕТ: Пројектна настава							
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
Лепе мисли лепо пиши	5	фотографише; кроји; лепи; снима; монтира презентује одговара на питања учествује у групном раду прикупља осмишљава	- упознаје - презентује - надгледа - коментарише - упућује	- групни, - индивидуални - практичан рад	Ученик ће бити у стању да: - објасни значење пословице; - наведе једноставне примере поређења из текстова и свакодневног живота; - износи своје мишљење о тексту; - поштује и примењује основна правописна правила	Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупредметних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву Процена и провера постигнућа се врши на сваком часу кроз критеријуме напредовања који су познати ученицима. Показатељи су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира.	Компетенција за учење, Вештина комуникације, Предузимљивост, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, Сарадња, Дигитална компетенција	Српски језик, (Реченице)
Шарам, гледам, Водич стварам	5	уређује лепи украшава организује одговара на питања учествује у групном раду процењујућ	- упућује - организује - надгледа - води	- групни, - индивидуални - практичан рад	Ученик ће бити у стању да: - одређује тип насеља на основу његових карактеристика; - примењује правила културног и безбедног понашања у саобраћају и превозним средствима у насељу	Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупредметних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву Процена и провера постигнућа се врши на сваком часу кроз критеријуме напредовања који су	Компетенција за учење, Вештина комуникације, Предузимљивост Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, Сарадња, Дигитална компетенција	Ликовна култура, (Организовање тродимензионалних облика у простору и равни)

		вреднује учествује у групном раду			и околини; -разликује облике рељефа у свом насељу и околини. -	познати ученицима. Показатељи су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира.		
Рециклирај- немаш избор	7	фотографише кроји лепи снима монтира презентује вреднује коментарише учествује у групном раду	- упознаје - презентује - надгледа -коментарише -упућује	- групни, - индивидуални -практичан рад	Ученик ће бити у стању да: -одлаже отпад на предвиђена места; -понаша се тако да не угрожава биљке и животиње из непосредне околине	Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупред-метних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву Процена и провера постигнућа се врши на сваком часу кроз критеријуме напредовања који су познати ученицима. Показатељи су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира.	Компетенција за учење, Вештина комуникације, Предузимљивост, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, Сарадња, Дигитална компетенција	Свет око нас, (Рециклажа)
Дигитални свет	5	претражује разврстава фотографише снима монтира презентује вреднује слаже уређује учествује у	- упознаје - презентује - надгледа -коментарише -упућује	- групни, - индивидуални -практичан рад	Ученик ће бити у стању да: -правилно укључује рачур; -користи интернет за учење и проналажење информација уз наставникову помоћ; -правилно седи за рачунаром; -зна да наведе могуће последице за здравље услед неправилног коришћења	Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупред-метних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву Процена и провера постигнућа се врши на сваком часу кроз критеријуме напредовања који су познати ученицима. Показатељи су: начин на који ученик учествује у	Компетенција за учење, Вештина комуникације, Предузимљивост, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, Сарадња, Дигитална компетенција	

		рупном раду			дигиталних уређаја; -препознаје предности, разлике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета.	активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира.		
Разне кесе свуда расуте, много ме љуте	6	- фотографи ше истражује снима монтира презентује комента рише планира вреднује учествује у рупном раду	- упознаје - презентује - надгледа -коментари ше -упућује	- групни, - индиви дуални -практи чан рад	Ученик ће бити у стању да: -приказује мањи број података у таблица; -штедљиво троши производе које користи у свакодневним ситуацијама; -проналази нову намену коришћеним предметима -доприноси промоцији акције.	Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупред-метних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву Процена и провера постигнућа се врши на сваком часу кроз критеријуме напредовања који су познати ученицима. Показатељи су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира.	Компетенција за учење, Вештина комуникације, Предузимљивост, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, Сарадња, Дигитална компетенција	Математика, (Упоредивање бројева до 100)
Те зелене биљке	6	- фотографи ше снима монтира учествује у рупном раду презентује комента рише	- упознаје - презентује - надгледа -коментари ше -упућује	- групни, - индиви дуални -практи чан рад	Ученик ће бити у стању да: -идентификује особине живих бића на примерима из околине; -повезује делове тела живих бића с нјиховом улогом; -разврстава биљке из околине;	Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупред-метних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву Процена и провера постигнућа се врши на сваком часу кроз критеријуме напредовања који су познати ученицима. Показатељи	Компетенција за учење, Вештина комуникације, Предузимљивост, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, Сарадња, Дигитална компетенција	Свет око нас, (Биљке)

		прави уређује формира везе			-повезује промене у природи и активностима људи с годишњим добрима	су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира.		
Пројекти из нас	2	фотографише кроји лепа слика пакује коментарише снима монтира презентује осликава вреднује учествује у групном раду	- упознаје - презентује - надгледа - коментарише - упућује	- групни, - индивидуални - практичан рад	Ученик ће бити у стању да: - представља пројекте са освртом на њихову реализацију - даје препоруке за унапређивање.	Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупредметних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву Процена и провера постигнућа се врши на сваком часу кроз критеријуме напредовања који су познати ученицима. Показатељи су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира.	Компетенција за учење, Вештина комуникације, Предузимљивост, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, Сарадња, Дигитална компетенција	Ликовна култура (Вежбе; паковање-вајање (разнобојни папири, кутијице))

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

За други разред најпримеренији је и даље полуструктурирани тип пројекта с том разликом да наставник сада више укључује ученике, не само у давање предлога и избор тема, већ и у планирање и самостално остваривање, а за поједине ученике и вођство у одређеним деловима пројекта. Он и даље, у великој мери, дефинише методологију рада, али се очекује да више укључи ученике у проналажење материјала тако што ће се са њима договарати о томе које материјале би ко, где и како могао да пронађе и обезбеди. Све садржаје треба реализовати кроз различито тематско повезивање у игри или функционалној активности која задовољава интересовање и потребе ученика на млађем школском узрасту.

Циљ предмета

Кроз пројектну наставу треба наставити рад на развијању основа дигиталне писмености. На крају четртог разреда ученик би требало да буде у стању да:

- правилно рукује ИКТ уређајима;
- предложи редослед активности у односу на постављени пројектни задатак и могућности употребе ИКТ-а;
- користи одговарајуће алатке програма за цртање и сачува свој цртеж;
- уреди краћи текст и сачува га на рачунару;
- направи једноставну презентацију користећи мултимедијалне садржаје;
- користи интернет за учење и проналажење информација уз помоћ одраслог;
- критички бира садржаје са интернета и затражи помоћ уколико се суочи са непримерним садржајима;
- зна да наведе могуће последице на здравље услед неправилног коришћења дигиталних уређаја;
- безбедно користи интернет и по потреби пријави и/или затражи помоћ одраслог.

Један од важних исхода реализације пројекта јесте оспособљавање ученика да добијене продукте учине видљивим и представе их другима. Бројни су начини да се то постигне (представе, изложбе, кратки филм, текст у новинама, наступ на локалној телевизији, представљање за родитеље...), а њихов квалитет није приоритет.

Ученике треба стављати у ситуације да одређују и планира редослед активности у решавању одређених пројектних задатака, што, осим развијања самосталности, представља увод у алгоритамски начин размишљања. На пример: редослед активности чији ће продукт бити плакат са знаменитим личностима краја; редослед активности у прављењу кућице за птице, у изради школског часописа итд.

Кључни појмови:

Пројекат, монтажа, фотографија, видео снимак, препознавање, презентовање, евалуација.

ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ АКТИВНОСТИ

ТРЕЋИ РАЗРЕД

САДРЖИНА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД

СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ предмета: Циљ наставе и учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.								
РАЗРЕД: III		ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
КЊИЖЕВНОСТ ШКОЛСКА ЛЕКТИРА: Лирска поезија 1. Душан Костић: <i>Септембар</i> 2. Григор Витез: <i>Какве је боје поток/ Десанка Максимовић: Војска</i> 3. Душан Васиљев: <i>Зима</i> 4. Мирослав Антић: <i>Шта је највеће/ Ф. Г. Лорка: Луцкаста песма</i> 5. Драган Лукић: <i>Свакога дана/ Шта је отац</i> 6. Бранислав Црнчевић: <i>Љутило мече/ Љубивоје Ршумовић: Аждаја своје чеду тепа</i> 7. Милован Данојлић: <i>Љубавна песма</i> 8. Љубивоје Ршумовић: <i>Домовина себрани лепотом</i> 9. Химна Светоме Сави 10. Бранко Стевановић: <i>Занимање Марка Краљевића Епска поезија</i> 11. Народне песме: <i>Марко Краљевић и бег Костадин, Орање Марка Краљевића</i> Проза 1. Ла Фонтен: <i>Црчак и мрав/Езоп: Корњача и зец</i> 2. Народна приповетка: <i>Свети Сава и сељак без среће</i> 3. Народна бајка: <i>Чардак ни на небу ни на земљи</i> 4. Народна приповетка: <i>Свијету се не може угодити</i> 5. Бранко Ћопић: <i>Изокренута прича</i> 6. Оскар Вајлд: <i>Себични џин</i> 7. Светлана Велмар Јанковић: <i>Златно јазње</i> (одломак) 8. Бранко В. Радичевић: <i>Прича о дечаку и Месецу</i>	80	- чита текстове - увежбава логичко читање - препознаје књижевна дела и њихове врсте и основне карактеристике - доживљава и разумева садржај књижевних текстова - изводи сценска дела	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (молошка, дијалоска), - рад на тексту, - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности,	- чита са разумевањем различите текстове; - опише свој доживљај прочитаног књижевног дела; - изнесе своје мишљење о тексту; - разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст; - одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; - именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; - уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); - разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност; - разуме идеје књижевног дела;	Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. Процес праћења и вредновања једног ученика треба започети иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази. Наставник током процеса наставе и учења континуирано и на примерен начин указује ученику на	Комуникација, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, рад са подацима и информацијама, сарадња и компетенција за целоживотно учење, одговорно учење, одговорно друштво	Примењена је хоризонтална корелација између наставне јединице из <i>СЈ Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика</i> , књижевности и културе (Милева Ајнштајн, Михаило Пупин), знаменита завичајна личност и др. и наставне јединице из <i>Природе и друштва Прошлост мог краја</i> (трагови прошлости-материјални, писани и усмени, обрада). Наставна јединица <i>Орање Марка Краљевића</i> - народна песма је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом из <i>Природе и друштва Знамените личности и ликови из наше народне књижевности</i> .

9. Ијан Макјуен: <i>Реч-две о Питеру</i> (одломак) 10. Јохана Шпири: <i>Хајди</i> (одломак) 11. Народна бајка: <i>Баи-Челик</i> (читање у наставцима) 12. Јасминка Петровић: <i>Од читања се расте</i> (читање у наставцима) Драмски текстови 1. Душан Радовић: <i>А зашто он вежба</i> 2. Александар Поповић: <i>Лед се топи</i> 3. Јованка Јоргачевић: <i>Никад два добра</i> 4. Лаза Лазић: <i>Суђење</i> Популарни и информативни текстови Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Милева Ајнштајн, Михаило Пупин), знаменита завичајна личност и др. ДОМАЋА ЛЕКТИРА: 1. Бранко Ћопић: <i>Доживљаји Мачка Тоше</i> 2. Избор из поезије Душана Радовића (<i>Замислите, Да ли ми верујете, Страшан лав, Кад је био мрак, Тужне ђачке исповести, Здравница, Плави зец</i> и друге песме) 3. Браћа Грим: <i>Бајке</i> (по избору) Књижевни појмови: – лирска песма, – химна, – епска песма, – народна бајка, – роман, – поређење, – персонификација (на нивоу препознавања), – опис, – дијалог, – приповедање, – епски јунак, – драмска радња					-уочи основне одлике народне бајке; -разликује народну од ауторске бајке; -представи главне особине јунака; -уочи основне особине народне епске песме; -уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу; -разликује опис од приповедања у књижевном делу; -покаже примере дијалога у песми, причи и драмском тексту; -уочи хумор у књижевном делу; -чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; -изражајно рецитије песму и чита прозни текст; -изводи драмске текстове;	квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицајне повратне информације.		Наставна јединица <i>Цврчак и мрав</i>, Ла Фонтен, обрада је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом из Природе и друштва <i>Природне копнене животне заједнице и станишта</i>. Наставна јединица <i>А зашто он вежба</i>, Душан Радовић, драмски текст је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом из Физичког и здравственог васпитања <i>Вежбе за развој снаге са и без реквизита</i>.
--	--	--	--	--	--	--	--	--

ЈЕЗИК Граматика, правопис и ортоенија: Врсте речи: именице (градивне, збирне); (присвојни, градивни); род и број придева заменице (личне заменице); глаголи; лице глагола. Подела речи на крају реда (грани самогласник). Управни говор (први и други модел). Неуправни говор. Велико слово: имена народа, вишечланих географских и (планина, река, језера, мора и сл.), празни наслова књига и часописа; Писање присвојених придева изведених од властитих имена (с ов, -ев, -ин; -ски, -чки, -ици). Речца не уз и и придеве. Наводници (у управном говору насловима дела, називима школа). Суглас (између самогласника и-о и о-и). Скраћен (мерне јединице за масу, дужину, време и запремину течности).	60	- примењује основна правописна правила; - пише читко и уредно; - писмено одговара на постављена питања; - пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила; - разликује глас и слог, самогласнике и сугласнике; - разликује врсте реченица по значењу и облику; - разликује врсте речи, - спојено и одвојено писање речце не и ли; - пише скраћенице, - правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом односно интерпункцијским знаком на крају; - правилно употреби велико слово; - активно слушање, састављање реченица;	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - демонстративна - текстуална - дијалoшка - учење путем открића	- разликује врсте (и подврсте) речи у типичним случајевима; - одреди основне граматичке категорије именица, придева и глагола; - примењује основна правописна правила; - јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо;	Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Процена и провера постигнућа ученика ће се вршити кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке.		
---	----	---	---	---	---	--	--	--

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Краћи и дужи текстови – књижевни као и нелинеарни текстови. Причање о догађајима и доживљајима измишљеним (усмено и писано). Описивање људи, животиња и природних појава (приступ) – усмено и писано. Различите комуникативне ситуације са одраслима и са вршњацима; у школи, продавници, телефонски разговор, поздрављање и сл.). Богатење речника: речи истог или сличног значења; речи супротног значења; речи које звуче слично (уз одговарајуће лектире). Правописне вежбе: вежбе допуњавања правилног облика речи; диктат, аутодиктат. Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, речима у реченици, промена дужине реченице. Лексичко-семантичке вежбе: речи које имају различитим тематским скуповима; речи које имају различита значења али исте врсте и истог рода и броја, промена граматичког облика речи; основно и пренесено значење речи. Стилске вежбе: састављање прича на основу слика; сажимање или проширивање прича (текста), мењање краја приче (текста) приче на основу датог почетка; промена становишта (нпр. увести у причу нове ликове; сместити бајку у далеку будућност). Говорне вежбе: рецитовање, изражавање ставова, сценско приказивање драмског/драматизованог текста и сл.	40	-активно учествује у причању -разуме прочитано -одговара на питања - прави план препричавања - слободно и умерено препричава, прича - рецитије - описује на основу онога што је видео, доживео, осетио -самостално пише -решава загонетке, ребусе, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, саставља и проширује реченице - реализује једноставније говорне улоге и сценски приказује драмског или драматизованог текста	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару -тимски рад - посматрање - дијалогска - игра улога -демонстративна -текст метода -метода писаних радова	-споји више реченица у краћу и дужу целину; -препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин; -извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости; -варира језички израз; -попуни једноставан образац у који уноси основне личне податке; -разликује формални од неформалног говора (комуникације); -учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника;			
---	----	---	---	---	---	--	--	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Програм наставе и учења предмета Српски језик у трећем разреду основне школе чине три предметне области: Књижевност, Језик и Језичка култура. Програм наставе и учења Српског језика заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз све три предметне области.

Дистрибуција текстова по месецима, заснована је на груписању и повезивању текстова према различитим критеријумима – природа и улога књижевног дела; врсте текстова; сврха текстова: за описмењавање/читање/разумевање /препричавање/тумачење; методе и поступци учења латиничког писма; брзина напредовања ученика; годишња доба; значајни датуми и празници; посебности ученичког колектива, школе и локалне заједнице; предметна и међупредметна повезаност садржаја и исхода; међупредметне компетенције итд. Корелативност треба да буде омогућена комбиновањем текстова у сродне тематско-мотивске целине према различитим критеријумима.

У настави **књижевности** најважније је код ученика развијати љубав према читању, градити осећај за лепо и вредно, васпитавати укус. Кроз читање књижевноуметничких текстова и у разговору о њима на часу гради се критичко мишљење, јер ученици треба да имају суд о поступцима и особинама ликова, као и о различитим догађајима у тексту. Посебно је важно што књижевност код деце интензивно развија емпатију, тиме што од читалаца тражи да се ставе на место другог и да разумеју најразличитије особине и поступке ликова. Настава књижевности јача национални и културни идентитет ученика, кроз упознавање своје књижевности и културе, као и књижевности и културе других народа.

Школска лектира је разврстана по књижевним родовима – лирска и епска поезија, проза, драмски текстови за децу и обогаћена избором научнопопуларних и информативних текстова. Обавезни део школске лектире састоји се, углавном, од дела која припадају основном националном корпусу, али и репрезентативна дела за децу из светске књижевности :Оскар Вајлд: Себицини цин, Ијан Мајкен: Реч-две о Питеру, Јохана Шпири: Хајди (одломак). Домаћа лектира обухвата значајна поетска и прозна дела деце књижевности :Браћа Грим: Бајке (три бајке по избору), Бранко Ћопић: Доживљаји Мачка Тоше, избор из поезије Душана Радовића. Избор дела школске и домаће лектире примерен је узрасту ученика.

Током обраде књижевних текстова ученици развијају прва литерарно-естетска искуства и формирају своје ставове о делу које слушају или читају. Учитељ подстиче ученике да износе своје ставове и аргументују их примерима из текста. Поређење као стилску фигуру ученик овог узраста треба првенствено да уочи, а потом и да разуме његову улогу у тексту. Ученици усвајају основне облике казивања (форме приповедања) тумачећи текстове из школске и домаће лектире. Ученик треба да разликује опис од приповедања у књижевном делу и уочи дијалог у песми, причи и драмском тексту. Приликом обраде лирских, епских и драмских текстова за децу ученици се мотивишу на читав низ стваралачких активности које настају поводом дела (изражајно рецитовање лирске песме, читање прозног текста интерпретативно, сценски наступ – извођење драмског текста, драмска игра, драмски дијалози, гледање деце позоришне представе, снимање и коментарисање драматизованих одломака). Развијање књижевних појмова код ученика не подразумева учење дефиниција, већ именовање и описно образлагање појма; уочавање улоге одређеног појма у књижевноуметничком тексту.

У настави **језика**, ученици овладавају писаним и усменим стандардним српским језиком: Разликовање гласа и слога у изговорном смислу. Из морфологије се развијају основна знања о именицама, глаголима, придевима и бројевима. Синтаксичка знања се надовезују на већ научена и проширују разликовањем реченица по облику и значењу.

Наставу граматике треба повезивати са наставом књижевности тако што књижевни текстови из Читанке могу послужити за граматичку анализу и послужити као пример употребе врста речи у реченици и различитих врста реченица по облику и значењу. Води се рачуна о томе да примери буду једноставни за анализу. Учитељ може и прилагодити текст, тако да примери буду типични.

Правописна правила ученици усвајају постепено, уз понављање и вежбање већ наученог и уз упознавање са новим садржајима, и то путем различитих вежбања како на нивоу речи тако и на нивоу реченица и текстова.

Развијање и унапређивање **језичке културе** ученика представља један од најзначајнијих задатака наставе српског језика. Њен крајњи циљ је да ученици буду

оспособљени да квалитетно и сврсисходно усмено и писмено комуницирају. Основни облици усменог и писменог изражавања су препричавање, причање и описивање на сажет и на опширан начин.

Извештавањем се на јасан, објективан и сажет начин говори о неком догађају. На овом узрасту је потребно само указати ученицима на основне одлике овог облика изражавања: на тачност преношења података, на аутентично презентовање чињеница, на једноставност, на одсуство личног коментара, субјективног доживљаја и имагинарног. Није потребно задати ученицима да напишу извештај, већ би их требало подстицати да сажето усмено извести о себи (нпр. о обављеном задатку код куће) у виду одговора на питања која ће учитељ поставити. На овај начин ће ученици вежбати да буду економични и прецизни приликом изражавања.

Варирање језичког израза односи се на специфичан одабир и комбинацију језичких средстава. Помоћу књижевних и некњижевних текстова ученицима би требало указати на различите могућности употребе речи, синтагми и реченица у формалним/неформалним језичким ситуацијама, као и на промену њиховог значења у зависности од контекста.

Током наставе језичке културе требало би оспособити ученике да правилно попуне различите једноставне обрасце; на пример, образац за учлањивање у библиотеку или у спортски клуб, писање позивнице за рођендан и слично. На овом узрасту реализују се различите програмске вежбе (правописне, језичке, лексичко-семантичке и говорне вежбе).

Ниједан школски писмени задатак се не израђује у трећем разреду.

Кључни појмови:

књижевност, језик, језичка култура

МАТЕМАТИКА

РАЗРЕД: III		ПРЕДМЕТ: МАТЕМАТИКА						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
БРОЈЕВИ Бројеви прве хиљаде. Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак). Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка (усмени и писмени поступак). Зависност резултата од промене компонената. Једначине облика: $a + x = b$, $a - x = b$, $x - a = b$, $a \times x = b$. Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a < b$, $x - a > b$. Римске цифре D, M. Разломци облика Упоредивање	136	- сабира и одузима до 1000 - множи и дели - меморише - примењује стечена знања - запажа - уочава - решава проблем - визуелизује бројева места броја у бројевном низу - описује речима правила - развија математичко логичко мишљење - примењује аритметичка правила као олакшици у рачунању - процењује вредности бројевних израза - примењују математику у решавању проблема из реалних животних ситуација - образлаже поступке решавања задатка	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - подстиче на логично мишљење	- демонстративна - интерактивна - истраживачка - илустративна - игра - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	- прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; - прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1.000); - изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1.000); - подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; - процени вредност израза са једном рачунском операцијом; - израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; - одреди десетице и стотине најближе датом броју; - реши једначину са једном рачунском операцијом; - одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем; - реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину; - уочи делове целине и запише разломке облика - упореди разломке облика	Процена и провера постигнућа састоји се у континуираном праћењу ученика кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке. Оцењивање ученика је описно (оствареност циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа, ангажованост, напредовање ученика, препорука за	Комуникација, Дигитална компетенција, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, сарадња, компетенција за целоживотно учење	Наставна јединица “Мерење масе (kg, g, t), дужине (mm, km) мерење времена (деценија, век секунда), мерење запремине (l, dl, cl, hl) обрада, је у хоризонталној коорелацији са нј. ”Скраћенице” обрада са предметом Српски језик. Наставна јединица «Мерење времена» – обрада, је у хориз. коорелацији са нј. ”Временске одреднице (деценија, година датум и век” - обрада, из предмета Природа и друштво Наставна јединица ”Троугао, врсте троуглова, кружница и круг, правоугаоник и

разломака са једнаким именицима. Децимални запис броја са једном децималом.					– упореди разломке облика са једнаким именицима; – резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом; – очу и речима опише правило за настајање бројевног низа; – чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);	даље напредовање), полазећи од ученикових способности.		квадрат” обрада, је у хоризонталној корелацији са наст. Јединицом ”Визуелне карактеристике, знаци и симболи” обрада, из наст. предмета Ликовна култура.
ГЕОМЕТРИЈА Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу). Угао, врсте углова. Троугао, врсте троуглова. Кружница и круг. Правоугаоник и квадрат. Обим троугла, квадрата и правоугаоника. Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира. Конструкције троугла и кружнице. Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи.	32	- анализирају и цртежом представљају узајамни положаји правих - цртају помоћу лењира и троугаоника или два троугаоника. -посматрају моделе углова -уочавају различите углове. -анализирају однос између хоризонталних и вертикалних положаја објеката у окружењу, посматрањем правоугаоника и квадратне мреже - разликују кружницу и круг и цртају их/ конструирају -анализирају основна својства упознатих геометријских фигура - класификује троуглова према дужинама страница -цртају квадрат и правоугаоник и конструирају формуле -пресликавају једноставне геометријске фигуре на квадратној мрежи или тачкастој мрежи - посматрају -праве модел - цртају, склапају и растављају делова фигуре.			– црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; – конструира троугао и круг; – именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга; – разликује врсте углова и троуглова; – одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; – опише особине правоугаоника и квадрата; – преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; – користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање;			Наставна јединица ”Разломци облика m/n”, обрада, је у хоризонталној корелацији са наст. јединицом “Тактирање у 2/4 такту” обрада, из наставног предмета Музичка култура.

МЕРЕЊЕ И МЕРЕ Мерење масе (kg, g, t). Мерење времена (деценија, век, секунд). Мерење дужине (mm, km). Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl). Мерење површине геометријских фигура задатом мером.	12	-процењују и мере различите предмете из окружења -решавају једноставнији проблем –мере одређену површину различитим задатим геометријским фигурама			– чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; – упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време); – измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); – примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.			
--	----	--	--	--	--	--	--	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Програм усмерава наставника да наставни процес конципира у складу са дефинисаним исходима, односно да планира како да ученици достигну исходе и да изабере одговарајуће методе, активности и технике за рад са ученицима. Дефинисани исходи показују наставнику и која су то специфична знања и вештине која су ученику потребна за даље учење и свакодневни живот. Приликом планирања часа, дате исходе треба разложити на мање и на основу њих планирати активности за конкретан час. Треба имати у виду да се исходи у програму разликују, да се неки могу лакше и брже достићи, док је за одређене исходе потребно више времена и активности, као и рада на различитим садржајима. Исходе треба посматрати као циљеве којима се тежи током једне школске године. Наставу у том смислу треба усмерити на развијање компетенција и не треба је усмерити само ка достизању појединачних исхода. При обради нових садржаја треба се ослањати на постојеће искуство и знање ученика, и настојати, да ученици самостално откривају математичке правилности и изводе закључке. Основна улога наставника је да буде организатор наставног процеса, да подстиче и усмерава активност ученика. Ученике треба упућивати да користе уџбеник и друге изворе знања, како би усвојена знања била трајнија и шира, а ученици оспособљени за примену у решавању разноврсних задатака. Приликом планирања наставе, треба имати у виду да, у овом узрасту, различите игралике активности, као и употреба едукативних софтверских алата, у функцији сазнавања и учења могу бити додатна мотивација за усвајање математичких садржаја. Због тога је важно да се ученицима првог циклуса омогући да развијају математичко мишљење у контексту играликих активности и употребе едукативних апликација на интернету и других електронских материјала. Поред тога, игралике активности и употреба едукативних апликација и електронских материјала значајно доприносе развијању интересовања за математику и позитивног става према математици. На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика

Кључни појмови:

бројеви прве хиљаде, разломак, децимални запис броја, круг, троугао, правоугаоник, квадрат, угао, паралелне праве, нормалне праве, појам површине, једначине и неједначине, мерење дужине, масе, времена и запремине течности

ПРИРОДА И ДРУШТВО

Циљ предмета: Циљ наставе и учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.								
РАЗРЕД: III		ПРЕДМЕТ: ПРИРОДА И ДРУШТВО						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активност и ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
Природа – човек – друштво Облици рељефа: узвишења (подножје, стране, обронци, врх), равнице и удубљења. Рељеф у мом крају. Површинске воде: река и њене притоке (лева и десна обала); бара и језеро. Површинске воде у мом крају Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Производне и непроизводне делатности и њихова међузависност. Село и град, њихова повезаност, зависност и међуусловљеност. Значај и улога саобраћаја. Путнички, теретни и информациони саобраћај. Безбедно понашање ученика на саобраћајницама у крају. Опремаза безбедну вожњу ролера, тротинета и бицикла. Течно, гасовито и чврсто стање воде. Кружење воде у природи. Промене при загревању и хлађењу ваздуха (промена температуре, запремина и кретање ваздуха). Мерење температуре воде, ваздуха и тела.	25	– посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања света у окружењу (уочавање видних карактеристика); – описивање – вербално или ликовно изражавање спољашњих и унутрашњих запажања; – процењивање – самостално одмеравање; – груписање – уочавање сличности и различитости ради класификовања;	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -постављање занимљивих питања	-партиципативне -решавање проблем. ситуација - дијалогска -демонстративна - интерактивна - кооперативна - амбијентална - фронтални -индивидуални - групни - рад у пару	– идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају; – одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају; – илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају; – примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима;	Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Процена и провера постигнућа састоји се у континуираном	Одговоран однос према здрављу; Решавање проблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација	Наставна јединица „Симболи Републике Србије“ – утврђивање, је у хоризонталној коорелацији са нј. „Државна химна“ – обрада, из предмета Музичка култура Наставна јединица „Кретање по путањи“ – утврђивање, је у хоризонталној коорелацији са нј. „Ходање и трчање“ – обрада, из предмета физичко васпитање

Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама: • Копнене животне заједнице: шуме, ливаде и пашњаци; • Водене животне заједнице: баре, језера и реке. Култивисане животне заједнице: воћњаци, повртњаци, њиве и паркови. Значај и заштита земљишта и копнених животних заједница. Значај и заштита вода и водених животних заједница. Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима. Начини преношења и мере заштите од заразних болести (грип, заразна жутица, варичеле) и болести које преносе животиње (крпељи, вашке).		– праћење – континуирано посматрање ради запажања промена; – бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања; – практиковање – у настави, свакодневном животу и спонтаној игри и раду; – експериментисање – намерно модификоване активности, огледи које изводи сам ученик; – истраживање –			– повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи; – примени правила безбедног понашања у саобраћају; – разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу; – повеже температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха; – чита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра; – прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране; – илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини; – примени поступке (мере) заштите од заразних болести; – повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи;	праћењу ученика кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке	Наставна јединица „Промена материјала“ – обрада, је у хоризонталној коорелацији са нј. „Својства материјала“ – обрада, из предмета ликовна култура Наставна јединица „Кретање тела по путањи“ – утврђивање, је у хоризонталној коорелацији са нј. „Покрет и кретање у природи“ – обрада, из предмета ликовна култура
Оријентација у простору и времену Главне стране света. Умањено приказивање објеката и приказивање из „птичије” перспективе. План насеља. Географска карта Републике Србије: картографске боје, картографски знаци). Мој крај на географској карти Републике Србије. Временске одреднице (датум, година, деценија и век).	16	испитивање својстава и особина, веза и узрочно-последичних односа; – стварање – креативна продукција;			– се оријентише у простору помоћу компаса и оријентира из природе/окружења; – опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља; – идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије;	Одговоран однос према здрављу; Решавање проблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација	

Прошлост Историјски извори (материјални, писани и усмени). Садашњост, прошлост, будућност: догађаји, људи и промене у мом крају. Породична прошлост (преци и потомци) и знаменити људи краја. Начин живота данас и у прошлости – занимања, одевање, исхрана, дечије игре.	8	– играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре; – активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација			– користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; – прикупи и представи податке о прошлости породице и краја;		Одговоран однос према здрављу; Решавање проблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација	
Кретање Кретање тела по путањи (праволинијско и криволинијско). Утицај јачине деловања на пређено растојање тела. Дејство Земљине теже – падање тела. Утицај облика тела на брзину падања. Извори светлости (природни и вештачки). Како настаје сенка –облик и величина сенке. Кретање производи звук: треперење затегнуте жице, гласних жица; различити звуци у природи. Звук као информација. Заштита од буке.	12				– повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем; – доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; – разликује природне и вештачке изворе светлости; – повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости; – повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора;			

Материјали Промене материјала: повратне (истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топљење/очвршћавање) и неповратне (сагоревање, рђање). Сличности и разлике међу течностима (вода, уље, детерџент за прање судова, мед, млеко, сок од лимуна). Вода и друге течности као растварачи. Зависност брзине растварања од уситњености материјала, температуре течности и мешања. Топлотна проводљивост материјала. Ваздух као топлотни изолатор у природи и свакодневном животу (крзно и перје; слојевито облачење, вунене рукавице, грађевински блокови, термос-боца). Значај рециклаже. Разврставање отпада од пластике, стакла, папира, метала. Рационална потрошња. Међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју.	11				– разликује повратне и неповратне промене материјала; – уочи сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика; провидност, боја, густина; – одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; – објасни како рециклажа помаже очувању природе; – изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др); – повеже резултате рада са уложеним трудом.		Одговоран однос према здрављу; Решавање проблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација	
--	----	--	--	--	---	--	--	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Програм наставе и учења Природа и друштво задржао је и досадашњи завичајни принцип. Завичајни принцип (принцип животне близине) одређује просторну и временску блискост природних и друштвених појава и процеса и као такав представља једну од суштинских одлика овог предмета.

Завичајни принцип овом предмету обезбеђује високу осетљивост на контекст у коме ученици живе, односно отвореност за садржаје из дететовог окружења и флексибилност за уважавање карактеристика и одлика најразличитијих средина у којима деца из Србије живе. У том смислу, предмет Свет око нас подразумева отвореност и за садржаје од значаја за националне мањине у складу са простором проучавања природних и друштвених појава у првом разреду – непосредно окружење. Поред тога, код свих ученика треба развијати осећај богатства у различитостима међу припадницима различитих националности указивањем на постојање људи који славе другачије празнике, имају различите обичаје, културу становања, исхрану, облачење и сл.

Ученике треба оспособљавати да самостално истражују и анализирају природне и друштвене појаве и процесе. Синхронизација чулних утисака даје целовиту слику објеката, процеса, појава и њихову интеграцију у комплексну слику света, а уважава различитости у склоности-ма ученика при упознавању света и процесу учења. Учење се не завршава на чулним утисцима, већ се наставља уопштавањем уоченог кроз описивање, поређење, формулисање закључака итд. У наставном процесу се, дакле, полази од несистематизованих искуствених сазнања и иде се ка општим, научно заснованим, систематизованим знањима из области природе, друштва и културе. Активности ученика потребно је прилагодити предметним исходима, специфичностима изабраних садржаја и узрасту ученика. Постепено треба повећавати ниво захтева и самосталности ученика приликом упознавања природних и друштвених појава.

Стварност (природна и друштвена) која нас окружује и из које произлази садржај овог предмета, заснована је на *повезаности различитих појава и процеса*. Због тога садржаји Света око нас, а касније и Природе и друштва морају да буду одраз те целовитости и повезаности појава које се изучавају. Ради формирања елементарних појмова и постављања мреже за систем појмова, при избору и распореду програмске грађе примењен је *спиралн-улазни модел*, а у складу са узрасним карактеристикама ученика.

Изградња система у настави, последица је постојања система у стварности. Поред тога, приступ настави и учењу треба да буде *повезан и са логиком и методологијом научне дисциплине* одакле произлази одређени садржај. Развијање система појмова подразумева континуиран рад учитеља на успостављању хоризонталне (унутар једног разреда) и вертикалне повезаности (између разреда) садржаја унутар Света око нас и, касније, Природе и друштва. Важно је да се кадгод је могуће приступи корелацији и интегрисаном приступу садржајима на међупредметном нивоу кроз наставне и ваннаставне облике рада и активности у школи и изван ње. Због природе садржаја предмета и датих исхода пожељно је активности организовати што чешће изван учионице, односно у ближем природном и друштвеном окружењу. За потребе овог предмета посебно су погодни: организоване посете, шетње, излети, настава у природи.

Кључни појмови:

природа, оријентација у простору и времену, кретање, култура живљења.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ предмета: Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.								
РАЗРЕД: III	ПРЕДМЕТ: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ							
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активност и ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Вежбе за развој снаге са и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.	10	Вежба Примењује вежбе	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, коригује, награђује, упућује, сарађује, подстиче, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад -вербална (монологска, дијалогска), -демонстративна, -практичан рад, -игровне активности	– примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); – правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – разликује правилно од неправилног држања тела; – успостави правилно	Први ниво 1. Стање физичких способности 2. Стање здравља и хигијенске навике 3. Достигнути ниво савладаности моторичких вештина 4. Однос према раду	Одговоран однос према здрављу; Решавање проблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација Одговоран однос према здрављу; Решавање проблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву;	Народно коло „Савила се бела лоза винова“ из области плес и ритмика је у хоризонталној корелацији са истом песмом из Музичке културе. Наставна јединица: „Значај воћа и поврћа у исхрани“, тема из области здравствено васпитање у хоризонталној је корелацији са наставном јединицом „Поврћајада“, Миње Суботе, из Музичке културе. Наставна јединица „Народно коло из краја у којем се школа налази“ из области плес и ритмика у

МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТА И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ 1.Атлетика Техника трчања. Истрајно трчање. Скок удаљ згрчном техником. Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником.	87	- дискусија - ходање - трчање - вежбање - поређење - анализирање - објашњавање - такмичење	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - подстиче - анализира - мотивише - координира - развија кооперативност	- разговор - демонстрација - практична активност - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	држање тела; – правилно дише током вежбања; – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; – изведе дејчи и народни плес; – користи основну терминологију вежбања	Други ниво Ученик има задовољавајући степен: развијености физичких способности, здравственог стања и хигијенских навика	Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација	хоризонталној је корелацији са наставном јединицом „Народно коло, Ерско коло“ из Музичке културе.
2. Спортска гимнастика Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови. Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе и вежбе променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди.		- дискусија - ходање - трчање - вежбање - поређење - анализирање - објашњавање - такмичење	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - подстиче - анализира - мотивише - координира - развија кооперативност	- разговор - демонстрација - практична активност - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	– поштује правила понашања у и на просторима за вежбање; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање – поштује правила игре; – навија и бодри	савладаности моторичких вештина и однос према раду, ако значајно не одступа од критеријума наведених за први ниво.	Одговоран однос према здрављу; Решавањ епроблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација	
3. Основе тимских и спортских игара Између четири ватре Мини-рукомет. Футсал – „мали фудбал“.		- дискусија - ходање - трчање - вежбање - поређење - анализирање - објашњавање - такмичење	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - подстиче - анализира - мотивише - координира - развија кооперативност	- разговор - демонстрација - практична активност - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања;	Ученик на овом нивоу достигао је предвиђене исходе уз одређене потешкоће (навести најбитније), има позитиван однос према раду.	Одговоран однос према здрављу; Решавањ епроблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација	

4. Плес и ритмика Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Народно коло „Савила се бела лоза винова“. Народно коло из краја у којем се школа налази.		- дискусија - ходање - трчање - вежбање - поређење - анализирање - објашњавање - такмичење	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - подстиче - анализира - мотивише - координира - развија кооперативност	- разговор - демонстрација - практична активност - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару		Трећи ниво Ученик делимично или потпуно одступа од критеријума наведених за први и други ниво. Не носи редовно и не одржава Опрему за вежбање и има недовољно развијене хигијенске навике.	Одговоран однос према здрављу; Решавањ епроблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација	
5. Пливање Прилагођавање на водену средину и основна обука пливања.		- дискусија - ходање - трчање - вежбање - поређење - анализирање - објашњавање - такмичење	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - подстиче - анализира - мотивише - координира - развија кооперативност	- разговор - демонстрација - практична активност - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	– уочава улогу делова тела у вежбању; – уочи промене у расту код себе и других; – препозна сопствено болесно стање и не	Континуирано се прати и вреднује: • Ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у Физичком и здравственом васпитању који обухвата:	Одговоран однос према здрављу; Решавањ епроблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација	

7. Полигони Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.		- дискусија - ходање - трчање - вежбање - поређење - анализирање - објашњавање - такмичење - изводи полигон од усвојених вештина	усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - подстиче - анализира - мотивише - координира - развија кооперативност	- разговор - демонстрација - практична активност - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	вежба када је болестан;		Одговоран однос према здрављу; Решавањ епроблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација	
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА 1. Култура вежбања и играња Основна правила: Између четири ватре, Мини-рукомета и Футсала. Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз). Породица и вежбање. Вежбање као део дневних активности.	11	Памти термине у вежбању, чува своје и туђе ствари, поштује правила игре, навија	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, коригује, награђује, упућује, сарађује, подстиче, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - практичан рад, - игровне активности	– примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; – одржава личну хигијену; – учествује у одржавању простора у коме живи и борави; – наведе врсте намирница у исхрани;	– вежбање у адекватној спортској опреми; – активно учествовање на часовима Физичког и здравственог васпитања; – вежбање и играње у слободно време. • Приказ два комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита. • Постигнућа у моторичким вештинама. • Индивидуални напредак ученика. Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање.	Одговоран однос према здрављу; Решавањ епроблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација	

2. Здравствено васпитање Моје срце – пулс. Дисање и вежбање. Хигијена простора за вежбање. Значај воћа и поврћа у исхрани. Значај воде за организам и вежбање. Поступање у случају повреде		Брине о свом здрављу, личној хигијени, хигијени простора, правилној исхрани	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, коригује, награђује, упућује, сарађује, подстиче, саветује	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад вербална (монолошка, дијалогска), демонстративна, практичан рад, игровне активности	– препознаје везу вежбања и уноса воде; – повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета у вежбању; – се придржава правила вежбања; – вреднује успех у вежбању	Приликом оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, степен спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом вредновања (оцењивања) узима се у обзир његов индивидуални напредак у односу на претходна достигнућа и могућности као и ангажовање ученика у наставном процесу.	Одговоран однос према здрављу; Решавањ е проблема; Одговоран однос према околини; Сарадња; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Компетенција за учење; Комуникација	
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма								
Концепција Физичког и здравственог васпитања заснива се на јединству наставних, ваннаставних и ваншколских организационих облика рада, као основне претпоставке за остваривање циља кроз достизање исхода овог васпитно-образовног подручја које се састоји из три предметне области: физичке способности, моторичке вештине, физичка и здравствена култура. Већина исхода у програму је развојног карактера и протеже се кроз цео први циклус основног образовања и васпитања, узимајући у обзир узраст ученика и сензитивне периоде развоја физичких способности. Програм трећег разреда базиран је на континуираном развијању знања, вештина, ставова и вредности								
Кључни појмови:								
физичке способности, моторичке вештине, здравље, плес и игра.								

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ предмета: Циљ наставе и учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативно-сти, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа								
РАЗРЕД: III		ПРЕДМЕТ: МУЗИЧКА КУЛТУРА						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
I. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање, јачина, тонске висине. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у животу. Музичка прича. Филмска музика. Музички бонтон. Музика и здравље. Дигитализација.	17	Слуша музику различитог карактера, разликује музичке инструменте, одговара на питања, учествује у групном раду, илуструје, закључије, истражије	-усмерава наводи ствара ситуацију сугерише подстиче дискутује анализира мотивише-координира развија кооперативност	-игровна активност -монолошка -дијалошка -демонстративна -практични рад -радионица -фронтални -индивидуални и -групни -рад у пару	– опише своја осећања у вези са слушањем музике; – примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; – изговара бројалице у ритму, уз покрет; – пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; – наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе; – разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима;	На часовима музичке културе најбитније је развијање музичких способности и изграђивање вештина. Смер наставе је такав да се увек креће од звука ка тумачењу. Из тих разлога, не инсистира се на дефиницијама већ на препознавању, извођењу и идентификовању музичких садржаја	Дигитална компетенција, компетенција за решавање проблема, за сарадњу, естетичка компетенција	Наставна јединица: „Музичка прича“ је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом “Свијету се не може угодити“ народна приповетка из предмета, Српски језик.

2.ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ Дидактичке музичке игре. Правилан начин певања – држање тела и дисање. Правилна дикција. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера Певање песама уз покрет. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова у тонском опсегу од ха до це2. Певање и свирање песама из нотног текста. Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Инструментална пратња по слуху. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментама – песме уз игру, дидактичку драматизацију. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим инструментама и на алтернативним изворима звука. Музички бонтон. Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање(нотна трајања), јачина (динамичке ознаке – пиано, форте, мезо, шендо и декрешендо), тонске висине (од <i>ce1</i> до <i>ge1</i>). Елементи музичког писма: линијски систем, кључ, трајање тонова (половина, четвртина, осмина, осмина са паузом, осмина са паузом и осмина са паузом), одговарајуће паузе) у такту 2/4. Јединица бројања. Тактирање у 2/4 такту.	16	- Изводи једноставније ритмичке аранжмане; -изводи дводелне, троделне и четвороделне мере; - свира једноставне мелодијске аранжмана у дводелном, троделном и четвороделом такту; - изражава се у једноставнијим мимичким кореографијама - осмишљава једноставне кореографије.	-усмерава наводи ствара ситуацију сугерише подстиче дискутује анализира мотивише- координира развија кооперативност		– препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; – повезује почетне тонове песама – модела и једноставних наменских песама са тонском висином; – комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет; – свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу; – осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу; – осмисли музички одговор на музичко питање; – осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; – изабере одговарајући музички садржај(од понуђених) према литерарном садржају; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;	Критеријум у оцењивању је степен ангажовања, уложен труд и лично напредовање сваког ученика у складу са његовим музичким могућностима. У оквиру свих музичких активности, потребно је обезбедити пријатну атмосферу, а код ученика потенцирати осећање сигурности и подршке.		Наставна јединица: „Дидактичке музичке игре“ је у хоринзонталној корелацији са наставном јединицом: „Круг и кружница“ из предмета, Математика. Наставна јединица: „Певање песама уз покрет“ је у хоринзонталној корелацији са наставном јединицом „Ја посејам лубенице“ из предмета Физичко и здравствено васпитање.
--	----	--	--	--	---	---	--	--

3. МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО Стварање једноставне ритмичке и мелодије (једноставне) пратње. Музичка питања и одговори и музичка допуњаљка. Стварање звучне приче од познатих музичких звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни (учење у контексту).	3	-израђује децје ритмичке инструменте од различитих материјала; -ствара једноставне ритмичке и мелодијске пратње и музичке импровизације; -одговара на музичка питања; -решава музичку допуњаљку; -компонује мелодије на задати текст;	-усмерава наводи ствара ситуацију сугерише подстиче дискутује анализира мотивише-координира развија кооперативност		– коментарише своје и туђе извођење музике; – самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације; – учествује у школским приредбама и манифестацијама.			
--	---	---	--	--	--	--	--	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Природа саме музике, па и предмета музичка култура указује на стално прожимање и садејство свих области и програмских са- држаја. Ниједна област не може да се изучава изоловано од друге и да буде сама себи циљ, а да се истовремено не разговара о свим другим аспектима музике. Музику од почетка треба повезивати са што више догађаја из живота ученика.

Паралелно одвијање различитих музичких активности под- стиче фину менталну комбинаторику, драгоцену за развијање укупног менталног и психо-моторног потенцијала детета, као и одличну основу за интеграцију са другим предметима.

Настава је усмерена на остваривање исхода при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике, лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике и музичко стваралаштво.

Кључни појмови:

певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон, нотно писмо.

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ предмета:

Циљ наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

РАЗРЕД: III

ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
МАТЕРИЈАЛИ Својства материјала. Својства ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност или постојаност (промене у току сушења, у светлости, у контакту са различитим супстанцама и материјали који могу да се користе као алатке (плетиво, дрво...)). Изглед материјала – основне природне и створене текстуре. Технике. Однос материјала и идеје. Производи уметничких заната (накит, шешери, таписерије, ћилими, осликани текстил, сенила, грнчарија, дуборез, гравуре...). Значај уметничка рециклажа.	28	- размишљање - разговарање - цртање - сликање - креирање - процењивање - сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања - разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације - повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела.	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - развија кооперативност	- дијалогска - хеуристичка - демонстративна - кооперативна - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	– поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; – повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом; – преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију; – изрази своје доживљаје, емоције, имажинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама;	Процена ровера постигнућа ученика ће се вршити описно кроз континуирану естетску анализу радова ученика, као и кроз праћење индивидуалног напредовања, ангажовања и залагања ученика, а полазећи од ученикових способности, степена	Компетенција за комуникацију, естетичка компетенција, компетенција за рад са подацима и информацијама, компетенција за учење и компетенција за сарадњу. Компетенција за рад са подацима и	Наставна јединица: <i>Светло и сенка</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом: <i>Сенка</i>, из предмета Природа и друштво. Наставна јединица: <i>Својства материјала</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом: <i>Меко, тврдо, глатко и хрпаво</i>, из предмета Ликовна култура.

ПРОСТОР Облици у простору. Непокривљени и затворени простору (споменици, експонати...). Копозиција у простору. Поставка изложбе, уређење простора. Уређење школе, уређење околине, уређење заједнице... Оптичке илузије на дводимензионалним сликама, специјални ефекти на сцени, у филмовима, игрицама. Кретање. Покрет и кретање у простору и уметничким делима.	12	- опажање - тумачење - креирање - цртање - анализирање	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - развија кооперативност	- дијалогска - хеуристичка - демонстративна - кооперативна - фронтални - индивидуални - групни - рад у пару	простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; – учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу; – разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.			
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма								
Ученици се развијају и уче кроз разноврсне активности и задатке који подстичу радозналост и задовољство у истраживању, експериментисању, размишљању, повезивању, изражавању, стварању, дружењу и сарадњи. Кључни појмови су међусобно чврсто повезани и чине конструкцију, основу за развијање програма. Централни појам је простор, јер се све што видимо и доживљавамо налази у простору. Из овог појма су изведени остали кључни појмови. У првом разреду их има три: простор – облик, линија; у другом разреду четири: простор – облик, линија, боја; у трећем пет: простор – облик, линија, боја, текстура и од четвртог шест: простор – облик, линија, боја, текстура, светлина. Централни појам, простор, указује на то да програм није усмерен на ускостручне садржаје, већ на свет у коме ученик живи и одраста и који треба свесно да опажа, доживљава и истражује из различитих углова. Сви садржаји везани за визуелну уметност (укључујући и уметничка остварења из ближе и даље прошлости) у блиској су вези са савременим светом и ученици треба постепено да истражују и откривају те везе.								
Кључни појмови:								
простор, облик, линија, боја, текстура								

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

РАЗРЕД: III		ПРЕДМЕТ: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
1. ПОЗДРАВЉАЊЕ, ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ <i>Hi/Hello! How are you today? I'm fine, thank you, and you? I'm very well, thanks./Not great./I'm OK.</i> <i>Good morning/afternoon/evening/night</i> <i>Goodbye./Bye. See you! Have a nice day/weekend/trip/holiday! Thanks, same to you!</i> <i>Личне заменице</i> <i>Глагол To be, Present Simple Tense</i>	4	Реагује на усмени и писани импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); усмено и писано изражава прикладне поздраве. Слуша једноставне текстове у којима се неко представља.	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - колективни - индивидуални - индивидуализовани - рад у паровима	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да - поздрави и отпоздрави, примењујући једноставнија језичка средства; - представи себе и другог; - разуме једноставнија питања личне природе и одговара на њих;	- праћење ученика у континуитету , посматрање , усмено испитивање , писмене провере , анализирање развијених вештина и знања и њихова примена на истим и новим ситуацијама , вредновање домаћих задатака , ангажованост ученика на часу , напредак ученика у односу на почетно стање (постигнућа)	1. Компетенција за учење 2. Естетска компетенција 3. Комуникација 4. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву 5. Рад са подацима и информацијама 6. Решавање проблема 7. Сарадња 8. Дигитална компетенција	Хоризонтална корелација са Српским језиком, наставна јединица <i>Именице</i> и наставна јединица <i>Identifying school things</i> . Хоризонтална корелација са Српским језиком , наставна јединица <i>Присвојни придеви</i> и наставна јединица <i>Asking and answering questions with my/your</i>

2.РАЗУМЕВАЊЕ И ИСКАЗИВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИЈИХ УПУТСТАВА И НАЛОГА <i>Listen! Point! Repeat! Match the words to the things! Listen and tick or cross/ Circle the letters/numbers</i> <i>Complete the sentence/dialogue/de.</i> <i>Императив,</i> <i>Присвојни придеви,</i> <i>Алфабет,</i> <i>Беојеви 0-1000</i>	6	Слуша налоге, упутства и упозорења и реагује на њих; даје једноставније налоге и упутства .			-разуме једноставнија упутства и налоге и реагује на њих; -саопшти једноставнија упутства и налоге		
3. ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ <i>Can we meet on Sunday and play football? I'm sorry I've got a music lesson on Sunday!</i> <i>It's hot today! Let's go to the beach! Sorry, but I can't swim!</i> <i>Модални глагол can за изражавање предлога и способности</i> <i>Императив</i>	5	Слуша једноставније позиве на заједничку активност и реагује на њих (позив на рођендан, игру, дружење...); упућује прихвата/одбија позив на заједничку активност коришћењем најједноставнијих исказа.			-разуме позив на заједничку активност и реагује на прикладан начин; -упути позив на заједничку активност		
4. ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ,ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА <i>Can you spell that again, please?</i> <i>Can you write it on the board, please?</i> <i>Can/ May I read the story? Of course you can.</i> <i>Модални глаголи за изражавање молбе can/may</i> <i>Саксонски генитив са именицама у једини</i>	5	Слуша једноставније исказе којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; даје усмени и писани одговор на исказану молбу коришћењем најједноставнијих језичких средстава; упућује молбе, исказује захвалност и извињење.			-разуме кратке и једноставније молбе и реагује на њих ; -упути кратке и једноставније молбе; -искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин		

5. ЧЕСТИТАЊЕ ПРАЗНИКА И ДРУГИХ ЗНАЧАЈНИХ ДОГАЂАЈА <i>Happy birthday to you! Thanks! Happy New Year! Merry Christmas! Happy Mother's Day! Happy Women's Day! Happy Saint Sava's Day! Happy teachers' Day! Happy April Fools' Day! Happy Halloween! Happy Holiday! Императив Present Simple Tense за описивање уобичајених радњи</i> <i>Питања са What/ How many</i>	4	Слуша једноставније исказа којима се честитају празници и други значајни догађаји; реагује на упућену честитку и упућује кратке пригодне честитке.			-разуме једноставније исказане честитке и одговори на њих; -упути једноставније честитке; -разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, наведе најуобичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника			Вертикална корелација са ликовном културом, 4. разред наставна јединица <i>Новогодишња честитка у корелацији са Happy Christmas</i>
6. ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА <i>Who's this? It's Johnny Depp, my favorite actor. He's an American! This is a photo of my family! Look, they're all smiling! Глаголи have got, to be за давање описа Показне заменице Егзистенцијално There is/ There are</i> <i>Питања са Who/ What/ How many</i> <i>Правилна множина именица Неправилна множина осталих именица</i>	6	Слуша једноставније описе бића, предмета, места и појава у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама ; даје кратке описе бића, предмета, места и појава; тражи и даје информације у вези са описом бића, предмета, места и појава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	- препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; -разуме једноставније описе бића, предмета и места; -описује бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства			Хоризонтална корелација са предметом Природа и друштво, наставна јединица <i>Парк</i> и наставна јединица <i>Identifying things in the park</i>

7. ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА <i>She's tired/bored. She wants to go home. Is he hungry/thirsty? Does he want a sandwich/ a glass of orange juice? Are you OK? Is he happy? Present Simple Tense(be, want)</i>	8	Слуша једноставније исказе у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштава своје и туђе потребе, осета и осећања и (емпатично) реагује на њих		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	-разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; -изрази основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима		
8. ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ <i>They're at the cinema/museum. Where's your brother? He's in the bed. Where's my English dictionary? It's here on my desk. Прилози и предлози за изражавање положаја у простору: here, there, in, on, at, next to, under Путања са Where</i>	6			фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у групи	-разуме једноставнија обавештења о положају у простору и реагује на њих; -тражи и пружи једноставнија обавештења о положају у простору		Хоризонтална корелација са предметом Природа и друштво, наставна јединица <i>Орјентација у простору</i> и наставна јединица <i>Asking questions with Where's</i>
9. ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА <i>What time is it? It's (twelve) o'clock. It's quarter to/past twelve. It's half past twelve. What day is it today? It's Wednesday. Путања са What/When Предлози за исказивање времена at, on, to, past</i>	6	Слуша једноставније исказе у вези са хронолошким временом и метеоролошким приликама; усмено и писано тражи и даје информације о хронолошком времену и метеоролошким приликама коришћењем најједноставнијих језичких средстава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	-разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време;		Вертикална корелација са предметом Свет око нас, 2. разред, наставна јединица <i>Мерење времена и часовник</i> и наставна јединица <i>Telling the time</i>

10. ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/ НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/ НЕПОСЕДОВАЊА <i>It's Alex's guitar. Is this Amy's bag? These are not their jackets. Sophia's mum and dad have got a big house.</i> <i>Присвојни придеви my/your</i> <i>Показне заменице this/that These/those</i> <i>Have got/have за исказивање поседовања</i> <i>Саксонски генитив са именицама у једнини</i>	6	Слуша текстова с једноставнијим исказима за изражавање припадања/ неприпадања и поседовања/ непоседовања и реагује на њих; усмено и писано исказује припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања коришћењем најједноставнијих језичких средстава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	-разуме једноставније исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање и реагује на њих; -тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање;		
11. ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА/ НЕДОПАДАЊА <i>Does he like music? Yes, he loves it./ No, he doesn't.</i> <i>Who's your favorite tennis player? What's your favorite hobby?</i> <i>The Present Simple Tense</i> <i>глагола be/like/love</i>	6	Слуша текстова са једноставнијим исказима за изражавање , допадања/недопадања и реагује на њих; усмено и писано исказује слагање/неслагање, допадања/недопадања коришћењем најједноставнијих језичких средстава		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у групи	-разуме једноставније исказе за изражавање, допадања / недопадања и реагује на њих; - тражи мишљење и изражава допадање / недопадање једноставним језичким средствима; -тражи најједноставније образложење допадања/недопадања;		
12. ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И СПОСОБНОСТИ У САДАШЊОСТИ <i>My brother can play football but he can't act. How many languages can your dad speak? Can you play the guitar? I can't ride a bike.</i> <i>Look! She's wearing a dress. Is he wearing jeans? Yes, he is/ No, he isn't.</i> <i>Модални глагол can за исказивање способности</i> <i>Present Continuous Tense за исказивање тренутних радњи</i>	6	Слуша једноставнијих исказа који говоре о радњама и способностима у садашњости; описује радњи и способности у садашњости, поставља питања и одговара на њих, усмено и писано, коришћењем најједноставнијих језичких средстава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	-разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; -размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; -опише радње и способности у садашњости користећи једноставнија језичка		

					средства			
13. ИЗРАЖАВАЊЕ БРОЈА И КОЛИЧИНЕ <i>How many children are there in your class? There are 11 girls and 14 boys.</i> <i>How many classes have we got today?</i> <i>We've got four classes.</i> <i>Правилна множина именица</i> <i>Неправилна множина именица</i> <i>Питања са How much/many</i> <i>Основни бројеви 0-100</i>	4	Слуша једноставније исказе који говоре о броју и количини нечега ; саопштава број и количину ; поставља питања и одговара на њих усмено и писано , коришћењем најједноставнијих језичких средстава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	-разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на бројеве и количине ;			Хоризонтална корелација са српским језиком, наставна јединица <i>Бројеви</i> и наставна јединица <i>Numbers 11-20</i>
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма								
Програм наставе и учења за стране језике у првом циклусу основног образовања и васпитања усмерен је на развој функционалних знања и заснован је на комуникативно дефинисаним исходима учења, односно активностима које ученик успешно реализује користећи страни језик. Језичке активности слушања, читања, (раз)говора и писања у програму наставе и учења посматрају се интегративно, као нераздвојиве компоненте аутентичне комуникације појединца у било којој говорној заједници.								
Циљ предмета								
Циљ наставе и учења Страног језика у основном образовању и васпитању јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и да стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.								
Кључни појмови: комуникативни приступ, функционална употреба језика, интеркултурност.								

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

РАЗРЕД: трећи	ПРЕДМЕТ: Пројектна настава							
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активност и ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
Лице науке	5	- фотографише; - кроји; - лепи; - снима; - монтира - презентује - одговара на питања - учествује у групном раду - прикупља - осмишљава	- упознаје - презентује - надгледа - коментарише - упућује	- групни, - индиви дуални - практичан рад	Ученик ће бити у стању да: - учествује у разговору, поштујући правила комуникације; - сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; - разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; - користи интернет за учење и проналажење информација, уз поош наставника.	Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупредметних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву Процена и провера постигнућа се врши на сваком часу кроз критеријуме напредовања који су познати ученицима. Показатељи су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира.	Компетенција за учење, вештина комуникације, предузимљивост, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција	Српски језик, (Милева Марић, Михаило Пупин, Милутин Миланковић)
Знањем против поплава	6	- уређује - лепи - украшава - организује одговара на питања - учествује у групном раду - процењује - вреднује	- упућује - организује - надгледа - води	- групни, - индиви дуални - практичан рад	Ученик ће бити у стању да: - учествује у разговору, поштујући правила комуникације; - сарађује са другима у групи на заједничким активностима; - користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; - разговара са вршњацима о	Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупред-метних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву Процена и провера постигнућа се врши на сваком часу кроз	Компетенција за учење, вештина комуникације, предузимљивост, рад са подацима и информацијама, решавање	Ликовна култура, (Организовање тродимензионалних облика у простору и

		-учествује у групном раду			доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; -користи интернет за учење и проналажење информација, уз пооћ наставника.	критеријуме напредовања који су познати ученицима. Показатељи су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира.	проблема, сарадња, дигитална компетенција	равни)
Трошим, али паметно	7	- фотографише -кроји -лепи -снима - монтира - презентује -вреднује - комента рише -учествује у групном раду	- упознаје - презентује - надгледа -коментарише -упућује	- групни, - индиви дуални -практичан рад	Ученик ће бити у стању да: -учествује у разговору, поштујући правила комуникације; -сарађује са другима у групи на заједничким активностима; -користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; -разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; -користи интернет за учење и проналажење информација, уз пооћ наставника.	Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупред-метних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву Процена и провера постигнућа се врши на сваком часу кроз критеријуме напредовања који су познати ученицима. Показатељи су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира.	Компетенција за учење, вештина комуникације, предузимљивост, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција	
Мисли на ваздух	5	- претражује -разврстава - фотографише -снима - монтира - презентује -вреднује -слаже -уређује -учествује у	- упознаје - презентује - надгледа -коментарише -упућује	- групни, - индиви дуални -практичан рад	Ученик ће бити у стању да: -учествује у разговору, поштујући правила комуникације; -сарађује са другима у групи на заједничким активностима; -користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; -разговара са вршњацима о	Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупредметних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву Процена и провера постигнућа се врши на сваком часу кроз	Компетенција за учење, вештина комуникације, предузимљивост, рад са подацима и информацијама, решавање	Природа и друштво, (Ваздух)

		групном раду			доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; -користи интернет за учење и проналажење информација, уз пооћ наставника.	критеријуме напредовања који су познати ученицима. Показатељи су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира.	проблема, сарадња, дигитална компетенција	
Игра је најважнији дечји посао	6	- фотографише -истражује -снима - монтира - презентује - комента рише -планира -вреднује -учествује у групном раду	- упознаје - презентује - надгледа -коментарише -упућује	- групни, - индиви дуални -практичан рад	Ученик ће бити у стању да: -учествује у разговору, поштујући правила комуникације; -сарађује са другима у групи на заједничким активностима; -користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; -разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; -користи интернет за учење и проналажење информација, уз пооћ наставника.	Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупредметних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву Процена и провера постигнућа се врши на сваком часу кроз критеријуме напредовања који су познати ученицима. Показатељи су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира.	Компетенција за учење, вештина комуникације, предузимљивост, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција	Физичко и здравствено васпитање, (Елементарне игре)
Волонтер сам, тим се дичим!	5	- фотографише -снима - монтира -учествује у групном раду - презентује - комента рише -прави -уређује -формира -везе	- упознаје - презентује - надгледа -коментарише -упућује	- групни, - индиви дуални -практичан рад	Ученик ће бити у стању да: -учествује у разговору, поштујући правила комуникације; -сарађује са другима у групи на заједничким активностима; -користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; -разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова,	Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупредметних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву Процена и провера постигнућа се врши на сваком часу кроз критеријуме напредовања који су познати ученицима. Показатељи су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира.	Компетенција за учење, вештина комуникације, предузимљивост, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција	

					уважавајући различитости; -користи интернет за учење и проналажење информација, уз поштовање наставника.			
Пројекти из нас	2	- фотографише -кроји -лепи -слика -пакује -коментарише -упућује -снима -монтира -презентује -осликава -вреднује -учествује у групном раду	- упознаје - презентује - надгледа - коментарише - упућује	- групни, - индивидуални - практичан рад	Ученик ће бити у стању да: -представља пројекте са освртом на њихову реализацију -даје препоруке за унапређивање.	Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупредметних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву. Процена и провера постигнућа се врши на сваком часу кроз критеријуме напредовања који су познати ученицима. Показатељи су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира.	Компетенција за учење, вештина комуникације, предузимљивост, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција	Ликовна култура (Вежбе; паковање-вајање (разнобојни папири, кутијице))
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма								
За трећи разред најпримеренији је и даље полуструктурирани тип пројекта с том разликом да наставник сада више укључује ученике, не саоу давање предлога и избор тема, већ и у планирање и самостално остваривање, а за поједине ученике и вођство у одређеним деловима пројекта. Он и даље, у великој мери, дефинише методологију рада, али се очекује да више укључи ученике у проналажење материјала тако што ће се са њима договарати о томе које материјале би ко, где и како могао да пронађе и обезбеди. Све садржаје треба реализовати кроз различито тематско повезивање у игри или функционалној активности која задовољава интересовање и потребе ученика на млађем школском узрасту.								
Циљ предмета								

Кроз пројектну наставу треба наставити рад на развијању основа дигиталне писмености. На крају четртог разреда ученик би требало да буде у стању да:

- правилно рукује ИКТ уређајима;
- предложи редослед активности у односу на постављени пројектни задатак и могућности употребе ИКТ-а;
- користи одговарајуће алатке програма за цртање и сачува свој цртеж;
- уреди краћи текст и сачува га на рачунару;
- направи једноставну презентацију користећи мултимедијалне садржаје;
- користи интернет за учење и проналажење информација уз помоћ одраслог;
- критички бира садржаје са интернета и затражи помоћ уколико се суочи са непримерним садржајима;
- зна да наведе могуће последице на здравље услед неправилног коришћења дигиталних уређаја;
- безбедно користи интернет и по потреби пријави и/или затражи помоћ одраслог.

Један од важних исхода реализације пројекта јесте оспособљавање ученика да добијене продукте учине видљивим и представе их другима. Бројни су начини да се то постигне (представе, изложбе, кратки филм, текст у новинама, наступ на локалној телевизији, представљање за родитеље...), а њихов квалитет није приоритет.

Ученике треба стављати у ситуације да одређују и планира редослед активности у решавању одређених пројектних задатака, што, осим развијања самосталности, представља увод у алгоритамски начин размишљања. На пример: редослед активности чији ће продукт бити плакат са знаменитим личностима краја; редослед активности у прављењу кућице за птице, у изради школског часописа итд.

Кључни појмови:

Пројекат, монтажа, фотографија, видео снимак,

ПРОГРАМ ОБАВЕЗНИХ АКТИВНОСТИ

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

САДРЖИНА ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ педмета: Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.								
РАЗРЕД: 4		ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Поезија 1. Шалива народна песма <i>Женидба враћа Подунавца</i> 2. Војислав Илић: <i>Јесен /</i> 3. Владислав Петковић Дис: <i>Зима</i> 4. Момчило Мошо Одаловић: <i>Молитва за маму</i> 5. Мирослав Антић: <i>Космонаутска песма</i> 6. Бранко Миљковић: <i>Песма о цвету</i> 7. Добрица Ерић: <i>Завичај / Отаџбина је наша очевина /</i> 8. Момчило Мошо Одаловић: <i>Птице косовчице</i> 9. Мирослав Антић: <i>Прва</i>	Поезија Обрада 16 часова; Утврђивање 3 часа;	ПОЕЗИЈА Зна одлике лирских и епских песама Зна шта је стих, строфа, рима, шалива песма активан приступ при излагању новог градива у изради задатака на часу практична примена стечених знања активно учешће у раду самопроцењивање напретка ученик (запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на предходно	Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, подстиче, анализира, мотивише, координира, наводи на повезивање, примењује знања, подстиче на логично мишљење. Усмерава ученике на коришћење дигиталног уџбенике Упућивање на аудио записе Упућује ученика на решавање квизова, асоцијација,	Облици рада: Фронтални Индивидуални Групни Рад у пару Методе рада: Илустративна Демонстрациона Метод рада и атексту Метода практичних радова Монолошка Дијалошка Истраживачка	ПОЕЗИЈА чита са разумевањем различите врсте текстова; укратко образложи свој утисак и мишљење поштујући и другачије ставове; разликује књижевне врсте: шаливу народну песму, басну и причу о животињама, приповетку, роман за децу и драмски текст; уочи и издвоји основне елементе лирске песме (стих, строфа, рима и ритам); уочи персонификацију и разуме њену улогу у књижевном делу; уочи основни тон књижевног текста (ведар, тужан, шалив); чита текст поштујући	1. ПОЕЗИЈА Процена и провера постигнућа ученика састоји се у континуираном праћењу ученика кроз ангажовање на часу, усмене провере, писмене провере (тестови, контролни задаци, петнаестоминутне провере, -процена шта ученик може -процена шта ученик покушава а треба му помоћ -континуирано и на примерен начин процењује ученика његов квалитет постигнућа тако да је ученику повратна информација довољно јасна и	Рад с подацима и информацијама Користи податке из различитих извора, начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост. Користи информације у различитим симболичким модалитетима, чита тумачи и примењује их, повезујући их са предходним знањем из различитих области. Дигитална	ЈЕЗИК Разуме шта је језик, поштује свој језик и поштује друге језике. Разликује појмове књижевног и народног језика. Препознаје говор мржње као негативну појаву у друштву. Примењује књижевнојезичку норму у вези са реченицама. Разуме значење речи из уџбеника, лектире и свакодневне комуникације и уме правилно да их употреби у одговарајућем облику и контексту. Говори јасно и саговорника слуша пажљиво, уз уважавање. Саставља једноставан говорени или писани текст о доживљају књижевног дела, као и о темама из свакодневног живота и света маште. Користи оба писма, дајући предност

љубав / <i>Најљубавнија песма</i> / 10. Алексије Марјановић: <i>Љубав</i> 11. Бранко Ћопић: <i>Месеци његова бака</i> / 12. Десанка Максимовић: <i>Пауково дело</i> 13. Бранислав Црнчевић: <i>Кад би мени дали један дан</i> 14. Владимир Андрић: <i>Дај ми крила један круг</i> 15. Народна песма <i>Милош у Латинима</i> 16. Народна песма <i>Јетрвица адамско колена</i> Проза 17. Народна прича о животињама: <i>Мејед, свиња и лисица</i> 18. Народна приповетка: <i>Најбоље задужбине</i> 19. Народна приповетка: <i>Ветар и сунце</i> 20. Народна бајка: <i>Пепељуга</i> 21. Бранислав Нушић: <i>Прва љубав</i> (одломак из <i>Аутобиографије</i>) 22. Бранислав Црнчевић: <i>Босоноги и небо</i> 23. Гроздана Олујић: <i>Стакларева љубав</i> 24. Светлана Велмар Јанковић: <i>Стефаново дрво</i> 25. Лав Николајевич	Проза 12 часова обраде; 15 утврђивања;	искуство, уочава, презентује научно, дискутује са наставником о задатој теми, прикупља информације, меморише, учествује у групном раду, истражује, одговара на постављена питања) ПРОЗА Разликује басну, причу, приповетку, бајку Уочава персонификацију Одређује место, време, ликове, поруке, особине ликова; активан приступ при излагању новог градива у изради задатака на часу; практична примена стечених знања; активно учешће у раду самопроцењивање напретка ученик (запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима,		интонацију реченице/стиха; изражајно рецитије песму и чита прозни текст; усвоји позитивне људске вредности на основу прочитаних књижевних дела; ПРОЗА одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; именује позитивне и негативне особине ликова; тумачи идеје књижевног дела; препозна ситуације кршења/остваривања права детета и стереотипе у књижевним делима; разликује описивање, приповедање (у 1. и 3. лицу) и дијалог у књижевном делу; преприча текст из различитих улога/перспектива; уочи основни тон књижевног текста (ведар, тужан, шаловит);	подстицајна -вреднује оспособљеност ученика за сопствену процену и процену постигнућа других ученика -кроз домаће задатке ПРОЗА Процена и провера постигнућа ученика састоји се у континуираном праћењу ученика кроз ангажовање на часу, усмене провере, писмене провере (тестови, контролни задаци, петнаестоминутне провере, -процена шта ученик може -процена шта ученик покушава а треба му помоћ	компетенција Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ-а. Сарадња Активно и конструктивни учествује у раду групе или пара. Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару. Доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе. Одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених.	ћирилице. Влада основним жанровима писане комуникације потребним за учешће у друштвеном животу. КЊИЖЕВНОСТ Разговорно и течно чита. У различите сврхе чита, разуме и парафразира краћи једноставнији књижевни и неуметнички текст из обавезног школског програма. Уме укратко да опише свој доживљај књижевног дела и издвоји тражене информације у неуметничком тексту. Познаје ауторе књижевних дела предвиђених програмом. Прави разлику између усмене и ауторске књижевности. Уочава основне елементе тематске, композиционе и стилске структуре епског, лирског и драмског књижевног дела из обавезне школске лектире. Анализира издвојен проблем у краћем једноставнијем књижевном тексту. Своје утиске и закључке илуструје основним примерима из књижевног и неуметничког текста.
--	---	--	--	--	--	--	---

Толстој: <i>Врабац и ласте / Два мрза</i> 26. Драган Алексић: <i>Позориште на небу</i> 27. Весна Алексић: <i>Детективско срце</i> 28. Ханс Кристијан Андерсен: <i>Ружно Паче – читање у наставцима</i> Драмски текстови 29. Гвидо Тартаља: <i>Подела улога</i> 30. Љиљана Крстић: <i>Кад пролеће дође</i> 31. Дејан Алексић: <i>Слава</i>	Драмски текстови 3 часа обраде; 5 часова утврђивања	ослања се на предходно искуство, уочава, презентује научно, дискутује са наставником о задатој теми, прикупља информације, меморише, учествује у групном раду, истражује, одговара на постављена питања) ДРАМСКИ ТЕКСТОВИ Уочава сукоб драмских лица Уочава ликове и њихове особине, место радње и време радње, поуку активан приступ при излагању новог градива у изради задатака на часу практична примена стечених знања активно учешће у раду самопроцењивање напредка ученик (запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на предходно искуство,			чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; изражајно рецитије песму и чита прозни текст; усвоји позитивне људске вредности на основу прочитаних књижевних дела; ДРАМСКИ ТЕКСТОВИ одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; именује позитивне и негативне особине ликова; тумачи идеје књижевног дела; препозна ситуације кршења/остваривања права детета и стереотипе у књижевним делима; разликује описивање, приповедање (у 1. и 3. лицу) и дијалог у књижевном делу; преприча текст из различитих улога/перспектива; уочи основни тон књижевног текста (ведар, тужан, шалив); уочи супротстављеност лица у драмском тексту; чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; изводи драмске	-континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет постигнућа тако да је ученику повратна информација довољно јасна и подстицајна -ученика оспособљавати за сопствену процену -ученика оспособљавати за процену постигнућа других ученика -кроз домаће задатке, ДРАМСКИ ТЕКСТОВИ Процена и провера постигнућа ученика састоји се у континуираном праћењу ученика кроз ангажовање на часу, усмене провере-сценско извођење -процена шта ученик може -процена шта ученик покушава а треба му помоћ -континуирано и на примерен начин	Критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада. Комуникација Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, путем интернета,). Уме јасно да се изрази усмено и писано у складу са потребама и карактеристикама ситуације. Уважава саговорника. Изражава своје ставове, мишљење, осећања али на позитиван и конструктиван начин. Уме да саслуша излагање саговорника до краја, без упадица.	Наставна јединица „Завичај“ и „таџбина је наша очевина“ од Добрице Ерић, је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Положај, границе и територија Србије“ из предмета Природа и друштво, као и из предмета Музичка култура са наставном јединицом „Извођење државне химне“. Наставна јединица „Милош у Латинима“ народна песма је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Српска држава за време владарске породице Немањића – култура и начин живота (задужбине)“ из предмета Природа и друштво. Наставна јединица „Прва љубав“, Бранислав Нушић, одломак из „Аутобиографије“ је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Да ми није једне Мире“ из предмета музичка култура. Наставна јединица
--	---	--	--	--	--	---	---	--

Научнопопуларни и информативни текстови (из књига, енциклопедија и часописа за децу) 32. о нашим знаменитим књижевницама, сликаркама и научницама; 33. о природним лепотама и културним знаменитостима Србије; 34. о занимљивим пределима, народима, обичајима у свету 35. бонтон. ДОМАЋА ЛЕКТИРА 36. Милован Данојлић: Избор из поезије за децу 37. Драган Лукић: Избор из поезије за децу 38. Јасминка Петровић: <i>О дугмету и срећи</i> 39. Рене Гијо: <i>Бела Грива</i>	Научнопопуларни и информативни текстови 4 часа обrade;4 часа утврђивања Домаћа лектира 6 часова обrade; 4 часова утврђивања	учава, презентује научно, дискутује са наставником о задатој теми, прикупља информације, меморише, учествује у групном раду, истражује, одговара на постављена питања,) НАУЧНО ПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ И ТЕКСТОВИ, ДОМАЋА ЛЕКТИРА И ДОПУНСКИ ИЗБОР Препознаје разлику између линеарних и нелинеарних текстова, развијање и неговање читалачких навика код ученика, активан приступ при излагању новог градива у изради задатака на часу практична примена стечених знања активно учешће у раду самопроцењивање напредка ученик (запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује,			текстове; – усвоји позитивне људске вредности на основу прочитаних књижевних дела; НАУЧНО ПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ Сви исходи предходно наведени за прозу ДОМАЋА ЛЕКТИРА Сви исходи предходно наведени за поезију, прозу и драмски текст	указује ученику на квалитет постигнућа тако да је ученику повратна информација довољно јасна и подстицајна -ученика оспособљавати за сопствену процену -ученика оспособљавати за процену постигнућа других ученика Научнопопуларни и информативни текстови Процена и провера постигнућа ученика састоји се у континуираном праћењу ученика кроз ангажовање на часу, усмене провере-сценско извођење -процена шта ученик може -процена шта ученик покушава а треба му помоћ -континуирано и на примерен начин	Одговорно учешће у демократском друштву Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу. Компетенција за учење Има позитиван и одговоран однос према учењу. Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује и вреднује учење, разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања, користи могућности ваншколског учења, негује и развија лична интересовања.	„Стефаново дрво“, Светлана Велмар Јанковић је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Српска држава за време владарске породице Немањића“ из предмета Природа и друштво. Наставна јединица „Подела улога“, Гвидо Тартаља, је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Сценографија за позориште“ из предмета Ликовна култура
--	---	---	--	--	--	---	---	---

40. Ерик Најт: <i>Леси се враћа кући</i> 41. Александар Поповић: <i>Пепељуга</i> ДОПУНСКИ ИЗБОР (са наведеног списка или по сопственом избору бирају се три дела) 1. Избор драмских текстова за децу 2. Бранко В. Радичевић: <i>Песме о мајци</i> 3. Светлана Велмар Јанковић: <i>Књига за Марка / Очаране наочаре</i> 4. Горан Петровић: <i>Разлике</i> 5. Едмондо де Амичис: <i>Срце</i> 6. Јохана Шпири: <i>Хајди</i> 7. Михаел Енде: <i>Бескрајна прича</i> (одломак) 8. Астрид Линдгрен: <i>Пипи Дуга Чарапа</i> 9. Златко Васић: <i>Чаробно путовање</i> 10. Урош Петровић: <i>Мартинина велика загонетна авантура</i> 11. Гордана Тимотијевић: <i>Сличице / Владимир из чудне приче</i> 12. Угљеша Шајтинац: <i>Чарна и Несвет</i> 13. Момо Капор:	Допунски избор текстова 3 часа обраде; 3 часа утврђивања 2 часа систематизације(1 у првом и 1 у другом полугодишту)	повезује знања са другим областима, ослања се на предходно искуство, уочава, презентује научено, дискутује са наставником о задатој теми, прикупља информације, меморише, учествује у групном раду, истражује, одговара на постављена питања,)			ДОПУНСКИ ИЗБОР Сви исходи предходно наведени за поезију, прозу и драмски текст	указује ученику на квалитет постигнућа тако да је ученику повратна информација довољно јасна и подстицајна -ученика оспособљавати за сопствену процену -ученика оспособљавати за процену постигнућа других ученика ДОМАЋА ЛЕКТИРА И ДОПУНСКИ ИЗБОР Процена и провера постигнућа ученика састоји се у континуираном праћењу ученика кроз ангажовање на часу, усмене провере-сценско извођење -процена шта ученик може -процена шта ученик покушава а треба му помоћ -континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет постигнућа тако да је ученику повратна информација довољно јасна и подстицајна -ученика оспособљавати за		
---	--	--	--	--	---	--	--	--

Сања Весна Алексић: <i>Брљиво срце</i>						сопствену процену -ученика оспособљавати за процену постигнућа других ученика		
ЈЕЗИК Граматика и правопис 1. Речи које у писању и говору мењају облик(променљиве речи); 2. Речи које не мењају облик (без именовања врста непроменљивих речи). 3. Реченица (по значењу и облику) и реченични чланови (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе). 4. Појам субјекта; Различите врсте речи (именице и личне заменице) у функцији субјекта; изостављени субјекат. 5. Појам предиката (глаголски предикат). 6. Појам објекта (именице у функцији објекта). 7. Прилошке одредбе за време, место и начин. 8. Речи и групе речи у функцији субјекта, објекта и прилошких одредаба; 9. Придев уз именицу у служби атрибута у оквиру групе речи која има	1. укупно 15 часова (5 обраде, 5 утврђивања, 5 провера) 2. укупно 3 часа (1 обрада, 1 утврђивање, 1 проверка) 3. укупно 3 часа (2 вежбања и 1 проверка) 4. 5 часова укупно (2 обрада, 2 утврђивање, 1 проверка) 5. укупно 2 часа (1 обрада, 1 утврђивање) 6. укупно 2 часа (1 обрада, 1 утврђивања) 7. укупно 3 часа (1 обрада, 1 утврђивање, 1	ЈЕЗИК Уочава речи које не мењају свој облик, усваја знањао реченичним чланова има и служба у реченици, појам атрибута, објекта, у правни говор-трећи модел, пише великим почетним словом, имена становника , држава, насеља, улица, тргова, називи институција, предузећа и установа, манифестација, историјских догађаја, историјских личности, имена животиња, имена уметничких дела. Пише речцу ли одвојено и у скраћеном облику, као и предлог са Правилно употребљава узрочни везник јер. активан приступ при излагању новог градива у изради задатака на часу практична	Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, подстиче, анализира, мотивише, координира, наводи на повезивање, примењује знања, подстиче на логично мишљење. Усмерава ученике на коришћење дигиталног уџбенике Упућивање на аудио записе Упућује ученика на решавање квизова, асоцијација.	Облици рада: Фронтални Индивидуални Групни Рад у пару Методе рада: Илустративна Демонстрациона Метод рада н атексту Метода практичних радова Монолошка Дијалогска Истраживачка	ГРАМАТИКА И ПРАВОПИС повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; разликује речи које мењају облик (именице, заменице, придеви, бројеви, глаголи) и очине које су увек у истом облику; одреди основне реченичне чланове; – разликује врсту речи од службе речи у реченици; поштује и примени основна правописна правила; правилно пише сва три модела управног говора;	ГРАМАТИКА ПРАВОПИС Процена и провера постигнућа ученика састоји се у континуираном праћењу ученика кроз ангажовање на часу, усмене провере, писмене провере(тестови, контролни задаци, писмене вежбе, петнаестоминутне провере, писмене задатке) -процена шта ученик може -процена шта ученик покушава а треба му помоћ -континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет постигнућа тако да је ученику повратна информација довољно јасна и подстицајна -ученика оспособљавати за сопствену процену -ученика оспособљавати за процену постигнућа других ученика		

службу субјекта или објекта. 10. Управни говор (трећи модел). 11. Велико слово: имена становника држава и насеља; називи улица и тргова; имена из уметничких дела – примери из обрађених дела (нпр. <i>Ружно Паче...</i>); устаљена и посебно наденута имена животиња; називи институција, предузећа и установа, манифестација; устаљена имена историјских догађаја и личности (усклађено са предметом Природа и друштво). 12. Речца <i>ли</i>; скраћени упитни облик <i>је ли</i> (<i>је л'</i>) према узрочном везнику <i>јер</i>. 13. Предлог <i>са</i> уз заменице (нпр. <i>са мном, с њом</i> и сл.). 14. Писање вишечланих бројева	увежбавање) 8. укупно 4 часа (1 утврђивање, 2 вежбање, 1 (провера) 9. укупно 3 часа (1 обрада, 1 утврђивање, 1 вежбање) 10. 4 часа укупно (1 обрада, 2 утврђивање, 1 провера) 11. укупно 6 часова, (2 обрада, 2 утврђивања, 2 провере) 12. укупно 2 часа (1 обрада, 1 утврђивање) 13. укупно 2 часа (1 обрада, 1 утврђивање) 14. укупно 2 часа (1 обрада, 1 утврђивање) ПРАВОПИ С И ГРАМАТИ КА 2 провере из граматике по полугодишт у и 2 из правописа	примена стечених знања активно учешће у раду самопроцењивање напредка ученик (запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на предходно искуство, уочава, презентује научено, дискутује са наставником о задатој теми, прикупља информације, меморише, учествује у групном раду, истражује, одговара на постављена питања)				-кроз домаће задатке, -иницијално индивидуална провера		
--	---	---	--	--	--	---	--	--

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Основни облици усменог и писменог изражавања: 1. препричавање текста у целини и по деловима (по датом плану); 2. причање у дијалогској форми (уношење дијалога, управног говора у структуру казивања); 3. описивање односа међу предметима, бићима и појавама; описивање природе, личности, књижевних ликова и сл. 4. Речи истог облика, а различитог значења; речи истог значења, а различитог облика (на примерима књижевних текстова); 5. Разгледница, честитка, писмо. 6. Књижевни и други текстови (линеарни и нелинеарни) у функцији унапређивања језичке културе. 7. Говорне вежбе: рецитоване, изражајно читање, сценско приказивање драмског / драматизованог текста	Језичка култура 1. утврђивање 2 часа 2. вежбање 1 час 3. утврђивање 6 часова 4. укупно 2 часа (1 обрада и 1 утврђивања) 5. вежбање 1 час 6. обрада 1 час 7. вежбање 15 часова 8. укупно 3 часа (2 часа вежбања)	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Ученик прича, описује, препричава, негује језичку културу на сажет и опширан начин, писмено и усмено. Одваја главне од споредних чињеница, хронолошки ређа садржај. Зна речи истог облика, а различитог значења и обрнуто. Правилно пише адресу на писму и разгледници. Разликује линеарни и нелинеарни текст. активан приступ при излагању новог градива у изради задатака на часу практична примена стечених знања активно учешће у раду самопроцењивање напредка ученик (запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на предходно)			ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА употреби основне облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање и описивање; употреби речи истог облика, а различитог значења, као и речи истог значења, а различитог облика; препозна значење речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневnoj комуникацији; напише разгледницу, честитку, приватно писмо; прилагоди језички израз комуникативној ситуацији – формалној и неформалној; повеже информације исказане у линеарном и нелинеарном тексту и на основу њих изводи закључак; правилно структурира текст; учествује у предлагању садржаја и начина рада.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА Процена и провера постигнућа ученика састоји се у континуираном праћењу ученика кроз ангажовање на часу, усмене провере, писмене провере (тестови, контролни задаци, писмене вежбе, петнаестоминутне провере, писмене задатке) -процена шта ученик може -процена шта ученик покушава а треба му помоћ -континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет постигнућа тако да је ученику повратна информација довољно јасна и подстицајна -ученика оспособљавати за сопствену процену -ученика оспособљавати за процену постигнућа других ученика -кроз домаће задатке, -иницијално индивидуална провера		
---	---	--	--	--	--	--	--	--

и сл. 8. Правописне вежбе: диктат; управни говор (сва три модела); наводници; велико слово; заменица <i>Ви</i> из поштовања; спојено и одвојено писање речи (речца <i>ли</i> , предлог <i>са</i> , вишечлани бројеви). 9. Језичке вежбе: допуњавање реченица предикатом у садашњем, прошлом и будућем времену; 10. проширивање реченица; укрштене речи; асоцијације. 11. Лексичко- семантичке вежбе: одређивање значења устаљених израза; устаљени језички изрази 12. Састављање речи на основу датог почетног и последњег слова; допуњавање низа речима које су повезане са датом речју. 13. Два школска писмена задатка – један у првом и један у другом полугодишту	и 1 провера) 9. вежбање 1 час 10. вежбање 2 часа 11. вежбање 2 часа 12. вежбање 1 час Укупно 4 час (2 провере и 2 утврђива ња)	искуство, уочава, презентује научено, дискутује са наставником о задатој теми, прикупља информације, меморише, учествује у групном раду, истражује, одговара на постављена питања,) ЛТУРА						
---	---	--	--	--	--	--	--	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма:

Програм наставе и учења *Српског језика* заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Број часова по предметним областима је: *Књижевност* – 80 часова, *Језик* – 41 часова и *Језичка култура* – 59 часова. Све области се прожимају и ниједна се не може изучавати изоловано и без садејства са другим областима. Новина програма за четврти разред јесте допунски избор лектире који омогућава учитељима да са наведеног списка или по сопственом избору бирају три дела која ће на часовима обрађивати. Изборни део допушта наставнику већу креативност у достизању исхода. Текстови из допунског дела лектире могу да послуже учитељу и при обради наставних јединица из граматике, као и за обраду и утврђивање садржаја из језичке културе. Дела која неће обрађивати, наставник треба да препоручи ученицима за читање у слободно време. Часови књижевности могу се употпунити коришћењем дигиталних садржаја. Наставницима и ученицима могу бити од велике помоћи аудио записи, на којима се чује како глумци изражајно и интерпретативно назују изабране текстове. Такође, у наставу треба увести разноврсне стваралачке активности којима се врши систематизација обрађених садржаја (игре асоцијација, креативне слагалице, интерактивни задаци и квизови). Препоручује се да ученици у настави користе електронски додатак уз уџбеник, уколико за то постоји могућност у школи. У претходним разредима обрађен је први и други модел управног говора тако да је неопходно направити систематизацију, а затим увести и трећи модел. Неопходно је моделе управног говора повезати са правописним правилима и употребом знакова навода и запете.

Писање речце *ли* обрађено је у другом разреду, а сада се уводе и мало сложенији примери. Због честе погрешне употребе пожељно је посебно указати на разликовање скраћеног упитног облика *је ли* (*је л'*) и узрочног везника *јер* (честе грешке: *Јер имаш оловку?* уместо *Је л' имаш оловку?* и сл.). Писање предлога *са* уз заменице обрадити само уз типичне примере *са мном*, *с њом*, *с тобом* и сл.

Један од основних задатака наставе језичке културе односи се на усавршавање језичко изражајних средстава код ученика, односно на развијање, богаћење и унапређивање њихове језичке способности. Наставној јединици *Разгледница*, *честитка*, *писмо* требало би приступити функционално. Требало би подстицати ученике да сами напишу разгледницу, честитку или писмо, али би им требало, најпре, предочити одређена правила која се односе на ове облике писане комуникације. Пажњу би посебно требало усмерити на адресирање писма и разгледнице.

Приликом припреме правописних вежби требало би поштовати принцип поступности, систематичности, јединства теорије и праксе. Како би се успешније савладала програмом предвиђена правописна начела, погодне могу бити следеће правописне вежбе: диктат; управни говор (сва три модела); наводници; велико слово; заменица *Ви* из поштовања; спојено и одвојено писање речи (речца *ли*, предлог *са*, вишечлани бројеви).

Писмени задаци представљају најсинтетичнији облик деловања у развијању језичке културе ученика и могу недвосмислено указати на ефекте наставе српског језика и књижевности у целини. У четвртном разреду ученици израђују два школска писмена задатка – један у првом и један у другом полугодишту. Оба писмена задатка требало би писати ћириличким писмом. Пожељно је да исправак првог писменог задатка ученици пишу ћириличким, а другог латиничким писмом.

Кључни појмови: **Књижевност:** шаљива народна песма, прича о животињама, особине народне епске песме, роман за децу, приповетка, персонификација, опис природе и ликова, приповедање у 1. и 3. лицу, сукоб драмских лица. **Језик:** реченица и њени чланови, објекат, глаголски предикат, управни говор, прилошке одредбе, употреба великог слова.

МАТЕМАТИКА

Циљ предмета: Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.								
РАЗРЕД: 4.		ПРЕДМЕТ: МАТЕМАТИКА						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
БРОЈЕВИ: Скуп природних бројева са нулом. Декадни систем записивања бројева. Месна вредност цифре. Својства скупа природних бројева. Сабирање и одузимање (писмени поступак). Множење и дељење (писмени поступак). Својства рачунских операција (изражена	132	-Користе уџбеник и друге изворе знања -Користе различите игролике активности, као и употреба едукативних софтверских алата у функцији сазнавања и учења -Развијају математичко мишљење у контексту игроликих активности и употребе едукативних апликација на интернету и других електронских	-наставни процес конципира у складу са дефинисаним исходима, односно планира како да ученици достигну исходе - врши изабор одговарајућих метода активности и технике за рад са ученицима. -На основу дефинисаних исхода наставник сагледава која су то	Фронтални, индивидуални, групни, у пару дијалoшка, демонстративна,	- прочита, запише и упореди природне бројеве и прикаже их на бројевној правој; – одреди месну вредност цифре; – изврши четири основне рачунске операције у скупу $\mathbb{N}_0$; – састави израз, израчуна вредност бројевног израза и примени својства рачунских операција; – реши једначине и неједначине и провери тачност	Постигнућа ученика могу се оценити усменом и писменом провером. Саставни део процеса развоја математичких знања у свим фазама наставе је и праћење и процењивање степена остварености исхода, које треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. Тај процес треба започети иницијалном	дигитална за решавање проблема за сарадњу за учење	Наставна јединица <i>Изводљивост операција сабирања и одузимања у скупу $\mathbb{N}$</i> у хоризонталној јекорелацији са наставном јединицом из Српског језика <i>Проучавање прошлости.</i> Наставна јединица

формулама). Изрази са више операција (бројевни изрази и изрази са променљивом). Једначине и неједначине у скупу $\mathbb{N}_0$. Разломци облика $(\frac{m}{n}, n \leq 10)$. Упоредивање разломака са једнаким бројоцима. Једнакост разломака. Сабирање и одузимање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са две децимале. Сабирање и одузимање децималних бројева		материјала - Учествоју у групном раду - учествују у истраживању - Учествоју у пројектима -Примењују стечена знања - запажају - уочавају - меморишу - решавају проблеме -Упознају природне бројеве веће од 1.000 -Упознају својства скупа $\mathbb{N}_0$: уређеност, кардиналност, ограниченост са леве стране као и својства рачунских операција (замена места сабирака, здруживање сабирака, замена места чинилаца, 0 као сабирак, 1 као чинилац, множење збира и разлике бројем, сталност збира и разлике) - представљају бројеве у	специфична знања и вештине која су ученику потребна за даље учење и свакодневни живот. -Приликом планирања часа, дате исходе разлаже на мање и на основу њих планира активности за конкретан час. – Сагледава да се исходи у програму разликују, да се неки могу лакше и брже достићи, док је за одређене исходе потребно више времена и активности, као и рада на различитим садржајима. -Исходе посматра као циљеве којима се тежи током		решења; – реши проблемски задатак користећи бројевни израз, једначину или неједначину; – процени вредност израза са једном рачунском операцијом; – одреди вишеструке декадне јединице најближе датом броју; – прочита и запише разломке облика $(\frac{m}{n}, n \leq 10)$; – упореди разломке облика са једнаким бројоцима или имениоцима; – сабере и одузме разломке са једнаким имениоцима; – сабере и одузме децималне бројеве са највише две децимале; – чита, користи и представља податке	проценом нивоа на коме се ученик налази. Прикупљање информација из различитих извора (свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, тестови) помаже наставнику да сагледа постигнућа (развој и напредовање) ученика и степен остварености исхода. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а важно је ученике оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у учењу.	Сабирање и одузимање у хоризонталној јекорелацији са наставном јединицом из Српског језика Бројеви – главни (основни), редни и збирни – појам и препознавање у реченици. Наставна јединица Изрази са више операција (бројевни изрази и изрази са променљивом) је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом из Српског језика Коришћење уметничких, научнопопуларних и ученичких текстова као
--	--	---	---	--	---	--	--

		декадном запису као збира вишеструких декадних јединица или збира производа једноцифрених бројева и декадних јединица -Одређују месну вредност цифре у броју. -Представљају бројеве на бројевној правој -Одређују најближе (вишеструке) декадне јединице -Проширују знања о рачунским операцијама, упознавањем поступака прво уз помоћ таблица месних вредности, а затим скраћеним поступцима са потписивањем. -При увежбавању техника рачунања са вишецифреним бројевима воде рачуна о сврсисходности захтева и	једне школске године. -Наставу усмерава на развијање компетенција, а не само ка достизању појединачних исхода. -При обради нових садржаја ослања се на постојеће искуство и знање ученика и настоји да ученици самостално откривају математичке правилности и изводе закључке. -Организатор је наставног процеса, подстиче и усмерава активност ученика. - Ученике упућује да користе уџбеник и друге изворе знања, како би усвојена знања		у табелама или графичким дијаграмима; – формира низ на основу упутства; – реши задатак применом различитих начина представљања проблема;			<i>подстицаја за сликовито казивање.</i> Наставна јединица <i>Сабирање и одузимање разломака</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом из Природе и друштва <i>Од производње до потрошње</i>
--	--	--	---	--	---	--	--	---

		могућностима примене знања у реалним ситуацијама. -Стичу брзину и сигурност у израчунавању збира и разлике бројева увежбавњем на примерима у блоку бројева до 1 000 000, а производа и количника на примерима множења, односно дељења (са и без остатка) највише двоцифреним бројем. -Негују и развијају навике процењивања вредности израза и провере тачности рачуна. - Функционално примењују својстава операција при рачунању. - Развијају способност састављања бројевних израза и израза са променљивом	била трајнија и шира, а ученици оспособљени за примену у решавању разноврсних задатака. -Приликом планирања треба имати у виду да, у овом узрасту, различите игре активности, као и употреба едукативних софтверских алата у функцији сазнавања и учења, могу бити додатна мотивација за усвајање математичких садржаја. Због тога је важно да се ученицима првог циклуса омогући да развијају математичко мишљење у					
--	--	--	--	--	--	--	--	--

		на основу инструкција или математичког моделовања проблемске ситуације. -Решавају просте и сложене једначине и просте неједначине (у којима су релацијски знаци $<$, $>$, $\leq$ или $\geq$) са решењима из скупа $\mathbb{N}_0$. -Проверавају решења -Решавају задатке у реалистичним и проблемским ситуацијама - Развијају способност и навику да усмено и писмено образложе поступке решавања задатка -Користе различите методе решавања проблема, -Развијају математичко логичко мишљење -Уочавају и	контексту игроликих активности и употребе едукативних апликација на интернету и других електронских материјала. Поред тога, игролике активности и употреба едука- тивних апликација и електронских материјала значајно доприносе развијању интересовања за математику и позитивног става према математици. На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног					
--	--	---	---	--	--	--	--	--

		описују правила на основу започетог низа -Раде на појмовном разумевању и упоређивању разломака облика ($m, n \leq 10$) анализом визуелних представа помоћу правоугаоних модела, кружног дијаграма -Сабирају и одузимају разломке са једнаким именицима -Упознају се са децималним записом бројева са највише две децимале у контексту мерења дужине.	процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.					
ГЕОМЕТРИЈА Квадар и коцка	12	-Формирају геометријске идеје - посматра и описује предмете у реалном простору: полазећи од просторних облика познатих			– именује елементе и опише особине квадрa и коцке; – црта мреже и прави моделе квадрa и коцке; – препозна сликовну представу изгледа тела посматраног са			Наставна јединица Квадар и коцка (издвајање линија којима су оивичени учени облици и тачке као пресек

		из свакодневног живота (коцка и лопта, квадар и ваљак, пирамида и купа). -издваја линије којима су оивичени уочени облици и тачке као пресек линија. -анализира геометријска тела -примењује знања и вештине стечене учењем геометрије у ранијим разредима. -прати обнављање свих важних геометријских појмова из претходних разреда. - Повезује појмове <i>фигура, линија, тачка</i> редом са појмовима <i>страна, ивица, теме</i> - истиче <i>паралелност</i> и <i>нормалност</i> међу појединим ивицама квадрата, односно <i>подударност</i> међу наспрамним			различитих страна;			линија) у хоризонталној је корелацији са наставном јединицом Ликовне културе <i>Положај елемената у композицији – хоризонтални, вертикални, дијагонални.</i>
--	--	--	--	--	--------------------	--	--	---

		странама квадра. - Повезује својства квадра и коцке са својствима правоугаоника и квадрата, илуструјући одговарајуће везе и на моделима квадра и коцке, и на њиховим мрежама. -оријентишу се у простору -мисаоно сагледавају простор - уочавају везу између просторних односа и одговарајућих равних репрезентација -представљају геометријска тела цртањем одговарајућих слика у равни (слободном руком и геометријским прибором). -употребљавају пуне и непрекидане линије за						
--	--	--	--	--	--	--	--	--

		приказивање видљивих и невидљивих ивица тела у односу на избрани правац посматрања, -уочавају елементе (пре свега праве углове) који нису веродостојно приказани на равној слици. -Цртају у квадратној или тачкастој мрежи -Развијају визуелну перцепцију који се односи на тела састављена од коцки истих димензија и у којима се захтева бројање коцки и цртање фигура које се виде посматрањем тела са предње и задње стране, одозго и одоздо, слева и десна. Остварују задатке и						
--	--	--	--	--	--	--	--	--

		задацима инспирисане једноставним програмима језика						
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ Мерење површине (m^2 , dm^2 , cm^2 , mm^2 , km^2 , ha, a). Површина квадрата и правоугаоника. Површина квадра и коцке. Мерење запремине (m^3 , dm^3 , cm^3 , mm^3). Запремина квадра и коцке.	28	– Читају, упоређују и претварају јединице за мерење површине и запремине; – израчунавају површину квадрата и правоугаоника; – израчунавају површину и запремину квадра и коцке; – решавају проблемске задатке у контексту мерења.			– запише резултат мерења дужине децималним бројем са највише две децимале; – именује елементе и опише особине квадра и коцке; – црта мреже и прави моделе квадра и коцке; – препозна сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна; – прочита, упореди и претвори јединице за мерење површине и запремине; – израчуна површину квадрата и правоугаоника; – израчуна површину и запремину квадра и коцке; – реши проблемске задатке у контексту мерења			Наставна јединица Мерење површине у хоризонталној је корелацији са наставном јединицом из Природе и друштва Рељеф Србије
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма								
-Предложена подела тема и редослед реализације нису обавезни за наставнике, већ само представљају један од могућих модела. -Пожељно је комбиновати алгебарске и геометријске садржаје. -Основа за писање исхода и избор садржаја је чињеница да се учењем математике ученици оспособљавају за: решавање разноврсних практичних и								

теоријских проблема, комуникацију математичким језиком, математичко резонување и доношење закључака и одлука.

- Исходи представљају основ за избор наставних садржаја, доприносе и лакшем избору наставних стратегија, метода и поступака, чиме се олакшава дидактичко-методичко креирање процеса поучавања и учења.
- Достизањем исхода, ученици усвајају основне математичке концепте, овладавају основним математичким процесима и вештинама, оспособљавају се за примену математичких знања и вештина и комуникацију математичким језиком.
- Кроз исходе се омогућава остваривање образовних стандарда и међупредметних компетенција као што су комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња и компетенција за целоживотно учење.

Кључни појмови:

Кључни појмови садржаја: природни бројеви, декадни систем, својства операција, израз, једначине и неједначине, разломци, децимални запис броја, коцка, квадар, површина и запремина.

ПРИРОДА И ДРУШТВО

РАЗРЕД: Четврти		ПРЕДМЕТ: ПРИРОДА И ДРУШТВО						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
МОЈА ОТАЦБИНА – РЕПУБЛИКА СРБИЈА Природне и друштвене одлике Србије (Положај, територија, граница и симболи Србије (грб, заставица и химна) и национална валута. Природне карактеристике Србије – рељеф, воде, шуме. Типичне, ретке и угрожене врсте биљака и животиња – значај и заштита. Национални паркови Србије. Друштвене карактеристике Србије (становништво, насеља и делатности). Грађани Србије (права и обавезе, демократски односи и интеркултуралност). Привредне карактеристике Србије (природни ресурси и делатности у различитим крајевима). Одржива употреба природних ресурса (извори енергије, чиста вода, чист ваздух, плодно земљиште, руде, разноврсност биљног и	72	- истражује; - посматра; - запажа; - илуструје; - наводи; - показује; - објашњава, - описивање; - процењивање; - груписање; - праћење; - бележење; - практиковање; - експериментисање; - истраживање; - испитивање; - сакупљање; - стварање - играње; - осмишљавање и реализација.	- мотивише; - усмерава; - наводи; - ствара ситуацију; - сугерише; - уважавањем свакодневног искуства и знања које је ученик изградио ван школе; - повезивањем; - подстицањем примене наученог у свакодневном животу; - неговаче радозналости; - подстицање интересовања за учење и континуирано сазнавање; - координира; - креира свој годишњи (глобални) план рада из кога касније развија своје оперативне планове.	- дијалогска; - илустрована; - групни - индивидуални; - фронтални; - интерактивна; - експериментална; - амбијентална; - усмено излагање; - метода разговора; - рад на тексту; - рад у пару; - радионица.	- зна да одреди положај и границу Србије, положај главног града и већих насеља на географској карти Србије; - одреди положај и именује природне и друштвене објекте на географској карти Србије; - повеже различите природно-географске карактеристике Србије са размештајем становништва, изгледом насеља и делатностима људи; - уважава националну и културну разноликост као основу за суживот свих грађана Републике Србије; - представи знамените личности, културна добра и природне лепоте по којима је Србија препознатљива у свету; - у дискусији даје предност коришћењу локалних производа, производа направљених од рециклираних материјала, као и коришћењу обновљивих природних ресурса;	Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика само је део праћења и вредновања образовно-васпитне праксе. Резултате целокупног праћења и вредновања наставник узима као основу за планирање наредних корака у раду са ученицима и развијању своје образовно-васпитне праксе.	- комуникативна; - комуникација за учење; - дигитална; - компетенција за сарадњу; - за одговорно понашање у демократском друштву; - естетичка.	МОЈА ОТАЦБИНА -Српски језик Поезија: -Добрица Ерић- <i>Завичај/Отаџбина је наша очевина</i> <i>Природне и друштвене одлике Србије</i> Ликовна култура <i>Споразумевање</i> <i>Хералдика-застава</i> <i>-грб</i> <i>-печат</i> Музичка култура <i>Химна</i>

животињског света).)								
Човек – природно и друштвено Биће (Човек – природно, друштвено и свесно биће. Физичке промене у пубертету. Дигитална безбедност и последице прекомерног коришћења информационо-комуникационих технологија; непримерени садржаји.)		-посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања света у окружењу (уочавање видљивих карактеристика); – илустровање појава и процеса из свакодневног живота			- повеже промене у изгледу свог тела и понашања са одрастањем; –планира своје дневне активности и време проведено уз ИКТ уређаје; –затражи помоћ уколико се суочи са непримереним садржајима у дигиталном окружењу;	Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.		
Материјали (Смеше (течности,храна, земљиште, ваздух). Раздвајање састојака смеше (просејавање, одливање, цеђење, испаравање). Наелектрисавање предмета од различитих материјала. Електрична проводљивост – проводници и изолатори. Рационална потрошња електричне енергије и правилно руковање електричним апаратима у домаћинству. Магнетна својства материјала (природни магнети, могућност намагнетисавања тела и својства које тада испољавају). Запаљиви материјали (ознаке за запаљиве материјале). Ваздух – кисеоник као чинилац сагоревања. Опасност и заштита од пожара.)		– навођење, показивање, објашњавање примера из природног и друштвеног окружења; – описивање – вербално или ликовно изражавање спољашњих и унутрашњих запажања; – процењивање – самостално одмеравање; – груписање – уочавање сличности и различитости ради класификовања; – праћење – континуирано посматрање ради запажања промена; – бележење – записивање графичко, симболичко, електронско бележење опажања;			–идентификује и самостално раздваја смеше просејавањем, одливањем, цеђењем и испаравањем; –испита електричну проводљивост материјала помоћу једноставног струјног кола; –наведе примере штедљивог коришћења електричне енергије; –наведе примере употребе магнета у свакодневном животу; –наведе примере превенције и заштите од пожара;	Потребно је да наставник континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицајне повратне информације.		

Прошлост Србије (Живот у далекој прошлости (долазак Словена на Балканско полуострво, области које су Срби населили; начин живота). Српска држава за време владарске породице Немањића – успон и слабење (владари – Стефан Немања, цар Душан, цар Урош; култура, начин живота). Живот под турском влашћу (начин живота, облици пружања отпора). Настанаки развој модерне српске државе (Први и Други српски устанак – узрок и ток; вође устанка; култура, начин живота). Србија у савремено доба (Први светски рат, настанак југословенске државе, Други светски рат, промена облика владавине, распад југословенске државе и осамостаљење Србије; култура, начин живота).		– практиковање – у настави, свакодневном животу и спонтаној игри и раду; – експериментисање – намерно модификоване активности, огледи које изводи сам ученик; – истраживање – испитивање природних и друштвених феномена; – сакупљање – прављење колекција, збирки, албума из природног окружења; – стварање – креативна продукција; – играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре; – активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација.			прикаже хронолошки на ленти времена значајне историјске догађаје и личности; – опише начин живота људи кроз време користећи различите изворе информација; – представи ток и резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, презентацијом и/или цртежом и др); – пронађе и одабере потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних); – повеже резултате рада са уложеним трудом; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – учествује у друштвено-корисним акцијама уз подршку одраслих.	Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика		ПРОШЛОСТ СРБИЈЕ Српски језик «Милош у Латинима» Народна песма -«Јетрвица адамско колена» Народна приповетка »Најбоље задужбине» Српски језик Моша Одаловић Птице косовчице <i>Стефаново дрво</i> -Светлана Велимир Јанковић Ликовна култура <i>НАСЛЕЂЕ</i> -Споменици природе и споменици културе у Србији. Археолошки локалитети, замкови и утврђења, . манастири, музеји. Музичка култура СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ Дела фолклорне традиције српског и других народа ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ Народни инструменти нашег и других народа
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма								

Програм предмета Природа и друштво задржао је постојећи оквир, план наставе и учења од два часа недељно, односно 72 часа годишње и досадашњи завичајни принцип.

Принцип животне близине, тзв. завичајни принцип, одређује просторну и временску блискост природних и друштвених појава и процеса и као такав представља једну од суштинских одлика овог предмета. У првом разреду се креће од просторно и временски најближих феномена за ученика, док се у старијим разредима просторни и временски оквир постепено шири. Конкретно, оквир унутар ког се остварују предметни исходи у првом разреду чине садржаји из најближег и непосредног окружења ученика, у оквиру области под називом Непосредно окружење ученика – дом, школа, насеља/дела насеља у коме ученик живи, у другом разреду просторни оквир се проширује на Насеље са околином, у трећем разреду на Крај у коме ученици живе, а завршава се у четвртном разреду облашћу под називом Моја отаџбина – Република Србија.

Принцип животне близине овом програму обезбеђује високу осетљивост на контекст у коме ученици живе, односно отвореност за садржаје из учениковог окружења и флексибилност за уважавање карактеристика и одлика најразличитијих средина у којима деца из Србије живе. У том смислу предмет Природа и друштво подразумева отвореност и за садржаје од значаја за националне мањине у складу са простором проучавања природних и друштвених појава у четвртном разреду – Моја отаџбина – Република Србија. Поред тога, код свих ученика треба развијати осећај богатства у различитостима међу припадницима различитих националности указивањем на постојање људи који славе другачије празнике, имају различите обичаје, културу становања, исхрану, облачење и сл.

Основна интенција наставе Природа и друштво усмерена је на развој интелектуалних, психофизичких, когнитивно-конативних и социјално-афективних сфера личности ученика, што се одражава у наведеном циљу за крај циклуса и датим предметним исходима.

Предметни исходи Природе и друштва показују шта су ученици оспособљени да учине, предузму, изведу и обаве на крају разреда захваљујући знањима, ставовима и вештинама које су развили учењем овог предмета. Исходи се остварују у спрези садржаја, метода наставе и учења и активности ученика некад унутар једне теме, а најчешће кроз више тема. Зато границе међу темама проучавања треба схватити условно и флексибилно. Неки исходи су по својој природи међупредметни и оствариваће се кроз активности у оквиру више наставних предмета, као на пример исход: по завршетку разреда ученик ће бити у стању да пронађе и одабере потребне информације из различитих извора (писаних, сликовних, дигиталних). Треба, такође, имати у виду да је редослед програмских тема и груписаних садржаја унутар тема урађен искључиво ради прегледности препоручених програмских садржаја и не препоручује се као редослед приликом креирања годишњих и оперативних планова, већ као помоћ наставнику да их креира. Такође, није пожељно да структура садржаја ученика буде основ за планирање наставе.

Ученике треба оспособљавати да самостално истражују и анализирају природне и друштвене појаве и процесе. У зависности од исхода који се жели остварити, учитељ треба да подстакне ученике на различите врсте активности које ангажују како поједина чула, тако и више чула истовремено.

Синхронизација чулних утисака даје целовиту слику објеката, процеса, појава и њихову интеграцију у комплексну слику света, а уважава различитости у склоностима ученика при упознавању света и процесу учења. Ипак, учење се не завршава на чулним утисцима, већ се наставља уопштавањем уоченог кроз описивање, поређење, формулисање закључака итд. У наставном процесу се, дакле, полази од несистематизованих искуствених сазнања и иде се ка општим, научно заснованим, систематизованим знањима из области природе, друштва и културе. Активности ученика потребно је прилагодити предметним исходима, специфичностима изабраних садржаја и узрасту ученика. Постепено треба повећавати ниво захтева и самосталности ученика приликом упознавања природних и друштвених појава.

Стварност (природна и друштвена) која нас окружује и из које произилази садржај овог програма, заснована је на повезаности различитих појава и процеса. Због тога садржаји предмета Природа и друштво морају да буду одраз те целовитости и повезаности појава које се изучавају. Ради формирања

елементарних појмова и постављања мреже за систем појмова, при избору и распореду програмске грађе примењен је спирално-узлазни модел, у складу са узрастним карактеристикама ученика. То значи да се иста тематика из разреда у разред проширује, продубљује и посматра са различитих аспеката. Изградња система у настави последица је постојања система у стварности. Улога учитеља је да ствара прилике за учење, а не да наставне садржаје тумачи само као биолошке, географске, историјске и друге садржаје. Поред тога, приступ настави и учењу треба да буде повезан и са логиком и методологијом научне дисциплине одакле произлази одређени садржај. Тако изучавање биолошких садржаја нужно треба да укључи посматрање и праћење биолошких феномена; изучавање садржаја хемије и физике – закључивање на основу спроведеног огледа или експеримента; изучавање прошлости – анализу историјских извора итд. Развијање система појмова подразумева континуиран рад учитеља на успостављању хоризонталне (унутар једног разреда) и вертикалне повезаности (између разреда) појмова унутар програма предмета Природа и друштво. Важно је да се кад год је могуће приступи интегрисаном приступу садржајима на међупредметном нивоу кроз наставне и ваннаставне облике рада и активности у школи и изван ње. Због природе садржаја предмета и датих исхода пожељно је активности организовати што чешће изван учионице, односно у природном и друштвеном окружењу. За потребе овог предмета посебно су погодни: организоване посете, шетње, излети, настава у природи. Поред коришћења званично одобрених уџбеничких комплета, у остваривању програма предмета Природа и друштво препоручује се коришћење шире литературе и осталих извора информација: штампаних, аудио-визуелних и електронских медија. Посебно се препоручује коришћење аутентичних природних и друштвених извора, као најверодостојнијих показатеља стварности, појава и процеса у конкретном непосредном окружењу, као и дидактичких материјала који одражавају посебности датог окружења и краја у коме ученици живе. Учитељ остварује постављени циљ и исходе кроз наставу и остале организационе форме рада у школи, без додатног оптерећења родитеља и њиховог обавезног ангажовања у остваривању програма. Родитељи могу бити добровољно ангажовани као расположиви потенцијал локалне средине, у зависности од њихових знања, могућности и хтења. ²Крај, као простор проучавања, је територијална целина која се поклапа са границом општине. Традиционално до сада се за овај територијални ниво користио појам завичај. Проблем употребе појма завичај произилази из непостојања јасних просторних и временских критеријума за његово издвајање	
Циљ предмета	
Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.	
Кључни појмови:	
Кључни појмови садржаја: отаџбина, оријентација у времену и простору, интеркултуралност, природни ресурси.	

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

РАЗРЕД: IV		ПРЕДМЕТ: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ Вежбе за развој снаге са реквизита и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са реквизита и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације. Национална батерија тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности. Моторичке вештине и игре у развоју моторичких способности МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ Технике трчања. Истрајно трчање.	35	- вежба са и без реквизита; - примењује вежбе; - развија моторичке способности	мотивише; -усмерава; -наводи; - ствара ситуацију; -сугерише; -уважавањем свакодневног искуства и знања које је ученик изградио ван школе; -повезивањем; - подстицањем примене наученог у свакодневном животу; -неговање радозналости; --подстицање интересовања за учење и континуирано сазнавање; -координира; - креира свој годишњи (глобални) план рада из кога касније развија своје оперативне планове.	Основне карактеристике реализације наставе: – јасноћа наставног процеса; – оптимално коришћење расположивог простора, справа и реквизита; – избор рационалних облика и метода рада; – избор вежби усклађен са програмским садржајима и исходама; – функционална повезаност делова часа – унутар једног и више узастопних часова одређене наставне теме. При избору облика рада узимају се у обзир просторни услови, број ученика	– примени општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); – правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – правилно држи тело; – самостално коригује неправилно држање; – правилно подиже, носи и спушта терет; – изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; – изведе дечји и народни плес; – користи терминологију вежбања; – поштује правила	У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе физичког и здравственог васпитања, препоручује се да наставник подједнако, континуирано прати и вреднује: – ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у Физичком и здравственом васпитању који обухвата: – вежбање у адекватној спортској опреми; – активно учествовање на часовима Физичког и здравственог васпитања; – вежбање и играње у слободно време; – приказ два комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита;	Компетенција за учење Вештина комуникације Предузимљивост Рад са подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Наставна јединица: <i>Ритмичке вежбе – обручем</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом из предмета, музичке културе. Наставна јединица <i>Елементарне игре</i> је у хоризонталној корелацији са Наставном јединицом <i>Музика и здравље</i> Наставна јединица: <i>Српско коло Моравац</i> је у у хоризонталној корелацији Коло Моравац (музичка култура). Полигон препрека је у хоризонталној коорелацији са Тачка, линија, простор (ликовна култура) Народн игра из Србије „Србијанка“ је у хоризонталној коорелацији са Наставном јединицом: <i>Очување идентитета и културне баштине</i> (природа и друштво.
	37						Компетенција за учење Вештина комуникације Предузимљивост	

Скок удаљ згрчном техником. Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником. Тробој. Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови (прескок разношка). Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе са променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди. Вежбе на тлу: – летећи колут из места. – састав. Мини–рукомет. Футсал – „мали фудбал“. Основни елементи кошарке и мини-кошарка. Основни елементи одбојке. Јацент. Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Вежбе са обручем. Народно коло „Моравац“. Народно коло из краја у којем се школа налази. Основна обука пливања. Скок на ноге. Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима. ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА Основна правила вежбања. Основна правила мини-рукомета, фудбала, кошарке, мини-кошарке и одбојке.	36	– трчи на различите начине; – скаче и прескаче различитим техникама; – Баца и хвата лоптице; – Изводи вежбе; – Учествоје у спортским играма; – Игра коло; – Изводи полигон. – поштује правила вежбања, игара;		на часу, опремљеност справама и реквизитима и планирана динамика рада. Избор дидактичних облика рада треба да буде у функцији ефикасне организације и интензификације часа, у циљу достизања постављених исхода. У настави треба да преовладавају игре и садржаји који захтевају прецизност извођења. Свим вежбањима претходе тачна упутства наставника и приказ вежби. Наставник прати рад ученика, указује на грешке и исправља их.	понашања на вежбаљима; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; – поштује и примени правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; – прати промене у сопственој тежини и висини; – сагледа резултате физичких способности; – препозна здравствено стање када не треба да вежба; – примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања, као и у другим ситуацијама; – уредно одржава простор у коме живи и борави; – увиди значај правилне исхране за вежбање; – повеже различита вежбања са њиховим утицајем на здравље;	– постигнућа у моторичким вештинама; – индивидуални напредак ученика. Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање. Приликом оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, степен спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом вредновања (оцењивања) узима се у обзир његов индивидуални напредак у односу на претходна достигнућа и могућности као и ангажовање ученика у наставном процесу. Код ученика ослобођених од практичног дела наставе прати се и вреднује: – познавање основних правила елементарних и спортских игара, основних здравствено-хигијенских правила вежбања и здраве исхране;	Рад са подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција Компетенција за учење Вештина комуникације Предузимљивост Рад са подацима и информацијама	Наставна јединица : <i>Антропометријско мерење је у хоризонталној коорелацији са</i> „Наставном јединицом: <i>Мере за масу</i> (Математика)
---	-----------	---	--	--	--	---	--	--

Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз, толеранција). Значај вежбања у породици. Вежбање у слободно време. Правилно држање тела и здравље. Значај вежбања за правилан рад срца и плућа. Мишићи и зглобови тела. Хигијена простора за вежбање. Исхрана и вежбање. Значај лекарских прегледа за вежбање. Поступање у случају повреде (обавестити наставника и др.).		- учествује у играма и раду; -Брине о свом здрављу, личној хигијени, хигијени простора, правилној исхрани.			– препозна лепоту покрета и кретања; – користи научена вежбања у рекреацији породице; – правилно реагује у случају повреде у школи; – вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању; учествује у предлагању садржаја и начина рада.	– учешће у ваннаставним активностима. Праћење, вредновање и оцењивање ученика ослобођених од практичног дела наставе, врши се на основу посебног ангажовања у настави. Праћење, вредновање и оцењивање ученика са инвалидитетом врши се на основу њиховог индивидуалног напретка. клетовање – за време летњег распуста (камповање – летовање – за време летњег распуста (камповање итд.). План и програм ових активности сачињава Одељенско веће четвртог разреда у сарадњи са Стручним већем предметних наставника који реализују наставу Физичког и здравственог васпитања у другом циклусу.	Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма								

Концепција Физичког и здравственог васпитања заснива се на јединству наставних, ваннаставних и ваншколских организационих облика рада, као основне претпоставке за остваривање циља кроз достизање исхода овог васпитно-образовног подручја које се састоји из три предметне области: - физичке способности, - моторичке вештине, и - физичка и здравствена култура. Већина исхода у програму је развојног карактера и протежу се кроз цео први циклус основног образовања и васпитања и узима се у обзир узраст ученика и сензитивни периоди развоја физичких способности. Програм четвртог разреда базиран је на континуираном развијању знања, вештина, ставова и вредности.
Циљ предмета
Циљ учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.
Кључни појмови:
физичке способности, моторичке вештине, здравље, плес и игра.

МУЗИЧКА КУЛТУРА

РАЗРЕД: IV		ПРЕДМЕТ: Музичка култура						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
Слушање музике Композиције различитог карактера. Елементи музичке изражајности (инструмент, глас, мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Вокална и инструментална музика (композиције домаћих и композитора). Дела фолклорне традиције српског и других народа. Музичка прича. Музика у служби других медија. Музички бонтон. Музика и здравље.	23	Слуша музику различитог карактера Разликује музичке инструменте, одговара на питања, учествује у групном раду	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -развија кооператвност	-демонстративна -аудитивна -дијалогска -истраживачка -кооперативна -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	–описује своја осећања у вези са слушањем музике; –препознаје народну и уметничку музику; –описује улогу музике у медијима; –разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима;	Праћење постигнућа ученика ће се вршити континуирано праћење напредовања на развоју музичких способности, усменом провером знања из области музичке писмености и свеукупним залагањем на часу, полазећи од ученикових способности, степена спретности и умешности.	Компетенција за учење Вештина комуникације Предузимљивост Рад са подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Наставна јединица: <i>Радмилино коло</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом: <i>Народно коло из Шумадије</i> из предмета, Физичко васпитање. Наставна јединица: <i>Ко удара тако позно</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом: „Најбоље задужбине“ Народна прича из предмета, Српски језик.

Извођење музике (Музичке игре (дидактичке). Певање песама различитог садржаја и карактера по слуху. Певање и свирање песама из нотног текста. Свирање песама по слуху на деčјим инструментима и/или на другим инструментима. Народни инструменти нашег и других народа. Музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на деčјим инструментима и на алтернативним изворима звука. Динамика (крешендо, декрешендо). Темпо (Andante. Moderato. Allegro). Боја (различити гласови и). Трајање (цела нота и пауза нота четвртине са тачком). Савладавање тонске висине и солмизације у обиму це1-це2. Тактирање у 3/4 и 4/4 такту. Це-дур лествица. Репетиција, прима и секунда волта	8	-изводи једноставније ритмичке аранжмане; -изводи дводелне, троделне и четвороделне мере; -свира једноставне мелодијске аранжмане у дводелном, троделном и четвороделом такту. Уз певање песама ученици могу да се изражавају и једноставнијим кореографијама	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -развија кооперативност	-демонстративна -аудитивна -дијалoшкa -истраживачка -кооперативна -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	–повеже карактер дела са избором инструмента и елементима музичке изражајности; –уочи контраст и понављање у музичком делу; –пева и свира по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; –примени изражајне музичке елементе;	ученика ће се вршити бројчано оцењивање. Оценом од 1 до 5, кроз континуирано праћење напредовања на развоју музичких способности, усменом провером знања из области музичке писмености и свеукупним залагањем на часу, полазећи од ученикових способности, степена спретности и умешности.	Компетенција за учење Вештина комуникације Предузимљивост Рад са подацима и информацијама Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Наставна јединица: <i>Трајање ноте и паузе</i> је у хоринзонталној корелацији са наставном јединицом: <i>Разломици, читање и писање разломака</i> из предмета, Математика. Наставна јединица: <i>Четвртински такт, тактирање и бројање на четири</i> је у хоринзонталној корелацији са наставном јединицом: <i>Упоредивање разломака</i> из предмета, Математика. Наставна јединица: <i>Темпо и динамика</i> је у хоринзонталној корелацији са наставном јединицом: <i>Вежбе за развој покретљивости са реквизитима</i> из предмета, Физичко васпитање. Наставна јединица: <i>Тон ЛА</i> је у хоринзонталној корелацији са наставном јединицом: <i>Звук из предмета</i>, Природа и друштво. Наставна јединица: Песма “Веверица” је у хоринзонталној корелацији са наставном јединицом: <i>Животињски свет Србије</i> из предмета, Природа и друштво
Музичко стваралаштво Једноставна ритмичка и мелодијска Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких	5	-литерарно осмишљава једноставне кореографије; -израдђују деčјим ритмичке инструменате	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -подстиче -дискутује	-демонстративна -аудитивна -дијалoшкa -истраживачка -кооперативна -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	–осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу; –осмисли музички одговор на музичко питање; –осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст;	Праћење постигнућа ученика ће се вршити бројчано оцењивање. Оценом од 1 до 5, кроз континуирано праћење напредовања на развоју музичких способности, усменом провером знања из	Компетенција за учење Вештина комуникације Предузимљивост Рад са подацима	Наставна јединица: Новогодишња ревија вокалноинструменталних група у хоринзонталној корелацији са наставном јединицом: Композиција комплементног облика из предмета, Ликовна култура.

садржаја, звучне ономатопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту). Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање мелодије на одабрани текст.		од различитих материјала; - музичке импровизације; -музичка питања и одговоре; -музичку допуњалку; -компоновање мелодије на задати текст; -одабир познатог музичког садржаја	-анализира -мотивише -координира -развија кооперативност		–изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према литерарном садржају	области музичке писмености и свеукупним залагањем на часу, полазећи од ученикових способности, степена спретности и умешности.	и информацијама Решавање проблема Сарадња Дигитална компетенција	Наставна јединица:Песма:Додола је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом: Народне обичајне песме“Наджњева се момак и девојка“ из предмета Српски језик..
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма								
Програм наставе и учења усмерен је на остваривање исхода при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике, лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике и музичко стваралаштво.								
Циљ предмета								
Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.								
Кључни појмови:								
певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон, лествица, темпо, репетиција.								

ЛИКОВНА КУЛТУРА

РАЗРЕД: IV		ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
КОМПОЗИЦИЈА Елементи композиције – облик, боја, линија, текстура, светлина (валер). Положај елемената у композицији – хоризонтални, вертикални, дијагонални. Материјали и технике – графитна оловка, туш и четка, туш и перо, акварел, гваш, темпере, фротаж, колаж, деколаж, асамблаж, меки материјали.	30	- истражује; – посматра; - запажа; – илуструје; – наводи; - показује; - објашњава, – описивање; – процењивање; – груписање; – праћење; – црта; - слика; - моделује; - спаја елементе; - сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања .	- мотивише; - усмерава; - наводи; . - ствара ситуацију; - сугерише; – уважавањем свакодневног искуства и знања које је ученик изградио ван школе; - повезивањем; - подстицањем примене научног у свакодневном животу; – неговање радозналости; -- подстицање интересовања; - координира; - креира свој годишњи (глобални) план рада из кога касније развија своје оперативне планове.	- дијалогска; - илустрована; - групни - индивидуални; – фронтални; - интерактивна; - експериментална; - амбијентална; - усмено излагање; - метода разговора; - рад на тексту; - рад у пару; - радионичка.	– поштује инструкције за припремање, одржавање и одлагање материјала и прибора; – изражава замисли, интересовања, сећања, емоције и машту традиционалним ликовним техникама; – користи амбалажу и предмете за једнократну употребу у стваралачком раду; – примени, у стваралачком раду, основна знања о композицији; – користи одабрана уметничка дела и визуелне информације као подстицај за стваралачки рад;	Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика само је део праћења и вредновања образовно-васпитне праксе. Прати се, процењује и подстиче развијање индивидуалних потенцијала сваког ученика. Елементи за процењивање напредовања и оцењивање постигнућа су: – однос према раду (припремљен је за час; - одговорно коришћење материјала, прибора и алатки; - одржавање прибора и радног простора; – однос према себи (истраживање информација; - постављање питања; предлагање; истрајаност у раду, труд; преузимање одговорности;	- комуникативна; - комуникација за учење; - дигитална; - компетенција за сарадњу; - за одговорно понашање у демократском друштву; - естетичка.	Наставна јединица: <i>Линија, црта, скица</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом: <i>Релеф Србије</i> , из предмета Природа и друштво. Наставна јединица: <i>Цртеж од речи</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом: <i>Јесен</i> ; В. Илић, из предмета Српски језик Наставна јединица: <i>Новогодишњи украси</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом: <i>Срећна Нова година</i> , С. Барић из предмета Музичка култура.

СПОРАЗУМЕВАЊЕ Хералдика – застава, грб, печат. Пиктограми. Споразумевање сликом		– посматрање са усмереном и концентрисаном пажњом ради јасног запажања и уочавања света у окружењу (уочавање видљивих карактеристика); – илустровање појава и процеса из свакодневног живота			– тумачи једноставне знаке, симболе и садржаје уметничких дела;	поштовање себе и својих радова; учење на грешкама; спремност да се испробају своје способности у новим активностима...); – однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спремност да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...);		Наставна јединица: <i>Мој омиљени музички инструмент</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом: <i>Виолина</i>, М. Демек из Српског језика. Наставна јединица: <i>Боја, простор</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом: <i>Олданини вртови</i>, Г. Олујић из Српског језика.
НАСЛЕЂЕ Споменици природе и споменици културе у Србији. Археолошки локалитети, замкови и утврђења, манастири, музеји. Познати уметници и најзначајнија дела.		– навођење, показивање, објашњавање примера из природног и друштвеног окружења; – описивање – вербално или ликовно изражавање спољашњих и унутрашњих запажања; – процењивање – самостално одмеравање; – груписање – уочавање сличности и различитости ради класификовања; – праћење – континуирано посматрање ради запажања промена; – бележење – записивање			– разговара о значају одабраног уметника, уметничког дела, споменика и музеја;	– разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...); – повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...); – оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...); – организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору,		

		графичко, симболичко, електронско бележење опажања;				перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...);		
СЦЕНА Сценографија за позориште, филм и телевизију. Елементи сценографије.		– практиковање – у настави, свакодневном животу и спонтаној игри и раду; – експериментисање – намерно модификоване активности, огледи које изводи сам ученик; – истраживање – испитивање природних и друштвених феномена; – сакупљање – прављење колекција, збирки, албума из природног и друштвеног окружења; – стварање – креативна продукција; – играње – дидактичке, едукативне и спонтане игре; – активности у оквиру мини-пројекта – осмишљавање и реализација.			– учествује у планирању и реализацији ликовног пројекта или радионице; – разматра, у групи, шта и како је учио/ учила и где та знања може применити	– вербално изражавање (учтиво комуницира; - аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције...); – употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала; користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; обликује рад у одабраном апликативном програму)		
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма								

Кључни појмови су међусобно чврсто повезани и чине конструкцију, основу за развијање програма. Централни појам је простор, јер се све што видимо и доживљавамо налази у простору. Из овог појма су изведени остали кључни појмови. У четвртом разреду их има шест: простор – облик, линија, боја, текстура, светлина. Централни појам, простор, указује на то да програм није усмерен на ускостручне садржаје, већ на свет у коме ученик живи и одраста и који треба свесно да опажа, доживљава и истражује из различитих углова. Сви садржаји везани за визуелну уметност (укључујући и уметничка остварења из ближе и даље прошлости) у блиској су вези са савременим светом и ученици треба постепено да истражују и откривају те везе.
Циљ предмета
Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.
Кључни појмови:
простор, облик, линија, боја, текстура, светлина.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

РАЗРЕД: Четврти		ПРЕДМЕТ: Енглески језик						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
1. ПОЗДРАВЉАЊЕ, ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ <i>Hi/Hello (everyone/guys)!</i> <i>Nice to see you again! Nice to see you too! How are you today? I'm fine, thank you, and you? I'm very well, thanks./Not great./I'm OK.</i> <i>Good morning/afternoon/evening/night.</i> <i>Goodbye./Bye. See you (all) in 5 minutes/soon/later/tomorrow/ on Monday/next week/in September/next year!</i> <i>Have a nice day/weekend/trip/holiday!</i> <i>Thanks, same to you!</i>	4	Реагује на усмени и писани импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); усмено и писано изражава прикладних поздрава.	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - колективни - индивидуални - индивидуализовани - рад у паровима	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да - поздрави и отпоздрави, примењујући једноставнија језичка средства; - представи себе и другог; - разуме једноставнија питања личне природе и одговара на њих; - поставља једноставнија питања личне природе; - у неколико једноставнијих везаних исказа саопшти информације личне природе о себи и другима водећи рачуна о приватности и поверљивости;	- праћење ученика у континуитету - посматрање - усмено испитивање - писмене провере - анализирање развијених вештина и знања и њихова примена на истим и новим ситуацијама - вредновање домаћих задатака - ангажованост ученика на часу - напредак ученика у односу на почетно стање (постигнућа)	1. Компетенција за учење 2. Естетска компетенција 3. Комуникација 4. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву 5. Рад са подацима и информацијама 6. Решавање проблема 7. Сарадња 8. Дигитална компетенција	Хоризонтална корелација са српским језиком, наставна јединица Именице у корелацији са наставном јединицом Identifying common school things

2.РАЗУМЕВАЊЕ И ИСКАЗИВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИЈИХ УПУТСТАВА, НАЛОГА И УПОЗОРЕЊА <i>Hurry up! We're late for school!</i> <i>Stand up! Sit down! Sit up straight!</i> <i>Take out your books/notebooks! Put them down/away!</i> <i>Get quiet, everyone!</i> <i>Which page? Turn to page 20. / Page 20, everyone!</i> <i>Whose turn is it? It's Stefan and Filip's turn!</i> <i>Listen to the question! Listen and tick or cross. Put up your hand when you finish!</i> <i>Complete the sentence/dialogue!</i>	6	Слуша налоге, упутства и упозорења и реагује на њих; даје једноставније налоге, упутства и упозорења .			-разуме једноставнија упутства, налоге и упозорења и реагује на њих; -саопшти једноставнија упутства, налоге и упозорења уз одговарајуће образложење;			Вертикална корелација са Српским језиком, 2.разред, наставна јединица Заповедне реченице у корелацији са Talking about school rules
3. ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ <i>Look! There's a game on the playing field/in the playground! Come on, let's go and watch! Sorry, I can't, I don't have/haven't got time. Let's play hide and seek! I hate hide and seek, let's go swimming!</i>	5	Слуша једноставније позиве на заједничку активност и реагује на њих (позив на рођендан, игру, дружење...); упућују прихвата/одбија позив на заједничку активност коришћењем једноставнијих исказа.			-разуме позив на заједничку активност и реагује на одговарајући начин; -упути позив на заједничку активност			

4. ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА <i>Can/May I have a whiteboard marker/pen, please? Yes, here you are/here it is. Thank you/Thanks. You're welcome. Can I sharpen my pencil? Of course you can. Excuse me, teacher, can you repeat the last sentence, please? Can you spell that for me, please? Can/May I insert the disc?</i>	5	Слуша једноставније исказе којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; даје усмени и писани одговор на исказану молбу коришћењем једноставнијих језичких средстава; упућује молбе, исказује захвалност и извињење.			-разуме кратке и једноставније молбе и реагује на њих уз одговарајуће образложење; -упути кратке и једноставније молбе; -искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин			
5. ЧЕСТИТАЊЕ ПРАЗНИКА И ДРУГИХ ЗНАЧАЈНИХ ДОГАЂАЈА <i>Best wishes for the New Year. I wish you a merry Christmas and many gifts from Santa Claus. Dear Family, I love you so much and that's why I'm sending this card. Happy Easter to you and your family. Hope you have a wonderful day! Happy Mother's Day! Happy Women's Day! Happy Saint Sava's Day! Happy teachers' Day! Happy April Fools' Day! Happy Halloween! Happy Holiday! We wish you a great school year! We wish you good teachers and new friends!</i>	4	Слуша једноставније исказа којима се честитају празници и други значајни догађаји; реагује на упућену честитку и упућује кратке пригодне честитке.			-разуме једноставније исказане честитке и одговори на њих; -упути једноставније честитке; -разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, наведе најуобичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника			Хоризонтална корелација са ликовном културом, наставна јединица Новогодишња честитка у корелацији са Identifying different party objects

6. ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА <i>I'm small but strong! My friends are brave and clever. Maša's polite. She's an intelligent girl. That boy isn't nice. Our teacher is kind but strict. This homework is easy. Those exercises are hard. Easy peasy! It's a piece of cake! It's a lie! It's true! That's fair/unfair! Which is your bag, Sam? The blue bag, Sir/Mr Wilson</i>	6	Слуша једноставније описе бића, предмета, места и појава; даје кратке описе бића, предмета, места и појава; тражи и даје информације у вези са описом бића, предмета, места и појава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	-именује бића, предмете и места из непосредног окружења; -разуме једноставније описе бића, предмета и места; -описује бића, предмете и места у неколико везаних једноставнијих исказа			Хоризонтална корелација са српским језиком, наставна јединица Описни и присвојни придеви корелира са Words for feelings and emotions
7. ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА <i>What's the matter? Are you OK/alright? Is everything OK/alright...? I'm feeling/I feel bad. Here, have a glass of water/an orange! I'm feeling/I feel crazy. Don't be silly! I'm angry with you. I'm sorry about that! I'm so happy/glad for you! Bravo! Well done! Thanks. Oh, I love you so much! I'm sorry for your loss. Do you need a hug?</i>	8	Слуша једноставније исказе у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштава своје и туђе потребе, осета и осећања и (емпатично) реагује на њих		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	-разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; -изрази основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима			

8. ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ <i>Our school is opposite the park. Where's your classroom? It's on the ground/first/second floor. It's between the language lab and the music room. The school canteen is downstairs, next to the gym. It's the third door on the left/right. The library is upstairs. There's a garden in front of/behind my house. Where are my new CDs? They are on the bookshelves/on the top/bottom shelf.</i>	6	Слуша текстове у којима се на једноставнијим начин описује положај у простору; усмено и писано тражи и даје информација о положају у простору коришћењем једноставнијих језичких средстава		фронтални -колективни - индивидуални - индивидуализациони - рад у групи	-разуме једноставнија обавештења о положају у простору и реагује на њих; -тражи и пружи једноставнија обавештења о положају у простору			Вертикална корелација са предметом Свет око нас, 2.разред, наставна јединица Насеља у корелацији са Identifying different places.
9. ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА <i>What's the date today? It's 3rd March. When's your School Day? It's on 15th November. What time is it now? It's 10.05. It's time for my Maths class. When does the fifth class start/finish? It starts/finishes at half past 12. What time does the ice rink open? What time does it close? On school days I get up at 6.50. We have breakfast between 7 and 7.30.</i>	6	Слуша једноставније исказе у вези са хронолошким временом и метеоролошким приликама; усмено и писано тражи и даје информације о хронолошком времену и метеоролошким приликама коришћењем једноставнијих језичких средстава.		фронтални -колективни - индивидуални - индивидуализациони - рад у паровима	-разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време;			Вертикална корелација са предметом Свет око нас, 2.разред, наставна јединица Мерење времена и часовник и наставна јединица Saying what people do at different times of the day

10. ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/ НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА <i>I haven't got/don't have my homework today.</i> <i>Has anyone got/Does anyone have wet wipes? Who's got a paper tissue?</i> <i>What have you got for lunch? Whose are these jackets? They are Adrijan's and Petar's/my friends' jackets.</i>	6	Слуша текстова с једноставнијим исказима за изражавање припадања/ неприпадања и поседовања/ непоседовања и реагује на њих; усмено и писано исказује припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања коришћењем једноставнијих језичких средстава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализациони вани -рад у паровима	-разуме једноставније исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање и реагује на њих; -тражи и даје једноставнија обавештења која се односе на припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање;		
11. ИЗРАЖАВАЊЕ ИНТЕРЕСОВАЊА И ДОПАДАЊА/ НЕДОПАДАЊА <i>What's your favourite book? It's "Charlie and the Chocolate Factory" by Roald Dahl, British writer. Why do you like it? It's fun and interesting.</i> <i>Dodgeball is my favourite P.E. game. Why? Because it's exciting. What's your favourite P.E. activity? My brother's crazy about water sports! He thinks/says they're cool. What about you? Do you like dancing? Yes, I love it. / No, I hate it.</i>	6	Слуша текстова с једноставнијим исказима за изражавање интересовања, допадања/недопадања и реагује на њих; усмено и писано исказује интересовања, допадања/недопадања коришћењем једноставнијих језичких средстава		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализациони вани -рад у групи	-разуме једноставније исказе за изражавање интересовања, допадања / недопадања и реагује на њих; -изражава допадање / недопадање уз најједноставније образложење; -тражи најједноставније образложење допадања/недопадања;		

12. ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И СПОСОБНОСТИ У САДАШЊОСТИ <i>What are your friends doing now/at the moment? Lazar's helping Magdalena with her homework. Maksim's talking on his mobile phone. Teodora's looking for her eraser. What are you looking for/at? Why's Vanja crying? I don't know. Why are they smiling? You're joking</i>	6	Слуша једноставнијих исказа који говоре о радњама и способностима у садашњости; описује радњи и способности у садашњости, поставља питања и одговара на њих, усмено и писано, коришћењем најједноставнијих језичких средстава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализациони вани -рад у паровима	-разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; -размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; -описе радње и способности у садашњости користећи једноставнија језичка средства			Хоризонтална корелација са српским језиком, наставна јединица Глаголи и наставна јединица Identifying afterschool activities
13. ИЗРАЖАВАЊЕ БРОЈА, КОЛИЧИНЕ И ЦЕНА <i>This is our first day at school. Tuesday is the second day of the week. November is the eleventh month of the year. We live in the twenty-first century. Z is the twenty-sixth letter of the English alphabet. How many subjects have you got at school? We've got nine subjects. What about you?</i>	4	Слуша једноставније исказе који говоре о броју, количини и цени; саопштава број, количине и цену; усмена и писана размена информација о броју, количини и ценама, коришћењем једноставнијих језичких средстава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализациони вани -рад у паровима	-разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на бројеве, количине и цене; -учествује у предлагању садржаја и начина рада			Хоризонтална корелација са српским језиком, наставна јединица Бројеви и наставна јединица Numbers 10-100

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Програм наставе и учења за стране језике у првом циклусу основног образовања и васпитања усмерен је на развој функционалних знања и заснован је на комуникативно дефинисаним исходима учења, односно активностима које ученик успешно реализује користећи страни језик. Језичке активности слушања, читања, (раз)говора и писања у програму наставе и учења посматрају се интегративно, као нераздвојиве компоненте аутентичне комуникације појединца у било којој говорној заједници.

Циљ предмета

Циљ наставе и учења Страног језика у основном образовању и васпитању јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и да стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.
Кључни појмови:
комуникативни приступ, функционална употреба језика, интеркултурност.

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

РАЗРЕД: четврти		ПРЕДМЕТ: Пројектна настава						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активност ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
Разгледница мога краја	2	- фотографише; -кроји; -лепи; -снима; - монтира - презентује -одговара на питања -учествује у групном раду -прикупља -осмишљава	- упознаје - презентује - надгледа - коментар ише -упућује	- групни, - индивидуални -практичан рад	Ученик ће бити у стању да: . учествује у прикупљању фотографија, материјалних, писаних и обичајних извора прошлости свога краја, . осмисли дизајн разгледнице свога краја, . сними видео-клип о знаменитост и свога краја и да га	Фотографије, филм, разгледница, изложба, културно-уметнички програм	Компетенција за учење, Вештина комуникације,Предузимљивост,Рад са подацима и информацијама,Решавање проблема,Сарадња Дигитална компетенција	Природа и друштво, (Положај Републике Србије)

					описује кроз мини-репортажу.			
Вишенаменска учионица	2	- уређује - лепи -украшава - организује одговара на питања -учествује у групном раду -процењује -вреднује -учествује у групном раду	-упућује - организује - надгледа - води	- групни, - индивидуални -практичан рад	Ученик ће бити у стању да: .изради учioniчки кутак одређене намене, .прати активности у оквиру одређене секције, .планираи реализује учioniчки догађај, - процењује успешност одређеног догађаја.	Полица за књиге, библиотека, плакат, предмети од рециклажног материјала, цветни аранжман, дипломе, лабораторијски прибор, снимци изведених огледа, снимак представе	Компетенција за учење, Вештина комуникације,Предузимљивост,Рад са подацима и информацијама,Решавање проблема,Сарадња Дигитална компетенција	Ликовна култура, (Организовање тродимензионалних облика у простору и равни)
Одељењске збирке задатака*	2	- фотографише -кроји -лепи -снима	- упознаје - презентује	- групни, - индивидуални -практичан рад	Ученик ће бити у стању да: .саставља	Задаци, корице, одељењске збирке (штампани и дигитални облик), илустрације,	Компетенција за учење, Вештина комуникације,Предузимљивост,Рад са подацима и	

		- монтира - презентује - вреднује - коментарише - учествује у групном раду	- надгледа - коментар ише - упућује		програмске задатке; . усклађује графичке и сликовне приказе као помоћ у изради задатка и додатна појашњења, . дизајнира насловну страну и корице збирке, бодује задатке и израђује скале за оцењивање.	графички прикази	информацијама, Решавање проблема, Сарадња Дигитална компетенција	
Најлепши споменици природе	2	- претражује - разврстава - фотографише - снима - монтира - презентује	- упознаје - презентује - надгледа -	- групни, - индивидуални - практичан рад	Ученик ће бити у стању да: ● претражи на интернету споменике	Фотографије, текстови, ППТ презентација	Компетенција за учење, Вештина комуникације, Предузимљивост, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, Сарадња	Природа и друштво (Национални паркови Србије)

		-вреднује -слаже -уређује -учествује у групном раду	коментар и ше -упућује		природе, • разврста, прикупи фотографије и текстове о њима, представи их у облику презентације широј јавности.		Дигитална компетенција	
Корисна и фина еко-куповина	2	- фотографише -истражује -снима - монтира - презентује - коментарише -планира -вреднује -учествује у групном раду	- упознаје - презентује - надгледа - коментар и ше -упућује	- групни, - индивидуални -практичан рад	Ученик ће бити у стању да: • анализира декларацију производа, • препозна ознаке којима утврђује да ли је производ еколошки, • препозна који производ је здравији за	Декларације производа, табела за анализу декларације производа, извештаји, колекције еко-производа, ППТ презентација	Компетенција за учење, Вештина комуникације,Предумисљивост,Рад са подацима и информацијама,Решавање проблема,Сарадња Дигитална компетенција	Природа и друштво (Како се користе природна богатства у Србији)

					људску употребу, • препозна која је амбалажа производа биоразградива и погодна за рециклажу. - развија еколошку свест и одговоран однос према природи у складу са начелима одрживог развоја и шири еко-маркетинг.			
Култура живљења	4	- фотографише - снима - монтира -учествује у групном раду - презентује - коментира	- упознаје - презентује - надгледа - коментар	- групни, - индивидуални -практичан рад	Ученик ће бити у стању да: • направити колекцију фотографија одевних комбинација,	Збирка фотографија, албуми, ћилим, везена фигура, снимак модне ревије, производи од употребних предмета	Компетенција за учење, Вештина комуникације,Предузимљивост,Рад са подацима и информацијама,Решавање проблема,Сарадња Дигитална	Ликовна култура (Боја-простор; <i>Уметници стварају живот</i>)

		рише -прави -уређује -формира -везе	и ше -упућује		• направи колекцију фотографија обуће по врсти, • формира збирку фотографија уређења ентеријера, • направи минијатурни ћилим од вунице, • извезе фигуру на тканини, извезе гоблен.		компетенција	
Ознаке за поклоне	2	- фотографише -кроји -лепи -слика -пакује -коментарише -снима -монтира -презентује	- упознаје - презентује - надгледа - коментар ише	- групни, - индивидуални -практичан рад	Ученик ће бити у стању да: – изабере материјал за рад, – да одреди намену ознаке за	Ознаке за поклоне, поклони, изложба, фотографије	Компетенција за учење, Вештина комуникације, Предумисливост, Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема, Сарадња Дигитална компетенција	Ликовна култура (Вежбе; паковање-вајање (разнобојни папири, кутијице))

		-осликава -вреднује -учествује у групном раду	-упућује		поклоне, – да користи одговарајућу сликарску технику, – да осмисли и креира изглед ознаке за поклоне, – развија смисао за естетику при стварању употребног предмета.			
Покретне слике на радост публике	2	-гледа -фотографише -снима -монтира -презентује -коментарише -гледа -упоређује -учествује у	-уознаје -презентује -надгледа -коментарише -упућује	- групни, -индивидуални -практичан рад	Ученик ће бити у стању да: – разликује неми и звучни филм, – разликује одређене филмске	Колажни приказ фотографија, плакат, процесни пано, биоскопска представа, анкета, ППТ презентација	Компетенција за учење, Вештина комуникације,Предумисливост,Рад са подацима и информацијама,Решавање проблема,Сарадња Дигитална компетенција.	Српски језик, Ликовна култура, Музичка култура, Природа и друштво

		групном раду			жанрове, – уочав ају повезаност уметности глуме, фотографије и музике у филму, заузимају критички став према уметничким делима			
Трагом прошлости	3	-истражује -прикупља - фотографи ше -преузима - монтира - презентује - коментари ше -одговара на питања -излаже -проналази -глуми -говори	- упознаје - презенту је - надгледа - коментар и ше -upuћује	- групни, - индиви дуални -практи чан рад	Ученик ће бити у стању да: – прику пи информације и фотографије о одређеним догађајима из прошлости Србије, – хроно лошки прикаже и	Фотографије, текст, снимак игроказа, монодраме, ППТ презентација	Компетенција за учење, Вештина комуникације,Преду зимљивост,Рад са подацима и информацијама,Реш авање проблема,Сарадња Дигитална компетенција	Природа и друштво, (Трагови прошлости и временска лента)

		-учествује у групном раду			изложи информације о догађајима из прошлости, – пронађе занимљивост и анегдоте из живота славних личности наше прошлости, одглуми личност из прошлости (монодрама, играказ...).			
И рукотворине е су умотворине	2	-истражује -прави -тка -преузима - монтира - презентује - коментарише -прави цветни аранжман -излаже	- упознаје -показује - води радове - надгледа - коментар и ше -упућује	- групни, - индиви дуални -практи чан рад	Ученик ће бити у стању да: – направи оригами фигуру, – направи киригами фигуру, – истка вунени ћилим, – направи	Фотографије, филм, разгледница, изложба, културно-уметнички програм	Компетенција за учење, Вештина комуникације,Предузимљивост,Рад са подацима и информацијама,Решавање проблема,Сарадња Дигитална компетенција	Природа и друштво, Ликовна култура, Музичка култура, Физичко и здравствено васпитање

		-организује -вреднује -учествује у групном раду			цветни аранжман (икебану), – направи изложбу радова, – направи електронски албум, – постави рад на сајт школе.			
Од жара до пожара	4	-истражује -прикупља - фотографише -преузима - монтира - презентује - коментарише -примењује -разликује врсте пожара -обележава -учествује у групном раду	- упознаје - презентује - надгледа - коментар ише -упућује	- групни, - индивидуални -практичан рад	Ученик ће бити у стању да: – разликује врсте пожара, – препозна гориве материје, – научи ознаке за обележавање горивих материја, – примени основне мере заштите од пожара.	Текстови, процесни пано, фотографије, ППТ презентација, снимак и фотографије предавања, снимак гашења пожара	Компетенција за учење, Вештина комуникације,Предумљивост,Рад са подацима и информацијама,Решавање проблема,Сарадња Дигитална компетенција	

Наше кућице	3	-истражује -прикупља -кроји -лепи -моделује - монтира - презентује - коментарише -израђује - вреднује -упоређује -учествује у групном раду	- упознаје - презентује - надгледа - коментар ише -упућује	- групни, - индивидуални -практичан рад	Ученик ће бити у стању да: – прошри знања о врстама кућа кроз време, – развија способност за израду макета, – усвоји технику израде макета и креативност, као и испољавање естетике у раду, организује изложбу стваралаштва.	Решење скривалице, цртежи – идеје ученика, макете кућица фотографије, ППТ презентација	Компетенција за учење, Вештина комуникације,Предумимљивост,Рад са подацима и информацијама,Решавање проблема,Сарадња Дигитална компетенција	Природа и друштво (Материјали и њихова својства) Ликовна култура (Амбијент; различити амбијенти; Највише волим своје место (село, град))
Млади извиђачи	1	-истражује -прикупља - фотографише -преузима - монтира - презентује - коментарише	- упознаје - презентује - надгледа -	- групни, - индивидуални -практичан рад	Ученик ће бити у стању да: учествује у организацији камповања, склопи и расклопи	Фотографије, снимци, химна, природни сувенири, дневник извиђача	Компетенција за учење, Вештина комуникације,Предумимљивост,Рад са подацима и информацијама,Решавање проблема,Сарадња	

		рише -учествује у групном раду	коментар и ше -упућује		шатор, храни се у природи, обавља дужности извиђача у кампу, води дневник извиђача, обликује природне материјале у сувенире.		Дигитална компетенција	
Трагање је знање	1	-истражује -прикупља - фотографи ше -класифику је -описује -израђује -преузима - монтира - презентује - коментари ше -учествује у групном раду	- упознаје - презенту је - надгледа - коментар и ше -упућује	- групни, - индиви дуални -практи чан рад	уочи, прати и приказује трагове биљака и животиња у природи, класификује трагове према изгледу, описује открића у вези са траговима, направи збирку слика са информација ма о	Игра меморије, апликације – симболи група, фотографије, збирка пера, ППТ презентација, снимци, пано	Компетенција за учење, Вештина комуникације,Преду зимљивост,Рад са подацима и информацијама,Реш авање проблема,Сарадња Дигитална компетенција	

					траговима, сними трагове, направи калуп трага животиња.			
Извори светлости	2	-учествује у групном раду -истражује -прикупља - фотографи ше -преузима - монтира - презентује - - коментари ше	- упознаје - презенту је - надгледа - коментар и ше -пућује		– разликује својства природних и вештачких извора светлости, – зна настанак и развој вештачких извора светлости и њихово коришћење, – правилно употребљава природне и вештачке изворе светлости (превенција, економичнос т, еколошки приступ).	ППТ презентација, свеће, слике, неонске сијалице, ласер, флуоросцентне цеви, фотографије, пано	Компетенција за учење, Вештина комуникације,Преду зимљивост,Рад са подацима и информацијама,Реш авање проблема,Сарадња Дигитална компетенција	Природа и друштво (Проучавамо природне бројеве- светлост)

Летопис нашег одељења	2	-прикупља - фотографише -учествује у групном раду - монтира - презентује - коментарише -вреднује -слаже -образлаже	- упознаје - презентује - надгледа -коментарише -упућује	- групни, - индивидуални -практичан рад	– направи хроношки приказ догађаја кроз збирке фотографија, презентацију, дипломе, записе и сл.	ППТ презентација, програм за крај школске године	Компетенција за учење,Предузимљивост,Рад са подацима и информацијама,Решавање проблема, Сарадња Дигитална компетенција	
-----------------------------	---	--	--	---	---	--	--	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

За четврти разред, као и за први, други и трећи најпримеренији је и даље полуструктурирани тип пројекта с том разликом да наставник сада више укључује ученике, не сао у давање предлога и избор тема, већ и у планирање и самостално остваривање, а за поједине ученике и вођство у одређеним деловима пројекта. Он и даље, у великој мери, дефинише методологију рада, али се очекује да више укључи ученике у проналажење материјала тако што ће се са њима договарати о томе које материјале би ко, где и како могао да пронађе и обезбеди. Све садржаје треба реализовати кроз различито тематско повезивање у игри или функционалној активности која задовољава интересовање и потребе ученика на млађем школском узрасту.

Циљ предмета

Кроз пројектну наставу треба наставити рад на развијању основа дигиталне писмености. На крају четртог разреда ученик би требало да буде у стању да:

- правилно рукује ИКТ уређајима;
- предложи редослед активности у односу на постављени пројектни задатак и могућности употребе ИКТ-а;
- користи одговарајуће алатке програма за цртање и сачува свој цртеж;
- уреди краћи текст и сачува га на рачунару;
- направи једноставну презентацију користећи мултимедијалне садржаје;

- користи интернет за учење и проналажење информација уз помоћ одраслог;
- критички бира садржаје са интернета и затражи помоћ уколико се суочи са непримерним садржајима;
- зна да наведе могуће последице на здравље услед неправилног коришћења дигиталних уређаја;
- безбедно користи интернет и по потреби пријави и/или затражи помоћ одраслог.

Један од важних исхода реализације пројекта јесте оспособљавање ученика да добијене продукте учине видљивим и представе их другима. Бројни су начини да се то постигне (представе, изложбе, кратки филм, текст у новинама, наступ на локалној телевизији, представљање за родитеље...), а њихов квалитет није приоритет.

Ученике треба стављати у ситуације да одређују и планира редослед активности у решавању одређених пројектних задатака, што, осим развијања самосталности, представља увод у алгоритамски начин размишљања. На пример: редослед активности чији ће продукт бити плакат са знаменитим личностима краја; редослед активности у прављењу кућице за птице, у изради школског часописа итд.

Кључни појмови:

Пројекат, монтажа, фотографија, видео снимак,

ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ I, II, III, IV РАЗРЕД

Циљ предмета:

Циљ учења програма грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

I РАЗРЕД		ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ						
Теме/Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активност и наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
1. ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у одељењу	22	Слушају, одговарају на питања, износе утиске, договарају, оцењују себе и друге, играју се, маштају, смишљају, стваралачки се изражавају ,	Планира, осмишљава, води и усмерава ученичке активности, ствара наставне ситуације;	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	– наведе у чему је успешан и у чему жели да напредује; – уочава међусобне разлике и сличности са другим ученицима у одељењу; – понаша се на начин који не угрожава потребе, права и осећања других; – препозна код себе и других основна осећања; – препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима;	Ученик се оцењује описно на основу остварености циљева, постигнућа и ангажовања.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација.	Наставна јединица: <i>Ја и други у одељењу</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом: <i>Школа</i> из предмета Свет око нас.

2. ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Одељење/група као заједница	5	Слушају, одговарају на питања, износе утиске, договарају, оцењују себе и друге, играју се, маштају, смишљају, стваралачки се изражавају ,	Планира, осмишљава, води и усмерава ученичке активности, ствара наставне ситуације;	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад, игровне активности	– преиспитује своје поступке и прихвата да не мора увек да буде у праву; – тражи помоћ у ситуацијама кршења својих и туђих права;	Ученик се оцењује описно на основу остварености циљева, постигнућа и ангажовања.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација.	Одељење и група као заједница је у хоризонталној корелацији (тема: Језичка култура- читање, говорење, слушање) „Буквар лепог понашања“, аутор Душанка Бојичић из Српског језика.
---	---	---	---	--	--	--	---	--

3. ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Комуникација и сарадња	5	Слушају, одговарају на питања, износе утиске, договарају, оцењују себе и друге, играју се, маштају, смишљају, стваралачки се изражавају,	Планира, осмишљава, води и усмерава ученичке активности, ствара наставне ситуације;	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монологска, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад,	– разликује добру и лошу комуникацију у сопственом искуству, ближем окружењу, књижевним делима, филмовима; – комуницира слушајући саговорника и тражи објашњење онога што не разуме; – слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; – сарађује и преузима различите улоге у групи/тиму;	Ученик се оцењује описно на основу остварености циљева, постигнућа и ангажовања.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама, Комуникација.	
---	----------	--	---	---	---	--	--	--

4. ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција одељења/групе		Слушају, одговарају на питања, износе утиске, договарају, оцењују себе и друге, играју се, маштају, смишљају, стваралачки се изражавају,	Планира, осмишљава, изводи и усмерава ученичке активности, ствара наставне ситуације;	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад - вербална (монолошка, дијалогска), - демонстративна, - илустративна, - практичан рад,	– договара се и одлучује у доношењу одељењских правила и да се понаша у складу са њима; – својим речима образложи неопходност правила која регулишу живот у заједници; – препозна добре стране свог одељења и оно што би требало променити/ побољшати; – заједно са вршњацима и наставником учествује у решавању проблема у одељењу; – учествује у изради плана једноставне акције; – са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; – доприноси промоцији акције; – на једноставан начин вреднује изведену акцију.	Ученик се оцењује описно на основу остварености циљева, постигнућа и ангажовања.	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација.	
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма								
Имајући у виду да ученици првог разреда долазе са искуством из припремног предшколског програма где је доминантно сазнавање кроз игру и овде треба методску окосницу предмета да чине интерактивне радионице, структуриране игровне активности обједињене око главне теме. Радионице треба да започињу причом која је блиска искуству ученика, а садржи неку врсту заплета (моралну дилему или сукоб потреба и/или вредности) као повод за дискусију у пару или у мањој групи, а завршава разменом у целој групи. Циљ је да се пружи могућност сваком ученику да преиспита своје мишљење и деловање због појаве конфликта између његове тачке гледишта и тачке гледишта која је различита од његове. Зато се може рећи да активности на часу требатако да теку да обезбеде искуствено учење, тј. уобличавање и поимање личних, аутентичних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи, а не преношење готових знања, туђих увида или готових предлога.								
Кључни појмови: различитост, комуникација, права								

РАЗРЕД: II		ПРЕДМЕТ: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активност и наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
ЉУДСКА ПРАВА Ја и други у различитим групама рупни идентитет Ко смо ми – сличности и разлике? Групе којима припадамо (породица, одељење, школа, спортски клуб, музичка школа...) Од чега зависи функционисање и напредак групе: комуникација, сарадња, узајамно подржавање, блискост. Понашања појединаца која ојачавају или ометају односе у групи. Осећања Изражавање сопствених осећања. Осећања других, како их препознајемо и уважавамо. Веза осећања са мислима и понашањима. Потребе и права Моје потребе и потребе других. Осећања, потребе, вредности и начин њиховог остваривања. Веза са правима. Права детета Конвенција о дејим правима. Различити смо, али су нам права иста. Људска права важе свуда и за сваког. Кршење и заштита права Нисам посматрач, реагујем на ситуације кршења права деце у одељењу и школи. Знам како и коме да се обратим за помоћ.	22	-сарађује, уважава туђу културу, радове, начин, размишљања, доживљавања, опажања, изражавања,разуме задатак,разуме појмове, разуме процес, разуме концепт, разуме визуелне информације,повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела,оригиналан је у односу туђе радове, оригиналан је у односу на своје претходне радове,у складу са својом идејом ,примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору,перспективи, пропорцијама, правцу, смеру,учитиво комуницира аргументовано, кратко и јасно,образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције	Планира, осмишљава, води и усмерава ученичке активности, ствара наставне ситуације	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад вербална (монолошка, дијалошка), демонстративна, илустративна, практичан рад, игровне активности	– разликује понашања појединаца која доприносе или ометају функционисање и напредовање групе; – успоставља, гради и чува успешне односе са члановима групе којој припада; – искаже своја осећања и потребе на начин који не угрожава друге; – препозна и уважи осећања и потребе других; – наведе и својим речима објасни основна права детета садржана у Конвенцији о дејим правима; – прихвата и образлаже на примерима из живота да свако дете има иста права без обзира на различитости; – препозна ситуације кршења својих и туђих права и показује спремност да тражи помоћ се договара и одлучује у доношењу правила групе и да се понаша у складу са њима; – наводи примере међусобне повезаности права и одговорности;	Ученик се оцењује описно на основу остварености циљева, постигнућа и ангажовања Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупредметних компетенција, посебно компетенције за одговорно учење у демократском друштву.	Естетичка компетенција; Дигиталана компетенција; Сарадња; Предузимљивост и орјентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација	Наставна јединица: <i>Моје потребе и потребе других</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом: <i>Прича у сликама</i> , из предмета Српски језик. Наставна јединица: <i>Шта у школи радимо заједно</i> је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом: <i>Креативна слагалица,игром кроз знање</i> из предмета Српски језик.

ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница Школа као заједница Вредности школе као заједнице – равноправност, одговорност, солидарност, брига за друге, толерантност, праведност, поштење. Правила у школи и њихова функција. Одговорности ученика и одраслих за функционисање школе као заједнице. Односи у заједници Како радим сам, а како у групи? Шта у школи радимо заједно? У чему смо добри? У чему бисмо могли бити бољи? Како комуницирамо у групи? Насилна и ненасилна комуникација. Сукоби Узроци сукоба и шта са њима. Сукоб из угла оног другог. Посредовање у сукобу. Конструктивно решавање сукоба.	5	сарађује, уважава туђу културу, радове, начин, размишљања, доживљавања, опажања, изражавања,разум задачак,разуме појмове, разу процес, разуме концепт, разу визуелне информације,повез и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела,оригиналан је у односу туђе радове, оригиналан је у односу на своје претходне радове,у складу са својом идејом ,примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору,перспективи, пропорцијама, правцу, смеру,учтиво комуницира аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције	Планира, осмишљава, води и усмерава ученичке активности, ствара наставне ситуације	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад вербална (монологска, дијалогска), демонстр ативна, илустративна, практичан рад, игровне активности	- разликује ненасилну од насилне комуникације међу члановима групе на примерима из свакодневног живота, из књижевних дела које чита и филмова које гледа; - саслуша излагање саговорника без упадица и са уважавањем; - даје и прихвата предлоге водећи рачуна о интересу свих страна у сукобу; - представи шта садржи и чему служи	Процена и провера постигнућа се врши на сваком часу кроз критеријуме напредовања који су познати ученицима. Показатељи су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује - квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпрета-ције, изведе закључак, прихвати другачије мишљење,	Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Сарадња; Предузимљивост и орјентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација	Наставна јединица: <i>Одговорност ученика и одраслих је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом Насеље из предмета Свет око нас.</i> Наставна јединица: <i>Знам како и коме да се обратим за помоћ је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом: Два јарца, Душко Трифунковић из предмета Српски језик.</i>
--	---	--	---	---	--	--	---	---

ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Школа као безбедно место Безбедност ученика у школи Ученици имају право на заштиту и безбедност. Правилник школе о безбедности ученика. Безбедност ученика у школи и школском дворишту, на путу између куће и школе, ван школе – на излету и на настави у природи. Безбедност ученика је одговорност свих запослених у школи, ученика, родитеља, институција ван школе. Безбедно и небезбедно понашање на интернету. Одговорна употреба мобилног телефона	5	-сарађује, уважава туђу културу, радове, начин, размишљања, доживљавања, опажања, изражавања,разум задатак,разуме појмове, разу процес, разуме концепт, разу визуелне информације,повез и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела,оригиналан је у односу туђе радове, оригиналан је у односу на своје претходне радове,у складу са својом идејом ,примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору,перспективи, пропорцијама, правцу, смеру,учтиво комуницира аргументовано, кратко и јасно, образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емоције	Планира, осмишљава, води и усмерава ученичке активности, ствара наставне ситуације	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад вербална (молошка, дијалоска), демонстративна, илустративна, практичан рад	Правилник о безбедности ученика његове школе; – наводи примере одговорности одраслих и ученика за безбедност у школи; – препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу мобилног телефона и интернета; – сарађује и преузима различите улоге на основу договора у групи; – износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге који могу унапредити безбедност ученика у школи;	примени научно, предвиди последице, даје креативна решења како ученици међусобно сарађују,	Естетичка компетенција; Дигиталана компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама, Комуникација	
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Школа као безбедно место за све Како учинити школу безбедним местом за све – планирање и извођење једноставне акције. Кораци у планирању и извођењу акције. Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити. Одређивање циља и израда плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције – видео снимци фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу.	4	Слушају, одговарају на питања, изnose утиске, договарају, оцењују себе и друге, играју се, маштају, смисаљају, стваралачки се изражавају	Планира, осмишљава, води и усмерава ученичке активности, ствара наставне ситуације	- фронтални - индивидуални - групни - рад у пару - тимски рад вербална (молошка, дијалоска), демонстративна, илустративна, практичан рад	– учествује у изради плана једноставне акције; – са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију; – допринос промоцији акције; – на једноставан начин вреднује изведену акцију	како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.	Естетичка компетенција; Дигиталана компетенција; Сарадња; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Рад са подацима и информацијама, Решавање проблема; Компетенција за учење; Комуникација	

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма
Изборни програм Грађанско васпитање за други разред организован је, као и програм за први разред, по моделу спирале што значи да су садржаји дати у исте четири области (<i>Људска права, Демократско друштво, Процеси у савременом свету и Грађански активизам</i>) али се они проширују и продубљују, а исходи се надограђују или се, ако је у питању вештина, даље развијају. Све четири области су једнако важне, а наставник их, у непосредном раду са ученицима, интегрише јер између њих постоји природна веза. У програму су наведени садржаји које наставник може да допуњује, проширује и мења према конкретним потребама и плану сопственог рада али увек имајући у виду исходе које треба остварити. Они су тако дати да одговарају узрасту ученика и да су проверљиви, односно наставник може, пратећи активности ученика, лако да утврди да ли их они остварују и у којој мери. Најчешће су на нивоу примене што значи да се знање и разумевање подразумевају јер без тога нема примене. Такав приступ одговара концепту Грађанског васпитања од кога се очекује да код ученика развија конативну, вољну компоненту која долази до изражаја у понашању. Редослед наведених исхода не исказује њихову важност јер су сви од значаја за постизање општег циља предмета и развоја међупредметних компетенција. Између исхода постоји повезаност. Остваривање једног исхода доприноси остваривању других исхода. Многи исходи су процесни и представљају резултат кумулативног дејства образовно-васпитног рада, током дужег временског периода што се препознаје у томе да се неки исходи у истој или сличној формулацији налазе у програмима за више разреда
Циљ предмета
Циљ наставе и учења програма Грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.
Кључни појмови:
група, школа као заједница, безбедност у школи

РАЗРЕД: 3.		ПРЕДМЕТ: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
1.ЉУДСКА ПРАВА Сви различити, а сви равноправни 1.1. Различитост Живот у заједници у којој би сви људи били исти (по полу, узрасту, вери, националности, образовању, интересовању). Различитост као богатство једне друштвене заједнице. Отвореност и затвореност за различитости. Различитости у нашој локалној заједници 1.2. Равноправност мушкараца и жена Уважавање разлика уз једнака права, одговорности и могућности. Дечаци и	укупно 12 часова: 5 обраде 3 утврђивање 3 вежбања 1 систематизација	-учествује у активностима -прикупља податке, -аргументује, -евалуира, -документује, -поставља питања, -налази везу међу појавама, -наводи пример, -мења мишљење у контакту са аргументима -разликују	ствара демократску атмосферу која је погодна за размену и аргументовање идеја и мишљења међу ученицима -даје повратну информа-цију и подстиче ученике на разумевање односа у групи, подржава ученике када им је тешко да се изразе, помаже им у избору правих речи, -подсти-цајним питањима наводи	Облици: индивидуални, фронтални, групни рад, рад у пару Методе: Илустративна Демонстративна Истраживачка Интерактивна Игра	Ученик ће по завршетку разреда бити у стању да: – својим понашањем показује да прихвата различитост других; – препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства; – се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним	Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупредметних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву. Процена и провера постигнућа се врши на	Одговоран однос према околини: -Уочава чиниоце и понашања који нарушавају природу и квалитет животне средине у широј околини и свакодневном животу; развија свест о положају човека у природи и његовој одговорности за стање животне средине и природе. -Сагледава које активности (обрасци понашања) на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.	Специфичне предметне компетенције: 1) Разуме и поштује права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву; 2) Поштује расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, поседује развијену толерантност и уважавање различитости; 3) Чува лични и

девојчице – сличности и разлике, иста права и могућности. 1.3. Осетљиве друштвене групе Групе којима је услед специфичних разлика потребна додатна подршка како би имале исте шансе и могле равноправно да се укључе у живот заједнице и остваре своје потребе и права 1.4. Стереотипи и предрасуде Упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога (сви дечаци су, све девојчице су, сви Роми су). Негативно мишљење појединаца о некоме ко се не познаје довољно. Стереотипи и предрасуде као основ за дискриминацију 1.5. Дискриминација Неједнако поступање према особи или некој групи на основу		чињенице од интерпретације, -изводи закључак, -прихвата другачије мишљење, -примењује научено, -предвиђа последице, -даје креативна решења, -сарађује са осталим ученицима, -решава сукобе мишљења, -помаже другим ученицима, -испољава иницијативу, -превазилази тешкоће,	ученике да сагледају ситуацију из друге перспективе -обезбеђује да се на часу сваки ученик осећа уважено, прихваћено и добродошло, уз обавезу поштовања и уважавања других и другачијих погледа и мишљења. - обезбеђујенаствна средства или упућује ученике како да их сами пронађу. - наставник прати и вреднује крите-ријуме напредовања ученика -пружа подршку ученицима да и сами процењују сопствено напредовање и		ситуацијама; – препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима; – укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка; – објасни разлику између саосећања, солидарности и сажаљења на датом примеру; – укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима;	сваком часу кроз критеријуме напредовања који су познати ученицима. Показатељи су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује - квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени	-Спознаје везу између квалитета животне средине и квалитета свог живота и разуме да се његова добробит и добробит заједнице и друштва огледају и у квалитету и одрживости његове околине. Одговорно учешће у демократском друштву: -Има позитиван став према поштовању људских права и слобода. - Зна дечја и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани. Комуникација: -Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са	национални идентитет изрази свест и осећање припадности Републици Србији, поштује и негује српски језик, традицију и културу српског народа и националних мањина, интеркултуралност, поштује и чува националне и светске културне баштине; 4) Активно учествује у решавању проблема загађености животне средине развијањем свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити будућих генерација; 5) вреднује ток и исход акције, пише различите
---	--	---	--	--	--	--	---	---

неког њиховог личног својства (пол, узраст, вера, националност, образовање, инвалидитет), што за последицу има нарушавање њихових права и достојанства. Једнако поступање према неједнакима као вид дискриминације. Етикетирање, ружни надимци као вид дискриминације. 2. ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Ја и други у локалној заједници 2.1. Локална заједница Место где грађани задовољавају највећи број својих потреба и остварују највећи број својих права. Потребе и права које деца задовољавају у локалној заједници – за образовањем, здравственом заштитом, одмором, игром, учествовањем у спортским, културним и уметничким активностима.	укупно 10 часова: 4 обраде 2 утврђивања 3 вежбања 1 систематизације	-показује критичко мишљење, -процењује сопствено напредовање и напредовање групе.	напредовање групе -планира, одабира методе и технике, садржаје које мотивишу, подстичу, обезбеђују остваривање исхода -усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира	Облици: индивидуални, фронтални, групни рад, рад у пару Методе: Илустративна Демонстративна Истраживачка Интерактивна Игра	– наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце; – наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје;	научено, предвиди последице, даје креативна решења - како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.	потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене. - Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. Дигитална компетенција: Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ-а. - Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства. Рад са подацима и информацијама: Зна да је за	извештаје или припрему презентација, изложби и сл. Корелација: Људска права Наставна јединица „Узајамни утицај природе и човека“, обрада, је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Човек-природно, друштвено и свесно биће“, обрада, из нас. предмета природа и друштво. -Наставна јединица „Вредности на којима почива – право на живот у здравој животной средини; право на рационално коришћење природних и енергетских ресурса;“, обрада, је у хоризонталној корелацији са
--	--	---	--	---	--	---	--	--

2.2. Комуналне услуге Услуге од општег интереса за све грађане локалне заједнице – вода, превоз, путеви, паркинг, отпад, осветљење, паркови, пијаци, димничари 2.3. Институције и организације Локалне заједнице у области образовања, културе, здравља, спорта и рекреације, очувања околине, безбедности, верске организације. Активности и допринос удружења грађана у локалној заједници. 2.4. Наша локална заједница Брига наше локалне заједнице о потребама и правима својих грађана. Брига наше локалне заједнице о деци различитих својстава (пол, узраст, сиромаштво, здравље). Доступност садржаја у							разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења. - Користи податке из различитих извора и начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника. Решавање проблема: -Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.	наставном јединицом „Природни ресурси Србије“, обрада, из предмета природа и друштво. Демократско друштво -Наставна јединица „Материјално и нематеријално наслеђе једне заједнице настало под утицајем свих народа који су ту живели и сада живе“, обрада, је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Живот у далекој прошлости“, обрада, из предмета природа и друштво. Наставна јединица „Неговање традиције и културе сопственог народа и поштовање традиције и културе других“,
---	--	--	--	--	--	--	--	---

нашем окружењу слепим или глувим особама, родитељима са дечијим колицима или особама у инвалидским колицима (пешачки прелази, школа, дом здравља, продавница, превоз). Брига деце о својој локалној заједници – о отпаду, биљкама и животињама, споменицима културе, уметничким делима, потрошњи воде, пружање помоћи онима којима је то потребно. Удружење грађана у нашем окружењу некад и сад. 3. ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Снага узајамне помоћи 3.1. Солидарност Потреба узајамне бриге и одговорности међу људима. Лажна солидарност. Разлика између саосећања, сажаљења и солидарности. Примери акција	укупно 8 часова 3 обрада 2 Утврђивања 2 вежбања 1 систематизација			Облици: индивидуални, фронтални, групни рад, рад у пару Методе: Илустративна Демонстративна	– тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права; – наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; – опише на које све начине деца његових/њених година могу да	- Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опreme коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће се консултовати). Сарадња: -Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара -Критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада. Компетенција за учење: -Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива	обрада, је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Народни инструменти нашег и других народа“, обрада, из предмета музичка култура. -Наставна јединица „Живот поред људи других култура или заједнички живот са њима“, обрада, је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Становништво Србије“, обрада, из предмета природа и друштво. Процеси у савременом свету -Наставна јединица „Амбалажа важнија од садржаја – гомилање отпада“, обрада, је у
--	---	--	--	---	--	---	--

солидарности у нашој локалној заједници (мобе, добровољно давање крви и хуманитарне акције за лечење болесних, СМС акције прикупљања новца). Ситуације у којима свакоме може бити потребна помоћ (болест, сиромаштво, ратови, поплаве, земљотреси, пожари, миграције). Медији као подршка солидарности. 3.2. Волонтирање Добровољно ангажовање појединаца и група у пружању помоћи људима, животињама, биљкама. Мотиви волонтера – веровање у снагу узајамне помоћи, човекољубље и хуманост. Волонтерске акције ученика/ученица школе у локалној заједници (чишћење јавних површина, сађење биљака, помоћ старим људима,				Истраживачка Интерактивна Игра	брину о својој локалној заједници; – пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; – испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; – заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.		и повезује нова знања; користимогућност и ваншколског учења; негује и развија лична интересовања. Естетичка компетенција: -Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, национална и светска природна и културна баштина, језичка култура у уметничком и у неуметничком домену (свакодневни говор у приватном и јавном животу, електронским и штампаним медијима, дизајну и другим видовима комуникације), научно мишљење, друштвени односи, друштво и појаве у друштву. -Показује позитиван однос	хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Симболи-споразумевање сликом“, вежбање, из предмета ликовна култура. Грађански активизам -Наставна јединица „Промоција еколошке акције на нивоу школе“, обрада, је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Положај елемената у композицији-хоризонтални, верикални и дијагонални“, утврђивање, из предмета ликовна култура.
---	--	--	--	---	--	--	---	---

удомљавање напуштених кућних љубимаца). Активности волонтера Црвеног крста у нашој локалној заједници. 4. ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција солидарности у локалној заједници 4.1.Планирање и извођење еколошке акције Утврђивање коме је у заједници потребна помоћ. Одређивање циља акције. Припрема плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције –видео, фотографије, текстови и сл. Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље	укупно 6 часова: 2 обрада 1 утврђивање 2 вежбање 1 систематизација			Облици: индивидуални, фронтални, групни рад, рад у пару Методе: Илустративна Демонстративна Истраживачка Интерактивна			према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара	
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма								

Изборни програм Грађанско васпитање за трећи разред организован је, као и програми за претходна два разреда, по моделу спирале што значи да су садржаји дати у исте четири области (Људска права, Демократско друштво, Процеси у савременом свету и Грађански активизам) али се они проширују и продубљују, а исходи се надограђују или се, ако је у питању вештина, даље развијају. Све четири области су једнако важне, а наставник их, у непосредном раду са ученицима, интегрише јер између њих постоји природна веза. Програми Грађанског васпитања у првом циклусу, по свом циљу и концепцији, најближи су програмима обавезног предмета Свет око нас, односно Природа и друштво. Како ученици расту, повећавају се и њихове когнитивне, емотивне и социјалне способности да упознају појаве у свету који их окружује. Зато се у првом разреду проучавају појаве из најближег окружења (породица, одељење), затим у другом то је школа, а у трећем разреду програми оба предмета предвиђају проучавање појава из ширег окружења, односно локалне заједнице како се она назива у овом изборном програму. Сам појам локалне заједнице, у овом програму, се посматра као простор у коме грађани у највећој мери задовољавају своје потребе и остварују своја права, а не као дефинисана територијална површина у оквиру организације државне управе. У трећем разреду ученици проширују свој радијус кретања и сваки дан све боље упознају своју локалну заједницу. Знају где је пошта или где су спортски терени, где се иде код лекара или у куповину. Међутим, недовољно познају ко је обезбедио воду, направио пут или организовао превоз људи, одношење ђубрета, сређивање парка или чишћење снега на улицама. Садржај овог програма треба да омогући ученицима да се упознају и са тим аспектом комуналног живота грађана у некој локалној заједници, а које се међусобно могу врло разликовати (сеоска, приградска, градска) о чему ће наставник свакако водити рачуна и прилагођавати садржај и активности. Од ученика се очекује не само да упознају локалну заједницу већ и да имају критички однос према њој, у смислу да промишљају шта све недостаје или није довољно развијено како би она у што већој мери задовољавала потребе свих грађана који ту живе (више паркова, пешачких прелаза, биоскоп, базен, тржни центар, играоница...). У тим активностима ученике треба подстицати да мисле и о потребама других, а не само о сопственим, и да јачају свест и осетљивост за специфичне разлике међу људима у заједници по полу, узрасту, здравственом стању, образовању, националности, вери. Да та осетљивост постоји показују њихови одговори у којима се залажу да у њиховој локалној заједници буде амбуланта, звучни семафори за слепе, паркинг за инвалиде, црква или библиотека. Програм предвиђа да ученици боље упознају и различита удружења грађана којих има велики број чак и у сасвим малим срединама. Нека од њих су настала недавно (нпр. удружење љубитеља видео игара), нека имају трајање и више од једног века (нпр. удружење пчелара), нека су за забаву и задовољење неких интересовања (нпр. хор), а нека су основана из хуманих разлога (нпр. удружење Живимо заједно за помоћ особама са сметњама у развоју). Прича о удружењима грађана има за циљ подстицање осећаја припадности заједници и спремности за удруживање са другима како би боље функционисали и боље се осећали у својој заједници.

Упознавање ученика са солидарношћу и волонтирањем треба да обезбеди јачање вредности заједништва, хуманости, личне одговорности и поштовања различитости у оквиру локалне заједнице којој природно припадамо. Ученицима ће посебно бити интересантно уколико буду у прилици да се упознају са особама које су својим понашањем то и показале. На пример, може се организовати разговор са особом која је велики број пута дала добровољно крв и са особом која је примила туђу крв што јој је спасло живот. Такође, ученицима би био интересантан и сусрет са особом/особама које су на свом поседу изградиле азил за незбринуте животиње и о њима брину док их не удеме. Програм пружа велике могућности да се ученици током целе школске године укључују у различита дешавања у локалној заједници (традиционални вашари,

посела, изложбе, дружења, смотре, фестивали, такмичења, сусрети...) и јачају везе са другим грађанима (старијим, болесним, друге вере, друге нације...). Кроз различите активности и примере потребно је ојачати ученике да разликују саосећање, сажаљење и солидарност. Као илустрацију наводимо пример односа према слепим особама где ученицима треба да буде јасно да је саосећање кад осећамо колико им је тешко да се самостално крећу улицама уз помоћ белог штапа, да је солидарност када осмишљавамо како помоћи тим лицима да се лакше крећу самостално, а да је сажаљење вид дискриминације у коме се слепе особе доживљавају као мање способне, другачије, мање вредне или јадне. Многи су примери где се дискриминација по различитом основу може довести у везу са предрасудама и стереотипима али је на овом узрасту најпогодније о томе говорити на примеру дечака и девојчица, мушких и женских послова, односа према Ромима, деци која похађају школу по индивидуалном образовном плану или имају било коју сметњу у развоју. Није неопходно да ученици у свом речнику имају речи дискриминација, етикетирање, предрасуде и стереотипи али је потребно да достигну исходе наведене у програму као што су препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према особи или некој групи на основу неког њиховог личног својства или на примеру препознаје упрошћено, поједностављено генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога или нечега. Ови исходи су врло важни јер подржавају развој осетљивости ученика за различите видове неуважавања и непоштовања што је основ за постизање исхода програма у следећим разредима, а који имају за циљ даље неговање друштвене свести и одговорности. Из тог разлога програм за трећи разред предвиђа акцију солидарности у локалној заједници која захтева да ученици „изађу“ из школе, пронађу особе или групе којима је потребан неки вид помоћи и осмисле на који начин ће исказати своју солидарност с њима. То не морају бити велике акције, довољно је организовати да ученици наизменично посећују неку старију особу о којој нема ко да брине и доносе јој неопходне намирнице, проводе време у разговору са њом, обележе рођендан и празнике или помогну око кућних послова, одласка лекару... Своју активност треба да прате и даје документују. Смисао оваквих акција је не само да ученици боље препознају потребе других који често живе, више или мање, невидљиво ту око нас, већ и да осете ефекте заједничког рада и задовољство у пружању помоћи. Осим тога, са ученицима треба тако радити да постану свесни да свако од нас може доћи у ситуацију да му буде потребна нечија помоћ и солидарност. Зато као идеју наводимо и могућност да уместо спровођења акције ученици обаве истраживање о некој раније спроведеној акцији солидарности у локалној заједници (у ситуацији болести, сиромаштва, земљотреса, поплаве, бомбардовања, доласка већег броја миграната, класичне мобе и др.). То могу урадити тако што ће питати своје родитеље, баке и деке шта се тада дешавало, ко се све укључио у акцију, како се завршила.... Истраживање може бити окончано припремом изложбе која би садржала фотографије и текстове из новина, књига о том догађају. У програму су наведени садржаји које наставник може да допуњује, проширује и мења према конкретним потребама и плану сопственог рада али увек имајући у виду исходе које треба достићи. Они су тако дати да одговарају узрасту ученика и да су мерљиви, проверљиви, односно наставник може, пратећи активности ученика, лако да утврди да ли их они остварују и у којој мери. Најчешће су на нивоу примене што значи да се знање и разумевање подразумевају јер без тога нема примене. Такав приступ одговара концепту Грађанског васпитања од кога се очекује да код ученика развија конативну, вољну компоненту која долази до изражаја у понашању. Редослед наведених исхода не исказује њихову важност јер су сви од значаја за постизање општег циља програма и развоја међупредметних компетенција. Између исхода постоји повезаност. Остваривање једног исхода доприноси остваривању других исхода. Многи исходи су процесни и представљају резултат кумулативног дејства образовно-васпитног рада, током дужег временског периода што се препознаје у томе да се неки исходи у истој или сличној формулацији налазе у програмима за више разреда. У процесу планирања наставе и

учења наставник се руководи, превасходно, исходима које ученици треба да достигну. Приликом избора активности, како наставника тако и ученика, треба имати у виду да свака од њих се може вишеструко искористити. На пример, у оквиру скоро свих активности на различитим садржајима могућ је допринос остваривању исхода који се односе на комуникацију, осетљивост за различитост, сарадњу, поштовање правила, доношење одлука. Тозначи, да за такве исходе нису потребни посебни садржаји, активности и часови. Њихово остваривање одвија се постепено, спонтано и то не само кроз избор садржаја већ и кроз избор одговарајућих начина рада. Достижање исхода захтева примену различитих интерактивних облика рада као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника. Наставници су у прилици да бирају: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције као и да сами осмисле неке друге активности. Радионице треба да започињу причом која је блиска искуству ученика, а садржи неку врсту заплета (моралну дилему или сукоб потреба и/или вредности) као повод за дискусију у пару или у мањој групи, а завршава разменом у целој групи. Циљ је да се пружи могућност сваком ученику да преиспита своје мишљење и деловање због појаве конфликта између његове тачке гледишта и тачке гледишта која је различита од његове. Зато се може рећи да активности на часу треба тако да теку да обезбеде искуствено учење, тј. уобличавање и поимање личних, аутентичних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи, а не преношење готових знања, туђих увида или готових предлога. Добро је да постоји игровни контекст који помаже ученицима да се опусте и ослободе, да пробају различите видове изражавања и симболизације унутрашњих искустава, и да кроз игру истражују разноврсна, дивергентна решења за проблеме са којима се суочавају. С обзиром на узраст ученика добро је у току часа комбиновати различите активности и осмислити такву динамику рада којом се одржава њихова пажња и мотивација за учествовањем. Грађанско васпитање је део ширег концепта образовања за демократију и грађанско друштво и у том смислу је повезано са другим предметима, ваннаставним активностима и етосом школе. Овај програм корелира са предметима Српски језик, Природа и друштво, Ликовна и Музичка култура и зато је сваки вид тематског планирања добродошао. Како је планом предвиђено да се и у трећем разреду остварује пројектна настава, то је добра прилика да се повеже са активностима Грађанског васпитања. Пројектна настава по свом концепту у потпуности одговара природи овог изборног програма. Заједничко им је што доприносе когнитивном, афективном и социјалном равоју ученика, као и развоју међупредметних компетенција. Пројектна настава има елементе проблемске и истраживачке наставе који се односе на тражење решења за неки проблем кроз тимски рад и коришћење савремених технологија. Заједничко им је и то што се предност даје процесу рада и сарадњи наспрам самих резултата. Пројектна настава од ученика захтева самостално проналажење информација, способност решавања проблема, рад у групи, критичко мишљење, доношење одлука, аргументовање, преузимање одговорности, поштовање рокова, планирање што су све захтеви и програма Грађанског васпитања, посебно у области Грађански активизам. Пројектна настава подразумева унапређивање компетенције ученика да користе савремене технологије у образовне сврхе на одговоран и безбедан начин што се уклапа са очекиваним исходима програма за Грађанско васпитање у другом разреду (безбедност у коришћењу интернета), а који треба и даље неговати. У овом програму продукти ученичких активности имају посебан значај. Они могу бити различите врсте: постери, аудио-визуелни записи, презентације, прикази резултата истраживања и друго. Они се могу користити у току рада на неком садржају као вид документовања процеса учења и активности ученика, при интеграцији или рекапитулацији обрађених садржаја, процени напредовања ученика, као и самопроцени наставника колико успешно ради. Продукти се могу користити и ван одељења/групе, на пример на изложби у холу школе, у школским новинама, сајту школе. За остваривање програма и достизање дефинисаних исхода врло је важна улога наставника. Он је модел који

својим понашањем и начином на који организује рад у групи доприноси стварању демократске атмосфере која је погодна за размену и аргументовање идеја и мишљења међу ученицима, он је тај који даје повратну информацију и подстиче ученике на разумевање односа у групи. Наставник подржава ученике када им је тешко да се изразе, помаже им у избору правих речи. Подстицајним питањима може да наведе ученике да сагледају ситуацију из друге перспективе што је озбиљан захтев за ученике трећег разреда који су још увек у извесној мери (мада мање него пре) фокусирани на сопствене потребе, мисли, осећања. Коструктивна комуникација и демократске процедуре нису само циљ већ и начин да се достигну жељени исходи. Наставник треба да обезбеди да се на часу сваки ученик осећа уважено, прихваћено и добродошло у својој различитости уз обавезу поштовања и уважавања других и другачијих погледа и мишљења. Његова улога је и да обезбеђује наставна средства или упућује ученике да их сами пронађу. За овај програм посебно су погодне информације које нуди сама локална заједница нпр. локалне новине, телевизија и радио, информације на сајтовима, различити плакати и лифлети које прави дом здравља, музеј, галерија, туристичка агенција, спортски клуб... Ученици који живе у малим срединама, селима где локална заједница свакако другачије изгледа од оне у градовима, могу користити информације од својих бака и дека од којих ће сазнати како су они задовољавали своје потребе, које су проблеме имали и како су их решавали. Оцењивање ученика у Грађанском васпитању се остварује у складу са Правилником о оцењивању у основној школи. Оно је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у остваривању исхода из овог програма већ и у развоју неколико међупредметних компетенција, посебно компетенције за Одговорно учешће у демократском друштву. Како је највећи број активности ученика у оквиру часова овог изборног програма организован кроз групни рад, то значи да наставник треба да има јасне критеријуме праћења напредовања који су и ученицима познати. Могу се пратити следећи показатељи: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни. Када су у питању активности ученика у оквиру последње области, ученици не треба да буду оптерећени резултатима јер и из неуспелих акција може се пуно тога научити. Истовремено, наставник пружа подршку ученицима да и сами процењују сопствено напредовање и напредовање групе.

Циљ предмета

Циљ наставе и учења Грађанског васпитања је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске и локалне заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Кључни појмови:

равноправност, стереотипи и предрасуде, дискриминација, локална заједница, солидарност, волонтирање

РАЗРЕД: 4.		ПРЕДМЕТ: ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
1. ЉУДСКА ПРАВА Ја и други на планети Земљи: 1.1. Планета Земља припада свима који на њој живе -Узајамни утицај природе и човека. -Потребе појединца и опште добро – задовољавање људских потреба без угрожавања будућих генерација. -.Одговоран однос према свету у коме живимо – <i>Мисли глобално делуј локално.</i> 1.2. Право на здраву животну средину -Трећа генерација људских права.	укупно 8 часова: 5 обраде 2 утврђивање 1 система тизација	-учествује у активностима, -прикупља податке, -аргументује, -евалуира, -документује, -поставља питања, -налази везу међу појавама, -наводи пример, -мења мишљење у контакту са	- ствара демократ-ску атмосферу која је погодна за размену и аргументовање идеја и мишљења међу ученицима -даје повратну информацију и подстиче ученике на разумевање односа у групи, подржава ученике када им је тешко да се изразе, помаже им у избору	Облици: индивидуални , фронтални, групни рад, рад у пару Методе: Илустративна Демонстративна Истраживачка Интерактивна Игра	Ученик ће по завршетку разреда бити у стању да: -разликује примере одговорног и неодговорног понашања људи према животној средини; -се понаша у свакодневним ситуацијама на начин који уважава животну средину и рационалну потрошњу ресурса; -образложи	Оцењивање ученика је описно и подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у достизању исхода из овог програма, већ и у развоју неколико међупред-метних компетенција, посебно компетенције за одговорно учешће у демократском друштву. Процена и провера постигнућа се врши на сваком часу кроз критеријуме	Одговоран однос према околини: -Уочава чиниоце и понашања који нарушавају природу и квалитет животне средине у широј околини и свакодневном животу; развија свест о положају човека у природи и његовој одговорности за стање животне средине и природе. -Сагледава које активности (обрасци понашања) на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. -Спознаје везу између квалитета животне средине и квалитета свог живота и разуме да се његова добробит и	Специфичне предметне компетенције: 1) Разуме и поштује права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву; 2) Поштује расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, поседује развијену толерантност и уважавање различитости; 3) Чува лични и национални идентитет и развија свест и осећање припадности Републици Србији, поштује и негује српски језик, традицију и културу

-Вредности на којима почива – право на живот у здравој животној средини; право на одржив економски развој; право на рационално коришћење природних и енергетских ресурса; право на спречавање свих облика загађивања животне средине; право на доступност информација о стању животне средине. 2. ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Култура и традиција: 2.1. Култура и традиција -Материјално и нематеријално наслеђе једне заједнице настало под утицајем свих народа који су ту живели и сада живе. 2.2. Културни идентитет -Неговање традиције и културе сопственог народа и поштовање традиције и културе других. 2.3. Мултикултуралност и интеркултуралност -Живот поред људи других култура или заједнички живот са њима. 2.4. Избеглице и мигранти	укупно 7 часова: 5 обrade 1 утврђивање 1 систематизације	аргументима, -разликују чињенице од интерпретације, -изводи закључак, -прихвата другачије мишљење, -примењује научено, -предвиђа последице, -даје креативна решења, -сарађује са осталим ученицима, -решава сукобе мишљења, -помаже другим ученицима, -испољава иницијативу,	правих речи, -подстицајним питањима наводи ученике да сагледају ситуацију из друге перспективе - обезбеђује да се на часу сваки ученик осећа уважено, прихваћено и добродошло, уз обавезу поштовања и уважавања других и другачијих погледа и мишљења. -обезбеђује наставна средства или упућује ученике како да их сами пронађу. - наставник прати и вреднује критеријуме напредовања ученика	Облици: индивидуални , фронтални, групни рад, рад у пару Методе: Илустративна Демонстративна	важност информисања о стању животне средине и начинима њене заштите; -аргументује добити од заједничког живота људи припадника различитих култура; -наведе елементе традиције и културе свог	напредовања који су познати ученицима. Показатељи су: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује - квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиди последице, даје креативна решења - како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе	добробит заједнице и друштва огледају и у квалитету и одрживости његове околине. Одговорно учешће у демократском друштву: -Има позитиван став према поштовању људских права и слобода. - Зна дејча и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани. Комуникација: -Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене. - Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. Дигитална компетенција: Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи	српског народа и националних мањина, интеркултуралност, поштује и чува националне и светске културне баштине; 4) Активно учествује у решавању проблема загађености животне средине развијањем свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити будућих генерација; 5) вреднује ток и исход акције, пише различите извештаје или припрему презентација, изложби и сл. Корелација: Људска права Наставна јединица „Узајамни утицај природе и човека“, обрада, је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Човек- природно, друштвено и свесно биће“, обрада, из нас. предмета природа и друштво. -Наставна јединица „Вредности на којима почива – право на живот у здравој животној средини; право на рационално
--	---	---	---	--	---	---	--	--

-Невољно кретање људи из једне у другу културну заједницу. Непознавање других култура као основ за развој стереотипа, предрасуда и дискриминације. Уклопити се у нову средину, а сачувати свој културни идентитет. 2.5. Сусретање култура -Сусретање и прожимање различитих култура без губљења културног идентитета. 3. ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Прекомерна потрошња: 3.1. Потрошачко друштво -Стварне потребе и прекомерна потрошња. -Неравнотежа – гладни и жедни у свету у којем се храна баца а вода расипа. -Амбалажа важнија од садржаја – гомилање отпада. -Притисак произвођача – нови модели новог модела. -Деца – омиљена циљна група произвођача.	укупно 13 часова 10 обрада 3	- превазилази тешкоће, -показује критичко мишљење, -процењује сопствено напредовање и напредовање групе.	-пружа подршку ученицима да и сами процењују сопствено напредовање и напредовање групе -планира, одабира методе и технике, садржаје које мотивишу, подстичу, обезбеђују оствари-вање исхода -усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира	Истраживачка Интерактивна Игра Облици: индивидуални, фронтални, групни рад,	народа и покаже интересовање и поштовање за друге културе и традиције; -образложи значај подршке избеглицама и мигрантима да у новој средини сачувају свој језик, традицију, културу; -наведе примере из свакодневног живота којима се илуструје сусретање различитих култура; -дискутује о томе како непознавање других култура утиче на настанак стереотипа, предрасуда и дискриминације;	мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.	одговарајућа средства ИКТ-а. - Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства. Рад са подацима и информацијама: Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења. - Користи податке из различитих извора и начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника. Решавање проблема: -Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства. - Планира стратегију	коришћење природних и енергетских ресурса;“, обрада, је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Природни ресурси Србије“, обрада, из предмета природа и друштво. Демократско друштво -Наставна јединица „Материјално и нематеријално наслеђе једне заједнице настало под утицајем свих народа који су ту живели и сада живе“, обрада, је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Живот у далекој прошлости“, обрада, из предмета природа и друштво. Наставна јединица „Неговање традиције и културе сопственог народа и поштовање традиције и културе других“, обрада, је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Народни инструменти нашег и других народа“, обрада, из предмета музичка култура. -Наставна јединица „Живот поред људи других култура или заједнички живот са
---	---	---	--	---	--	---	---	--

3.2. Медији и потрошачка култура -Поруке медија у подстицању потрошње. Деца у рекламама. 3.3. Права потрошача -Информације од значаја за потрошаче. -Однос цене и квалитета производа. -Права и одговорност потрошача. -Заштита потрошачких права. 4. ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Еколошка акција: 4.1. Планирање и извођење еколошке акције -Одређивање циља и израда плана акције. -Извођење и документовање акције. -Промоција акције на нивоу школе. -Вредновање акције.	утврђивања 1 систематизација укупно 8 часова: 2		- мотивише - координира	рад у пару Методе: Илустративна Демонстративна Истраживачка Интерактивна Игра Облици: индивидуални, фронтални, групни рад,	-препознаје примере прекомерне потрошње; -препознаје у медијима поруке које подстичу прекомерну потрошњу, посебно деце и младих; -критички разматра појаву бацања хране и расипања воде; -процењује важне чињенице о производима које купује читајући декларацију и води рачуна о односу цене и квалитета; -испољи заинтересованост за сарадњу и учешће у групном		решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опreme коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће се консултовати). Сарадња: -Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара -Критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада. Компетенција за учење: -Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користимогућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања. Естетичка компетенција: -Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, национална и светска природна и културна	њима“, обрада, је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Становништво Србије“, обрада, из предмета природа и друштво. Процеси у савременом свету -Наставна јединица „Амбалажа“ важнија од садржаја – гомилање отпада“, обрада, је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Симболи-споразумевање сликом“, вежбање, из предмета ликовна култура. Грађански активизам -Наставна јединица „Промоција еколошке акције на нивоу школе“, обрада, је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом „Положај елемената у композицији-хоризонтални, верикални и дијагонални“, утврђивање, из предмета ликовна култура.
---	---	--	---------------------------------------	---	--	--	--	--

	обрада 2 утврђивање 3 вежбање 1 систематизација			рад у пару Методе: Илустративна Демонстративна Истраживачка Интерактивна	раду; -учествује у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању		баштина, језичка култура у уметничком и у неуметничком домену (свакодневни говор у приватном и јавном животу, електронским и штампаним медијима, дизајну и другим видовима комуникације), научно мишљење, друштвени односи, друштво и појаве у друштву. -Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара	
--	---	--	--	--	---	--	---	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Окосницу програма Грађанског васпитања за четврти разред чине вредности, права, одговорност, различитост, равноправност.

Елементи екологије и одрживог развоја уграђени су у програм четвртог разреда кроз области *Људска права* и *Грађански активизам*, у складу са идејом *Мисли глобално, делуј локално*. Ученици се усмеравају на личну одговорност и активизам у сопственој заједници, уз развој свести да су у питању феномени који су глобалне природе. У раду са ученицима потребно је уважити њихова знања и искуства која већ имају из ове области, из школе и ван ње, а затим их подстицати да о квалитету животне средине, сада и у будућности, размишљају са становишта права и одговорности.

У оквиру области *Демократско друштво* ученици ће се бавити појмовима *култура*, *традиција*, *мултикултуралност* и *интеркултуралност*, који као и екологија, имају глобалну димензију. За потребе овог програма довољно је да ученици схвате да се он односи на целокупно материјално и нематеријално наслеђе једне заједнице. Културу и традицију чине језик, књижевност, музика, фолклор, празници и бројни обичаји из свакодневног живота, што је ученицима већ познато на основу искуства стеченог на часовима различитих предмета и кроз ваннаставне активности. Културни идентитет је осећај припадности групи која има своју посебну културу. Интеркултуралност подразумева отвореност заједнице за све њене грађане, без обзира којој култури припадају и међусобну размену у којој сви добијају, а не губе свој културни идентитет. Подразумева се да ученици не треба да користе изразе

мултикултуралност и интеркултуралност, али је потребно да их на примерима разликују (живот *једни поред других* од живота *једних са другима*) и предност дају размени међу културама. Иако ученици још увек немају развијену пуну перспективу прошлости људске цивилизације, ипак могу да процене како би свет изгледао да се културе нису сусретале и прожимале. Ученици у четвртог разреда и сами могу да препознају утицај других култура, најчешће преко музике и хране. Исходи наведени у програму имају за циљ да афирмишу интеркултуралност и давање подршке избеглицама и мигрантима да се уклопе у нову средину, уз очување сопствене културе и традиције.

Рад на садржајима треће области погодан је за јачање медијске писмености ученика и њихово оспособљавање да критички разматрају различите рекламне поруке које подстичу прекомерну потрошњу (често на кесицама играчака произвођач наводи *сакупи све, направи колекцију* и сл.), или на који начин се деца у њима приказују (какову функцију имају). Ученици могу, на пример, једноставном анализом реклама намењених деци њихових година да утврде који производи се препоручују и на који начин (чипс, чоколада, газирано пиће...). Активност се може спровести у форми рада у паровима или малим групама, након чега ће ученици представити резултате своје анализе и дискутовати.

Листа права која се проучава у оквиру Грађанског васпитања у првом циклусу основног образовања и васпитања заокружује се са још једним правом последње генерације. У питању су *права потрошача*, која су значајна у савременом свету у којем се, ради профита, потрошачи могу, на различите начине, довести у заблуду или бити преварени. Од ученика се очекује да критички разматрају не само питања прекомерне потрошње, већ и питања квалитета робе или услуга које добијају за свој новац. У узрасту од 10 или 11 година деца све чешће имају џепарац и налазе се у улози самосталних потрошача. Зато је важно да граде одговоран однос према куповини, у смислу: да читају декларацију (састав, рок трајања, начин употребе), да постављају релевантна питања продавцу, да, на пример, при куповини нових батерија, старе батерије одложе на адекватно место, да процењују однос цене и квалитета робе и сл. Ученике треба елементарно упознати са тим да постоји закон који регулише права потрошача, да постоје институције које интервенишу када су права потрошача угрожена, као и да постоје удружења која обављају различите активности у овој области, као што је, на пример, спровођење истраживања о разликама у цени дечије гардеробе у различитим земљама, или обавештавање грађана о правима и одговорностима потрошача, обавештавање о актуелностима на тржишту... У раду на овим садржајима могу се користити примери из медија, лична искуства ученика (њихових родитеља), уколико ученици желе да их поделе са групом, као и различите технике рада: од презентације, студије случаја, до играња улога.

Четврта област, као и у претходним програмима, тиче се грађанског активизма и то у области екологије. Од ученика се очекује да планирају и спроведу малу еколошку акцију користећи искуства која су стекли у акцијама из претходна три разреда. Наставник треба да буде помоћ и подршка ученицима да што самосталније прођу кроз неопходне кораке у акцији. Важно је и то да ученици све време документују свој рад како би унапредили компетенције за вредновање тока и исхода акције, као и за писање различитих извештаја или припрему презентација, изложби и сл.

У процесу планирања наставе и учења наставник се руководи, превасходно, исходима које ученици треба да достигну.

Достизање исхода захтева примену различитих интерактивних облика рада као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника. Наставници су у прилици да бирају: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције, као и да сами осмисле неке друге активности.

Циљ је да се пружи могућност сваком ученику да преиспита своје мишљење и деловање због појаве конфликта између његове тачке гледишта и тачке гледишта која је различита од његове. Зато се може рећи да активности на часу треба тако да теку да обезбеде искуствено учење, тј. уобличавање и поимање личних, аутентичних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи, а не преношење готових знања, туђих увида или готових предлога.

У раду ће се користити: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције. Радионице треба да започињу причом која је блиска искуству ученика, а садржи неку врсту заплета (моралну дилему или сукоб потреба и/или вредности) као повод за дискусију

у пару или у мањој групи, а завршава разменом у целој групи. Циљ је да се пружи могућност сваком ученику да преиспита своје мишљење и деловање због појаве конфликта између његове тачке гледишта и тачке гледишта која је различита од његове. Зато се може рећи да активности на часу треба тако да теку да обезбеде искуствено учење, тј. уобличавање и поимање личних, аутентичних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи, а не преношење готових знања, туђих увида или готових предлога.

Кроз игровне активности помоћи ученицима да се опусте и ослободе, да пробају различите видове изражавања и симболизације унутрашњих искустава, и да кроз игру истражују разноврсна, дивергентна решења за проблеме са којима се суочавају.

Сардџаје предмета тематски повезивати са пројектном наставом која је такође проблемска и истраживачка и захтева тимски рад, као и са садржајима српског језика и природе и друштва.

Продукти ученичких активности имају посебан значај. Они могу бити различите врсте као што су постери, аудио-визуелни записи, презентације, прикази резултата истраживања и друго.

Циљ предмета

Циљ наставе и учења Грађанског васпитања је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске и локалне заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

Кључни појмови:

право на здраву животну средину, култура, интеркултуралност, права потрошача

**ВЕРСКА НАСТАВА
(ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС)
I, II, III, IV РАЗРЕД**

РАЗРЕД: 1.		ПРЕДМЕТ: ВЕРСКА НАСТАВА (ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС)						
Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
I – УВОД Учимо о нашој вери - уводни час	1	Мотивисани, ангажовани, размишљају о граматичкој појави, записују, прате наставника, повезују, развијају функционална знања, разграничавају појмове, организују знање, сажимају, повезују	Повезује претходно градиво са оним што обрађује на овом часу, истиче циљ часа, води замишљени дијалог са ученицима Мотивисани су, пишу у свеску, решавају задатак паралелно са наставником, прате излагање наставника	Фронтално индивидуално	Сусрет и упознавање катихете и ученика, упознавање са садржајима, програмом и начином рада	Иницијални час, Педагошка свеска, Описно оцењивање, Завршна евалуација	Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву	
II - ЗАЈЕДНИЦА КАО ОСНОВ ЖИВОТА - Моја породица - Моја школа и другари - Ми смо део Божје породице (Цркве)	3	Појмови се објашњавају са становишта Литургијске заједнице Тумачења литургије, структуре радњи на Литургији	- Расвијање код деце осећаја за припадност заједници и литургијском начину живота.	Фронтално индивидуално	На основу искуства односа са другим људима (породица, школа) прихвате апстрактне појмове (Бог, љубав, слобода,	Иницијални час, Педагошка свеска, Описно оцењивање, Завршна евалуација	Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву	НАЗИВ ПРЕДМЕТА – Свет око нас – <i>Ја и други</i>

III - ЗАЈЕДНИЦА ЉУБАВИ БОГА, ЧОВЕКА И ПРИРОДЕ • Послушност • Даривање – наша љубав • Цео свет на дар • Оче наш - зовемо нашег Бога	4	Мотивисани, ангажовани, размишљају о граматичкој појави, записују, прате наставника, повезују, развијају функционална знања, разграничавају појмове, организују знање, сажимају, повезују	Повезује претходно градиво са оним што обрађује на овом часу, истиче циљ часа, води замишљени дијалог са ученицима Мотивисани су, пишу у свеску, решавају задатак паралелно са наставником, прате излагање наставника	Фронтално индивидуално	Ученици ће моћи кроз православ но искуство схвате појам љубави и заједнице	Иницијални час, Педагошка свеска, Описно оцењивање, Завршна евалуација	Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву	НАЗИВ ПРЕДМЕТ А –Свет око нас- <i>Разноврсно ст природе</i>
--	---	---	---	------------------------	--	--	--	---

IV - НЕИЗМЕРНА ЉУБАВ БОЖЈА - ХРИСТОС СЕ РОДИ! - Бог долази у овај свет - Христос се роди – Божић у мом дому - Како је Растко постао Св. Сава - Свети Сава, слава у школи и у мојој породици	4	- Тумачење у оквиру Литургије - Упућивање да се Бог сусреће и види кроз чланове Литургије	-Схвата повезаност својстава створене природе и Божије благодати	Фронтално индивидуално	Ученици ће моћи да разумеју значај Божијег Оваплоћења	Иницијални час, Педагошка свеска, Описно оцењивање, Завршна евалуација	Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву	НАЗИВ ПРЕДМЕТА – Српски језик Народна прича- <i>Свети Сава и ђаци</i>
V - ЦРКВА - ЗАЈЕДНИЦА СА БОГОМ - Бог ствара свет - Свет је наш дом - Прихватимо дарове Божје - Где је љубав ту је Бог - Христова вечера са ученицима - Литургија -окупљање Божје породице - Пост – стаза љубави	7	- објашњење на основу искуства љубави према другом бићу	Повезује претходно градиво са оним што обрађује на овом часу, истиче циљ часа, води замишљени дијалог са ученицима Мотивисани су, пишу у свеску, решавају задатак паралелно са наставником,	Фронтално индивидуално	Ученици ће моћи да разумеју историјски развој Цркве кроз векове, коа и њен значај за људе.	Иницијални час, Педагошка свеска, Описно оцењивање, Завршна евалуација	Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву	

VI – ХРИСТОВА ЉУБАВ ПРЕМА ЧОВЕКУ И СВЕТУ - Христова љубав према човеку и свету - Препознајемо Христову љубав - Христос васкрсе!	3	- пример љубави према другом - Објашњење крштења као улазак у Цркву као заједницу Христа са Богом Оцем Одлазак на Литургију	Развијање вере и наде код ученика у ишчекивању онога што ће доћи царства Небеског.	Фронтално индивидуално	Ученици ће моћи да разумеју значај Христовог Васкрења, као и Његове победе над смрћу.	Иницијални час, Педагошка свеска, Описно оцењивање, Завршна евалуација	Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском
VII – НАША БРИГА О СВЕТУ - Човек домаћин у свету - Радост служења - Љубав према људима и природи је љубав према Богу - Сваки човек је за нас Христос - Научили смо о нашој вери	5	Показивање и објашњење икона - Указивање на разлику између слике и иконе - скретање пажње на светиње	Ученици треба да буду свесни разлике између појмова природе и личности.	Фронтално индивидуално	Ученици ће моћи да разумеју значај Божије творевине, као и задатак који човек има према њој.	Иницијални час, Педагошка свеска, Описно оцењивање, Завршна евалуација	Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Ради лакшег планирања наставе даје се оријентациони предлог броја часова по темама (укупан број часова за тему, број часова за обраду новог градива број часова за утврђивање, увежбавање и систематизацију градива). Приликом израде оперативних планова наставник распоређује укупан број часова предвиђен за поједине теме по типовима часова (обрада новог градива, утврђивање и увежбавање, понављање, проверавање и систематизација градива), водећи рачуна о циљу предмета и исходима.

Циљ предмета

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот (будућу димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) овухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота (однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом). Задачи наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика: - развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам; - развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе, - развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналажењу равнотеже измђу заједнице и властите личности и ка остварењу сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом; - изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима; - изградисвест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи - изгради свест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи. Напомена: у току школске године планирана је посета храму Св. Ђорђа на Лазареву суботу, као и учешће на Литургији у неком од храмова, у зависности од објективних могућности (удаљеност, време, могућност организовања итд).
Кључни појмови:
Заједница, Љубав Божија, Црква

РАЗРЕД: 2.		ПРЕДМЕТ: ВЕРСКА НАСТАВА (ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС)						
Садржаји програма	Број часова	Начини и поступци остваривања програма						
		Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Методе и облици рада	Исходи	Праћење постигнућа ученика	Опште предметне компетенције	Корелација и специфичне предметне компетенције
I – УВОД Ми смо Црква – уводни час	1	Мотивисани, ангажовани, размишљају о граматичкој појави, записују, прате наставника, повезују, развијају функционална знања, разграничавају појмове, организују знање, сажимају, повезују		фронтални индивидуални	Сусрет и упознавање катихете и ученика, упознавање са садржајима, програмом и начином рада схватање да је постојање израз заједништва личности, а да личност постоји само у заједници слободе са другом личношћу	Иницијални час, Педагошка свеска, Описно оцењивање, Завршна евалуација	Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву	

II – МОЈЕ МЕСТО У ЦРКВИ • Крштењем постајемо чланови Цркве • Црква – заједница • Храм – место окупљања заједнице • Литургија – догађај Цркве • Заједница радости	5	Опис литургије као иконе будућег царства Божијег -игре за децу које осликавају будуће царство - указати на разлике између Литургије и свакодневног живота	Повезује претходно градиво са оним што обрађује на овом часу, истиче циљ часа, води замишљени дијалог са ученицима Мотивисани су, пишу у свеску, решавају задатак паралелно са наставником, прате излагање наставника	фронтални индивидуални	Ученици ће моћи да разумеју значај Цркве и улогу човека у Црквеној - уоче да литургија није обичан догађај - да је Бог жива личност која је постала човек и зато среће преко човека на Литургији заједници	Иницијални час, Педагошка свеска, Описно оцењивање, Завршна евалуација	Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву	Назив предмета- свет око нас- <i>Други и ја</i>
III – ЛИТУРГИЈСКЕ СЛУЖБЕ • Народ Божији, различите службе • Литургијске службе: Епископ, свештеник и ђакон • Многе службе, једна Црква • Епископ – слика Христов на Литургији • Ко су монаси?	5	Појмови се тумаче на основу искуства заједнице и литургијског заједништва - Бог – тумачење у оквиру литургије, структуре и радњи које се одвијају на литургији	Развијање код деце осећаја за припадност заједници и литургијском начину живота.	фронтални индивидуални групни	Ученици ће моћи да разумеју различите службе у Цркви -Уоче да се на Литургији пројављује Бог као заједница личности: Оца, Сина – Христа и Светог Духа -да богољубље	Иницијални час, Педагошка свеска, Описно оцењивање, Завршна евалуација	Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву	Назив предмета- ликовна култура- <i>Споразумевање</i>

IV – ЖИВОТ У ЦРКВИ – ЛЕПОТА ПРАЗНИКА - Пресвета Богородица – мајка Христова - Божји – Христос се роди! - Богојављење – Христос је Син Божји - Свети Сава и Свети Симеон	4	одлазак на литургију	Повезује претходно градиво са оним што обрађује на овом часу, истиче циљ часа, води	фронтални индивидуални	Ученици ће мћи да разумеју историју настанка Православних празника - упознају структуру Литургије - пазликују редње на	Иницијални час, Педагошка свеска, Описно оцењивање, Завршна евалуација	Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву	Назив предмета- свет око нас- <i>Божјић</i>
V – ТРПЕЗА ГОСПОДЊА - Литургија наш дар Богу - Литургијски предмети - Причешће - храна за живот вечни - Слава у мојој породици	4	Искуство личности, односно заједнице слободе љубави са другом личношћу однос према Христу прима чекајући Николу Коришћење и приказивање икона, архитектуре, књижевности, епских песама идт . . .	- Расвијање код деце осећаја за припадност заједниц и и литургијском начину живота.	фронтални индивидуални	Ученици ће мои да разумеју историјски развој Литургије и њен значај за човека уоче да је Исус Христос, и ако физички одсутан, присутан на Литургији као плод наше љубави према Њему	Иницијални час, Педагошка свеска, Описно оцењивање, Завршна евалуација	Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву	Назив предмета- Српски језик- Народна прича <i>Седам прUTOва</i>
VI – СВЕТА ЛИТУРГИЈА – ПРОСЛАВА ВАСКРСЕЊА - Христос је са нама у Литургији - Причешће у мом животу - Празнујемо Васкрсење Христово - Христово Васкрсење – наше васкрсење	4	Показивање и објашњење икона - указивањем на разлику између садашњег и будућег века - скретање пажње на приказ природе	Поставља питања о пролазност и живота и бесмртност и душе.	фронтални индивидуални	Ученици ће моћи да разумеју повезаност Христовог Васкрсења и Свете Литургије - Уоче да иконе сликају будуће стање људи и природе у Царству Божијем	Иницијални час, Педагошка свеска, Описно оцењивање, Завршна евалуација	Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву	

Икона- прозор у вечност • Православни храм • Икона-прозор у Царство Божје • Буди и ти иконописац • Царство Божје у светима	6				Ученици ће моћи да разумеју есхатолошку присутнос Црве у свету		Комуникација Рад с подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву	
--	---	--	--	--	--	--	---	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма

Ради лакшег планирања наставе даје се оријентациони предлог броја часова по темама (укупан број часова за тему, број часова за обраду новог градива број часова за утврђивање, увежбавање и систематизацију градива). Приликом израде оперативних планова наставник распоређује укупан број часова предвиђен за поједине теме по типовима часова (обрада новог градива, утврђивање и увежбавање, понављање, проверавање и систематизација градива), водећи рачуна о циљу предмета и исходима.

Циљ предмета

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православни погледна свет и живот, уважавајући две димензије: историјски

хришћански живот(историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот(будућу димензију идеалног).То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење(литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) овухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота(о днос с Богом, са светом, с другим људима и са собом.

Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

- развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личности ма, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;
- развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе,
- развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске

заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналагању равнотеже између заједнице и властите личности и ка остварењу сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом; - изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима; - изградисвест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.
Кључни појмови:
Литургија, Заједница, Празници

РАЗРЕД: трећи		ПРЕДМЕТ: Верска настава						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						Корелација и специфичне предметне компетенције
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	
I – УВОД Свет је створен за тебе, чувај га! – уводни час	1	Уочи правила понашања у Цркви и активно учествује у настави.	Развијање код деце осећаја за припадност заједници и литургијском начину живота.	Облици рада: Фронтални Индивидуални Методе рада: Демонстрациона Метод рада на тексту Метода практичних радова Монолошка Дијалогска	Ученици ће бити у стању да : -Спознају да је Бог из љубави створио свет за вечност - и да постојање света зависи од Божије воље.	Иницијални час, Педагошка свеска, Описно оцењивање, Завршна евалуација.	Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама решавање проблема, сарадња, компетенција за целоживотно учење, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, одговорно учешће у демократском друштву	Наставна јединица бр. 9. <i>Химна Светоме Сави</i> час обраде у предмету Српски језик и књижевност је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом <i>Свети Сава - путеводитељ у живот вечни час обраде</i> , предмет Верска настава.

II – БОГ СТВАРА СВЕТО И ЧОВЕКА - Свето Писмо нам сведочи о настанку света - Света некада уопште није било (1. и 2. дан стварања) - Све је биље створено и Сунцем обасјано (3. и 4. дан стварања) - Све врви од живота (5. и 6. дан стварања) - Створен сам да личим на Бога	5	Одлазак на литургију.	Развијање вере и наде код ученика у ишчекивању онога што ће доћи царства Небеског.		- уоче да је Бог створио свет као скуп конкретних врста уоче да су бића створена ни из чега и да су зато смртна по природи.		Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама решавање проблема, сарадња, компетенција за целоживотно учење, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, одговорно учешће у демократском друштву	
III – БОГ НАС ВОЛИ Бог ствара свет из љубави	5	Цртање Божије творевине.	- Опис стварања човека из Светог Писма Учење Цркве о Божијем		- Уоче разлику између природе и личности код		Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама решавање	

- Бог, људи и природа - Свет не може без Бога - Бог се брине о свету Божји весници			постојању као Светој Троици и да је Бог вечна личност		човека		проблема, сарадња, компетенција за целоживотно учење, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, одговорно учешће у демократском друштву	
IV – ЗАЈЕДНИЦА БОГА И СВЕТА КРОЗ ЧОВЕКА - Човек домаћин и свештеник у свету - Свети Сава - Свети Сава брине о нама Радост служења	4	Певање химне Светом Сави.	Објашњење значаја духовног дела Светог Саве.		- изградe свест о бићу као заједници личности, односно о личности као заједници слободе са другом личношћу		Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама решавање проблема, сарадња, компетенција за целоживотно учење, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, одговорно учешће у демократском друштву	
V – ЛИТУРГИЈА-ПРЕОБРАЖЕНИ СВЕТ - Наши дарови благодарности (опис н.ј. - твар у Литургији) - Литургија - преображај света - Литургија – молитва за спасење човека и света	5	Фарбање јаја за Васкрс.	Показивање и објашњење икона		- уоче да се структура створеног света огледа у литургији		Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама решавање проблема, сарадња, компетенција за целоживотно учење, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу,	

• Васкресење Лазарево • Васкресење Христово							одговорно учешће у демократском друштву	
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма								
Ради лакшег планирања наставе даје се оријентациони предлог броја часова по темама (укупан број часова за тему, број часова за обраду новог градива број часова за утврђивање, увежбавање и систематизацију градива). Приликом израде оперативних планова наставник распоређује укупан број часова предвиђен за поједине теме по типовима часова (обрада новог градива, утврђивање и увежбавање, понављање, проверавање и систематизација градива), водећи рачуна о циљу предмета и исходима.								
Циљ предмета								
Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот(историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот(будућу димензију идеалног).То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење(литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) овухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота(однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом. Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика: - развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам; - развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе, - развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналажењу равнотеже измђу заједнице и властите личности и ка остварењу сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом; - изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима; - изградисвест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи. Напомена: у току школске године планирана је посета храму Св. Ђорђа на Лазареву суботу, као и неколико обилазака неког од храмова, у зависности од објективних могућности (удаљеност, време, итд).								
Кључни појмови:								
Литургија, причешће, Свете тајне, пост, исповест, покајање...								

РАЗРЕД: четврти		ПРЕДМЕТ: Верска настава						
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма						Корелација и специфичне предметне компетенције
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције	
I – УВОД Дружим о са Богом и светима – уводни час	1	Препричавање библиске историје од пада Адама до позива Аврама да напусти родитељски дом и пође за Богом.	Развијање код деце осећаја за припадност заједници и литургијском начину живота.	Облици рада: Фронтални Индивидуални Методе рада: Демонстрациона Метод рада на тексту Метода практичних радова Монолошка Дијалогска	Ученици ће бити у стању да : -Спознају да је Бог из љубави створио свет за вечност - и да постојање света зависи од Божије воље.	Иницијални час, Педагошка свеска, Описно оцењивање, Завршна евалуација.	Комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенција за целоживотно учење, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, одговорно учешће у демократском друштву	Наставна јединица бр. 11. <i>Химна Светоме Сави</i> час обраде у предмету Српски језик и књижевност је у хоризонталној корелацији са наставном јединицом <i>Свети Сава-први српски просветитељ</i> час обраде, предмет Верска настава.

II – ЦРКВА ЈЕ НАШ ИЗБОР • Заједница је основ живота • Црква је наш избор • Црква је заједница са Светом Тројицом • Црква је циљ стварања света • Свет изван заједнице са Богом • Свет у заједници са Богом	6	Препричавање библиске историје везане за Аврама.	Ученици треба да уоче да у хришћанству нема сукоба и искључивости између једног и многих.		- уоче да је Бог створио свет као скуп конкретних врста уоче да су бића створена ни из чега и да су зато смртна по природи.			
III – ХРИСТОС НАС СВЕ ЗОВЕ • Христос позива Апостоле • Вера основ заједнице • Апостоли позивају свет • Човек само срцем јасно види • Христос нас зове • Божић	6	Препричавање библиске историје везане за Рођење Христово	Развијање код деце осећаја за припадност заједници и литургијском начину живота.		- Уоче разлику између природе и личности код човека			
IV – ДИВАН ЈЕ БОГ У СВЕТИМА СВОЈИМА • Светитељи - сведоци љубави Божје • вети Сава - путеводитељ у живот вечни • Успињање	5	Читање делова из Старог Завета и тумачењ из перспективе новозаветних догађаја и указивање да он има смисао у односу човека према Богу и другом човеку	Ученици треба да уоче да у хришћанству нема сукоба и искључивости између једног и многих.		- изграде свест о бићу као заједници личности, односно о личности као заједници слободе са другом			

ка Христу (опис иј – прича о Закхеју) • Свети Симеон Богопримац - сусрет са Христом Литургијско путовање заједнице свих светих					личношћу			
V – ЗНАЧАЈ ВРЛИНСКОГ ЖИВОТА • На путу светости • Усавршава њу нема краја • Пут ка вечности • Хришћанск е врлине • Врлинослов – свети нас уче • Васкрсење и Педесетница • Црква је икона Царства Божијег • Црквена уметност - одсјај Царства Божијег	8	Фарбање јаја за Васкрс. Описивање и објашњење икона Старог Завета и јединства старозаветне и новозаветне Цркве кроз иконе	Показивање и објашњење икона. Развијање код деце осећаја за припадност заједници и литургијском начину живота.		- уоче да се структура створеног света огледа у литургији			
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма								
Ради лакшег планирања наставе даје се оријентациони предлог броја часова по темама (укупан број часова за тему, број часова за обраду новог градива број часова за утврђивање, увежбавање и систематизацију градива). Приликом израде оперативних планова наставник распоређује укупан број часова предвиђен за поједине теме по типовима часова (обрада новог градива, утврђивање и увежбавање, понављање, проверавање и систематизација градива), водећи рачуна о циљу предмета и исходима.								
Циљ предмета								

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот (будућу димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) овухвата све позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота (однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом).

Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

- развије отвореност и однос према Богу, другачијем и савршеном у односу на нас, као и отвореност и однос према другим личностима, према људима као ближњима, а тиме се буди и развија свест о заједници са Богом и са људима и посредно се сузбија екстремни индивидуализам и егоцентризам;
- развије способност за постављање питања о целини и коначном смислу постојања човека и света, о људској слободи, о животу у заједници, о феномену смрти, о односу са природом која нас окружује, као и сопственој одговорности за друге, за свет као творевину Божију и за себе,
- развије тежњу ка одговорном обликовању заједничког живота са другим људима из сопственог народа и сопствене цркве или верске заједнице, као и са људима, народима, верским заједницама и културама другачијим од сопствене, ка изналажењу равнотеже између заједнице и властите личности и ка остварењу сусрета са светом, са природом, и пре и после свега, са Богом;
- изгради способност за дубље разумевање и вредновање културе и цивилизације у којој живе, историје човечанства и људског стваралаштва у науци и другим областима;
- изградисвест и уверење да свет и живот имају вечни смисао, као и способност за разумевање и преиспитивање сопственог односа према Богу, људима и природи.

Напомена: у току школске године планирана је посета храму Св. Ђорђа на Лазареву суботу, као и неколико обилазака неког од храмова, у зависности од објективних могућности (удаљеност, време, итд).

Кључни појмови:

Литургија, причешће, Свете тајне, пост, исповест, покајање...

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

СРПСКИ ЈЕЗИК

РАЗРЕД: 1.		ПРЕДМЕТ: Допунска настава – Српски језик			
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма			
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Процена и провера постигнућа
Почетно читање и писање	15	Црта, везује чвор од канапа, везује пертлу, закопчава дугмиће, ниже перлице. Пише графомоторичке вежбе, пише елементе слова, пише линије без подизања руке, из једног потеза.	Испитује могућности ученика (причање, препричавање, познавање слова, познавање читања и писања, спретност у руковању прибором за писање). Усмерава на правилно држање оловке и на минималну употребу гумице. Подстицање ученика на свакодневно вежбање читања.	<u>Облици рада:</u> Фронтални Индивидуални	Процена и провера постигнућа ученика састоји се у континуирано: праћењу ученика кроз ангажовање на часу допунске наставе, процене шта ученик може и процене шта ученик покушава а треба му помоћ, процене квалитета постигнућа ученика тако да је ученику повратна информација довољно јасна и подстицајна.
Језичка култура	7	Практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка ученика (запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на предходно искуство, уочава, презентује научено, дискутује са наставником о задатој теми, прикупља информације, меморише, учествује у групном раду, одговара на постављена питања), пише великим почетним словом.	Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, подстиче, анализира, мотивише, координира, наводи на повезивање, примењује знања, подстиче на логично мишљење, усмерава ученике на коришћење дигиталних уџбеника, упућује ученике на аудио записе.	<u>Методе рада:</u> Илустративна Демонстративна Метода рада на тексту Метода практичних радова Монолошка Дијалозна	
Књижевност	10				
Језик	4				
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма					
Настава почетног читања и писања изводи се у првом полугодишту, а по потреби и у другом полугодишту. Моторичке вежбе за развијање руке, шаке и прстију се развијају кроз игру. Препоручује се везивање чворова од канапа, везивање пертли, закопчавање дугмића, низање перлица и др. Наставу почетног читања и писања треба изводити на више нивоа уз примену принципа индивидуализације. У сваком одељењу постоје ученици који знају да читају и они који само познају слова или не знају да читају. Садржаји, методе и облици рада треба да се прилагоде могућностима и потребама ученика.					
Ученици уче да пишу појединачна штампана и писана слова, речи и реченице, цифре. Размак између штампаних слова у речима мора да буде равномеран.					

Код учења писаних слова посебну пажњу треба посветити графичком увезивању слова у речима. Слова треба да буду исте висине и дебљине, а размак између речи уједначен. Писање увежбавати кроз преписивање, допуњавање реченица, састављање реченица на основу слике, састављање реченица на основу низа слика, диктате и самостално писање реченица и краћих текстуалних целина. Поред усвајања облика слова, смера писања самог слова, посебну пажњу треба обратити на просторну оријентацију у свесци. Појединачно писање слова се ограничава на један до два реда у свесци. Дневна оптерећеност писањем не треба да је дужа од 25 минута. Леворука деца пишу левом руком. У овом периоду ученик треба да влада основном техником читања и писања. Усавршавање читања треба вежбати на текстовима који су кратки, динамични, интересантни и примерени узрасту ученика, као и на текстовима школске и домаће лектире. Посебну пажњу обратити на разумевање прочитаних речи, реченица и текстова. Редовним вежбањем ученици аутоматизују процес читања и писања. Пошто су текстови предвиђени програмом једноставни, кратки и засновани на хронолошком низању догађаја, ученик треба да одреди где се и када дешава радња и да разуме узрочно-последични распоред догађаја, односно шта се у фабулативном тексту десило прво, а шта следеће, шта је претходило неком догађају а шта из њега следи. У настави језика ученици се оспособљавају за правилну усмену и писмену комуникацију стандардним српским језиком. Отуда захтеви у овом програму нису усмерени само на језичка правила и граматичке норме већ и на њихову функцију. У писању треба скренути пажњу на то да је реч одвојена белинама са обе стране. У писању посебно треба скренути пажњу на то да реченице почињу великим словом и завршавају се тачком, знаком питања или знаком узвика (на овај начин се повезују граматика и правопис). Наставни рад у области Језичка култура реализује се у прожимању са другим областима предмета, као и кроз самосталне наставне јединице. Ако дете има тешкоћа у писању, потребно је пажљиво и постепено га уводити у писање. Потребно је практиковати следеће врсте читања: гласно читање (целог текста, штафетно, флексибилно, драмског текста по улогама); тихо читање (у себи). Разумевање текста показује се помоћу подстицаја или питања и исказивањем теме/поенте текста (у складу са предзнањем). Информације у тексту проналазе се вођено (одговарањем на репродуктивна питања ко?, где?, како?, када?) и самостално, без детаљно датих упутстава.

Циљ предмета

Циљ учења српског језика на часу допунске наставе јесте да ученици овладају основним правописним правилима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, да се оспособе за тумачење одабраних књижевних дела из српске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа.

Кључни појмови:

Почетно читање и писање: моторичке вежбе, глас и слово, штампана и писана слова ћирилице, шчитавање, гласно и тихо читање, писање реченица и диктата. **Књижевност:** шаллива народна песма, прича о животињама, песма, прича, књижевни лик, драмски текст за децу, загонетка. **Језик:** реченица, реченице по значењу, велико слово, правилно потписивање, препричавање, сценско извођење текста, богаћење речника.

РАЗРЕД: II		СРПСКИ ЈЕЗИК: ДОПУНСКА НАСТАВА				
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма				
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа

КЊИЖЕВНОСТ - ШКОЛСКА - ЛЕКТИРА - ДОМАЋА - ЛЕКТИРА	14	- чита текстове - увежбава логичко читање - препознаје књижевна дела и њихове врсте и основне карактеристике - доживљава и разуме садржај књижевних текстова	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - прати процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - рад у пару - вербална (монологска, дијалогска), - рад на тексту, - демонстративна, - илустративна, - практичан рад,	- разликује књижевне врсте: песму, причу, басну, бајку, драмски текст; - одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту; - одреди редослед догађаја у тексту; - уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; - разликује стих и строфу; - уочи стихове који се римују; - објасни значење пословице и поуке коју уочава у басни; - наведе једноставне	Наставник током процеса наставе и учења континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицајне повратне информације.
--	----	---	--	---	---	---

ЈЕЗИК Граматика, правопис и ортоенија	8	- примењује основна правописна правила; - пише читко и уредно; - писмено одговара на постављена питања; - пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила; - разликује глас и слог, самогласнике и сугласнике; - разликује врсте реченица по значењу и облику; - разликује врсте речи, - спојено и одвојено писање речце не и ли; - пише скраћенице, - правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом односно интерпункцијским знаком на крају; - правилно употреби велико слово; - састављање реченица	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - прати процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - демонстративна - текстуална - дијалошка	- разликује глас и слог и препозна самогласнике и сугласнике; - разликује врсте речи у типичним случајевима; - одређује основне граматичке категорије именица и глагола; - разликује реченице по облику и значењу; - поштује и примењује основна правописна правила;	Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета. Процена и провера постигнућа ученика ће се вршити кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке.
--	---	---	--	--	--	--

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	14	- активно учествује у причању - разуме прочитано - одговара на питања - прави план препричавања - слободно и умерено препричава, прича - рецитије - описује на основу онога што је видео, доживео, осетио - самостално пише - саставља и проширује реченице - именује и чита слова латинице - преписује са једног на друго писмо или са штампане на писану латиницу - пише по диктату другим писмом	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - посматрање - дијалошка - игра улога - демонстративна - текст метода - м. писаних радова	- влада основном техником читања и писања латиничког текста; - пронађе експлицитно исказане информације у једноставном тексту (линеарном и нелинеарном); - користи различите облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање, описивање; - правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у краћу целину; - учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника; - разликује основне делове текста (наслов, пасус, име аутора, садржај); - изражајно чита ћирилички текст.	
--------------------	----	--	---	---	--	--

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма
Часови допунске наставе организују се по потреби за оне ученике којима је потребна помоћ у савадавању обавезних програмских садржаја наставе српског језика које ученици нису успели да савладају на редовној настави. Процес праћења и вредновања ће се одвијати како на часовима допунске наставе тако и на часовима редовне наставе. Програм наставе и учења предмета Српски језик у другом разреду основне школе чине три предметне области: Књижевност, Језик и Језичка култура (у оквиру које уче и друго писмо – латиницу). У настави књижевности најважније је код ученика развијати љубав према читању, градити осећај за лепо и вредно, васпитавати укус. Кроз читање књижевноуметничких текстова и у разговору о њима на часу гради се критичко мишљење, јер ученици треба да имају суд о поступцима и особинама ликова, као и о различитим догађајима у тексту. Посебно је важно што књижевност код деце интензивно развија емпатију, тиме што од читалаца тражи да се ставе на место другог и да разумеју најразличитије особине и поступке ликова. Настава књижевности јача национални и културни идентитет ученика, кроз упознавање своје књижевности и културе, као и књижевности и културе других народа. У настави језика, ученици овладавају писаним и усменим стандардним српским језиком: Разликовање гласа и слога у изговорном смислу. Из морфологије се развијају основна знања о именицама, глаголима, придевима и бројевима. Синтаксичка знања се надовезују на већ научена и проширују разликовањем реченица по облику и значењу. Правописна правила ученици усвајају постепено, уз понављање и вежбање већ наученог и уз упознавање са новим садржајима, и то путем различитих вежбања како на нивоу речи тако и на нивоу реченица и текстова. Развијање и унапређивање језичке културе ученика представља један од најзначајнијих задатака наставе српског језика. Њен крајњи циљ је да ученици буду оспособљени да квалитетно и сврсисходно усмено и писмено комуницирају. Основни облици усменог и писменог изражавања су препричавање, причање и описивање. Језичка култура ученика негује се и кроз игровне активности, посебно кроз језичке вежбе. Лексичко-семантичке вежбе служе да се богати речник ученика и да се укаже на различите могућности приликом избора речи и израза и упуту на њихову сврсисходнију употребу. Усвајање другог писма – латинице планира се најчешће за друго полугодиште јер су ученици у првом разреду овладали ћириличким писмом, али је потребно добро утврдити читање и писање ћириличног писма и радити на што бољој техници читања. Код учења писаних слова латинице посебну пажњу треба посветити графичком увезивању слова у речима. Писање се може увежбавати кроз преписивање, допуњавање реченица, састављање реченица на основу слике, састављање реченица на основу низа слика, диктате и самостално писање реченица и краћих текстуалних целина.
Циљ предмета
Циљ допунске наставе српског језика је савладавање обавезних програмских садржаја српског језика које ученици нису успели да савладају на редовној настави.
Кључни појмови:
књижевност, језик, језичка култура, усвајање другог писма (латинице).

РАЗРЕД: III		СРПСКИ ЈЕЗИК: ДОПУНСКА НАСТАВА				
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма				
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције
КЊИЖЕВНОСТ ШКОЛСКА ЛЕКТИРА ДОМАЋА ЛЕКТИРА	14	- чита текстове - увежбава логичко читање - препознаје књижевна дела и њихове врсте и основне карактеристике - доживљава и разуме садржај књижевних текстова	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - прати процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - рад у пару -вербална (молошка, дијалогска), -рад на тексту, -демонстративна, -илустративна, -практичан рад,	Наставник током процеса наставе и учења континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицајне повратне информације.	Комуникација, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, рад са подацима и информацијама, сарадња и компетенција за целоживотно учење, одговорно учешће у демократском друштву

ЈЕЗИК Граматика, правопис	8	- примењује основна правописна правила; - пише читко и уредно; - писмено одговара на постављена питања; - пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила; - разликује глас и слог, самогласнике и сугласнике; - разликује врсте реченица по значењу и облику; - разликује врсте речи, - спојено и одвојено писање речце не и ли; - пише скраћенице, - правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом односно интерпункцијским знаком на крају; - правилно употреби велико слово; - састављање реченица	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - прати процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - демонстративна - текстуална - дијалошка	Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета.. Процена и провера постигнућа ученика ће се вршити кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке.	
--	---	---	--	--	--	--

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	14	- активно учествује у причању - разуме прочитано - одговара на питања - прави план препричавања - слободно и умерено препричава, прича - рецитије - описује на основу онога што је видео, доживео, осетио - самостално пише - саставља и проширује реченице - именује и чита слова латинице - преписује са једног на друго писмо или са штампане на писану латиницу - пише по диктату другим писмом	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - посматрање - дијалошка - игра улога - демонстративна - текст метода - м. писаних радова		
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма						

Часови допунске наставе организују се по потреби за оне ученике којима је потребна помоћ у савадавању обавезних програмских садржаја наставе српског језика које ученици нису успели да савладају на редовној настави. Процес праћења и вредновања ће се одвијати како на часовима допунске наставе тако и на часовима редовне наставе. Програм наставе и учења предмета Српски језик у другом разреду основне школе чине три предметне области: Књижевност, Језик и Језичка култура. У настави књижевности најважније је код ученика развијати љубав према читању, градити осећај за лепо и вредно, васпитавати укус. Кроз читање књижевноуметничких текстова и у разговору о њима на часу гради се критичко мишљење, јер ученици треба да имају суд о поступцима и особинама ликова, као и о различитим догађајима у тексту. Посебно је важно што књижевност код деце интензивно развија емпатију, тиме што од читалаца тражи да се ставе на место другог и да разумеју најразличитије особине и поступке ликова. Настава књижевности јача национални и културни идентитет ученика, кроз упознавање своје књижевности и културе, као и књижевности и културе других народа.

У настави језика, ученици овладавају писаним и усменим стандардним српским језиком: Разликовање гласа и слога у изговорном смислу. Из морфологије се развијају основна знања о именицама, глаголима, придевима, заменицама и бројевима. Синтаксичка знања се надовезују на већ научена и проширују разликовањем реченица по облику и значењу.

Правописна правила ученици усвајају постепено, уз понављање и вежбање већ наученог и уз упознавање са новим садржајима, и то путем различитих вежбања како на нивоу речи тако и на нивоу реченица и текстова.

Развијање и унапређивање језичке културе ученика представља један од најзначајнијих задатака наставе српског језика. Њен крајњи циљ је да ученици буду оспособљени да квалитетно и сврсисходно усмено и писмено комуницирају. Основни облици усменог и писменог изражавања су препричавање, причање и описивање. Језичка култура ученика негује се и кроз игровне активности, посебно кроз језичке вежбе. Лексичко-семантичке вежбе служе да се богати речник ученика и да се укаже на различите могућности приликом избора речи и израза и упути на њихову сврсисходнију употребу.

Усвајање другог писма – латинице планира се најчешће за друго полугодиште јер су ученици у првом разреду овладали ћириличким писмом, али је потребно добро утврдити читање и писање ћириличног писма и радити на што бољој техници читања. Код учења писаних слова латинице посебну пажњу треба посветити графичком увезивању слова у речима. Писање се може увежбавати кроз преписивање, допуњавање реченица, састављање реченица на основу слике, састављање реченица на основу низа слика, диктате и самостално писање реченица и краћих текстуалних целина.

Циљ предмета

Циљ допунске наставе српског језика је савладавање обавезних програмских садржаја српског језика које ученици нису успели да савладају на редовној настави.

Кључни појмови:

књижевност, језик, језичка култура.

РАЗРЕД: 4.	ПРЕДМЕТ: Допунска настава – Српски језик
	Начин и поступак остваривања програма

Теме/ Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Процена и провера постигнућа
Правопис Граматика Књижевност Језик	10 12 8 6	практична примена стечених знања активно учешће у раду самопроцењивање напредка ученик (запажа,упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на предходно искуство, уочава,презентује научено, дискутује са наставником о задатој теми, прикупља информације, меморише, учествује у групном раду, одговара на постављена питања) Уочава речи које не мењају свој облик,усваја знањао реченичним чланова има и служба у реченици,појам атрибута, објекта, управни говор-сва три модела, пише великим почетним словом, имена становника, држава, насеља, улица, тргова, називи институција, предузећа и установа, манифестација, историјских догађаја, историјских личности, имена животиња, имена уметничких дела. Пише речцу ли одвојено и у скраћеном облику, као и предлог са.	Усмерава,наводи,ствара ситуацију,сугерише,поставља проблем,подстиче,анализира,мотивише,координира,наводи на повезивање,примењује знања,подстиче на логично мишљење. Усмерава ученике на коришћење дигиталног уџбенике Упућивање на аудио записе	Облици рада: Фронтални Индивидуални Методе рада: Илустративна Демонстрациона Метод рада н атексту Метода практичних радова Монолошка Дијалошка	Процена и провера постигнућа ученика састоји се у континуираном праћењу ученика кроз ангажовање на часу допунске наставе, процена шта ученик може и процена шта ученик покушава а треба му помоћ. -континуирано и на примерен начин процењује ученика ,његов квалитет постигнућа тако да је ученику повратна информација довољно јасна и подстицајна.
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма					

Све области се прожимају и ниједна се не може изучавати изоловано и без садејства са другим областима. Наставницима и ученицима могу бити од велике помоћи аудио записи, на којима се чује како глумци изражајно и интерпретативно назују изабране текстове. Препоручује се да ученици у настави користе електронски додатак уз уџбеник, уколико за то постоји могућност у школи. У претходним разредима обрађен је први и други модел управног говора тако да је неопходно направити систематизацију, а затим увести и трећи модел. Неопходно је моделе управног говора повезати са правописним правилима и употребом знакова навода и запете. Приликом припреме правописних вежби требало би поштовати принцип поступности, систематичности, јединства теорије и праксе. Како би се успешније савладала програмом предвиђена правописна начела, погодне могу бити следеће правописне вежбе: диктат; управни говор (сва три модела); наводници; велико слово; заменица <i>Ви</i> из поштовања; спојено и одвојено писање речи (речца <i>ли</i>, предлог <i>са</i>, вишечлани бројеви).
Циљ предмета
Циљ учења Српског језика на часу допунске наставе јесте да ученици овладају основним правописним правилима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, да се оспособе за тумачење одабраних књижевних дела из српске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа.
Кључни појмови:
Књижевност: шалџива народна песма, прича о животињама, особине народне епске песме, роман за децу, приповетка, персонификација, опис природе и ликова, приповедање. Језик: реченица и њени чланови, објекат, глаголски предикат, управни говор, прилошке одредбе, употреба великог слова.

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

МАТЕМАТИКА

РАЗРЕД: 1.		ПРЕДМЕТ: Допунска настава – Математика			
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма			
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Процена и провера постигнућа
Геометрија	10	Практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка ученика (запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на предходно искуство, уочава, презентује научно, дискутује са наставником о задатој теми, прикупља информације, меморише, учествује у групном раду, одговара на постављена питања). Описивање положаја објекта у односу на друге објекте, редослед објеката у датом низу, учртавање путање у лавиринту. Прављење модела геометријских фигура. Састављање фигура од делова. Доцртавање започете слике у квадратној мрежи. Читање података из стубичних и сликовних дијаграма. Упоредивање и размена новца, рачунање са новцем.	Усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, подстиче, анализира, мотивише, координира, наводи на повезивање, примењује знања, подстиче на логично мишљење, усмерава ученике на коришћење дигиталних уџбеника и других извора знања.	Облици рада: Фронтални, индивидуални Методе рада: Илустративна Демон стративна Метода графичких радова Метода практичних радова Монолошка Дијалошка	Процена и провера постигнућа ученика састоји се у континуираном: праћењу ученика кроз ангажовање на часу допунске наставе, процене шта ученик може и процене шта ученик покушава а треба му помоћ, процене квалитета постигнућа ученика тако да је ученику повратна информација довољно јасна и подстицајна.
Бројеви	20				
Мерење и мере	6				
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма					
Наставници у својој свакодневној наставној пракси, треба да се ослањају на исходе, јер они указују шта је оно за шта ученици треба да буду оспособљени током учења предмета у једној школској години. Остваривањем исхода, ученици усвајају основне математичке концепте, овладавају основним математичким процесима и вештинама, оспособљавају се за примену математичких знања и вештина и комуникацију математичким језиком. На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој ефикасности наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика. Ученици упоређују предмете по положају (испред, иза; испод, изнад; горе, доле; у, на, ван; између, лево, десно; са исте стране, са супротних страна; усправно, водоравно). Просторне релације ученици усвајају у односу на себе, у односу на друга бића и предмете (уз ротације тј.					

окретање) и у односу на тло. Уочавају се и истичу међусобно супротни односи: испред–иза, испод–изнад, горе–доле, лево–десно, са исте стране – са супротних страна. У делу који се односи на упоређивање предмета према дужини, висини и ширини, циљ је да ученици овладају употребом речи којима се изражавају релацијски односи између	
предмета, односно бића: краће – дуже, ниже – више и уже – шире. Поређење/процена се врши „одока” или упоређивањем реалних предмета (оловка, лењир и слично). Важно је указати на повезаност одговарајућих релација (нпр. оловка је дужа од гумице, а гумица је краћа од оловке). Поред тога, треба упоређивати и више предмета (нпр. одређивање најширег предмета). Треба користити очигледна наставна средства: играчке, предмете који се налазе у учионици и слично (нпр. лопта и коцка за игру, гумица, сунђер, креда, фломастер). Уочавањем страна тродимензионалних предмета увести облике квадрата, правоугаоника, круга и троугла. Оваквим приступом, ученици прво упознају облике који су им блиски и познати, који се налазе у њиховом окружењу и постепено се, као делови претходно упознатих облика, уводе нови облици. Ученике треба научити да разликују и цртају криву, праву, изломљену, затворену и отворену линију, уоче унутрашњу и спољашњу област ограничену затвореном линијом. Формирање појма бројевног низа и место броја у бројевном низу развија се кроз активност пребројавања објеката и бића. Један од важних циљева је спонтано запамћивање таблица сабирања и одузимања до 20, због чега треба предвидети довољно времена и различитих активности за увежбавање и стицање сигурности рачунања. Почевши од блока бројева до 10, ученици се подстичу да правилно користе математички језик користећи знаке +, −, =, <, > и термине: сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика, претходник, следбеник, паран, непаран, мањи од и већи од. Појам месне вредности цифре (десетица и јединица) уводи се приликом обраде бројева друге десетице. Ученици треба да упознају и кованице и папирне новчанице (до 100 динара), што представља почетак оспособљавања за коришћење новца у свакодневном животу. На овом нивоу, ученици треба да: измере задате дужине надовезивањем и пребројавањем јединичних мера, прикажу резултате мерења (табелом или дијаграмом) и упореде дужине.	
Циљ предмета	
Циљ учења предмета допунска настава из математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.	
Кључни појмови:	
Геометрија: односи у простору (просторне релације, величина предмета и бића), геометријски облици (геометријска тела: лопта, коцка, квадар, ваљак, пирамида и купа, геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао, права, крива и изломљена линија, затворена и отворена линија, тачка и линија, дуж). Бројеви: број, бројевна полуправа, сабирање и одузимање, непознати број, динар. Мерење: мерење.	
РАЗРЕД: II	МАТЕМАТИКА: ДОПУНСКА НАСТАВА

Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма					
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције
-БРОЈЕВИ: Први део Други део Трећи део	28	-сабира и одузима, множи и дели до 100; -уочава и примењује везу сабирања и одузимања, и везу множења и дељења; -примењује замену места и здруживање сабирака, као и замену места и здруживање чинилаца; -одређује непознати број у једначинама са аритметичком операцијом -израчунава бројевну вредност израза запажајући редослед рачунских операција и формира израз при решавању текстуалних задатака; -чита и пише римске цифре; -визуелно и симболички представља делове целине	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - прати процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - рад у пару вербална (молошка, дијалогска), рад на тексту, демонстративна, илустративна, практичан рад,	Ученик ће бити у стању да: -одреди десетице најближе датом броју; -усмено сабира и одузима бројеве до 100 -користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржилац; -примени замену места сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања; -усмено множи и дели у оквиру прве стотине; -израчунава вредност бројевог израза са највише две операције; -решава текстуални задатак постављањем израза са две операције и провери тачност; -одређује непознат број у једначинама са аритметичком операцијом; -одређује делове дате величине(целине); -изрази одређену суму новца преко различитих апоена; -прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама; -уочи правило и одреди следећи члан започетог низа;	Наставник током процеса наставе и учења континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицајне повратне информације.	Комуникација, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, рад са подацима и информацијама, сарадња и компетенција за целоживотно учење, одговорно учешће у демократском друштву

ГЕОМЕТРИЈА: Први део Други део	5	- разликује дуж, праву, полуправу, отворену и затворену линију; - графички надовезује дужи - одређује дужину изломљене линије и обим геометријске фигуре без употребе формуле; - црта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној и тачкастој мрежи; - уочава симетричност фигуре и интуитивно запажа подударност фигура;	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - прати процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - демонстративна - текстуална - дијалогска	- разликује дуж, праву и полуправу; - одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски); - одреди обим геометријске фигуре; - нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној и на тачкастој мрежи; - уочи подударне фигуре на датом цртежу; - уочи симетричне фигуре; - допуни дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на праву;	Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да проценују сопствени напредак у остваривању исхода предмета. Процена и провера постигнућа ученика ће се вршити кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке.	
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	3	- мери дужине стандардним мерним јединицама (m, dm, cm) - црта дужи задате дужине - чита време са часовника - користи мерне јединице за време (дан, месец, година, минут и час);	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - посматрање - дијалогска - демонстративна - текст метода - писаних радова	- изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине; - измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине; - чита и запише време са часовника; - користи јединице за време у једноставним ситуацијама;		
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма							

Часови допунске наставе организују се по потреби за оне ученике којима је потребна помоћ у савадавању обавезних програмских садржаја наставе математике које ученици нису успели да савладају на редовној настави. Процес праћења и вредновања ће се одвијати како на часовима допунске наставе тако и на часовима редовне наставе. Програм усмерава наставника да наставни процес конципира у складу са дефинисаним исходима, односно да планира како да ученици остваре исходе и да изабере одговарајуће методе, активности и технике за рад са ученицима.
Циљ предмет
Циљ допунске наставе математике је савладавање обавезних програмских садржаја математике које ученици нису успели да савладају на редовној настави чиме се остварује циљ наставе и учења Математике: да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Кључни појмови:
Сабирање, одузимање, множење, дељење, једначина, део целине, мерење дужине и времена, правоугаоник, квадрат, дужина, обим, римске цифре.

РАЗРЕД: III		МАТЕМАТИКА: ДОПУНСКА НАСТАВА					
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма					
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа	Опште предметне компетенције
-БРОЈЕВИ:	28	-сабира и одузима, множи и дели до 1000; -уочава и примењује везу сабирања и одузимања, и везу множења и дељења; -примењује замену места и здруживање сабирака, као и замену места и здруживање чинилаца; -одређује непознати број у једначинама са аритметичком операцијом -израчунава бројевну вредност израза запажајући редослед рачунских операција и формира израз при решавању текстуалних задатака; -чита и пише римске цифре; -визуелно и симболички представља делове целине	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - прати процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - рад у пару вербална (монологска, дијалогска), рад на тексту, демонстративна, илустративна, практичан рад,	Ученик ће бити у стању да: -одреди десетице најближе датом броју; -усмено сабира и одузима бројеве до 1000 -користи појмове чинилац, производ, дељеник, делилац, количник, садржилац; -примени замену места сабирака и чинилаца ради лакшег рачунања; -усмено множи и дели у оквиру прве стотине; -израчунава вредност бројевог израза са највише две операције; -решава текстуални задатак постављањем израза са две операције и провери тачност; -одређује непознат број у једначинама са аритметичком операцијом; -одређује делове датих величина (целине); -изрази одређену суму новца преко различитих апоена; -прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама; -уочи правило и одреди следећи члан започетог низа;	Наставник током процеса наставе и учења континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити прилагођена, довољно јасна и информативна како би имала улогу подстицајне повратне информације.	Комуникација, естетичка компетенција, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, рад са подацима и информацијама, сарадња и компетенција за целоживотно учење, одговорно учење, одговорно друштво

ГЕОМЕТРИЈА:	5	- разликује дуж, праву, полуправу, отворену и затворену линију; - графички надовезује дужи - одређује дужину изломљене линије и обим геометријске фигуре без употребе формуле; - црта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној и тачкастој мрежи; - уочава симетричност фигуре и интуитивно запажа подударност фигура;	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - прати процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - демонстративна - текстуална - дијалогска	- разликује дуж, праву и полуправу; - одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски); - одреди обим геометријске фигуре; - нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној и на тачкастој мрежи; - уочи подударне фигуре на датом цртежу; - уочи симетричне фигуре; - допуни дати цртеж тако да добијена фигура буде симетрична у односу на праву;	Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да проценују сопствени напредак у остваривању исхода предмета.. Процена и провера постигнућа ученика ће се вршити кроз: ангажовање и залагање ученика на часу, усмене провере, писмене провере знања (тестови, контролни задаци, писмене вежбе), домаће задатке.	
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	3	- мери дужине стандардним мерним јединицама (m,dm,cm) - црта дужи задате дужине - чита време са часовника - користи мерне јединице за време (дан, месец, година, минут и час); - мери запремину стандардним јединицама - мери масу стандардним јединицама	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - индивидуални - посматрање - дијалогска - демонстративна - текст метода - писаних радова	- изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине; - измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине; - чита и запише време са часовника; - користи јединице за време у једноставним ситуацијама; - изрази запремину и масу у различитим јединицама за мерење запремине и мас		

Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма
Часови допунске наставе организују се по потреби за оне ученике којима је потребна помоћ у савадавању обавезних програмских садржаја наставе математике које ученици нису успели да савладају на редовној настави. Процес праћења и вредновања ће се одвијати како на часовима допунске наставе тако и на часовима редовне наставе. Програм усмерава наставника да наставни процес конципира у складу са дефинисаним исходима, односно да планира како да ученици остваре исходе и да изабере одговарајуће методе, активности и технике за рад са ученицима.
Циљ предмет
Циљ допунске наставе математике је савладавање обавезних програмских садржаја математике које ученици нису успели да савладају на редовној настави чиме се остварује циљ наставе и учења Математике: да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Кључни појмови:
Сабирање, одузимање, множење, дељење, једначина, разломак, мерење дужине, запремине, масе и времена, правоугаоник, квадрат, троугао, дужина, обим, римске цифре.

		-Решавају једначине и неједначине -Проверавају решења - Развијају способност и навику да усмено и писмено образложе поступке решавања задатка -Уочавају и описују правила на основу започетог низа -Сабирају и одузимају разломке са једнаким именицима -Разумеју децимални запис бројева са највише две децимале у контексту мерења дужине.	која су ученику потребна за даље учење и свакодневни живот. -Приликом планирања допунске наставе, дате исходе разлаже на мање и на основу њих планира активности. – Сагледава да се исходи у програму разликују, да се неки могу лакше и брже достићи, док је за одређене исходе потребно више времена и активности, као и рада на различитим садржајима. -Исходе посматра као циљеве којима се тежи током једне школске године. -Наставу усмерава на развијање		– процени вредност израза са једном рачунском операцијом; – одреди вишеструке декадне јединице најближе датом броју; – прочита и запише разломке – упореди разломке облика са једнаким бројцима или именицима; – сабере и одузме разломке са једнаким именицима; – сабере и одузме децималне бројеве са највише две децимале;		
--	--	--	--	--	---	--	--

ГЕОМЕТРИЈА		-анализира геометријска тела - Повезује појмове <i>фигура, линија, тачка</i> редом са појмовима <i>страна, ивица, теме</i> - истиче <i>паралелност</i> и <i>нормалност</i> међу појединим ивицама квадрата, односно <i>подударност</i> међу наспрамним странама квадрата. - Повезује својства квадрата и коцке са својствима правоугаоника и квадрата, илуструјући одговарајуће везе и на моделима квадрата и коцке, и на њиховим	компетенција, а не само ка достизању појединачних исхода. Организатор је наставног процеса, подстиче и усмерава активност ученика. Приликом планирања треба имати у виду да, у овом узрасту, различите игралике активности, као и употреба едукативних софтверских алата у функцији сазнавања и учења, могу бити додатна мотивација за усвајање математичких садржаја. Због тога је важно да се ученицима првог циклуса омогући да развијају математичко мишљење у		– именује елементе и опише особине квадрата и коцке; – црта мреже и прави modele квадрата и коцке; – препозна сликовну представу изгледа тела посматраног са различитих страна;		
------------	--	---	---	--	--	--	--

МЕРЕЊЕ И МЕРЕ		мрежама. -оријентишу се у простору -представљају геометријска тела цртањем одговарајућих слика у равни (слободном руком и геометријским прибором). -употребљавају пуне и испрекидане линије за приказивање видљивих и невидљивих ивица тела у односу на изабрани правац посматрања, -Цртају у квадратној или тачкастој мрежи – Читају, упоређују и претварају јединице за мерење површине и запремине; – израчунавају површину квадрата и правоугаоника; – израчунавају површину и запремину квадрата и коцке;	контексту играликих активности и употребе едукативних апликација на интернету и других електронских материјала. Поред тога, игралике активности и употреба едукативних апликација и електронских материјала значајно доприносе развијању интересовања за математику и позитивног става према математици.		– прочита, упореди и претвори јединице за мерење површине и запремине; – израчуна површину квадрата и правоугаоника; – израчуна површину и		
---------------------------------	--	--	---	--	---	--	--

					запремину квадра и коцке;		
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма							
-Предложена подела тема и редослед реализације нису обавезни за наставнике, већ само представљају један од могућих модела. -Пожељно је комбиновати алгебарске и геометријске садржаје. -Основа за писање исхода и избор садржаја је чињеница да се учењем математике ученици оспособљавају за: решавање разноврсних практичних и теоријских проблема, комуникацију математичким језиком, математичко резонување и доношење закључака и одлука. -Исходи представљају основ за избор наставних садржаја, доприносе и лакшем избору наставних стратегија, метода и поступака, чиме се олакшава дидактичко-методичко креирање процеса поучавања и учења. -Достизањем исхода, ученици усвајају основне математичке концепте, овладавају основним математичким процесима и вештинама, оспособљавају се за примену математичких знања и вештина и комуникацију математичким језиком. -Кроз исходе се омогућава остваривање образовних стандарда и међупредметних компетенција као што су комуникација, дигитална компетенција, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња и компетенција за целоживотно учење.							
Циљ предмета							
Циљ Допунске наставе подразумева савладавање оних програмских садржаја које ученици нису успели да савладају, проналажење путева, спречавања застоја у напредовању; примена индивидуализоване наставе, односно издиференцираних захтева у зависности од ученика; подстицање и мотивисање ученика да усвоје предвиђене наставне садржаје, односно отклонити неуспех у учењу; навикавање ученика на самосталан рад и активно учење у заједничком раду и разговору; развијати памћење, мишљење, логичко мишљење и повезивање.							
Кључни појмови:							
Кључни појмови садржаја: природни бројеви, декадни систем, својства операција, израз, једначине и неједначине, разломци, децимални запис броја, коцка, квадар, површина и запремина.							

ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

РАЗРЕД: Трећи		ПРЕДМЕТ: Енглески језик, допунска настава				
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма				
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа
1. ПОЗДРАВЉАЊЕ, ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ <i>Hi/Hello! How are you today? I'm fine, thank you, and you? I'm very well, thanks./Not great./I'm OK. Good morning/afternoon/evening/night. Goodbye./Bye. See you! Have a nice day/weekend/trip/holiday! Thanks, same to you! Личне заменице Глагол To be, Present Simple Tense</i>	2	Реагује на усмени и писани импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); усмено и писано изражава прикладне поздраве. Слуша једноставне текстове у којима се неко представља.	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања - ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика	- фронтални - колективни - индивидуални - индивидуализовани - рад у паровима	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да - поздрави и отпоздрави, примењујући једноставнија језичка средства; - представи себе и другог; - разуме једноставнија питања личне природе и одговара на њих;	- праћење ученика у континуитету, посматрање, усмено испитивање, писмене провере, анализирање развијених вештина и знања и њихова примена на истим и новим ситуацијама, вредновање домаћих задатака, ангажованост ученика на часу, напредак ученика у односу на почетно стање (постигнућа)
2. РАЗУМЕВАЊЕ И ИСКАЗИВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИЈИХ УПУТСТАВА И НАЛОГА <i>Listen! Point! Repeat! Match the words to the things! Listen and tick or cross/ Circle the letters/numbers Complete the sentence/dialogue/description Императив, Присвојни придеви, Алфабет, Беојеви 0-1000</i>	3	Слуша налоге, упутства и упозорења и реагује на њих; даје једноставније налоге и упутства .			- разуме једноставнија упутства и налоге и реагује на њих; - саопшти једноставнија упутства и налоге	
3. ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ <i>Can we meet on Sunday and play football? I'm sorry I've got a music lesson on Sunday! It's hot today! Let's go to the beach! Sorry, but I can't swim! Модални глагол can за изражавање предлога и способности Императив</i>	3	Слуша једноставније позиве на заједничку активност и реагује на њих (позив на рођендан, игру, дружење...); упућује прихвата/одбија позив на заједничку активност коришћењем најједноставнијих исказа.			- разуме позив на заједничку активност и реагује на прикладан начин; - упути позив на заједничку активност	

4. ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА <i>Can you spell that again, please? Can you write it on the board, please?</i> <i>Can/ May I read the story? Of course you can.</i> Модални глаголи за изражавање молбе can/may Саксонски генитив са именицама у једнини	2	Слуша једноставније исказе којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; даје усмени и писани одговор на исказану молбу коришћењем најједноставнијих језичких средстава; упућује молбе, исказује захвалност и извињење.			-разуме кратке и једноставније молбе и реагује на њих ; -упути кратке и једноставније молбе; -искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин	
5. ЧЕСТИТАЊЕ ПРАЗНИКА И ДРУГИХ ЗНАЧАЈНИХ ДОГАЂАЈА <i>Happy birthday to you! Thanks! Happy New Year! Merry Christmas!</i> <i>Happy Mother's Day! Happy Women's Day! Happy Saint Sava's Day! Happy teachers' Day! Happy April Fools' Day! Happy Halloween! Happy Holiday!</i> Императив Present Simple Tense за описивање уобичајених радњи Питања са What/ How many	2	Слуша једноставније исказа којима се честитају празници и други значајни догађаји; реагује на упућену честитку и упућује кратке пригодне честитке.			-разуме једноставније исказане честитке и одговори на њих; -упути једноставније честитке; -разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, наведе најуобичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника	
6. ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА <i>Who's this? It's Johnny Depp, my favorite actor. He's an American! This is a photo of my family! Look, they're all smiling!</i> Глаголи have got, to be за давање описа Показне заменице Егзистенцијално There is/ There are Питања са Who/ What/ How many Правилна множина именица Неправилна множина осталих именица	3	Слуша једноставније описе бића, предмета, места и појава у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама ; даје кратке описе бића, предмета, места и појава; тражи и даје информације у вези са описом бића, предмета, места и појава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	- препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења; -разуме једноставније описе бића, предмета и места; -описе бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства	
7. ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА <i>She's tired/bored. She wants to go home. Is he hungry/ thirsty? Does he want a sandwich/ a glass of orange juice?</i> <i>Are you OK?</i> <i>Is he happy?</i> Present Simple Tense(be, want)	4	Слуша једноставније исказе у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштава своје и туђе потребе, осета и осећања и (емпатично) реагује на њих		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	-разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; -изрази основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима	

8. ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ <i>They're at the cinema/museum. Where's your brother? He's in the bed. Where's my English dictionary? It's here on my desk.</i> <i>Прилози и предлози за изражавање положаја у простору: here, there, in, on, at, next to, under</i> <i>Питања са Where</i>	3			фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у групи	-разуме једноставнија обавештења о положају у простору и реагује на њих; -тражи и пружи једноставнија обавештења о положају у простору	
9. ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА <i>What time is it? It's (twelve) o'clock. It's quarter to/past twelve. It's half past twelve. What day is it today? It's Wednesday.</i> <i>Питања са What/When</i> <i>Предлози за исказивање времена at, on, to, past</i>	3	Слуша једноставније исказе у вези са хронолошким временом и метеоролошким приликама; усмено и писано тражи и даје информације о хронолошком времену и метеоролошким приликама коришћењем најједноставнијих језичких средстава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	-разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време;	
10. ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/ НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА/ НЕПОСЕДОВАЊА <i>It's Alex's guitar. Is this Amy's bag? These are not their jackets. Sophia's mum and dad have got a big house.</i> <i>Присвојни придеви my/your</i> <i>Показне заменице this/that</i> <i>These/those</i> <i>Have got/have за исказивање поседовања</i> <i>Саксонски генитив са именицама у једнини</i>	3	Слуша текстова с једноставнијим исказима за изражавање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања и реагује на њих; усмено и писано исказује припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања коришћењем најједноставнијих језичких средстава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	-разуме једноставније исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање и реагује на њих; -тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање;	
11. ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА/ НЕДОПАДАЊА <i>Does he like music? Yes, he loves it./ No, he doesn't</i> <i>Who's your favorite tennis player? What's your favorite hobby?</i> <i>The Present Simple Tense глагола be/like/love</i>	3	Слуша текстова са једноставнијим исказима за изражавање , допадања/недопадања и реагује на њих; усмено и писано исказује слагање/неслагање, допадања/недопадања коришћењем најједноставнијих језичких средстава		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у групи	-разуме једноставније исказе за изражавање, допадања / недопадања и реагује на њих; - тражи мишљење и изражава допадање / недопадање једноставним језичким средствима; -тражи најједноставније образложење допадања/недопадања;	

12. ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И СПОСОБНОСТИ У САДАШЊОСТИ <i>My brother can play football but he can't act. How many languages can your dad speak? Can you play the guitar?</i> <i>I can't ride a bike.</i> <i>Look! She's wearing a dress.</i> <i>Is he wearing jeans? Yes, he is/ No, he isn't.</i> Модални глагол <i>can</i> за исказивање способности Present Continuous Tense за исказивање тренутних радњи	3	Слуша једноставнијих исказа који говоре о радњама и способностима у садашњости; описује радњи и способности у садашњости, поставља питања и одговара на њих, усмено и писано, коришћењем најједноставнијих језичких средстава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	-разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; -размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; -описује радње и способности у садашњости користећи једноставнија језичка средства	
13. ИЗРАЖАВАЊЕ БРОЈА И КОЛИЧИНЕ <i>How many children are there in your class? There are 11 girls and 14 boys.</i> <i>How many classes have we got today?</i> <i>We've got four classes.</i> Правилна множина именица Неправилна множина именица Питања са <i>How much/many</i> Основни бројеви 0-100	2	Слуша једноставније исказе који говоре о броју и количини нечега ; саопштава број и количину ; поставља питања и одговара на њих усмено и писано , коришћењем најједноставнијих језичких средстава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	-разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на бројеве и количине ;	
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма						
Програм наставе и учења за стране језике у првом циклусу основног образовања и васпитања усмерен је на развој функционалних знања и заснован је на комуникативно дефинисаним исходима учења, односно активностима које ученик успешно реализује користећи страни језик. Језичке активности слушања, читања, (раз)говора и писања у програму наставе и учења посматрају се интегративно, као нераздвојиве компоненте аутентичне комуникације појединца у било којој говорној заједници.						
Циљ предмета						
Циљ наставе и учења Страног језика у основном образовању и васпитању јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и да стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.						
Кључни појмови:						
комуникативни приступ, функционална употреба језика, интеркултурност.						

РАЗРЕД: Четврти		ПРЕДМЕТ: Енглески језик, Допунска настава				
Теме/ Садржаји програма	Број часова	Начин и поступак остваривања програма				
		Активности ученика у образовно васпитном раду	Активности наставника у образовно васпитном раду	Облици и методе рада	Исходи	Процена и провера постигнућа
1.ПОЗДРАВЉАЊЕ, ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ <i>Hi/Hello (everyone/guys)! Nice to see you again! Nice to see you too! How are you today? I'm fine, thank you, and you? I'm very well, thanks./Not great./I'm OK. Good morning/afternoon/evening/night. Goodbye./Bye. See you (all) in 5 minutes/soon/later/tomorrow/on Monday/next week/in September/next year! Have a nice day/weekend/trip/holiday! Thanks, same to you!</i>	3	Реагује на усмени и писан импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); усмено и писано изражава прикладних поздрава.	- усмерава - наводи - ствара ситуацију - сугерише - поставља проблем - подстиче - дискутује - анализира - мотивише - координира - наводи на повезивање и примену знања	-фронтални -колективни -индивидуални - индивидуализовани -рад у паровима	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да -поздрави и отпоздрави, примењујући једноставнија језичка средства; -представи себе и другог; -разуме једноставнија питања личне природе и одговара на њих; -поставља једноставнија питања личне природе; -у неколико једноставнијих везаних исказа саопшти информације личне природе о себи и другима водећи рачуна о приватности и поверљивости;	- праћење ученика у континуитету, посматрање, усмено испитивање, писмене провере, анализирање развијених вештина и знања и њихова примена на истим и новим ситуацијама, вредновање домаћих задатака, ангажованост ученика на часу, напредак ученика у односу на почетно стање (постигнућа)
2.РАЗУМЕВАЊЕ И ИСКАЗИВАЊЕ ЈЕДНОСТАВНИЈИХ УПУТСТАВА, НАЛОГА И УПОЗОРЕЊА <i>Hurry up! We're late for school! Stand up! Sit down! Sit up straight! Take out your books/notebooks! Put them down/away! Get quiet, everyone! Which page? Turn to page 20. / Page 20, everyone! Whose turn is it? It's Stefan and Filip's turn! Listen to the question! Listen and tick or cross. Put up your hand when you finish! Complete the sentence/dialogue/description</i>	3	Слуша налоге, упутства и упозорења и реагује на њих; даје једноставније налоге, упутства и упозорења.	- ствара наставне ситуације; - прати и вреднује процес учења, наставне исходе у складу са потребама и могућностима ученика		-разуме једноставнија упутства, налоге и упозорења и реагује на њих; -саопшти једноставнија упутства, налоге и упозорења уз одговарајуће образложење;	

3. ПОЗИВ И РЕАГОВАЊЕ НА ПОЗИВ ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ <i>Look! There's a game on the playing field/in the playground! Come on, let's go and watch! Sorry, I can't, I don't have/haven't got time. Let's play hide and seek! I hate hide and seek, let's go swimming!</i>	2	Слуша једноставније позиве на заједничку активност и реагује на њих (позив на рођендан, игру, дружење...); упућују прихвата/одбија позив на заједничку активност коришћењем једноставнијих исказа.			-разуме позив на заједничку активност и реагује на одговарајући начин; -упути позив на заједничку активност	
4. ИСКАЗИВАЊЕ МОЛБЕ, ЗАХВАЛНОСТИ И ИЗВИЊЕЊА <i>Can/May I have a whiteboard marker/pen, please? Yes, here you are/here it is. Thank you/Thanks. You're welcome. Can I sharpen my pencil? Of course you can. Excuse me, teacher, can you repeat the last sentence, please? Can you spell that for me, please? Can/May I insert the disc?</i>	2	Слуша једноставније исказе којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; даје усмени и писани одговор на исказану молбу коришћењем једноставнијих језичких средстава; упућује молбе, исказује захвалност и извињење.			-разуме кратке и једноставније молбе и реагује на њих уз одговарајуће образложење; -упути кратке и једноставније молбе; -искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин	
5. ЧЕСТИТАЊЕ ПРАЗНИКА И ДРУГИХ ЗНАЧАЈНИХ ДОГАЂАЈА <i>Best wishes for the New Year. I wish you a merry Christmas and many gifts from Santa Claus. Dear Family, I love you so much and that's why I'm sending this card. Happy Easter to you and your family. Hope you have a wonderful day! Happy Mother's Day! Happy Women's Day! Happy Saint Sava's Day! Happy teachers' Day! Happy April Fools' Day! Happy Halloween! Happy Holiday! We wish you a great school year! We wish you good teachers and new friends!</i>	3	Слуша једноставније исказа којима се честитају празници и други значајни догађаји; реагује на упућену честитку и упућује кратке пригодне честитке.			-разуме једноставније исказане честитке и одговори на њих; -упути једноставније честитке; -разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, наведе најубичајеније активности које се односе на прославе рођендана и празника	

6. ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА И ПОЈАВА <i>I'm small but strong! My friends are brave and clever. Maša's polite. She's an intelligent girl. That boy isn't nice. Our teacher is kind but strict. This homework is easy. Those exercises are hard. Easy peasy! It's a piece of cake! It's a lie! It's true! That's fair/unfair! Which is your bag, Sam? The blue bag, Sir/Mr Wilson</i>	2	Слуша једноставније описе бића, предмета, места и појава; даје кратке описе бића, предмета, места и појава; тражи и даје информације у вези са описом бића, предмета, места и појава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	-именује бића, предмете и места из непосредног окружења; -разуме једноставније описе бића, предмета и места; -описује бића, предмете и места у неколико везаних једноставнијих исказа	
7. ИСКАЗИВАЊЕ ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА <i>What's the matter? Are you OK/alright? Is everything OK/alright...? I'm feeling/I feel bad. Here, have a glass of water/an orange! I'm feeling/I feel crazy. Don't be silly! I'm angry with you. I'm sorry about that! I'm so happy/glad for you! Bravo! Well done! Thanks. Oh, I love you so much! I'm sorry for your loss. Do you need a hug?</i>	3	Слуша једноставније исказе у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштава своје и туђе потребе, осета и осећања и (емпатично) реагује на њих		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	-разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; -изрази основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима	
8. ИСКАЗИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА У ПРОСТОРУ <i>Our school is opposite the park. Where's your classroom? It's on the ground/first/second floor. It's between the language lab and the music room. The school canteen is downstairs, next to the gym. It's the third door on the left/right. The library is upstairs. There's a garden in front of/behind my house. Where are my new CDs? They are on the bookshelves/on the top/bottom shelf.</i>	3	Слуша текстове у којима се на једноставнији начин описује положај у простору; усмено и писано тражи и даје информација о положају у простору коришћењем једноставнијих језичких средстава		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у групи	-разуме једноставнија обавештења о положају у простору и реагује на њих; -тражи и пружи једноставнија обавештења о положају у простору	

9. ИСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА <i>What's the date today? It's 3rd March.</i> <i>When's your School Day? It's on 15th November.</i> <i>What time is it now? It's 10.05. It's time for my Maths class.</i> <i>When does the fifth class start/finish? It starts/finishes at half past 12.</i> <i>What time does the ice rink open? What time does it close?</i> <i>On school days I get up at 6.50. We have breakfast between 7 and 7.30.</i>	2	Слуша једноставније исказе у вези са хронолошким временом и метеоролошким приликама; усмено и писано тражи и даје информације о хронолошком времену и метеоролошким приликама коришћењем једноставнијих језичких средстава.		фронтални -колективни -индивидуални - индивидуализовани -рад у паровима	-разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на хронолошко и метеоролошко време;	
10. ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА/ НЕПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА <i>I haven't got/don't have my homework today.</i> <i>Has anyone got/Does anyone have wet wipes?</i> <i>Who's got a paper tissue?</i> <i>What have you got for lunch?</i> <i>Whose are these jackets? They are Adrijan's and Petar's/my friends' jackets.</i>	3	Слуша текстова с једноставнијим исказима за изражавање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања и реагује на њих; усмено и писано исказује припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања коришћењем једноставнијих језичких средстава.		фронтални -колективни -индивидуални - индивидуализовани -рад у паровима	-разуме једноставније исказе којима се изражава припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање и реагује на њих; -тражи и даје једноставнија обавештења која се односе на припадање / неприпадање, поседовање / непоседовање;	
11. ИЗРАЖАВАЊЕ ИНТЕРЕСОВАЊА И ДОПАДАЊА/ НЕДОПАДАЊА <i>What's your favourite book? It's "Charlie and the Chocolate Factory" by Roald Dahl, British writer. Why do you like it? It's fun and interesting.</i> <i>Dodgeball is my favourite P.E. game. Why? Because it's exciting. What's your favourite P.E. activity?</i> <i>My brother's crazy about water sports! He thinks/says they're cool. What about you? Do you like dancing? Yes, I love it. / No, I hate it.</i>	3	Слуша текстова са једноставнијим исказима за изражавање интересовања, допадања/недопадања и реагује на њих; усмено и писано исказује интересовања, допадања/недопадања коришћењем једноставнијих језичких средстава		фронтални -колективни -индивидуални - индивидуализовани -рад у групи	-разуме једноставније исказе за изражавање интересовања, допадања / недопадања и реагује на њих; -изражава допадање / недопадање уз најједноставније образложење; -тражи најједноставније образложење допадања/недопадања;	

12. ОПИСИВАЊЕ ДОГАЂАЈА И СПОСОБНОСТИ У САДАШЊОСТИ <i>What are your friends doing now/at the moment? Lazar's helping Magdalena with her homework. Maksim's talking on his mobile phone. Teodora's looking for her eraser. What are you looking for/at? Why's Vanja crying? I don't know. Why are they smiling? You're joking</i>	4	Слуша једноставнијих исказа који говоре о радњама и способностима у садашњости; описује радњи и способности у садашњости, поставља питања и одговара на њих, усмено и писано, коришћењем најједноставнијих језичких средстава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	-разуме једноставније текстове у којима се описују радње и способности у садашњости; -размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; -описује радње и способности у садашњости користећи једноставнија језичка средства	
13. ИЗРАЖАВАЊЕ БРОЈА, КОЛИЧИНЕ И ЦЕНА <i>This is our first day at school. Tuesday is the second day of the week. November is the eleventh month of the year. We live in the twenty-first century. Z is the twenty-sixth letter of the English alphabet. How many subjects have you got at school? We've got nine subjects. What about you?</i>	3	Слуша једноставније исказе који говоре о броју, количини и цени; саопштава број, количине и цену; усмена и писана размена информација о броју, количини и ценама, коришћењем једноставнијих језичких средстава.		фронтални -колективни -индивидуални -индивидуализовани -рад у паровима	-разуме и саопшти једноставније исказе који се односе на бројеве, количине и цене; -учествује у предлагању садржаја и начина рада	
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма						
Програм наставе и учења за стране језике у првом циклусу основног образовања и васпитања усмерен је на развој функционалних знања и заснован је на комуникативно дефинисаним исходима учења, односно активностима које ученик успешно реализује користећи страни језик. Језичке активности слушања, читања, (раз)говора и писања у програму наставе и учења посматрају се интегративно, као нераздвојиве компоненте аутентичне комуникације појединца у било којој говорној заједници.						
Циљ предмета						
Циљ наставе и учења Страног језика у основном образовању и васпитању јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и да стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.						
Кључни појмови: комуникативни приступ, функционална употреба језика, интеркултурност.						

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

МАТЕМАТИКА

[illegible]

четвороуглова 8. РЕШАВАЊЕ ЗАДАТАКА СА ТАКМИЧЕЊА 28. Решавање задатака са општинских такмичења 29. Решавање задатака са општинских такмичења 30. Решавање задатака са општинских такмичења 31. Решавање задатака са „Мислише“ 32. Решавање задатака са „Мислише“ 33. Решавање задатака са „Мислише“ 34. Припрема за одељењско такмичење 35. Одељењско такмичење 36. Пропрема за општинско такмичење	9	поштују математичка правила Цртају, записују, образлажу, решавају задатке				
Упутство за дидактичко-методичко остваривање програма						
Ученицима који у свом раду показују веће интересовање, омогућава се да се развијају у складу са потребама и могућностима. Подсиче се њиховој заинтересованост, самопоуздање и мотивација за даљи рад и учење. Са ученицима се дискутује и анализира проблем за који су исказали интересовање, постављају им се различити задаци и упућују се у различите стратегије помоћу којих ће успешно решити постављени проблем. Садржаји у додатној настави треба да буду сложенији и изазовнији, што се додатно постиже тимском сарадњом више наставника из истог разреда и предмета.						

ПРОГРАМ ПРИПРЕМЕ ЗА ТАКМИЧЕЊЕ

МАТЕМАТИКА

[illegible]

ПРОГРАМ ПРИПРЕМЕ ЗА ТАКМИЧЕЊЕ

СРПСКИ ЈЕЗИК – РЕЦИТОВАЊЕ

[illegible]

ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ

ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Културне активности су васпитно-образовна делатност, која у школи или изван ње организују ученици и наставници и које служе за свестрпнији развитак ученика. Са наставом чине јединствену целину. Приликом креирања програма културних активности, ангажовањем ученика подстиче се тимски рад, креира стваралачка атмосфера, колективизам и другарство.

У наредном периоду, културне активности биће реализоване кроз приредбе, посете културним установама, манифестацијама поводом историјских догађаја и личности.

Програм културних активности биће реализован у сарадњи са наставницима српског језика, страних језика, историје, географије, страних језика, ликовне и музичке културе, физичког васпитања и верске наставе.

Активности које ћемо реализовати у наредном периоду су:

Посета школској и градској библиотеци;
Живот и дело Вука Караџића;
Учешће у новогодишњој приредби;
Наши народни обичаји (народне песме и игре из мог краја, овако се некад јело, наше ношње, овако су се играли наши преци ...);
Садржаји повезани са ликом и делом Светог Саве;
Мислимо, радимо, причамо, певамо на енглеском језику;
Узвратимо им љубав –нашим мајкама, бакама...;
У сусрет пролећу;
Музички тобоган
Школа нама - ми њој (приредба поводом Дана школе),
Посета музеју у Такову;
Посета културним установама и манифестацијама (Сајам књига);
Корпа шарених јаја;
Школска сцена,
Дружење са писцима за децу (промоција књига, часописа);
Гостовање позоришта за децу;
Приредба за крај.

ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ

ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНИХ АКТИВНОСТИ

Ради правилног раста и развоја, практиковања здравог начина живота, развијања свести о важности сопственог здравља, потреби да се негују и усавршавају физичке способности, школа ће кроз програм школског спорта, којим су обухваћени сви ученици бити у могућности да све ово и реализује.

Школа и локална заједница нису у материјалној и физичкој могућности да реализују овај по закону обавезан облик школског спорта и спортских активности у облику који је дат у Члану 40. Закона о основном образовање и васпитању. Сходно могућностима у матичној школи као и у издвојеним одељењима организовате се такмичења свих ученика у спортским дисциплинама које су при-лагођене узрасту и могућностима ученика.

ПЛАН АКТИВНОСТИ

ОКТОБАР

Планирано је да се поводом Дечје недеље тј. прве недеље у октобру организује низ спортских такмичења :

1. турнир у фудбалу за ученике и ученице од првог до осмог разреда
2. турнир у рукомету за ученике од петог до осмог разреда
3. турнир у стоном тенису за ученике од петог до осмог разреда
4. турнир у игри „између две или четири ватре“ за ученике од првог до четвртог разреда

ДЕЦЕМБАР

Последње недеље децембра у плану је турнир у стоном тенису (у синглу и дублу) за ученике од петог до осмог разреда и турнир у бадминтону за ученике млађих разреда.

АПРИЛ

Поводом Дана школе који је претпоследње недеље у априлу у зависности од временских услова организоваће се одељењско такмичење у фудбалу, кошарци, рукомету, стоном тенису.

Реализацију свих ових такмичења, као и организовање, суђење и све остало спровешће наставници физичког васпитања.

Поред горе поменутих такмичења ученици наше школе учествоваће у току године на:

1. такмичењима у организацији ОСИУРУС-а (стони тенис, фудбал, рукомет, кошарка, одбојка, атлетика), која су предвиђена за ученике од петог до осмог разреда,
2. на јесењем кросу (за ученике од првог до осмог разреда) у организацији Црвеног крста,
3. на пролећном кросу (сви ученици од првог до осмог разреда), у организацији РТС-а,
4. на турниру поводом Светог Саве у фудбалу, рукомету и одбојци, који организује општина Горњи Милановац а реализује установа за школски спорт, који је предвиђен за такмичење ученика од петог до осмог разреда.

Како календар такмичења ученика основних школа у организацији ОСИУРУС-а још увек није стигао прецизне информације о времену тј. датуму када ће поменути спортска такмичења бити организоване нема.

ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА У ШКОЛИ

Школа у сарадњи са надлежним установама брине о социјалној заштити, посебно ученика из осетљивих друштвених група, на основу програма социјалне заштите.

Уколико је потребно, школа организује прикупљање средстава за ове сврхе кроз акције школског спорта, волонтирања и других добротворних акција.

Програм социјалне заштите ученика биће реализован у сарадњи са Центром за социјални рад у Горњем Милановцу, Црвеним крстом и надлежним службама СО Горњи Милановац.

Програм социјалне заштите ученика одвијаће се кроз активности као што су:

- Прикупљање основних података о социо-економској структури породице ученика;
- Упућивање родитеља на начине остваривања права (бесплатна месечна карта за треће дете, дечији додатак..);
- Кроз хуманитарне акције у оквиру школе вршиће се прикупљање новца и пакета за ученике којима је помоћ потребна;
- Пружање помоћи ученицима са проблемима у понашању кроз радионице Тима за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања;
- Едукација о болестима зависности и њиховим узрочницима: наркотици, алкохол, дуван, интернет;
- Током школске године редовно ће се пратити социјално-економска ситуација сваког ученика и у случају потребе ситуација пријавити стручном сараднику, који ће обавестити Центар за социјални рад или неку другу надлежну службу.

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Циљеви програма

- Стицање знања, формирање ставова и понашања ученика у вези са здрављем и здравим начином живота и развојем хуманизације односа међу људима;
- Унапређивање хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље и
- Остваривање активног односа и узајамне сарадње школе, породице и заједнице, заштити и унапређивању здравља ученика.

План ће реализовати наставници кроз свакодневне школске и ваннаставне активности у оквиру Здравственог васпитања, а здравствени радници биће ангажовани за реализацију одређених делова плана. Реализацију овог плана ће пратити Комисија за праћење здравственог васпитања и унапређивања хигијенских услова и здравственог стања ученика.

Садржај плана представљају следеће теме:

- Заштита и унапређивање животне средине;
- Исхрана;
- Култура живљења и људске потребе;
- Болести зависности;
- Здравље и здрави стилови живота;
- Психоемотивни развој;
- Лична хигијена;
- Орално здравље;
- Хигијена спорта;
- Правилна исхрана;
- Проблеми понашања младих и социјални притисак вршњака;
- Пубертет - рана адолесценција;
- Телесни развој;
- Психосексуални развој ;
- Социјални развој;
- Когнитивни развој;
- Емоционално сазревање;
- Развој идентитета, морала;
- Исхрана (проблеми исхране - дијете);
- Физичка активност;
- Ризична понашања по здравље младих;
- Полно сазревање и репродуктивно здравље;
- Последице неправилне исхране;
- Поремећаји раста и развоја услед надовољне физичке активности;
- Болести зависности (злоупотреба психоактивних супстанци, „компјутерска“ зависност, хазардске игре);
- Превенција злоупотребе психоактивних супстанци;
- Препознавање и супростављање факторима ризика одговорним за нарушавање здравља младих.

ПРОГРАМ РАДА ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА ЗА УЧЕНИКЕ I И II РАЗРЕДА

ПРОГРАМ РАДА У ПРОДУЖЕНОМ БОРАВКУ ЗА УЧЕНИКЕ ПРВОГ И ДРУГОГ РАЗРЕДА

Циљеви продуженог боравка:

Подизање нивоа заштите и бриге о ученицима млађих разреда за време запослености њихових родитеља

Развијање радних навика код ученика

Подизање нивоа мотивације и заинтересованости ученика за процес учења

Унапређивање и развијање социјалног- емоционалног развоја деце

Подизање нивоа васпитне улоге школе кроз активности у продуженом боравку

Задаци продуженог боравка:

Подршка у остваривању васпитно-образовних задатака школе

Развијање моторичких способности коришћењем материјала, прибора, алата и уређаја који су доступни ученицима

Развијање креативности, логичког мишљења и осталих способности

У оквиру рада продуженог боравка ученици имају часове самосталног рада – часове учења, слободно време и слободне активности.

За време самосталног рада – часова учења ученици израђују домаће задатке из наставних предмета српски језик, математика и свет око нас, који ће након израде бити проверени.

У слободно време ученици читају часописе, школске и домаће лектире, енциклопедије, гледају цртане филмове или школски образовни програм, играју друштвене игре.

У време слободних активности ученици имају спортске активности, културне и друге активности, музичко изражавање и ликовну секцију и креативни рад.

**ПРОГРАМ ПОДРШКЕ
УЧЕНИЦИМА III И IV РАЗРЕДА У
ПРОДУЖЕНОМ БОРАВКУ**

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА ТРЕЋЕГ И ЧЕТВРТОГ РАЗРЕДА У ПРОДУЖЕНОМ БОРАВКУ

Циљеви продуженог боравка:

Подизање нивоа заштите и бриге о ученицима млађих разреда у време запослености њихових родитеља;

Развијање радних навика код ученика;

Подизање нивоа мотивације и заинтересованости ученика за процес учења;

Унапређивање и развијање социјалног-емоционалног развоја деце;

Подизање нивоа васпитне улоге школе кроз активности у продуженом боравку.

Задаци продуженог боравка:

Подршка у остваривању васпитно-образовних задатака школе;

Развијање моторичких способности коришћењем материјала, прибора, алата и уређаја који су доступни ученицима;

Развијање креативности, логичког мишљења и осталих способности.

У оквиру продуженог боравка ученици имају часове самосталног рада - часови учења, слободно време и слободне активности.

За време самосталног рада - часова учења ученици израђују домаће задатке из наставних предмета српски језик, математика и природа и друштво. У време израде задатака учи-тељ пружа подршку ученицима.

У слободно време ученици читају часописе, школске и домаће лектире, енциклопеди-је, гледају цртане филмове или школски образовни програм, играју друштвене игре.

У време слободних активности ученици имају спортске активности, културне и друге активности, музичко изражавање и ликовну секцију и креативан рад.

ПРОГРАМ РАДА БИБЛИОТЕКЕ

ПРОГРАМ РАДА БИБЛИОТЕКЕ ОШ „ТАКОВСКИ УСТАНАК“ У ТАКОВУ

Школска библиотека је неопходан и саставни део образовно-васпитног процеса који доприноси његовом развоју, унапређивању учења, стручног усавршавања и јавне, културне делатности школе. Библиотечком грађом и информацијама, библиотека у школи допуњује сва образовно-васпитна подручја различитим изворима сазнања. Применом одређених ме-тода и облика рада укључује се у наставни процес, помаже у учењу, у стварању трајних навика и способности за коришћење различитих извора информација и систематски врши оспособљавање ученика за самосталан рад, па је њена делатност саставни део Годишњег плана рада школе.

У раду школске библиотеке издвајају се три главне функције:

- образовно-васпитна
- библиотечко-информациона
- културно-забавна и јавна делатност.

Ове функције одређују рад и задатке библиотеке у школи.

Образовно-васпитна функција обезбеђује услове за остваривање циљева и задатака савремене школе. Кроз ову делатност врши се систематско и организовано упознавање уче-ника са свим врстама библиотечко-информационе грађе и њихово оспособљавање за само-стално коришћење различитих извора информација, уз континуиран рад на стварању навике коришћења школске библиотеке и библиотеке уопште. Ова делатност се у школи одвија у два правца: у односу на ученике и у односу на наставнике, стручне сараднике и организацију наставе.

Образовно-васпитна функција у односу на ученике пружа услове за самосталан рад ученика, упознаје ученике са начинима коришћења библиотечке грађе и информација и облицима њи-хове презентације, омогућава ученицима да користе библиотечке ресурсе у складу са својим могућностима, знањем и интересовањима, упознаје ученике са могућношћу коришћења ра-зличитих метода и средстава итд.

Образовно-васпитна функција у односу на наставнике, стручне сараднике и организацију на-ставе, односи се на развијање концепта савремене организације наставе уз примену различи-тих метода, облика и средстава рада, планирано коришћење ресурса библиотеке у процесу припреме наставе, коришћење библиотечких ресурса и после редовне наставе, организације допунске наставе и различитих облика додатног рада, усавршавање наставника, информаци-оно-документациона делатност.

Библиотечко-информациона функција суштински одређује специфичан и компле-ксан рад библиотеке у школи. Из назива ове функције се види да се она одвија у два правца: једна делатност је стручна, библиотечка и основна, док је друга информациона.

Основна делатност библиотеке је да набавља библиотечки материјал, стручно га обрађује и даје на коришћење ученицима, наставницима и стручним сарадницима. Стручни библиоте-чки послови обухватају: набавку библиотечке грађе, инвентарисање, обраду, класификацију, каталогизацију, заштиту, евиденцију и статистику, ревизију фондова, израду планова и про-грама рада.

Информациона делатност је та која дефинише школске библиотеке као савремене библиоте-чко-информационе ресурсе. Она обухвата: коришћење различитих медија и нових технологи-ја, систематско информисање о приновљеним књигама и другим врстама библиотечке грађе, израду помоћних библиографија и библиографских података у вези са наставним предмети-ма, а у циљу ширења знања ученика и стручног усавршавања наставника, презентовање фондова и различитих извора информација и њихову популаризацију.

Културно-забавна и јавна делатност школске библиотеке остварује „отварање“ шко-ле према друштвеној средини. Културне и јавне активности су: учешће у планирању културне и јавне делатности школе, посебно планирање културне и јавне делатности школске би-блиотеке, организовање различитих активности и садржаја: прослава дана школе, трибине, такмичења, размена гостовања, сусрети, фестивали, промоције, изложбе и сл.

Рад и успешно извршавање свих функција школске библиотеке зависи од улагања у њен развој – фондове, простор, опрему, кадар.

ПРОГРАМ РАДА ПОДМЛАТКА И ОМЛАДИНЕ ЦРВЕНОГ КРСТА

ПРОГРАМ РАДА ПОДМЛАТКА И ОМЛАДИНЕ ЦРВЕНОГ КРСТА ОШ "ТАКОВСКИ УСТАНАК" У ТАКОВУ ЗА ПЕРИОД 2022-2025. ГОДИНУ

У протеклој школској години, имали смо успешну сарадњу са Црвеним крстом из Горњег Милановца. Кроз учешће ученика и радника наше школе планирамо да и у наредним школским годинама тако наставимо.

Све планиране активности васпитног су карактера и оне код младих треба да развијају исправне ставове према здрављу, друговима, драгим особама, хендикепираним и сиромашним лицима. Ту спадају повремене крупније здравствено-васпитне и социјалне активности и свакодневно испољавање спремности да се помогне онима којима је помоћ потребна.

Активности које ћемо изводити у овој школској години су:

- Прикупљање чланарине Црвеног крста;
- Спровођење акције "Безбедност деце у саобраћају";
- Организовање се "Трка за срећније детињство";
- Обележиће се Светски дан детета;
- Спровешће се акција прикупљања пакетића за помоћ сиромашнима;
- Продајом честитки за Нову годину и Божић прикупиће се новац намењен Фонду за болесно дете;
- Узећемо учешће у реализацији наградног конкурса "Крв живот значи";
- Ученици првог разреда добиће пригодне поклоне.

У сарадњи и договору са Црвеним крстом Горњи Милановац, у току године организовале се и додатне акције за којима се укаже потреба и на тај начин, заједно са другим школа-ма, МУП-ом и локалном заједницом имамо у плану да реализујемо што већи број активности хуманитарног карактера.

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Сарадња породице и школе доприноси активирању и оспособљавању родитеља за пе-дагошку делатност, омогућава увид у оно шта школа ради, колико јој је и како могуће помоћи. Школа са друге стране пружа родитељима увид у њене резултате, постигнућа ученика, реформе које се врше у школи и указује на нужност решавања свих образовно-васпитних проблема у складу са циљевима и задацима школе. Укључивање родитеља у живот и рад школе одвија се успостављањем ближе и тешње сарадње одељенског старешине и родитеља, посебно кад је реч о ученицима са проблемима, јер се на тај начин омогућава благовремено сагледавање узрока таквог стања.

Зато је неопходно развијати присну, садржајно богату и плански усмерену сарадњу породице и школе како би успешно утицали на васпитање младих и развијање свестрано образованих, стваралачких и слободних личности.

Програм сарадње школе са породицом остварује се кроз следеће облике:

- 1) **Писана комуникација** – Огласна табла за родитеље; Школски лист; Извештаји о дечијем напредовању; Сајт школе.
- 2) **Непосредна комуникација** – Посете родитеља школи; Сусрети приликом доласка деце у школу; Телефонски позиви; Индивидуални разговори; Родитељски састанци; Отворена врата; Учешће родитеља у тимовима, активима и органима школе; Учешће у пројектима школе.
- 3) **Непосредно учешће родитеља** – Помоћ у акцијама; Израда наставних материјала и средстава; Волонтери у културним, спортским и др. Манифестацијама; Учешће у изради индивидуалних образовних планова.
- 4) **Активности за родитеље** – Социјалне активности (прославе, годишњице..); Кори-шћење школске библиотеке; Образовне активности (радионице, трибине за родитеље);

У току школске године сарадња са родитељима – едукација (образовање родитеља) ће се организовати на родитељским састанцима кроз пригодна предавања о актуелним темама значајним за живот и рад школе, ученика, запослених, родитеља.

Путу успешне и ефикасне сарадње доприноси постојање издвојеног и прикладно опремљеног простора за пријем и сусрете са родитељима али и формирање тима за сарадњу са родитељима. То су уједно и задаци којима ће наша школа посветити пажњу у наредном периоду.

ПРОГРАМ САРАДЊЕ ШКОЛЕ СА ЛОКАЛНОМ ЗАЈЕДНИЦОМ

ПРОГРАМ САРАДЊЕ ШКОЛЕ СА ЛОКАЛНОМ ЗАЈЕДНИЦОМ

Основна школа „Таковски устанак“ у Таково планирала низ активности у циљу што успешније сарадње са локалном заједницом. План сарадње је саставни део Годишњег плана рада школе.

Наша школа је одувек имала добру сарадњу са Месном заједницом, родитељима, Општинском управом, Установом за физичку културу, Културним центром, Библиотеком, основним и средњим школама на територији Моравичког округа. Значајна је сарадња и са Музејом рудничко-таковског краја, Туристичком организацијом Горњег Милановца, касарном „Војвода Путник“, Здравственим центром Горњи Милановац, представницима МУП-а, саобраћајном полицијом, Центром за социјални рад, Црвеним крстом, привредним организацијама...

Сарадња се одвија кроз бројне активности ученика, родитеља и запослених у школи, зависно од тога које су активности у питању. Организују се трибине, предавања за ученике, запослене и родитеље. Организују се посете у циљу упознавања ученика са активностима појединих организација, сарађује се са центром за социјални рад како би што успешније решили проблеме уколико се појаве у раду са ученицима или у циљу решавања деликатних социјалних и породичних ситуација.

И за ову школску годину су у сарадњи са МУП-ом планирана предавања за ученике. За ученике првог разреда предавања ће бити на тему правилног понашања и учествовања у саобраћају, а за старије разреде теме су сузбијање и пртевенција насиља и болести зависности.

Наша школа сваке године учествује са такмичарском представом на фестивалу Школска сцена у организацији Културног центра Горњи Милановац и постиже значајне резултате. Учесници смо Општинског кроса који се сваке године одржава у организацији Црвеног крста. Ученици наше школе и сви запослени подржавају све хуманитарне акције које се организују.

У априлу месецу смо учесници акције Очистимо општину где запослени и ученици учествују у чишћењу околине.

Наша школа је учествовала на више конкурса у оквиру Малих грантова, у организацији Министарства просвете науке и технолошког развоја и на другим конкурсима и више пута смо добијали финансијска средства која су доста допринела побољшању услова за одвијање наставе и боравак ученика и запослених у школи.

У школи се планира време за Дан отворених врата када се приказују успеси ученика у наставним и ваннаставним активностима, организују изложбе ученика свега онога што ураде у радионицама које се организују из различитих предмета, на часовима грађанског васпитања, у оквиру ваннаставних активности.

У школи се организују и различита предавања за мештане из области које су намењене пољопривредницима као и систематски лекарски прегледи за мештане...

Сарадња наше школе са друштвеном средином је важан сегмент који употпуњује успешан дугогодишњи образовно-васпитни рад.

**ПРОГРАМ ПОДРШКЕ
УЧЕНИЦИМА У
ПРИЛАГОЂАВАЊУ НА
ШКОЛСКИ ЖИВОТ**

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА У ПРИЛАГОЂАВАЊУ НА ШКОЛСКИ ЖИВОТ

Тим за подршку у учењу окупљен је у циљу помоћи ученицима да на што једноста-внији начин савладају градиво као и да превазиђу одређене потешкоће са којима се срећу током боравка у школи, као и ван ње. Чланови тима су укључени у директан рад са децом кроз наставу као и кроз ваннаставне активности. Ученици на самом почетку школске године морају бити упознати са постојањем, као и са начином функционисања тима. У том циљу, у оквиру школе и уз сарадњу са разредним старешинама и професорима разредне наставе, чланови тима ће презентовати свој програм рада.

У току целе школске године чланови тима ће пратити напредовање ученика у усвајању градива и пружати подршку оним ученицима који константно постижу незадовољавајуће резултате. Такође ће се радити и на подстицању ученика који углавним постижу добре резултате.

Ученицима првог разреда биће неопходна помоћ у адаптацији на школске услове у че-му ће им чланови тима, у сарадњи са родитељима и учитељима у сваком тренутку помагати.

Кроз презентацију предметне наставе ученицима трећег, а поготово четвртог разреда биће умањен стрес од преласка са предметне на разредну наставу. Ученицима који остају у продуженом боравку такође ће бити пружена подршка у усвајању градива кроз рад са учитељем.

Чланови тима ће се такође активно ангажовати у помоћи ученицима петог разреда да се привикну на предметну наставу и стекну више самопоуздања у даљем раду.

Један од подједнако важних аспеката пружања подршке биће и ангажовање у припреми ученика осмог разреда за полагање завршног испита, који представља једну врсту прекретнице у њиховом школовању.

Чланови овог тима такође ће се бавити решавањем проблема адолесцената, као и проблема ученика који живе у тешким условима.

ПРОГРАМ ПРИПРЕМНОГ ПРЕДШКОЛСКОГ РАДА СА ДЕЦОМ

ПРОГРАМ ПРИПРЕМНОГ ПРЕДШКОЛСКОГ РАДА СА ДЕЦОМ

Програм припреме деце за школу састоји се од области у које су сврстани васпитно образовни садржаји и активности путем којих се остварују општа и посебна припрема детета за школу. Области које ће се спроводити током школске године су:

- развој говора
- припрема за почетно читање и писање
- развој математичких појмова
- упознавање природе и друштвене средине
- физичко васпитање
- ликовно васпитање
- музичко васпитање

РАЗВОЈ ГОВОРА

- неговање говорне културе

Циљ: правилан изговор свих гласова, фонемска перцепција, интонациона изражајност говора

- богаћење дечјег речника и неговање граматички правилног говора

Циљ: познавање значења речи и граматички вербално изражавање, формирање речи које означавају множину, деминутив, аугментатив

- вербално изражавање и комуникација

Циљ: оспособљавање за коришћење језика у дијалошком и монолошком облику комуникације, култура говорне комуникације, познавање правила употребе језика

- монолошки говор и причање

Циљ: способност препричавања приче, филма, способност причање по сећању

-упознавање са дечијом књижевношћу

Циљ: способност слушања и разумевања способност да се разликује главни јунак, стицање елементарних знања о позоришту

- говорне игре

Циљ: познавање језичких игара, способност проналажења оригиналних решења, смисао за хумор

ПРИПРЕМА ЗА ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ

- почетно читање

Циљ: вештина читања развијена до нивоа одређеног могућностима и интересовањима сваког појединог детета

- почетно писање

Циљ: сразмерно развијена фина моторика без прекидања и подизање оловке са папира, представе о облику, боји, величини и положају.

РАЗВОЈ МАТЕМАТИЧКИХ ПОЈМОВА

- положај

Циљ: способност сагледавања простора у односу на сопствено тело и однос предмета у простору

-кретање кроз простор

Циљ: способност уочавања правца кретања кроз простор, способност предвиђања куда ће пасти бачени предмет

- поређење и процењивање

Циљ: способност поређења предмета по величини, основни појмови о мерењу вредности

- области линије, тачке

Циљ: елементарна оријентација у простору, обележавање простора линијама

- облици

Циљ: уочавање и разликовање одређених геометријских предмета

- образовање скупова

Циљ: способност уочавања и формирања скупова

- бројање и скупови

Циљ: способност бројања елемената скупа

- временско сазнање

Циљ: способност да се уочава брзина протицања времена на основу ритмичких структура, уочавање временског следа догађаја

УПОЗНАВАЊЕ ПРИРОДНЕ И ДРУШТВЕНЕ СРЕДИНЕ

Живи свет

- Циљ: разликовање живог од неживог

Свет животиња

Циљ: познавање карактеристичних облика понашања животиња, кретања, комуницирања међу животињама

Биљни свет

Циљ: препознавање изгледа и назива основних делова биљака, услова за раст и развој биљака

Човек као припадник живог света

Циљ: познавање основних карактеристика изгледа и грађе човековог тела

Човек као друштвено биће

Циљ: шире, сређеније и зрелије социјално искуство од онога у породици

Рад људи

Циљ: оспособљавање да се самостално брину о себи, руковање техничким уређајима

Заштита животне средине

Циљ: сазнања о начинима на које човек утиче на животну средину и њиховим последицама, на који начин се човек ослобађа од одпадака, о начинима загађивања воде, земљишта и ваздуха.

Материјални свет

Циљ: откривање разлика између природних појава, откривање и разликовање разних врста материјала

Саобраћајно васпитање

Циљ: знање своје кућне адресе, где је играње безбедно, познавање улоге семафора

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Физички развој

Циљ: развој психо-физичких способности, развој равнотеже, развијеност свих мишићних група, јачање дисајне мускулатуре, правилан развој нервног система

Развој опажања

Циљ: стицање богатог чулног искуства, захваљујући коришћењу свих чула.

Јачање здравља и одржавање хигијене

Циљ: развој здравствене културе ради очувања и јачања телесног и менталног здравља

ЛИКОВНО ВАСПИТАЊЕ

Цртање

Циљ: способност да се линијом и облицима изразе пропорције, величина и текстура.

Сликање

Циљ: осетљивост за боје, њихове нијансе и интензитет

Естетско доживљавање и процењивање

Циљ: донекле формирани елементарни критеријуми за естетско доживљавање уметничких дела.

МУЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Слушање музике

Циљ: елементарно познавање музике као културног феномена, интересовање за музику

Свирање

Циљ: оспособљавање за коришћење инструмената Орфовог инструментарија

Певање

Циљ: развој гласовних могућности деце кроз развој осећаја за правилно извођење различитих ритмичких структура

Плесне активности

Циљ: ритмичка прецизност, координација и култура покрета, њихов склад и лакоћа, народне и орске игре, као и плесови доступни деци.

**ПРОГРАМ ЗА ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ОД
НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И
ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ
СПРЕЧАВАЊА
ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМ
ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА
РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА**

ПРОГРАМ ЗА ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ОД НАСИЉА ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ПРОГРАМ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Програм за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања ОШ „Тако-вски устанак“ у Такову је саставни део Годишњег плана рада ове установе.

Постоји више врста насиља и то:

- насиље које се дешава међу децом;
- насиље које дете трпи од одрасле особе запослене у школи (наставно и ненаставно особље);
- насиље коме је дете изложено од стране одрасле особе која није запослена у школи.

Насиље се јавља у различитим формама и то као:

- физичко (ударање, шутирање, гурање, гађање...)
- психолошко (омаловажавање, етикетирање, игнорисање, вређање...)
- социјално (искључивање из групе на основу различитости)
- сексуално (укључивање деце у сексуалну активност коју она не схватају и за коју нису развојно дорасла)
- електронско (злоупотреба информационих технологија – интернет, телефони и др.)

Због веће ефикасности, ТИМ за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања ће редовно спроводити активности ради лакшег препознавања насиља и то путем:

- разних анкета;
- формирања тима ученика који уочавају елементе насиља код својих вршњака;
- запажања разредних старешина и других запослених у овој установи.

Такође, приступа се и конкретним активностима на превенцији насиља и то:

- свака учионица ће имати примерак подсетника о врстама насиља
- биће израђене плаката за стварање позитивне атмосфере у школи
- правила понашања ученика и њихове дужности биће истакнута на видном месту у школи.

ПРИНЦИПИ, ЗАДАЦИ И ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ ДЕЦЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Програм заштите деце од насиља, злостављања и занемаривања има као општи циљ унапређење квалитета живота ученика у школи, применом **МЕРА ПРЕВЕНЦИЈЕ**, ради ставрања безбедне средине и **МЕРА ИНТЕРВЕНЦИЈЕ** у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање деце.

Специфични циљеви Програма за заштиту деце од насиља злостављања и занемаривања у превенцији су:

- стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања;
- информисање свих укључених у рад установео процедурама и поступцима за зашти-ту деце од насиља, злостављања и занемаривања
- унапређење способности свих ученика у школском животу (наставног и ваннаста-вног особља, ученика, родитеља, локалне заједнице) за уочавање, препознавање и ре-шавање проблема насиља;
- сарадња са родитељима путем Савета родитеља, родитељских састанака, индивиду-алних и групних разговора;
- сарадња са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћина превази-лажењу проблема насиља у школи.

Поред ових специфичних циљева, **Програм за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања** у ОШ „Таковски устанак“ у Такову, осврће се на подизање нивоа свести свих учесника школског живота о посебној пажњи и опхођењу према деци са посебним потребама у складу са Законом о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом (члан 6, члан 18 и члан 19).

Специфични циљеви Програма за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања у интервенцији су:

- спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама насиља;
- успостављање ефикасне заштите деце у случајевима насиља;
- евидентирање и отклањање последица насиља код деце, саветодавни рад са децом-ученицима који трпе насиље, који врше насиље и који су посматрачи.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Заштита и унапређење животне средине има за циљ стицање знања о друштвеним, природним, привредним и техничким појавама и токовима који преображавају, обогаћују или угрожавају животну средину.

Васпитни задаци су:

- развијање позитивног односа према природи и природом и радом створеним вредностима
- оплемењивање уже и шире средине,
- стицање знања о биолошким, физичким, хемијским, историјским, географским, производно – техничким обележјима природе и насељене средине,
- стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређивању школе, насеља, култивисању расада и неговању паркова,
- развијање потреба и могућности личног ангажовања у заштити животне средине
- стицање знања у вези са изворима и последицама угрожавања животне средине
- стицање знања и развијање потреба о учешћу у примарној селекцији отпада
- стицање знања о стању загађења животне средине на основу биоиндикатора

Активности:

уређење школског дворишта и одржавање спомен – обележја
обележавање светски значајних датума за очување животне средине (Дан планете Земље, Дан вода, Дан борбе против дуванског дим...)

учешће у локалним акцијама заштите и уређења животне средине

учешће у примарној селекцији отпада

- учешће у примарној селекцији отпада
- прављење ученичких изложби на тему загађења и заштите животне средине

У реализацију овог програма, поред одељенских старешина, предметних наставника, руководилаца секција, стручних сарадника укључени су и спољни сарадници из општинске организације Црвеног крста.

ПРОГРАМ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

ВАННАСТАВНЕ/СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ

САДРЖАЈ ПРОГРАМА	НАЧИН И ПОСТУПЦИ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА У ПРВОМ ЦИКЛУСУ	Компетенције
Друштвене активности	Учешће у акцијама Дечјег савеза и Црвеног крста;	
Предметне/ научно -истраживачке активности	- Математичка секција припрема ученике за такмичења. На овим часовима се код ученика развија интересовање и љубав за овај предмет. - На еколошкој секцији ученици ће правити паное, цртеже и Power Point презентације на тему екологије. Организоваће разне акције уређења школског дворишта.	Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Сарадња;
Спортске активности	- Спортска секција развија код ученика правилан однос према физичкој култури, телесном вежбању, поштовање саиграча и противника и припрема ученике за различита такмичења; - Спортска такмичења; - Спортски дани; - Недеља школског спорта;	Комуникација; Естетичка компетенција; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
Културне активности	- Активности у природи (крос, излет) - Рецитаторска секција – изражајно вежбати правилно изговарање стихова, припремати се за такмичења у рецитовању, казивању текстова и говорништву. - Литерарна секција оспособљава ученике за писање прозних и поетских текстова са акцентом на правопис, стил, употребу стилских фигура, богаћење речника... - Ликовна секција оспособљава ученике да различитим ликовним техникама изражавају своје доживљаје, осећања, развијају креативност, сналажење у простору. - Драмска секција ће припремати дечје комаде/представе које ће приказивати својим вршњацима, родитељима, будућим ученицима наше школе, на такмичењима	Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос према здрављу; Одговоран однос према околини; Дигитална компетенција;

Хуманитарне активности

**ПОКАЗАТЕЉИ ЗА
ПРОЦЕЊИВАЊЕ
СТЕПЕНА
УСПЕШНОСТИ
РАЗВИЈАЊА
КОМПЕТЕНЦИЈА КОД
УЧЕНИКА
МЕЂУПРЕДМЕТНА
КОРЕЛАЦИЈА**

драмских секција.
- Посете позориштима, музејима,
Сајму књига

Приредбе

-Одељењске, разредне, школске
хуманитарне акције – помоћ за
друга/другарицу

-Израда продајних предмета;
прикупљање књига, играчака,
одеће, обуће за ЦК и сл.

Формативно праћење активности ученика током године;
Ученички радови и продукти активности вреднују се и
излажу у просторијама школе;

Изложба остворених пехара, диплома, фото-глерија;

Остварени резултати транспарентни су за јавност преко
школског сајта школе;

Математика, Српски језик, Ликовна култура, Физичко
васпитање, Музичка култура, Свет око нас, Природа и
друштво, Грађанско васпитање, Верска настава

ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

ПРОГРАМ ЕКСКУРЗИЈЕ ЗА ПЕРИОД ШКОЛСКЕ 2021/2022 – 2024/2025.

Циљ екскурзије

Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа, а у циљу остваривања образовно-васпитне улоге школе.

Задаци екскурзије:

Задаци екскурзије су:

- проучавање објекта и феномена у природи;
- развијање интересовања за природу и еколошке навике;
- упознавање начина живота и рада људи појединих крајева;

- развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, као и позитивним социјалним односима.

Садржаји екскурзије:

- уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно-географских одлика Републике Србије;
- посматрање карактеристичних биљака и животиња (обилазак станишта биљака и животиња);
- упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских споменика, спомен-кућа знаменитих људи – књижевника, уметника, војсковођа, државника);
- развијање способности оријентације у простору и времену;
- посете које омогућавају упознавање са природним лепотама, природно-географским и друштвено-географским одликама Републике Србије (планине, реке, бање, биљни и животињски свет у Републици Србији);
- обилазак средњовековних, нововековних и локалитета савременог доба;
- обилазак установа културе у Републици Србији (завичајни и локални музеји);
- подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

Програм екскурзије

Образовни и васпитни циљеви и задаци:

- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу;
- развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе;
- социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима;
- развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.

Садржаји којима се постављени циљеви остварују:

1. Путни правац: Таково – Топола – Пећина Рисовача – Аранђеловац - Таково

Полазак ученика је из Такова је предвиђен по окупљању ученика из подручних одељења (Г. Бањани, Полон, Г. Бранетићи, Шарани, Врњачи, Бољковци). Из Такова је кретање путем до Тополе, преко Горњег Милановца.

Планирани садржаји у Тополи: Доручак, тоалет, Посета Карађорђевој гради (Карађорђевој кући, црква Свете Богородице, Петрова кућа) Време планирано за садржаје у Тополи је око 3h.

Из Тополе се креће пут Аранђеловца где се на улазу у Аранђеловац свраћа до Пећине «Рисовача». Планирано време за посету, око 1 час.

Пут се наставља до Аранђеловца.

Планирани садржаји у Аранђеловцу: обилазак Буковичке бање (Старо здање, извориште минералне воде, изложба на отвореном скулптура од венчачког белог мермера), слободно време у парку. За ове активности предвиђено је око три часа.

Повратак за Таково и издвојена одељења уз кратку паузу за тоалет.

2. Путни правац: Таково – Врњачка Бања – Љубостиња – Таково

Полазак ученика је из Такова по окупљању ученика из подручних одељења (Г. Бањани, Полом, Г. Бранетићи, Шарани, Врњчани, Бољковци). Из Такова се креће аутопутем до Прељине, преко Мрчајеваца и Краљева, до Врњачке Бање. Пауза од пола сата за тоалет и доручак је предвиђена на ограђеном простору пумпе пре уласка у Краљево.

Планирани садржаји у Врњачкој Бањи: возња врњачким возићем, обилазак извора минералне воде Снежник, Римског извора, Јапанског врта, врњачке променаде и слободно време у врњачком парку. Време планирано за садржаје у Врњачкој Бањи је око 4h.

Из Врњачке Бање креће се пут Трстеника и до манастира Љубостиња

Повратак преко Трстеника, пауза за тоалет, Краљево, Мрчајевци, аутопут, Таково.

3. Путни правац: Таково – Крагујевац – Јагодина – Свилајнац – Таково

Полазак ученика је из Такова по окупљању ученика из подручних одељења (Г. Бањани, Полом, Г. Бранетићи, Шарани, Врњчани, Бољковци). Из Такова се преко Горњег Милановца и Крагујевца и аутопутем до Јагодине. Пауза од пола сата за тоалет и доручак је предвиђена на ограђеном простору.

Планирани садржаји у Јагодини: посета Музеју воштаних фигура и зоолошком врту. Време планирано за садржаје у Јагодини је око 4h.

Из Јагодине креће се пут Свилајнца. Планирани садржаји у Свилајнцу: посета Природњачког центра са Дина парком.

Повратак преко Крагујевца, пауза за тоалет, Горњи Милановац, Таково.

4. Путни правац: Таково – Златибор – Водице – Мокра гора – Таково

Полазак ученика је из Такова по окупљању ученика из подручних одељења (Г. Бањани, Полом, Г. Бранетићи, Шарани, Врњчани, Бољковци). Из Такова се креће аутопутем до Прељине, преко Чачка, Пожеге и Ужица, до Златибора. Пауза од пола сата за тоалет и доручак је предвиђена на ограђеном простору.

Планирани садржаји на Златибору: обилазак језера и Дино парка, слободно време. Време планирано за садржаје на Златибору је око 3 h.

Од Златибора се путује до Водица и посета три тематске целине у EL PASO CITY-ју. Планирано време 2 h.

Из Водива креће се пут Мокре горе и возња Шарганском осмицом. Планирано време око 2 сата.

Повратак преко Ужица, пауза за тоалет, Пожега, Чачак, аутопут, Таково.

Планирани обухват ученика: ученици од првог до четвртог разреда Основне школе „Таковски устанак“

Носиоци предвиђених садржаја и активности: директор, одељенске старешине, одабрана туристичка организација

Трајање: једнодневна екскурзија

Начин финансирања: Родитељи ученика

ПРОГРАМ НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Циљеви наставе у природи су:

- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу;
- развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе;
- социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима;
- развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.

Задаци који се остварују реализацијом програма наставе у природи су:

- побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;
- задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;
- очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;
- подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке;
- развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика;
- упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине;
- упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева;
- упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости;
- упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика;
- развијање способности сналажења тј. оријентисања у простору и времену;
- оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи;
- развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи;
- подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи;
- формирање навика редовне и правилне исхране;
- навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна;

- разумевање и уважавање различитости међу појединцима;
- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.

Садржаји наставе у природи

- уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно-географских одлика Републике Србије;
- посматрање карактеристичних биљака и животиња (обилазак станишта биљака и животиња);
- посете заштићеним природним подручјима (национални паркови, резервати, споменици природе и др.);
- упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских споменика, етно-села, спомен-кућа знаменитих људи – научника, књижевника, уметника, војсковођа, државника и др.);
- развијање способности оријентације у простору и времену;
- обилазак разних типова пољопривредних површина и сточарских фарми (упознавање с производњом здраве хране);
- обилазак привредних друштава и јавних предузећа (прерада природних сировина, упознавање с различитим делатностима људи, заштита животне средине и др.).

Структуру образовно-васпитне делатности наставе у природи чине:

- Редовна настава или наставне активности по модификованом распореду часова;
- Самостални рад ученика (учење);
- Културно-забавне активности;
- Спортске активности;
- Остали видови васпитно-образовног рада са ученицима (одељењске заједнице, додатна и допунска настава);
- Слободно време.

Одабрана дестинације:

1. Буковичка бања; 2. Гоч; 3. Бања Врујци; 4. Дивчибаре или Златар.

Први дан - Полазак из Таково у раним јутарњим часовима. Пут води према одабраној дестинацији где је планиран смештај у наредних седам дана.

Упознавање са кућним редом, распоредом соба, сатницом obroка, упознавањем са рекреатором и његовим планом активности за наредне дане, договор о распореду учioniца и времену одржавања часова.

Током седмодневног боравка – реализација планираних садржаја редовне наставе и ваннаставних активности са посебним акцентом на боравку по плану и програму рекреатора-обилазак културних и историјских споменика.

Осми дан - Полазак са одабране дестинације у раним поподневним часовима.

Планирани обухват ученика: ученици од првог до четвртог разреда Основне школе „Таковски устанак“

Носиоци предвиђених садржаја и активности: директор, одељењске старешине, одабрана туристичка организација

Трајање: седмодневна настава у природи (7 пуних пансиона)

Начин финансирања: Родитељи ученика

ПРОГРАМ ПОЛУДНЕВНОГ ИЗЛЕТА У БЛИЖУ ОКОЛИНУ

Циљеви полудневног излета су:

- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу;
- развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе;
- социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима;
- развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, у коме живимо.

Задаци који се остварују реализацијом програма наставе у природи су:

- побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;
- задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;
- очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;
- подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке;
- развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика;
- упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине;
- упознавање са начином живота и рада људи свог краја;
- упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости;
- упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика;
- развијање способности сналажења тј. оријентисања у простору и времену;
- оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи;
- развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи;
- подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи;
- формирање навика редовне и правилне исхране;
- навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна;
- разумевање и уважавање различитости међу појединцима;

– подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.

Садржаји наставе у природи

- уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно-географских одлика краја;
- посматрање карактеристичних биљака и животиња (обилазак станишта биљака и животиња);
- упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја (обилазак музеја, културно-историјских споменика, етно-села, спомен-кућа знаменитих људи – научника, књижевника, уметника, војсковођа, државника и др.);
- развијање способности оријентације у простору и времену;
- обилазак разних типова пољопривредних површина и сточарских фарми (упознавање с производњом здраве хране);
- обилазак привредних друштава и јавних предузећа (прерада природних сировина, упознавање с различитим делатностима људи, заштита животне средине и др.).

Планирана излетишта:

1. Савинац (црква, извор воде); 2. Горњи Милановац (библиотека, музеј, галерија, културно-историјски споменици); 3. Вујан (манастир); 4. Посета неком од одабраних издвојених одељења или издвојених одељења матичној школи.

Планирани обухват ученика: ученици од првог до четвртог разреда Основне школе „Таковски устанак“

Носиоци предвиђених садржаја и активности: директор, одељенске старешине, одабрана туристичка организација (ако је потребан превоз ученика)

Трајање: полудневни излет

Начин финансирања: Родитељи ученика или бесплатни излет, ако је излетиште у близини школе.

ИНДИВИДУАЛНИ ОБРАЗОВНИ ПЛАН